

**T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**TİCARİ KREDİ TALEBİ DEĞERLENDİRME SIRASINDA
BANKALAR TARAFINDAN YAPILAN
MALİ ANALİZ ÇALIŞMALARI VE BİLANÇO AKTARMA-ARINDIRMA
POLİTİKALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ali ACER**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan BAYIRLI**

ANKARA-2010

**T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**TİCARİ KREDİ TALEBİ DEĞERLENDİRME SIRASINDA
BANKALAR TARAFINDAN YAPILAN
MALİ ANALİZ ÇALIŞMALARI VE BİLANÇO AKTARMA-ARINDIRMA
POLİTİKALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ali ACER**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan BAYIRLI**

ANKARA-2010

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ali ACER tarafından hazırlanan “Ticari Kredi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları ve Bilanço Aktarma-Arındırma Politikaları” başlıklı bu çalışma, 11.06.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından İşletme Yönetimi Anabilim dalında, Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Kürşat YALÇINER

Yrd. Doç. Dr. Rıvan BAYIRLI

Doç. Dr. Mustafa İSMİHAN

ÖNSÖZ

Dünyanın teknolojik, siyasal ve ekonomik yönden globalleşme sürecine girdiği bir ortamda, hızla gelişen ekonomik ve teknik koşullara uyum göstermeye çalışan ve finansal sektörün temelini oluşturan bankalar, ülkemizde gerek mali, gerekse kurumsal yapıları itibariyle oldukça önemli gelişmeler göstermektedir. Diğer işletmeler gibi, sürdürülebilir bir büyüme sağlayarak ve aynı zamanda karını maksimize etmek için yoğun rekabet ortamında birçok risk unsurunu göz önünde bulundurarak, karlarının büyük bir bölümünü kullandırılan kredilerden elde etmektedirler. Bu bağlamda kredi talep edenlerin borç ödeme gücünü tespit etmek amacıyla plase edilecek olan kredilerin çeşidine ve büyüklüğüne göre, çeşitli analizler yapmaktadırlar.

Tez çalışmasında bankaların ticaretin finansmanı için plase ettiği kredilerin analizine yönelik çalışmalar konu olarak seçilmiştir. Ticari krediler olarak anılan kredi çeşidi, belli bir büyüklük kriterine ulaşmış işletmeler için kullandırılan büyük montanlı kredilerdir. Tutarları bakımından daha büyük olan bu kredi çeşidi birçok riski de içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle ticari kredilerin analiz edilerek karara varılması bankaların ilgili birimlerini daha titiz davranmaya itmektedir. Her ne tutarda veya şekilde teminat alınıralsa alınsın, likiditeyi olumsuz etkilememesi ve gelecekte planlanan finansal hedeflere ulaşılması için, ticari kredilerin değerlendirilmesinde, krediyi kullanacak olan işletmenin kendi özkaynakları ve faaliyet hacmine göre kredinin geri dönüşünü sağlayıp sağlayamaması son derece önemlidir.

Kredi analizi sürecinin en önemli aşaması, mali analiz ve istihbarat çalışmalarıdır. İşletmenin geçmişteki, incelenen dönemdeki ve gelecekteki borç ödeme gücünün tespitinde analistlere önemli bilgiler veren mali analiz çalışmalarından elde edilen bilgiler, kredi analistlerini yanıltmamalı ve işletmeler hakkında doğru bilgiler içermelidirler. Çalışmada bankaların kredi değerlendirme sürecinde yapmış olduğu mali analiz çalışmaları ve mali analize konu olan mali

tablolar da yapılması gereken değişiklikler anlatılmıştır. Kredibilitelerini artırmak için veya başka nedenlerle gerçeği yansıtmayan mali veriler sunan işletmelere ait mali tablolarda, yapılması gereken aktarma-arındırmalar sonucu, mali analiz tekniklerinden elde edilen matematiksel sonuçlarda meydana gelen değişiklikler ortaya konulmuştur.

Yoğun iş tempoma ve tez çalışmama büyük bir sabırla hiçbir fedakarlıktan kaçınmadan destek veren ve aynı zamanda moral kaynağım olan eşim Kübra' ya, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün değerli hocalarına, zaman ve mekan zorluğu gözetmeksizin büyük bir özveri ile bilgi birikimlerini benimle paylaşan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Bayırlı' ya ve mesai arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla...

ALİ ACER

Nisan 2010 / ANKARA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
İKİNCİ BÖLÜM	3
2.1. KREDİ ANALİZİ VE KAPSAMI	3
2.2. KREDİ KAVRAMI VE İŞLETMELERİN KREDİ İHTİYACI	3
2.2.1. Faaliyetlerin Devamını Sağlamak İçin Kredi İhtiyacı	6
2.2.2. Hızlı Büyüme Sonucu Finansman İhtiyacı	6
2.2.3. Nakit Döngüsünde Yaşanan Sıkıntılar Nedeniyle Finansman İhtiyacı.....	7
2.2.4. İşletme Tarafından Yapılan Duran Varlık Yatırımı	7
2.2.5. Faaliyet Konusu Gereği Gayri Nakdi Kredi Gereksinimi.....	8
2.2.6. Mevsimsel Hareketler ve Fırsatların Değerlendirilmesi İçin Kredi Gereksinimi	8
2.2.7. Spekülasyon Amaçlı Kredi Gereksinimi.....	9
2.3. KREDİ SÜRECİ VE KREDİ ANALİZİ	9
2.4. KREDİ ANALİZİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ETMENLER	11
2.4.1. Kişisel Nitelikler (Moralite).....	12
2.4.2. Mali Faktörler	13
2.4.3. Ekonomik Faktörler	13
2.4.4. Diğer Faktörler	14
2.5. KREDİ TALEP EDEN FİRMALAR HAKKINDA İSTİHBARAT	15
2.5.1. İstihbaratın Tanımı ve Önemi	15
2.5.2. İstihbaratın Kaynakları.....	15

2.5.2.1. Özel kaynaklar	16
2.5.2.2. Resmi kaynaklar	20
2.5.2.3. Yarı Resmi Kaynaklar	26
2.5.3. İstihbarat Yapılarak Saptanacak Hususlar	26
2.5.3.1. Şahsi Durumla İlgili İstihbarat	27
2.5.3.2. Mali Durumla İlgili İstihbarat	28
2.5.3.3. Piyasa Durumu İle İlgili İstihbarat	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	32
3. MALİ ANALİZ VE YÖNTEMLERİ	32
3.1. MALİ ANALİZİN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ	32
3.2. MALİ ANALİZİN ÖNEMİ VE AMACI	34
3.3. MALİ ANALİZ KRİTERLERİ	35
3.3.1. Büyüme	36
3.3.2. Likidite	38
3.3.3. Borçluluk	38
3.3.4. Faaliyet Döngüsü	39
3.3.5. Kârlılık	39
3.3.6. Net İşletme Sermayesi	40
3.4. MALİ ANALİZ YÖNTEMLERİ	42
3.4.1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi	43
3.4.2. Yüzdeler Yöntemi Analiz (Dikey Analiz)	44
3.4.3. Trend (Eğilim) Yüzdeleri Yönetimi Analizi	46
3.4.4. Oran (Rasyo) Analizi	49
3.4.4.1. Likidite Oranları	51
3.4.4.1.1. Cari Oran	52
3.4.4.1.2. Asit Test Oranı (Likidite Oranı)	53
3.4.4.1.3. Nakit Oranı	54
3.4.4.2. Mali Yapı Oranları	55
3.4.4.2.1. Toplam Borç / Toplam Aktifler (Toplam Borç Oranı)	55
3.4.4.2.2. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar (Finansman Oranı)	56
3.4.4.2.3. Kısa Vadeli Mali Borçlar / Toplam Aktifler	57
3.4.4.2.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar	58

3.4.4.3. Faaliyet (Devir Hızı) Oranları.....	58
3.4.4.3.1. Ticari Alacakların Ortalama Tahsil Süresi.....	59
3.4.4.3.2. Stok Taşıma Süresi (Stok Devir Süresi).....	60
3.4.4.3.3. Ticari Borç Ödeme Süresi.....	62
3.4.4.3.4. Net işletme Sermayesi Devir Hızı	63
3.4.4.3.5. Nakde Dönüşüm Süresi (Finansman Süresi).....	63
3.4.4.4. Kârlılık Oranları	65
3.4.4.4.1. Faaliyet Karı / Net Satışlar	65
3.4.4.4.2. Finansman Giderleri / Net Satışlar	66
3.4.4.4.3. Net Kar / Net Satışlar (Net Kar Marjı).....	66
3.5. MALİ ANALİZDE KULLANILAN MALİ TABLOLAR	67
3.5.1. Mali Tablo ile İlgili Temel Bilgiler.....	67
3.5.1.1. Mali Tablo Tanımı	67
3.5.1.2. Mali Tabloların Amacı	68
3.5.1.3. Mali Tabloların Sınırları	70
3.5.2. Mali Tablo Çeşitleri	73
3.5.2.1. Temel Mali Tablolar	74
3.5.2.1.1. Bilanço	74
3.5.2.1.2. Gelir tablosu	75
3.5.2.2. Ek Mali Tablolar	76
3.5.2.2.1. Fon Akım Tablosu (Kaynak-Kullanım Tablosu).....	77
3.5.2.2.2. Nakit Akım Tablosu.....	77
3.5.2.2.3. Satışların Maliyeti Tablosu	78
3.5.2.2.4. Kar Dağıtım Tablosu.....	78
3.5.2.2.5. Özkaynak (Özvarlık) Değişim Tablosu	78
3.6. MALİ TABLOLARIN YORUMLANMASI.....	79
3.7. MİZAN VE MALİ ANALİZDE KULLANIM ALANLARI.....	81
3.8. KONSOLİDE MALİ TABLO.....	83
3.8.1. Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar	85
3.8.2. Konsolide Gelir Tablosu Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar.....	86
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	88
4.1. MALİ ANALİZ SÜRECİNDE YAŞANAN ZORLUKLAR	88

4.2. GENEL MUHASEBE SİSTEMİYLE İLGİLİ ZORLUKLAR.....	89
4.3. KONSOLİDE ANALİZ.....	90
4.4. AKTİFLEŞTİRME ANALİZİ.....	92
4.5. KAYIT DIŞI EKONOMİNİN ETKİSİ.....	93
4.6. HİLELİ FİNANSAL RAPORLAMA VE GÜVENİLİRLİK.....	93
4.6.1. Hileli Finansal Raporlama	94
4.6.2. Finansal Tabloların Güvenilirliği.....	96
4.6.3. Yaratıcı Muhasebe Kavramı	98
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	100
5. MALİ TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA VE ARINDIRMA İŞLEMLERİ.....	100
5.1. GENEL AÇIKLAMA	100
5.2. DÖNEN VARLIKLAR.....	103
5.2.1. 10. Hazır Değerler.....	104
5.2.2. 11. Menkul Kıymetler.....	111
5.2.3. 12. Ticari Alacaklar.....	112
5.2.4. 13. Diğer Alacaklar	118
5.2.5. 15. Stoklar	123
5.2.6. 17. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri	126
5.2.7. 18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	127
5.2.8. 19. Diğer Dönen Varlıklar	128
5.3. DURAN VARLIKLAR.....	129
5.3.1. 22. Ticari Alacaklar.....	129
5.3.2. 23. Diğer Alacaklar	130
5.3.3. 24. Mali Duran Varlıklar.....	130
5.3.4. 25. Maddi Duran Varlıklar.....	131
5.3.5. 26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	133
5.3.6. 27. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	135
5.3.7. 28. Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları.....	135
5.3.8. 29. Diğer Duran Varlıklar	136
5.4. 3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR.....	136
5.4.1. 30. Mali Borçlar	136

5.4.2. 32. Ticari Borçlar	141
5.4.3. 33. Diğer Borçlar.....	143
5.4.4. 34. Alınan Avanslar	145
5.4.5. 35. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Hakediş Bedelleri	146
5.4.6. 36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	146
5.4.7. 37. Borç ve Gider Karşılıkları.....	147
5.4.8. 38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları.....	148
5.4.9. 39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar.....	149
5.5. 4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR.....	149
5.5.1. 40. Mali Borçlar	150
5.5.2. 42. Ticari Borçlar	150
5.5.3. 43. Diğer Borçlar.....	151
5.5.4. 44. Alınan Avanslar	151
5.5.5. 47. Borç ve Gider Karşılıkları.....	151
5.5.6. 48. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları.....	152
5.5.7. 49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	152
5.6. 5. ÖZKAYNAKLAR.....	153
5.6.1. 50. Ödenmiş Sermaye	153
5.6.2. 52. Sermaye Yedekleri.....	154
5.6.3. 54. Kar Yedekleri.....	155
5.6.4. 57. Geçmiş Yıl Karları	155
5.6.5. 58. Geçmiş Yıl Zararları	156
5.6.6. 59. Dönem Net Karı / Zararı	156
5.7. GELİR TABLOSU HESAPLARI	157
5.7.1. 60. Brüt Satışlar.....	157
5.7.2. 61. Satış İndirimleri (-).....	159
5.7.3. 62. Satışların Maliyeti (-).....	159
5.7.4. 63. Faaliyet Giderleri (-)	161
5.7.5. 64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	161
5.7.6. 65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)	162
5.7.7. 66. Finansman Giderleri (-).....	163
5.7.8. 67. Olağandışı Gelir ve Karlar	163

5.7.9. 68. Olağandışı Gider ve Zararlar.....	163
5.7.10. 69. Dönem Net Karı veya Zararı.....	164
5.8. KONSOLİDE ARINDIRMALARI	164
ALTINCI BÖLÜM	165
6. UYGULAMALI KONSOLİDE BİLANÇO ANALİZİ.....	165
6.1. GENEL AÇIKLAMA	165
6.2. MATERYAL VE YÖNTEM.....	165
6.3. MALİ ANALİZE KONU OLAN FİRMALARA AİT GENEL BİLGİLER.....	167
6.3.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.....	167
6.3.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	169
6.4. GRUP FİRMALARINA AİT RİSK BİLDİRİM CETVELLERİ	188
6.5. FİRMALAR TARAFINDAN BEYAN EDİLEN MALİ TABLOLAR ..	190
6.5.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'ye ait Mali Tablolar.....	174
6.5.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'ye ait Mali Tablolar.....	176
6.5.3. XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti.'ye ait Konsolide Mali Tablolar.....	178
6.6. BİLANÇO VE GELİR TABLOSU HESAPLARINDA YAPILAN AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ	180
6.6.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş. Mali Tablolarında Arındırma-Arındırma İşlemleri.....	180
6.6.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. Mali Tablolarında Yapılan Aktarma Arındırma İşlemleri.....	187
6.6.3. Konsolide Mali Tablolarda Yapılan Eleminasyon İşlemleri.....	196
6.7. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ SONRASI MALİ TABLOLAR ve ANALİZ SONUÇLARI.....	199
6.7.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama ve San. ve Tic. A.Ş.....	199
6.7.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	202
6.7.3. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Konsolide Mali Tablolar	204
6.8. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİNİN MALİ TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	207
6.8.1. Aktif Toplamında Meydana Gelen Değişim.....	207
6.8.2. Dönen Varlıklarda Meydana Gelen Değişim.....	208

6.8.3. Hazır Değerlerde Meydana Gelen Değişim	209
6.8.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarda Meydana Gelen Değişim	210
6.8.5. Kısa Vadeli Mali Borçlarda Meydana Gelen Değişim	211
6.8.6. Özkaynaklarda Meydana Gelen Değişim	212
6.8.7. Net Satışlarda Meydana Gelen Değişim	213
6.9. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİNİN RASYO	
SONUÇLARINA ETKİSİ	213
6.10. MALİ YORUM	220
6.10.1. Grubun Mali Yapısına Yönelik Değerlendirmeler.....	220
SONUÇ.....	224
KAYNAKÇA	230
EKLER.....	236
EK-1 Detay İçerikli Mizan Örneği.....	236
EK-2 TCMB Tarafından Yayınlanan Risk Bildirim Cetveli Örneği	239
ÖZET.....	240
ABSTRACT	241

ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Bankalarda Kredi Süreci.....	10
Grafik 6.1. Aktiflerde Meydana Gelen Değişim.....	207
Grafik 6.2: Dönen Varlıklarda Meydana Gelen Değişim	208
Grafik 6.3: Hazır Değerlerde Meydana Gelen Değişim.....	209
Grafik 6.4: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarda Meydana Gelen Değişim	210
Grafik 6.5: Kısa Vadeli Mali Borçlarda Meydana Gelen Değişim.....	211
Grafik 6.6. Özkaynaklarda Meydana Gelen Değişim	212
Grafik 6.7. Net Satışlarda Meydana Gelen Değişim.....	213
Grafik 6.8. Konsolide Mali Tablolara Göre NİS Değişim Grafiği	219
Grafik 6.9. Brüt Satışlar ile Ticari Alacakların Karşılaştırılması.....	222
Şekil 6.10. Net Satışlar ile Net Karın Karşılaştırılması	223

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Kredi Analizinde 5C, 5K ve CAMPARI Formülünün Açıklaması	12
Tablo 2.2. Müşteri Hakkında Bilgi Kaynakları.....	28
Tablo 3.1: Büyüme Senaryoları	37
Tablo 4.1. Bankaların Kredi Analizinde Bilanço ve Gelir Tablosu Güveni	97
Tablo 4.2. Bankaların Mali Tablolara Güvenmeme Nedenleri.....	97
Tablo 4.3. Yaratıcı Muhasebe İçin Fırsatlar ve Çözüm Yolları.....	99
Tablo 6.1: XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. Ortak ve Sermaye Yapısı.....	167
Tablo 6.2: ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. Ortak ve Sermaye Yapısı	169
Tablo 6.3: XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2007/12 Dönemi Memzucu	171
Tablo 6.4. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2008/12 Dönemi Memzucu	172
Tablo 6.5. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2009/12 Dönemi Memzucu	172
Tablo 6.6. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2007/12 Dönemi Memzucu.....	172
Tablo 6.7. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2008/12 Dönemi Memzucu.....	173
Tablo 6.8. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2009/12 Dönemi Memzucu.....	173
Tablo 6.9: XYZ A.Ş. Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolar.....	174
Tablo 6.10: ABC Ltd. Şti. Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolar.....	176
Tablo 6.11: XYZ A.Ş. VE ABC LTD.ŞTİ. Konsolide Edilmiş Karşılaştırmalı Mali Tablolar	178
Tablo 6.12. XYZ A.Ş. 2007/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:.....	182
Tablo 6.13. XYZ A.Ş. 2008/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:.....	182
Tablo 6.14. XYZ A.Ş. 2009/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:.....	183
Tablo 6.16. XYZ A.Ş. 2008/12 Dönemi 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı Detayı:.....	197
Tablo 6.17: XYZ A.Ş. 2009/12 Dönemi 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı Detayı:.....	197
Tablo 6.18: XYZ A.Ş. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Karşılaştırmalı Mali Tabloları	199

Tablo, 6.19: ABC Ltd. Şti. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Karşılaştırmalı Mali Tabloları	202
Tablo. 6.20: XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Konsolide Edilmiş Karşılaştırmalı Mali Tabloları	204
Tablo 6.21: XYZ A.Ş. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	214
Tablo 6.22. ABC Ltd. Şti. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	215
Tablo 6.23. XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti. Konsolide Mali Tablolarına Ait Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	216

KISALTMALAR

A.Ş.	: Anonim Şirket
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
G.N.	: Gayri Nakit
HD	: Hazır Değerler
KDV	: Katma Değer Vergisi
KVMB	: Kısa Vadeli Mali Borçlar
KVYK	: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
Ltd. Şti.	: Limited Şirketi
MK	: Menkul Kıymetler
NİS	: Net İşletme Sermayesi
PMK	: Pazarlanabilir Menkul Kıymetler
S.P.K.	: Sermaye Piyasası Kanunu
San.	: Sanayi
SMM	: Satılan Malın Maliyeti
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.C.M.B.	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
T.M.	: Teminat Mektubu
T.T.S.G.	: Türk Ticaret Sicil Gazetesi
Tic.	: Ticaret
TL	: Türk Lirası
TMS	: Türkiye Muhasebe Standardı
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
UVYK	: Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
V.K.N.	: Vergi Kimlik Numarası
Vb.	: Ve Benzeri
VUK	: Vergi Usul Kanunu
YP	: Yabancı Para

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Her işletme gibi kar elde etmek, sürdürülebilir bir büyüme sağlamak, süreklilik kazanmak, toplumsal sorumluluk ve topluma hizmet etme amaçlarını yerine getirmek üzere faaliyet gösteren bankalar, bu amaçlarını yerine getirmek için gücünü sağlam bir mali yapıdan almaktadırlar. Bu doğrultuda kaynak toplayan ve bu kaynağı doğru kredi politikalarıyla ekonomiye tekrar kazandıran bankalar için risk kavramı da önem taşımaktadır. Gelirlerinin büyük bir kısmı kredilerden elde edilirken ve birçok sürecin ardından kredi kararları alınırken, ne ölçüde titizlik gösterilirse, gösterilsin kredi riskini tümüyle ortadan kaldırmak mümkün olmamaktadır. Nitekim günümüzde ekonominin iyi koşullarda olduğu zamanlarda dahi, kullanılan kredilerin bir kısmının donuk hale gelmesi, bir kısmının geri dönüşünde yaşanan zorluklar, kredi analizinin önemini somut olarak ortaya koymaktadır. Kaliteli bir kredi analizi salt kredi talebinde bulunan kişi veya kuruluşun kredibilitesi konusunda bir karara ulaşabilmek için gerekli görülen çeşitli bilgi ve etmenlerin değerlendirilmesini değil, kredi riskinin yönetimini de kapsar. Bu doğrultuda kredi riskinin minimize etmek, kredi kararları alınırken likidite yeterliliğinin daha iyi ölçülmesi ve işletmelerin borç ödeme gücünü daha doğru saptamak amacıyla, tez çalışmasında sizlere sunulan mali analiz ve istihbarat çalışmaları ile işletmelere ait mali tablolarda yapılması gereken aktarma-arındırma işlemleri anlatılmıştır.

Bankaların müşterileri hakkında yaptığı incelemeler ile; müşterilerin kredi yükümlülüklerini ekonomik yönden ne oranda yerine getirebileceğini kestirebilmeleri gerekmektedir. Firmaların kredi taleplerinde kredi yavaşlılığının incelenmesi işlemi büyük önem taşımaktadır. Çoğu kez bu incelemelerden elde edilen toplam izlenim, müşterinin vereceği teminatlardan önce gelmektedir. (Yüksel,1992: 7) Tez çalışmasında bankaların ticari kredi limit tahsisi veya

kullandırım aşamasında, kredi değerlendirme süreci için ilgili birimler tarafından yapılan mali analiz çalışmaları anlatılmıştır. Ancak çalışmanın asıl amaçlarından biri de, mali analiz çalışmaları için gerekli mali tabloların (bilanço ve gelir tablosu) ilgili birimleri yanlış yönlendirmemesi için, analize nasıl hazır getirilmesi gerektiğidir. Bu husus doğrultusunda araştırma problemi, VI. Bölümde yer alan uygulama örneği ile saptanarak, çözümün bankalar tarafından nasıl yapıldığı ortaya konmuştur. Faaliyetlerin finansmanı, büyüme gereksinimi, yatırımların finansmanı gibi nedenlerle yabancı kaynak ihtiyacı olan işletmelerin, arzuladığı yabancı kaynağın başında banka kredileri gelmektedir. Banklar nezdinde kredibilitesini artırmak amacıyla mali tabloları olduğundan daha kuvvetli gösterme çabaları da, günümüzde bir çok işletme tarafından başvurulmuş bir yöntemdir.

Diğer taraftan, reel sektörde faaliyet gösteren ve ekonominin temel taşlarını oluşturan işletmelere ait finansal bilgilerle birçok taraf ilgilenmektedir. İşletme sahipleri, devlet, işletme yöneticileri ve çalışanları, bankalar ve diğer kredi kuruluşları, alıcılar, satıcılar ve yatırımcılar olarak sıralanan söz konusu tarafların finansal bilgilerle ilgileri kendi amaçlarına göre değişiklik göstermektedir. Bu bilgiler muhasebe sisteminden elde edilerek temel mali tablolar aracılığı ile taraflara sunulur. İşletmelerle ilgili kararların alınmasında kullanılacak temel mali tabloların belirli tekniklerle incelenmesi gerekir ve söz konusu teknikler yardımıyla yapılan çalışmaların tamamı mali analizin kapsamını oluşturur. Mali tablolar analizi ve ticari kredi değerlendirme teknikleri çok geniş ve birbirleriyle bağlantılı iki konuyu oluşturmaktadır. Ancak çalışmada ticari kredi değerlendirme sürecinin bir parçası olan ve bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmalarında, kullanılan teknikler ve ihtiyatlılık gereği mali tablolar üzerinde yapılan değişiklikler incelenmiştir.

Aktif yeterlilik ve kalitesi bankalar açısından oldukça önemli bir kavramdır ve burada en önemli unsur kullanılan kredilerin kalitesidir. Geri ödeme de karşılaşılan olumsuzluklar ise en belirgin riski oluşturmaktadır. Bu riskleri minimize etmek amacıyla kredi değerlendirme analizleri geliştirilmiştir. Aktif kalitesinin sağlanmasında bazı temel unsurların göz önünde bulundurulması gerekir ki bunların başında limit tahsisi gelmektedir. Müşteri seçme fonksiyonu yerine getirilirken, kredi

isteklisi firmanın kapasitesi, mali durumu, makro ve mikro ekonomi koşulları ve teminat koşullarının titizlikle incelenmesi gerekir. Tez çalışmasında bankanın kredi portföyünün güçlü olmasını sağlayan mali analiz ve istihbarat çalışmaları ve mali tabloların analize uygun hale getirilmesi süreci detaylı olarak okuyuculara sunulmuştur.

Yapılan çalışma toplam altı bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm giriş niteliğinde olup, okuyuculara çalışmanın ana konusu ve planı açıklanmıştır. II. bölümde genel olarak kredi kavramı, kredi analizi ve kapsamı, kredi talep eden firmalar için yapılan istihbarat çalışmaları ele alınmıştır. III. Bölümde mali analizin tarihsel gelişimi ve önemi, mali analiz kriterleri ve yöntemleri, mali analizde kullanılan mali tablolar ve mali tabloların yorumlanmasına yer verilmiştir. Çalışmanın IV. Bölümünde ise mali analiz sürecinde yaşanan zorluklar ve dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde durulmuştur.

V. bölüm, uygulamada birçok banka tarafından yapılan temel mali tablo niteliğindeki bilanço ve gelir tablosunun mali analize hazır hale getirilmesi amacıyla yapılan aktarma-arındırma işlemleri için ayrılmıştır. Aktarılma-arındırma işlemlerinin yanı sıra bazı önem arz eden hesap gruplarının, muhasebe uygulama genel tebliğindeki kapsamı da açıklanmıştır.

Tez çalışmasının son bölümü olan VI. bölümde uygulamaya yönelik, iki tane grup firması üzerinde inceleme yapılmıştır. Mali tablolar üzerinde aktarma-arındırma işlemlerinin yapılması sonucu, iki firmanın konsolide mali tabloları üzerindeki etkisine açıklık getirilmiştir. Mali tablolar üzerinde yapılan değişiklikler sonucu oran, trend ve yüzde yöntemi analizlerinde ortaya çıkan değişiklikler tespit edilmiştir ve grup firmaları için mali yorumlama yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. KREDİ ANALİZİ VE KAPSAMI

Kredi yönetimi, bankanın büyüklüğüne ve organizasyon yapısına, kredi fonksiyonunun niteliğine, tepe yönetiminin amaçlarına ve eldeki personele göre bankadan bankaya farklılık göstermektedir. Genellikle büyük bankalarda kredi yönetimi daha kapsamlı ve daha uzmanlaşmış bir fonksiyon niteliğinde olmaktadır. Daha küçük bankalarda ise tüm kredi fonksiyonu tek bir servis tarafından yürütülebilmektedir. Şekli ne olursa olsun etkin bir kredi yönetimi sağlıklı bir kredi politikası, bu politikanın uzman krediciler ve yöneticiler arasındaki koordinasyonu ve bankanın ihtiyaçlarına yönelik organizasyon ve sistemler ile desteklenmesi sonucu gerçekleşmektedir (Seval, 1990:251).

Reel sektörün finansmanında önemli yer tutan kredilendirme ile işletmelere fon sağlama sistemi, yeni finansal sistem içerisinde bankaları daha titiz davranmaya itmiştir. Kredi çeşitli argümanları içerisinde barındırmaktadır ve bu yönüyle kredinin incelemesi de farklı uzmanlık alanları doğurmaktadır. Yapılan çalışmada kredi değerlendirme sürecinin önemli bir unsuru olan mali analiz çalışması ve mali analize etki eden unsurlar araştırılmıştır. Bu nedenle çalışmamızın birinci bölümünde genel olarak kredi kavramı, işletmeleri kredi kullanmaya iten nedenler, kredi analizi, kredi kullandırma aşamasında bankaların dikkat etmesi gereken unsurlar ve uygulamada bankalar tarafından kredi talep eden firmalar için yapılan istihbarat çalışmaları anlatılmıştır.

2.2. KREDİ KAVRAMI VE İŞLETMELERİN KREDİ İHTİYACI

Mal veya para cinsinden bir değer belirlenir ve önceden tespit

edilmiş koşullarla geri alınması kaydıyla verilmesi veya üçüncü kişiler tarafından bu şekilde verilecek bir değer için geri ödemesine kefil olunması ya da bir taahhüdün yerine getirileceğinin garanti edilmesidir. Kredi, itibar anlamını taşımaktadır ve sonucunda kar getirmesi beklenen, temeli güvene dayalı iki taraflı bir işlemdir. Ekonomik ilişkilerde, vadeli mal ve hizmet satışını ve ödünç para verme olayını ifade etmektedir. Bankacılıkta ise, geri ödeyeceği konusunda kendisine güven duyulan gerçek veya tüzel kişiye nakdi veya gayri nakdi bir itibarın, belirlenen koşullarda geri alınması kaydıyla, bir bedel karşılığında belirli bir süre için verilmesidir.

Kredi para ile ödeme vaaadının değiştirilmesidir. Kredi güven ve güvenceye dayanan bir işlemdir. Kredi tasarruf edilen paraların piyasaya akmasını, malların en yararlı biçimde kullanılmasını sağlamak suretiyle ulusal ekonomi yönünden büyük önem taşır. Krediyeye bankalar aracı olurlar. Kredi veren para verip, ödeme vaaadi almakta, kredi alan para alıp ödeme vaaadi vermektedir. Para her an kullanılabilir satın alma gücüne sahip olduğuna, yani para ile istenilen mal ve hizmet satın alınabildiğine göre, kredi verenin bugün mal ve hizmet satın almaktan vazgeçerek gelecekte mal ve hizmet satın almasını; kredi alanın gelecekte mal ve hizmet satın almaktan vazgeçerek bugün mal ve hizmet satın almasını mümkün kılar. Yani, kredi bugünkü mallarla gelecekte ele geçecek malların mübadelesi şeklinde de düşünülebilir (Zarakolu, 1999: 50–51).

Kredi analizi, bir bankanın kredi müşterisinin kredi anlaşmasına uygun bir biçimde yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğinin değerlendirilmesinin yanında, kredi riskinin yönetimi konusunu da içerir. Kredi riski yönetiminin amacı ortaya çıkabilecek finansal riskleri ölçmek, izlemek, kontrol etmektir. Bankacılık sektöründe uygulanan aktif / pasif yönetimi günümüzde risk yönetimi adını almıştır. Kredi analizinin amacı, kredi müşterilerine verilecek olan belirli bir tutar ve süreyi kapsayan kredinin, geri dönüp dönmeyeceğini tespit etmeye çalışmaktır. Bankalar tarafından verilen bütün kredilerin geri dönmeme olasılığı vardır. Bu nedenle bankaların, kredilendirme faaliyetlerini verimli ve geri dönmeme olasılığını en düşük düzeyde tutacak şekilde yürütmeleri gerekir. Bunu sağlayabilmek için bankaların birçok faktörü bir arada değerlendirmeleri gerekmektedir (Karapınar, t.y: 591).

Bankacılık Kanunu'ndaki tanıma göre, kredi tanımı içine;

- Bir bankanın vereceği nakdi krediler,
- Gayrinakdi krediler (teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi)
- Satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları,
- Tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler,
- Varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar,
- Vadesi geçmiş nakdi krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler,
- Gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri,
- Ters repo işlemlerinden alacaklar,
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler,
- Ortaklık payları (iştirakler),
- Kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama yöntemiyle sağladığı finansmanlar ile katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kâr ve zarar ortaklığı yatırımları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaiğin finansmanı, ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar

girmektedir (Battal, 2006:209).

İşletmelerde kredi ihtiyacının ortaya çıkmasının birçok nedeni

olabilmektedir. Kredi ihtiyacının ortaya çıkmasındaki etmenleri sıralayacak olursak:

2.2.1. Faaliyetlerin Devamını Sağlamak İçin Kredi İhtiyacı

Mevcut faaliyetlerin devamı için gerekli kaynağın işletme kaynaklarından elde edilememesi sonucu, işletmelerde finansman açığı ortaya çıkmaktadır. İşletme kaynaklarının yetersiz kalması işletmenin zarar etmesi, alacak tahsilinde sorunlar yaşaması, stoklarını tüketememesi ve satış kabiliyetinin yetersiz olması, ortak finansmanının olmaması, ödenmesi taahhüt edilmiş işletme sermayesinin henüz ödenmemiş olmaması, ticari hayattaki durgunluk, hükümet politikalarından kaynaklı olumsuz etkenler, faaliyet gösterilen sektör, doğal yıkımlar vb nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Kredi kullandırılması en riskli firma yapısı, faaliyetlerinin devamını sürdürmede özkaynakları yetersiz olan firmadır. Bu husus doğrultusunda analist tarafından yapılan incelemede firmanın esas faaliyetlerin olan kârlılığın mutlaka atıfta bulunulmalıdır.

“Firmanın zarar etmesi, işletme sermayesini azaltan etmenlerden birdir. Zarar eden bir firmaya kredi açmak, bankalarca zor verilebilecek kararlardan biridir. Zarar eden bir firmayı kredilendirme kararına sağlam bir dayanak bulmak, bu kararı sağlıklı bir temele oturtmak, çoğu kez güçtür (Akgüç, 2006:3-4).

2.2.2. Hızlı Büyüme Sonucu Finansman İhtiyacı

Hızlı büyüyen bir firmada alacaklar, stoklar, borçlar ve maddi duran varlıklarda artışa neden olarak finansman ihtiyacı ortaya çıkarabilir. Faaliyet hacminin genişlemesiyle ortaya çıkan sabit ve değişken maliyet artışı, zorunlu olarak yapılan maddi duran varlık yatırımı ve faaliyet hacmiyle paralel stok bulundurmadan doğan maliyetlerin artışı firmayı kaynak yaratmaya zorlamaktadır. Faaliyet hacmi artış gösteren bir firmaya kredi kullandırmak bankalar tarafından yeğlenir. Bu şekilde

kullandırılan kredilerin riski az olmakla birlikte, başta mevduat getiren müşteri olmak üzere diğer bankacılık ürünlerinin de pazarlanmasıyla bankaya kar getiren firma olarak ön plana çıkmaktadır.

2.2.3. Nakit Döngüsünde Yaşanan Sıkıntılar Nedeniyle Finansman İhtiyacı

İşletmede mevcut faaliyet döngüsü devam ettirilirken ve büyüme normal seviyedeysen, alacak vadelerinin uzaması, stok devir süresinin uzaması ve bunun karşısında ticari borç ödeme süresinin daha kısa olması nedeniyle ortaya çıkan finansman açığıdır. Diğer bir deyişle işletmenin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için gerekli olan likidite seviyesine ulaşamaması sonucu ortaya çıkan finansman ihtiyacıdır. Bu husus doğrultusunda ortaya çıkan nakit ihtiyacı işletmenin özkaynaklarıyla finanse edilemiyorsa mali borçlanma araçları devreye girmektedir. Nakit döngüsünde işletme kaynaklarının yetersiz kalmasına neden olan bir diğer etmen ise, işletmenin gereğinden fazla kar dağıtımını yapması veya işletmeden yüksek tutarda kaynak çekilmesidir.

2.2.4. İşletme Tarafından Yapılan Duran Varlık Yatırımı

İşletmenin mevcut kaynaklarını bir duran varlık yatırımı finansmanı için kullanması sonucu ortaya çıkan finansman açığı veya tamamen mali borçlanma araçlarıyla yapılması planlanan duran varlık yatırımlarıdır. Burada, yapılması planlanan duran varlık yatırımı sonucunda işletme faaliyetlerinin hangi noktaya geleceği veya bu yatırımın faaliyet konusuyla olan ilişkisi analist tarafından fevkalade tespit edilmelidir.

2.2.5. Faaliyet Konusu Gereği Gayri Nakdi Kredi Gereksinimi

Çeşitli nedenlerle krediye ihtiyaç duyan işletmeler her zaman nakdi olarak mali borçlanma araçlarını kullanmazlar. Faaliyetlerinde devamında gayri nakdi krediler de önemli bir yer tutmaktadır. Ticari hayat içerisinde güven unsurunun sağlanması için kamu kurumları veya bazı özel kuruluşlar taahhütlerin yerine getirilmesini garanti altına almaya yönelik garantör niteliğinde bir bankadan referans (teminat) mektubu talebinde bulunabilmektedir. Günümüzde her hangi bir taahhüdün yerine getirilmesinde banka tarafından verilen teminat mektupları ticaretin birçok alanında kullanılmaktadır.

2.2.6. Mevsimsel Hareketler ve Fırsatların Değerlendirilmesi İçin Kredi Gereksinimi

“Özellikle iş hacimleri mevsimlik hareketlerin etkisi altında bulunan firmaların, faaliyetlerin canlı olduğu dönemlerde finansman ihtiyaçları artmakta, stokların satıldığı ve alacakların tahsil edildiği dönemlerde de azalmaktadır.” (Akgüç, 2006:4). Bir örnekle açıklanacak olursa dondurma üretimi ve satışı konusunda faaliyet gösteren bir firmanın kış aylarında satışların azalması karşısında sabit maliyetlerdeki cüzi bir düşüş, kısa vadeli finansman ihtiyacını tetiklemektedir. Veya yaz aylarında iş hacminin artmasına bağlı olarak gerekli özkaynak yapısına sahip olmayan bir firma da kısa vadeli finansman ihtiyacı duymaktadır.

Esas amacı uzun vadede kar elde ederek sürdürülebilir bir büyüme sağlamak olan işletmeler faaliyet gösterdiği sektöre bağlı olarak bazı fırsatların değerlendirilmesi için finansman ihtiyacı duymaktadır. Enflasyon baskısı veya başka bir nedenle satışı yapılan ürünün fiyatında meydana gelebilecek artışlar, değerinin altında satışa sunulan bir maddi duran varlık alımı, rakip bir firmayı satın almak vb. birçok nedenlerle kredi gereksinimi de duyulmaktadır. Örneğin demir-çelik sektöründe, demir satışı konusunda faaliyet gösteren bir işletmenin demir fiyatlarında

artış olacağı düşüncesiyle ticari mal alımı yapması ve aradaki fiyat farklılığından kar beklentisi kredi gereksinimi ortaya çıkarabilir. Ancak burada elde edilecek kar ile katlanılacak olan finansman gideri arasındaki ilişki analist tarafından titizlikle yorumlanmalıdır.

2.2.7. Spekülasyon Amaçlı Kredi Gereksinimi

Firmalar vurgunsal (spekülasyon) amacı ile kredi talep edebilirler. Mal, menkul değerler ve döviz üzerine spekülasyon günümüzde yaygındır. Emtia ve menkul değerler özellikle hisse senetleri karşılığı kredilerde, vurgunsal amaç olup olmadığı bankalarca araştırılmalıdır. (Akgüç, 2006:4).

Bir firmanın finansman ihtiyacının hangi nedenlerle ortaya çıktığı, hangi nedenlerle kredi talebinde bulunduğu mali analiz yapılarak tespit edilebilir. Yukarıda belirtilen finansman ihtiyacı nedenlerinin bir kaçını aynı anda ortaya çıkmış olabilir. Banka tarafından yapılan mali analiz çalışmaları ışığında firmalara aynı zamanda finansal danışmanlık hizmeti de verilmektedir.

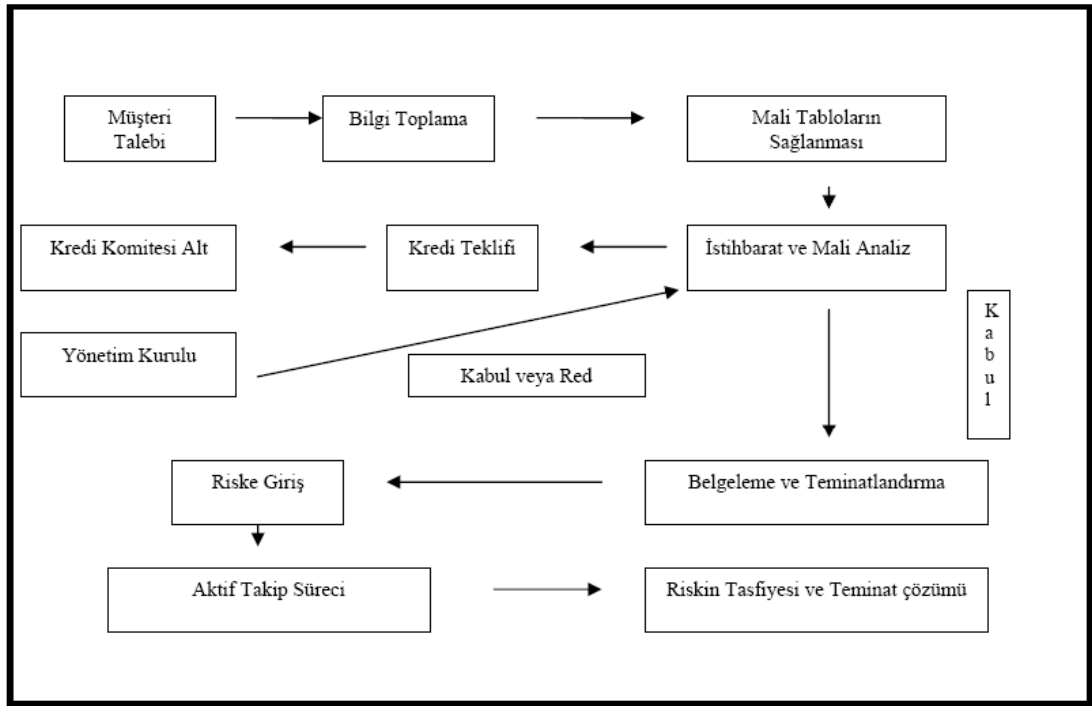
2.3. KREDİ SÜRECİ VE KREDİ ANALİZİ

Bankanın kredi talebiyle karşılaşması ile başlayan ve krediyi kullandıktan sonra kredinin kapanmasına kadar geçen süreye **kredi süreci** denir. Kredi süreci, kredi talebi ile başlayarak kredinin analizi, kredinin yapılandırılması ve kredinin yönetimi aşamalarını mantıksal sıra içinde takip eden bir süreçtir.

Modern iş bölümünün yer aldığı bir ekonomide kredi kurumlarının işletmelere kredi sunma işlevi, eldeki kaynakları işletmelere ya da özel müşterilere güvenceli bir şekilde dağıtmaktan oluşmaktadır. Bu sürecin aynı zamanda gerçekten fon gereksinmesi olan projelerin önem sırasına göre kredilendirilmesi gerekmektedir (Berk, 2001:7).

Uygulamada her bankanın farklı bir kredi süreci politikası izleyebileceği gibi, genel olarak kredi süreci aşağıda verildiği gibi işlemektedir.

1. Kredi Talebi için başvuru veya öneri
2. Kredi talebinde bulunan firmayla ön görüşme yapılması
3. Kredi Talep Eden Firmadan Evrak Temini
4. Kredi Talebinin İncelenmesi (Mali Analiz ve İstihbarat Çalışması)
5. Kredi Analizi
6. Kredi Üst Limit Tahsisi ve Kullandırım veya Teklifin Reddi
7. Kredi Yönetimi ve İzlenmesi (Takip Aşaması)
8. Sorunlu Krediler ve Kredinin Kapanması

Kaynak: Hakan ŞAKAR, *Bankalarda Kredilendirme Teknikleri*, 2.Baskı, İstanbul, Akdeniz Yayıncılık, 2002, s.63.

Şekil 2.1. Bankalarda Kredi Süreci

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kredi süreci müşteri talebi ile başlayan bir süreçtir. Çalışmamızın temelini oluşturan mali analiz çalışması ise kredi teklifinden

önce yapılarak, karar almada büyük öneme sahiptir.

Kredi analizi, geniş anlamıyla yalnız kredi isteminde bulunan kişi ve kuruluşun kredi değerliliği konusunda bir karara ulaşabilmek için gerekli ve ilgili görülen çeşitli bilgi ve etmenlerin değerlendirilmesini değin, kredi riskinin yönetimini de kapsar. Bu kapsama kriz yönetimi, müşterilerin ödeme güçlüğü içine düşmesinden kaynaklanan problemler veya tahsili gecikmiş kredilerde alınabilir. Kredi analizi yalnız kredi isteminde bulunan firmanın mali tablolarının incelenmesi değil, ilgili firmaların geçmiş, cari ve en önemlisi gelecekteki sonuçlarını, başarımını (performansını) etkilemiş ve etkileyebilecek tüm etmenlerin değerlendirilmesini içerir. Kredi analizi ile, bir kredi müşterisine belirli bir süre için verilecek belirli tutarlardaki kredinin taşıdığı risk saptanmaya çalışılmaktadır. Her kredi enflasyon riski, geri ödenmeme olasılığı şeklinde özetleyebileceğimiz başlıca iki tür risk taşır. Enflasyon riski, başka bir deyişle kredinin verildiği tarih ile geri döndüğü tarih arasında para değerinin değişmesi nedeniyle uğranabilecek kayıplar, ticaret bankaları, aracı kurumlar, daha açık bir deyişle geniş kitlelerden mevduat veya çeşitli isimler altında topladıkları fonları kredilendirme faaliyetlerinde kullanan kurumlar için fazla önemsenmeyebilir. Ancak kredilerin geri dönmeme olasılığı bankaların ciddi olarak dikkate almaları gereken bir etmendir. Her kredi, değişik ölçüde de olsa, geri döneme olasılığı, başka bir deyişle bu anlamda risk ögesi taşır (Akgüç, 2006:1).

2.4. KREDİ ANALİZİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ETMENLER

Kredi analizinin tamamlanmasıyla, kullanılan bir kredide, üstlenilen kredi riskini direkt olarak etkileyen faktörler vardır. Kredi analizinde sağlıklı ve reel sonuçlar elde edebilmek için, bu etmenlerin tümünün incelenmesi ve muhtemel risklerin ortaya çıkarılması gerekir.

Tablo 2.1. Kredi Analizinde 5C, 5K ve CAMPARI Formülünün Açıklaması

<u>5C (İngilizce)</u>	<u>5K (Türkçe)</u>	<u>Açıklama</u>
Character	Karakter	Moralite, Kişisel Nitelikler
Capacity	Kapasite	Gelir Yaratma Kapasitesi, İş Görme
Capital	Kapital	Sermaye, Ödeme Gücü
Conditions	Koşullar	Ekonomik Koşullardan Etkilenme
Collateral	Karşılık	Kredinin Teminatı

2.4.1. Kişisel Nitelikler (Moralite)

Kredi Analizinde dikkate alınması gereken en önemli faktör kredi talep eden müşterinin moralitesidir. Olası bir kredi Kullandırım sürecinde kredi talep eden müşteri iyi niyetten uzak ve krediyi geri ödeme konusunda gayretli değilse, söz konusu kredinin teminat yapısı ne kadar sağlam olursa olsun, bankalar kredinin geri ödenmesinde önemli sorunlarla karşılaşır. Bu nedenle kredi müşterisinin dürüstlüğü, içtenliği, açıklığı, bilgisi, sağlık durumu, akılcı davranışı, sağlık durumlarının elverişliliği, yeteneği vb. kredi geri ödemeye engel olmayacak bütün konularda şüphe uyandırmamalıdır.

Bankalar açısından; soğukkanlı, sabırlı, ölçülü, borç ödemede titiz, karar almada cesur, firmanın geleceği ile kumar oynamayan, çalışkan, değişen koşullara kolay uyum sağlayabilen, ekip çalışmasına yatkın ve benimseyen kişiler iyi müşteriler olarak tanınmaktadırlar. Saymaya çalıştığımız karakterlerin tersi yapıya sahip kişilerin mali yapıları olumlu da olsa bankalar tarafından tercih edilecek müşteri tipleri değildir.

2.4.2. Mali Faktörler

Firmanın finansal tabloları üzerinde yapılan mali analiz çalışmaları, firmanın kredibilitesi konusunda oldukça önemli bilgiler verir. Yapılan mali analiz çalışmaları kredi tahsisi aşamasında kredi analistlerine en somut bilgileri verir. Bankaların mali analiz, mali tahlil ve istihbarat veya kredi değerlendirme departmanlarınca yapılan bu çalışmalar sayesinde firmanın kaynak yaratma kapasitesi ve öz sermaye yeterliliği konusunda görüş bildirmek daha da kolaylaşır. Her hangi bir nedenle kredi talebinde bulunan firmanın moralitesi konusunda bir eksik tespit edilemeyebilir ama moralite tek başına yeterli bir koşul değildir. Firmayı kredi kullanmaya iten mali nedenler ve firmanın geri ödeme sürecinde gerekli kaynak yaratma kapasitesi ve özkaynak yapısı da önem arz etmektedir.

“Kişi, firma veya kuruluşların, başka bir kaynaktan borçlanarak mevcut bir borcu ödemeleri de bankalar için istenen bir yol değildir. Böyle bir durum, borçlunun ekonomik gücünün zayıflamakta olduğunu ortaya koyar. Varlıkların paraya çevrilmesi veya başka bir kaynaktan borçlanılarak mevcut bir borcun ödenmesi, olağan yollar olmadığından, bankalar, kredi talep edenlerin, yükümlülüklerini karşılayabilecek tutarda gelir yaratma gücüne büyük önem verirler.” (Akgüç, 2006:17).

2.4.3. Ekonomik Faktörler

Ekonomik faktörler içerisinde dikkat edilmesi gereken etmenler, firma kredibilitesini daha gelen düzeyde etkileyebilecek etmenlerdir ve firma inisiyatifi dışında olan gelişmelerdir. Faaliyet gösterilen sektörün yapısı ve rekabet unsurları, ekonomik hayattaki dalgalanmalar, faaliyet gösterilen ülkenin makro ve mikro ekonomik yapısı ve hükümetin ekonomi politikası vb. etmenler analist tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.

2.4.4. Diğer Faktörler

Yukarıda belirtilen faktörler dışında kalan, firmanın hukuki yapısı, kredinin teminat yapısı, kredi kullandırım oranları ve kârlılığı gibi faktörler bu başlık altında toplanabilir.

Analistlerde firmaya ilişkin şu niteliklerin dikkate alınmasında yarar vardır.

- Firmanın iş yaşamındaki deneyimi,
- Rekabet gücü ve Pazar payı,
- Üretilen mal ve hizmete ilişkin talep deki gelişmeler,
- Müşteri profili,
- Firma ve ürünlerinin kamuoyundaki tanımı,
- Yönetim yapısı ve kalitesi,
- Ödeme gücü,
- Sermaye yapısı,
- Öz sermaye ve karındaki gelişmeler,
- Faaliyet hacmindeki (satışlarındaki) reel büyüme,
- Kar marjı,
- Gösterdiği teminatlar,
- Hükümet politikalarından ve konjonktürel dalgalanmalardan etkilenme dereceleri,
- Moralite,
- Firmanın mevcut durumda çalıştığı bankaların yapısı (Olası bir kriz durumunda firmalara yaklaşım biçimi açısından)

Kredi talebinde bulunan firmanın hukuki yapısı, şahıs firması (tek sahipli firma) veya ticaret şirketi (şahıs veya sermaye şirketi) şeklinde olabilir. Bu nedenle her hukuki yapının olası bir kredi çalışmasında avantajları veya dezavantajları bulunduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Türk Ticaret Kanununa göre ticaret şirketleri, kolektif, komandit, anonim ve

limited şirketlerden oluşmaktadır.

2.5. KREDİ TALEP EDEN FİRMALAR HAKKINDA İSTİHBARAT

2.5.1. İstihbaratın Tanımı ve Önemi

İstihbaratın sözlük anlamı; haber, bilgi toplamak, araştırmak, soruşturma yapmak şeklinde belirtilmektedir (Emlak Bankası, 1997:10).

Kredinin güvenli, verimli ve akışkan (seyyal) olarak plase edilmesine özen gösterilmesi gerekir. Kredinin seyyal olarak çalışması, verimli ve güvenli bir şekilde kullanılması, kredi talebinde bulunan işletmenin tanınması ile mümkündür (Çiloğlu, 1988:7). Kredinin geleceğinin güvencede olması ve riskin vadesinde tahsil edilebilmesi; müşterinin ve onun kredi limitinin en iyi bir şekilde tespiti ve işletmelerin tanınması ise ancak yapılacak iyi bir istihbarat ile sağlanmaktadır. Bu açıdan istihbarat çalışmaları bankalar için büyük önem taşımaktadır (Öztürk, 2005:4).

2.5.2. İstihbaratın Kaynakları

Mali tahlil ve istihbarat çalışmaları yapılırken, belirli kaynaklara bağlı kalmadan, imkânlar ölçüsünde her türlü güvenilir kaynaktan yararlanılmalıdır. Kredi talep edenlerin moralitesi, cari mali gücü, özvarlığı, gelir yaratma kapasitesi hakkında bilgi sağlayıcı, kredi taleplerinin değerlendirilmesinde büyük öneme sahip bu faktörlerin kavranmasına imkan veren, çeşitli kaynaklar mevcuttur. İnceleme yapılırken belirli kaynaklara bağlı kalmadan imkanlar ölçüsünde her türlü kaynaktan yararlanılması yoluna gidilmelidir. İstihbaratın ve mali tahlilin kaynakları çok çeşitli

olmakla birlikte bu kaynaklardan en önemlileri; özel, resmi ve yarı resmi kaynaklardır.

2.5.2.1. Özel kaynaklar

a) Ana Sözleşme

Ana sözleşmede firma ile ilgili aşağıda yer alan bilgilere ulaşılır.

- 1 Firmanın Türü
- 2 Ticaret Unvanı
- 3 Adresi
- 4 Sermayesi
- 5 Ortakları ve Sermaye Payları
- 6 Kuruluş Tarihi ve Süresi
- 7 Ortaklar Arasında Sınırsız ve Sınırlı Ortakların Tespiti
- 8 Firma Yöneticileri ve Yetki, Sorumluluk Dereceleri
- 9 Karın Nasıl Dağıtılacağı
- 10 Faaliyet Gösterilebilecek Konular

Ana sözleşme ile sonradan yapılan ortak değişiklikleri, adres, iş konusu değişikliği, sermaye artırımını vb değişiklikler Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanmaktadır. Bu nedenle firma ile ilgili yapılan değişiklikler sonradan yayımlanan gazetelerden edinilebilir.

b) Hesap Durum Belgesi ve Mali Verilerin Açıklayıcı Notları

Bankalar Kanunu 52. Mad. Gereği bankalar kredileri nedeniyle maruz kalınacak riskleri ölçmek, karşı tarafın mali gücünün düzenli olarak analiz etmek ve izlemek, gerekli bilgi ve belgeleri temin etmek ve bunlara ilişkin esasları belirlemek zorundadır. Bu nedenle kredi talep eden şahıs veya kuruluşlar bankanın konsolide veya konsolide olmayan bazda bilgi ve belgeleri bankalara vermekle yükümlüdürler.

Bankalar tarafından açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatlar için kredi talebinde bulunanlardan, Bankalar Kanunu'nun 11. Maddesine göre Türkiye Bankalar Birliği tarafından saptanan örneğe uygun olarak düzenlenmiş hesap durum belgesi alınması zorunludur (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 2001:47).

Firmaya ait mali veriler, bankalar için en faydalı ve objektif bilgi kaynağını oluşturur. Firmadan talep edilecek en temel mali veriler ise bilançolar, gelir tabloları ve detay içerikli mizanlardır. Söz konusu mali veriler bir tam dönemlik (31/12) olabileceği gibi ara dönem (3 aylık, 6 aylık, 9 aylık) mali verileri de firmayı daha iyi ve sık izlemek açısından tercih edilmektedir. Örneğin riski yüksek veya limit artırım talebinde bulunan bir firma daha iyi izlenmek amacıyla ara dönemlerde de istihbarat ve mali analize tabi tutulmaktadır. Kaynağın güvenilirliği ve ihtiyatlılık gereği, istihbarata ve mali analize konu olan firmadan, bilanço ve gelir tabloları Kurumlar Vergisi Beyannamesi'nden veya bağımsız denetimden geçmiş yeminli mali müşavir onaylı olarak temin edilmektedir. Bilanço ve Gelir Tabloları hangi dönemlere ait ise o dönemlerle uyumlu ve önemli hesaplara ait alt hesapların yer aldığı detay mizanlar da birçok hususun tespitinde faydalı olmaktadır. Ara dönemlerde (1. Dönem, 2.Dönem, 3. Dönem, 4. Dönem) her üç ayda bir Geçici Vergi Beyannamelerinde yer alan gelir tablosu ile uyumlu mizanlardan bilanço hesaplarından yararlanılarak konsolide bilanço oluşturma işlemi de bankalar tarafından tercih edilmektedir. Mali verilere ilişkin detay bilgiler çalışmanın ilerleyen bölümlerinde verileceği için bu bölümde daha fazla bilgi verilmemiştir.

c) Şirket Yetkilileri veya Ortakları ile Yüz Yüze Görüşme

Eldeki bilgiler değerlendirilerek firma hakkında bir sonuca varılamıyorsa ya da firma ile bankanın çıkarları gereği ilişki kurulması isteniyorsa, firmanın yerinde incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Berk, 2001: 77-78).

Kredi talep edenle karşılıklı görüşme, ilgili firma ve kişi hakkında bilgi sağlayıcı başlıca kaynaklardan biridir. Karşılıklı görüşme ile banla yetkilisi, kredi

talebinin bankanın kredi politikasına uygun bulunup bulunmadığını, ne amaçla kredi istendiğini, kredi talep edenin geri ödeme planını öğrenmek olanağını bulur. Kredi talebi, bankanın kredi politikasına uygun değilse (bankanın kredilendirmeyi öngörmediği bir sektörden talebin gelmiş olması, kredinin spekülâtif amaçla istenmesi, bankayı vermeyi planladığından farklı türde kredi talep edilmesi gibi) kredi analizini daha ileri aşamaya götürmekte yarar yoktur (Akgüç, 2006:26).

İşletmelerin kredi değerliliğinin belirlenmesinde, işletme görüşleri en önemli yeri kapsamaktadır. İşletme ilgilileriyle karşılıklı görüşmenin yanında, işletme tesislerini, işyerlerini, inşaat işletmelerinde inşaatları yerinde görmek, kredi taleplerinin değerlendirilmesinde önemli yarar sağlamaktadır. Karşılıklı görüşmede kapsanması gereken bazı soru örnekleri aşağıda verilmiş olup, karşılıklı görüşmeyi yapan kişi, soracağı soruları bir sorgulama havasında değil, rahat bir atmosferde ancak laubaliliğe kaçmayan bir sıcaklıkta müşteriye iletmeli ve inisiyatifi elden bırakmadan soruları bu alanlara çekmelidir (George, 1987:102).

Firma ile yapılan karşılıklı görüşmede, firmanın teknik ve sosyal yapısı, yönetimin yapısı, şirket hissedarlarının mesleki nitelikleri hakkında oldukça yararlı bilgi ve izlenimler edinilmektedir. Kredi görüşmesine muhasebe veya finans yöneticisinin de katılması bölümün yapısı ve çalışma şekli, borçların ve alacakların yapısı, iskontodan yararlanma, ödeme hedeflerine bağlılık, ödeme araçları ve ödeme şekilleri, mali veriler ile ilgili açıklık getirilmesi gereken hususlar v.b. bilgilerin alınmasını sağlamaktadır. Yapılan firma ziyaretinde aşağıda yer alan hususlar hakkında bilgi toplamakta yarar vardır:

1. Firmanın Özgeçmiş Hakkında bilgiler
2. Firma Ortakları ve Yöneticilerinin Özgeçmiş Bilgileri
3. Firma Ana Faaliyet Konusu ve Diğer Faaliyetleri
4. Fiili Kapasite Bilgileri ve Kapasiteyle İlgili Gerçekleşme Oranları
5. Ticari Merkez ve Üretim Tesislerinin Yapısı
6. İstihdam Durumu ve Yapısı
7. Yapılmakta Olan veya Yapılması Düşünülen Yatırımlar ve Finansman Şekli

8. Müşterinin Pazar ve Rekabet Davranışları
9. Faaliyet Gösterilen Sektöre Ait Bilgiler
10. Varlıklarda Meydana Gelen Olağanüstü Değişmeler
11. Ödeme Şekli ve Alacak Tahsil Politikası
12. Mali Verilerle İlgili Açıklık Getirilmesi Gereken Hususlar
13. Olumsuz İstihbaratların Nedeni Hakkında Bilgi
14. Firmanın Bankadan Talebi

d) Şirketlerin Bankalarla ve Diğer Finansman Kuruluşları İle Olan İlişkileri

Bankalar, kredi ve mevduat müşterileri hakkında veri tabanı oluşturarak önemli bilgileri depolamaktadır. Bunun sayesinde daha önce verilmiş krediler, bu kredilerin geri ödenmesinde sorunlarla karşılaşp karşılaşılmadığı, ilgilinin bankada bulundurduğu mevduat, mevduatın gösterdiği gelişim hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler, şüphesiz dosyası mevcut bulunan bir müşteriden kredi talebi geldiği takdirde göz önünde tutulmaktadır. Ayrıca bankaların istihbarat birimleri kendi aralarında müşteri limit/risk bilgisi, tahsis edilen üst limitin yapısı ve şartları, geri ödemede sorun olup olmadığı ve teminat şartları hakkında da ikili ilişkilere dayanarak bilgi alıp verebilmektedir.

Kaynakların en güvenilir olanı, firmaların bankalarla olan ilişkileridir. İşletmelerin özellikle kredi ilişkisine girmeyi düşündüğü banka ile yaptığı işlemleri belgelemek mümkündür. Tahsil ve teminattaki senetleri, bunların tahsil hızı, mevduatı, kredisinin akışkanlığı ve verimi gibi işlemleri banka kayıtlarında görülebilmektedir. Bu yolla elde edilen sonuçlar diğer kaynaklardan daha gerçekçi ve inandırıcı olarak görülmektedir. Banka bilgileri, firmaların ticari yaşamlarının perde arkasının en net görüntüsünü oluşturmaktadır (T.C. Ziraat Bankası A.Ş., 2003:13).

e) Diğer Rapor ve Belgeler

Bankaların mali analiz ve istihbarat çalışmalarında başvurduğu ve önemli görülen diğer rapor ve belgeler şunlardır; bağımsız denetim raporu, firma faaliyet

raporları, kapasite raporu, hakediş belgesi, iş bitirme belgesi, iş sözleşmeleri, gümrük çıkış beyannameleri, yatırım teşvik belgesi, ihracatçı-ithalatçı belgesi olarak sıralanabilir.

f) Basın ve İnternet Taraması

Basında çıkan bazı önemli haberler ile internet taraması da bazen firma hakkında önemli bilgilere ulaşılmasını sağlamaktadır. Özellikle faaliyet gösterilen sektöre ilişkin bağlayıcı ve yetki sahibi kuruluşların yayınladığı bilgiler önem teşkil etmektedir. Örneğin Kamu İhale Kurumu resmi web sitesinden firmanın ihale yasaklısı olup olmadığı, Enerji Piyasası Denetleme Kurumu resmi web sitesinden petrol dağıtıcı ve satıcı işletmelerin lisans sahibi olup olmadığı, İstanbul Ticaret Odası web sitesinden işletmenin takyidatının bulunup bulunmadığı bilgilerine ulaşılabilir.

2.5.2.2. Resmi kaynaklar

a) Ticaret Sicil Kayıtları

Sanayi Odası veya Ticaret Odası bulunan bütün ilçelerde birer ilçe Ticaret Sicili Memurluğu bulunmakta ve ildeki bazı ilçeler bu memurluklara bağlanmaktadır. Bir işyerinin veya bu işyerine ait unvanın, Ticaret Sicil Memurluğu'na tescili; Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilerek sonuçlanmakta ve ilgiliye bir Sicil Tasdiknamesi verilmektedir. Her tacirin bu kaydı yaptırması ve Sicil Tasdiknamesi alması zorunlu kılınmıştır. Sicil Tasdiknamesi bir yıl için geçerlidir. Bu durum karşısında işine devam eden her tacirin yıl sonlarında sicil memurluklarına başvurarak bu belgelerini vize ettirmeleri gerekmektedir. Kredi ilişkisinde bulunan her şirketin dosyasında bu tasdiknamenin sicil memurluğunca tasdikli bir suretinin veya ilanı içinde bulunduran Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin bulunması zorunludur. Sicil tasdiknameleri her yıl için geçerli olduğundan, bu belgelerin asılları her sene görülerek değişiklik bulunup bulunmadığı hususu müşteri

dosyalarındaki suretleri üzerine işaret edilir. Sicilde bir değişiklik veya ilave varsa bu husus not ettirilmekte ya da değişikliği gösteren Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi istenmektedir.

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde Türkiye genelinde faaliyet gösteren veya yeni kurulacak olan;

- Şirket ve kooperatiflerin; statüleri (ortaklığın türü, ticaret unvanı, adresi, ortakları, kuruluş tarihi, süresi, sermaye durumu, yetki ve sorumluluk, yöneticiler ve karın dağılımı), statü değişiklikleri, fesih ve tasfiyeler,
- Şahıs işletmelerinin; ticaret unvanları, ticari ikametgâhları, kuruluş tarihleri, faaliyet konuları, unvan değişiklikleri, ticareti terk tarihleri,
- Mahkemeler, resmi daireler ve kamu tüzel kişileri tarafından ticaret işleriyle ilgili olarak verilen ilanlar,
- İflas, iflasın ertelenmesi ve konkordatoya ait mahkeme kararları,

yayınlanmaktadır.

b) Oda, Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Kayıtları

Esnaf ve sanatkârlar, bulunduğu il idari sınırları içerisinde çalışmak üzere birlik bünyesinde ayrı bir birim olarak kurulan esnaf ve sanatkarlar sicili müdürlüğüne çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını otuz gün içinde tesciline ve Türkiye esnaf ve sanatkarlar sicil gazetesinde ilan ettirmeye yükümlüdür. Esnaf ve sanatkârlar, kayıt beyannamelerindeki hususlarda meydana gelen değişiklikleri de en geç otuz gün içinde sicile bildirmek zorundadırlar. Sicil tescil ve ilan işlemlerini yaptırmayan esnaf ve sanatkarlar, ihtisas ve karma esnaf ve sanatkarlar odalarına üye olamazlar (Ziraat Bankası A.Ş., 2008:4).

c) Trafik Tescil, Liman Tescil, Tapu Sicil ve Vergi Kayıtları

Araç rehni karşılığı kullanılacak kredilerden, güvence olarak verilen veya şirketin makine parkına kayıtlı araçlar için Trafik Tescil Belgesi, gemiler için ise Liman Tescil Belgesi gerekmektedir. Tapu ve vergi kayıtları da resmi belgelerden

olup, tapu sicilleri açıktır. İlgili olduğunu ispat eden herkes kendisince önemli olan başlıca sayfaların memur huzurunda gösterilmesi veya bunların birer suretlerinin verilmesini isteyebilmektedir.

Gayrimenkul durumlarının tetkiki için şirketlerden tapu kayıtlarını tetkike yetki veren bir belge alınır. Tetkik gerektiğinde bu belge tapu memurluğuna ibraz edilir. Kredili müşterilerin veya kredi talep eden şirketlerin; Bilanço içi ve Bilanço dışı gayrimenkul varlıkları, bunlar üzerinde ipotek v.b. şartlara bağlanmış bir durumun mevcudiyeti, ibraz edilecek tapu senetlerinden ve tapu kayıtlarından öğrenilebilmektedir.

İşletmenin kar/zarar durumu ve ödediği vergi miktarı ise maliyet bilançolarının tetkikinden ve vergi dairelerinin açıklamalarından saptanmaktadır. Firmaya ait vergi beyannamelerinin onaylanmış örneğinin incelenmesi, kredi talep eden firmanın vergi dairesine verdiği mali tablolar ile bankalara sunduğu tablolar arasında farklar olup olmadığını; bir vergi incelemesi sonucunda vergi isteklisi aleyhine ek vergi tarhiyatı yapılması olasılığını ortaya koymakta olup, ilgili kişinin dürüstlüğü hakkında bazı ipuçları vermektedir. Cezalı, ilave vergi alınmasının, kişi veya firmaları mali açıdan zor durumlara sokabileceği, incelenmemiş her vergi beyannamesinin firma için şarta bağlı bir borç doğurma tehlikesi taşıdığı, kredi analizlerinde dikkate alınması gereken etmenler arasında yer almaktadır. Ayrıca vergi beyannamelerinde yer alan bilançolar ile kredi talep eden müşterin bankaya sunduğu mali tabloların karşılaştırılması etik olmayan ve hileli finansal raporların tespitinde de faydalı olmaktadır.

Firmaların Vergi Dairesine kayıtlı olmaları ve vergi numaralarının bulunması şarttır. Firmanın kar/zarar durumu ve ödediği vergi miktarı ile geçmiş yıllara ait vergi borçlarına ilişkin araştırmalar ilgili Vergi Dairelerinden yapılabilir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca, Gelir İdaresi Başkanlığı'nca, kesinleşen ve vadesi geçtiği halde ödenmemiş olan vergi ve cezaları, belirlenen tutardan daha fazla olan mükellefler ilgili Vergi Dairelerince her yıl kamuoyuna duyurulur.

d) T.C. Merkez Bankası Kaynakları

T.C. Merkez Bankası idare merkezinde Bankacılık ve Krediler Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir müdürlük santralizasyon işleriyle görevlidir. Bu müdürlük, bankaların müşterilerinin kredi ve risk durumlarını toplamak, toplanan bu bilgilerden firma kredilerini ve risklerini santralize ederek bu konuda bankalara bilgi vermek, bankaların müşterilerine açmış oldukları ve kullandırdıkları kredilerin çeşitlerine, niteliklerine, iktisadi faaliyet gruplarına göre bölgeler, iller ve bankalar itibariyle dağılımını tespit etmektedir. Ayrıca Türkiye genelinde elde edilen bilgileri bir değerlendirmeye tabi tutarak karşılaştırmak; kredi ve risk bildirim cetvelleri üzerinde gerekli kontrolü yapmak, Elektronik Bilgi İşlem Müdürlüğü'ne devrederek bu müdürlükle işbirliği yapmak suretiyle kredi ve risklerin memzuç hale getirilmesini sağlamak v.b. işleriyle sorumlu ve yetkili organ olarak faaliyetlerini sürdürmektedir (Eyüpgiller, t.y.:169).

Merkez Bankası ile müşteri arasındaki her türlü işlem kredi veren bankalara kaynak teşkil etmekte ve risk santralizasyonu, protestolar, karşılıksız çekler ve negatif nitelikli bireysel kredi kayıtları olmak üzere dörde ayrılmaktadır:

1- Risk Santralizasyonu: Bankalar, müşterilerine açtıkları kredi limitleri ile kullandırdıkları kredileri T.C. Merkez Bankası'na bildirmektedir. T.C. Merkez Bankası, bankalarca bildirilen kredi bilgilerini birleştirerek, tekrar bankalara gönderir. Bu bilgilerde, işletmeye tüm bankalarca açılan ve kullanılan krediler görülür. Bu uygulamaya bankacılık dilinde memzuç risk cetvelleri adı verilmektedir. (Seval, 1990: 126) Bilgisayar ortamında gönderilen bu tablolar, incelenerek bir takım sonuçlar çıkartılması açısından çok önemli bir kaynaktır ve bankacılıkta bu kayıtlara memzuç denmektedir. T.C. Merkez Bankası tarafından aylık olarak yayınlanan bu tablolardan çıkartılacak başlıca sonuçlar şunlardır;

- 1 Bankalar tarafından açılan veya kullanılan kredi miktarının firma ödeme gücünün üzerinde olup olmadığı tespit edilebilir.
- 2 Bankalarca açılan veya kullanılan kredilerde dönemler itibarı ile artma

veya azalma varsa, bunlar izlenebilir.

- 3 Kredilerdeki artma, firmanın başka bankalarca kredilendirildiğini müşteri kaybetme tehlikesi olabileceğini gösterir.
- 4 Kredilerdeki azalma ise, firmanın bankalardaki kredilerinin çeşitli nedenlerle kapatıldığını gösterir. Bu nedenlerin öğrenilmesi kullanılan kredinin riskinin azaltılması açısından önemlidir.
- 5 Firmanın bünyesindeki bozulma diğer bankalarca tespit edilmiş ve bunun sonucunda kullanılan krediler tasfiye edilmişse, geç kalan bankanın riskle karşı karşıya kalması kaçınılmazdır. Bu açıdan dikkatli olunmalıdır.
- 6 Firmanın toplam kaç bankayla kredili olarak çalıştığı tespit edilebilir.
- 7 Hangi dönemlerde işletmenin daha fazla kredi kullandığı tespit edilebilir.
- 8 Kredi çalışması içerisindeki banka ile diğer bankaların açtığı ve kullandığı krediler arasında mukayese yapılarak işletmenin verimliliğinin artırılması sağlanabilir.
- 9 Açılmış ve kullanılmış kredilerin türü incelenerek, müşterinin ağırlıklı olarak ne tür kredi kullandığı tespit edilebilir. Müşterinin bankadaki kredi ve riskleri o kredi türlerine yönlendirilebilir.
- 10 Firmanın kredi geri ödemelerinde herhangi bir olumsuz hususun olup olmadığı tespit edilir.
- 11 Firmanın mali verilerde izlediği mali borçlanmalarla memzuç esas kayıtlarını karşılaştırma olanağı ortaya çıkar.

Ek-2'de TCMB tarafından yayınlanan risk bildirim cetvelinde yer alan risk kodları ve açıklamalarını içeren tablo verilmiştir.

2- Protesto Kayıtları: Senet borçlusu senedi verirken belli bir vade sonunda belli bir miktar ödeyeceğini belirtmekte ve söz vermektedir. Senedi vadesinde

ödemeyenler protesto olmakta, dolayısıyla da sözlerini yerine getirmemiş olmaktadır. Bu da işletmenin söz ve taahhütlerine bağlı olmadığına bir göstergesidir. Söz ve taahhütlerine bağlı olmayanlarla çalışmak, bankanın plasmanlarının riskini arttırmaktadır. Protestoların devamlılık göstermesi ise, işletmenin mali durumunun da kötüye gittiğini göstermektedir. Ülkemizde ödenmeyen senetler Noterler tarafından protesto edilmektedir. Bütün Türkiye’de Noterler tarafından yapılan protestolar T.C. Merkez Bankası tarafından yayınlanmaktadır. Bu yayınlardan senetleri protesto olan şirketler izlenebilmektedir.

3- Karşılıksız Çekler: Merkez Bankası, çek kullanan müşterilerin karşılıksız çıkan çeklerini bankalara bildirmektedir. Bankalar için kaynak teşkil eden bu yayımlar, istihbarat için de iyi bir kaynaktır. Kredi talep eden firmanın veya firma ortağının çekleri karşılıksız çıkıyorsa ve firma alımlarında çek kullanmak zorunda ise bu durum irdelenmelidir. Ancak çek kayıtlarında düzeltme yapılmış mı, ağırlıklı hangi dönemde çekler karşılıksız çıkmış, işletme hangi nedenle ödeme güçlüğü çekmektedir vb. hususlar hakkında araştırma yapılmalıdır.

4- Negatif Nitelikli Bireysel Kredi Kayıtları: T.C. Merkez Bankası, bireysel kredi ya da kredi kartı kullanan müşterilerin takibe düşen kredilerini finans kuruluşlarına bildirmektedir. Kredi talep eden gerçek kişiler ile tüzel kişilerin ortaklarının negatif nitelikli bireysel kredi kayıtlarının olup olmadığı, varsa akıbeti, yoğunluğu ve sürekliliği TCMB risk santralizasyon kayıtlarından araştırılır.

e) İcra iflas dairesi kayıtları

Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunmaktadır (İcra ve İflas Kanunu, Md: 1). Borçlunun borcunu alacaklıya ödemesi için Devlet eliyle cebri tahsilat işlemlerinin yapıldığı kurumda, kaydı bulunan şirketlere kredi kullandırılması riskli olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu kayıtlar, bankalar için önemli bir istihbarat kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Genellikle alacaklının icra yoluyla tahsilat yoluna gitmesi tercih edilen son yöntem olması nedeniyle (istisnai durumlar hariç) borçlu kaynaklarının tükendiği anlamına

gelmektedir.

f) Ticaret Mahkemesi Kayıtları

Borçlarını ödemeyecek duruma düşen sermaye şirketleri ticaret mahkemelerine kanunun öngördüğü şartlar dahilinde iflasın ertelenmesi için başvuruda bulunabilir. Bu tip durumlarda banka erken davranarak mevcut kredi riskini geri çağırma yaparak tahsilat yoluna gidebilir, aksi durumda mahkeme kararı iflasın ertelenmesi yönünde olursa kredinin vadesi öngörülen süreden çok daha olabilmektedir.

g) Kanun, Kararname ve Tebliğler

Şirketlerin ticari faaliyetlerine sınırlama getiren veya faaliyet alanlarını belirleyen kanun, kararname ve tebliğler de önemli istihbarat kaynakları arasında yer almaktadır.

2.5.2.3. Yarı Resmi Kaynaklar

Noterler, ticaret ve sanayi odaları, esnaf ve küçük sanatkârlar dernekleri, ihracatçı birlikleri, mühendis ve mimar odaları, kooperatif birlikleri, serbest muhasebeci, mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler odaları, menkul kıymetler borsası gibi kuruluşlar yarı resmi kaynaklar olarak sayılmaktadır.

2.5.3. İstihbarat Yapılarak Saptanacak Hususlar

İstihbaratta saptanacak hususlar içerisinde müşterinin özelliklerinin krediye yaraşır olmasına özen gösterilmelidir. İstihbaratta oldukça önemli olan krediye yaraşırılık çoğu kez müşterinin vereceği teminattan önce gelebilmektedir. Kişisel

yaraşırlık açısından müşterinin telkin ettiği güven, alışkanlık ve beceri derecesi, mesleğindeki başarı ve deneyimi gibi özelliklerinin aydınlığa çıkarılmasına çaba gösterilir. Maddi yönden krediye yaraşırlık bakımından da; ekonomik ve finansal yaşamının ne oranda düzenli olduğu, ekonomik durumu ve gelecekteki gelişmesi açısından krediyi geri ödeyecek durumda olup olamayacağı araştırılmaktadır (Yüksel, 1992:107).

Kredi taleplerinin sağlıklı olarak nedenlerini bilmek, kredinin riskini azaltmak bakımından önemlidir. Bu nedenle kredinin riski tespit edilirken, işletmenin, ortaklarının veya yöneticilerinin şahsi, mali ve ekonomik durumları üzerinde ayrı ayrı durmak ve bunları incelemek gerekmektedir. Diğer bir ifade ile, işletmenin KARAKTER, KAPİTAL ve KAPASİTE'si hakkında bilgi edinilmesi gerekmektedir.

2.5.3.1. şahsi Durumla İlgili İstihbarat

Kredinin risk yaratmasında kişisel etkenlerin önemi çok büyüktür. Kredinin geri ödenmemesinin nedenleri; yöneticilerin yeteneği, yaşantısı, yaşı, tahsili, sağlık durumu, piyasa değişikliklerine uyumu gibi şahsi etkenlere sıkı sıkıya bağlı olmaktadır. Her şeyden önce yöneticilerin kabiliyetleri ile iş ahlakı ve karakteri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Kredi müşterisi iyi niyetten ve/veya borçlarını geri ödeme konusunda gerekli çabayı göstermekten yoksun olduğu takdirde, bankalar ne kadar maddi teminat alırlarsa alsınlar, kredilerinin geri ödenmesinde önemli sorunlarla karşılaşmaktadırlar (Akgüç, 2000:15).

Karakter konusunda bir değerlendirme yapmak kolay değildir. Kredi yöneticileri bu konuda borçlunun müşterilerine, kendisine mal satanlara, diğer borç verenlere ve rakiplerinin firma hakkındaki izlenimlerine yer vermek durumundadır. İyi tanınan ve bilinen bir firma için bu aşama kolaylıkla halledilebilmekte ancak müşterinin yeni bir şirket olması halinde iş zorlaşmaktadır. Bu durumda yerleşmiş yargılardan yararlanmak söz konusu olamayacağına göre müşteriyle ilişkisi olan

diğer kişiler aranıp bunlardan bilgi toplamak gerekmektedir. Karakterle ilgili aşağıda verilen şu bilgilerden faydalanılmaktadır:

Tablo 2.2. Müşteri Hakkında Bilgi Kaynakları

Müşteri Hakkında	Sektör Hakkında	TCMB Kaynakları
Diğer Bankalar	Sanayi Odaları	Risk Santralizasyonu
Rakipler	Ticaret Odaları	Protestolar
Mal Satanlar	Meslek Kuruluşları	Karşılıksız Çekler
Müşteriler	Bankalar	-
Ticaret Sicil Kayıtları	Sektördeki Diğer Firmaların Faaliyet Raporları	-
Meslek Kuruluşları	-	-
Tapu Kayıtları	-	-
Vergi Daireleri	-	-
Noterler	-	-

Kaynak: Belkıs SEVAL, Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı, İstanbul, 1990, s. 123.

Kredi tahsisine engel veya sınırlı kredi kullanılmasını gerektiren hallerin olup olmadığı, kişinin kredi karakteri ile ilgili en iyi değerlendirme onun geçmişini, geçmişteki davranışlarını incelemektir. Geçmişteki tutum ve davranışları gelecekte de nasıl davranacağı konusunda analiste ışık tutacaktır.

2.5.3.2. Mali Durumla İlgili İstihbarat

Kapital (sermaye), müşterinin finansal yönden değerini ifade etmekte ve genellikle net değerle ölçülmektedir. Kapital, firmaya verilen kredilerin geri ödenmesinde ve zararların ortadan kaldırılmasında bir tampon görevi üstlenmektedir.

Diğer taraftan, işletmenin daha etkin ve verimli çalışmasını, faaliyetleri için gerekli nakit akışını gerçekleştirmesini sağlayacak olan işletme varlıklarını oluşturmaktadır. Bu nedenle, kredi değerlendirmelerinde dikkate alınan unsurlardan birini oluşturmaktadır. Banka, kredi müşterisinin mali tahlilini yaparken sermayesinin alacaklarına karşılık yeterli güvence sağlayıp sağlayamayacağına büyük önem vermektedir. “ (Matar ve Baktır, 2001:74).

Kredi talep edenin yükümlülüklerini zamanında yerine getirebilme kapasitesi veya gücü, yükümlülüklerini karşılamaya yetecek tutarda kaynak bulmasına bağlıdır. Kredi talep edenin moralitesinin yüksek oluşu, yukarıda belirtilen kişisel özelliklere sahip olması, kredi taleplerinin değerlendirilmesinde oldukça önemli olmaktadır. Ancak bu durum, kredinin geri ödenebilmesi için, kredi talep edenin yeterli ölçüde kaynak sağlamasının gereğini ortadan kaldırmaz. İlgilinin moralitesinin yanı sıra, kaynak sağlama yeteneği ve kapasitesi de dikkatle incelenmelidir. Bir borç genel olarak; varlıkların satışıyla, başka bir kaynaktan sağlanan borçlarla ve faaliyet sonucu sağlanan fonlarla ödenebilmektedir (Akgüç, 2000:17–18).

2.5.3.3. Piyasa Durumu İle İlgili İstihbarat

Müşteriler, zaman zaman beklenmeyen ekonomik ve siyasi koşullarla karşılaşabilmektedirler. Kredi geri ödemesi, sadece karakter, kapasite ve teminata değil, ayrıca firma dışı unsurlara da dayanmaktadır. Kredi analisti, sektörlerin yapılarını, işsizliği, satış azalışlarına ve faaliyet zararına neden olabilecek tüm olumsuz faktörleri belirleyen erken uyarıları dikkate almak zorundadır. Düşen satışlar ve gelir kaybının olumsuz baskısı altında, güçlü, hatta dürüst olan müşteriler dahi varlıklarını koruyabilmek için bankaya karşı olan sorumluluklarını yerine getiremeyebilmektedir. Bu tür koşullar kredilendirme sırasında dikkate alınması gereken faktörler arasında yer almaktadır (Matar, ve Baktır, 2001:74).

Genel olarak koşullar ve kredi teminatında etkili faktörler şunlardan oluşmaktadır:

a) Ekonomik hayatta meydana gelen dalgalanmalar: Şirketlerin gelir yaratma kapasitesini etkilemektedir. Ancak endüstri kollarının dönemsel hareketlerden etkilenme dereceleri birbirinden çok farklı olmaktadır. Dönemsel hareketlere karşı duyarlı endüstri kollarında faaliyetlerde bulunan firmaların ürettikleri mal ve hizmetlere karşı talep, ekonomik genişleme dönemlerinde çok canlı olduğu halde, durgunluk dönemlerinde önemli ölçüde azalış göstermektedir. Başka bir deyişle, talebin gelir esnekliği yüksek olan mal veya hizmetleri üreten firmalar, genellikle ekonomik hayattaki dalgalanmalardan daha büyük ölçüde etkilenmektedir (Akgüç, 2000:17). Enflasyon oranının yüksek olduğu ekonomilerde fiyatlarla ücretler aynı oranda artmadığı için, mal satışları ve buna bağlı olarak da şirketlerin kârlılığı azalabilmektedir.

b) Şirketin içinde bulunduğu sektörde yaşanan gelişmeler: Sektörel büyüme hızı, teknolojik yenilikler, talepteki değişimler, yeni pazarlama metotları gibi konularla ilgili sektördeki gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmak, kredi taleplerinin değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bankaların, kredi politikalarını tespit ederken ve kredi taleplerini değerlendirirken çeşitli endüstri kollarındaki büyüme hızlarındaki farklılığı da göz önünde tutmaları gerekmektedir. Aynı endüstri kolunda zamanla rekabet koşullarında oluşan değişimler de, kuşkusuz bankalarca dikkate alınacak bir etmendir. Rekabete karşı korunmuş, garantili pazarları bulunan firmalar, rekabete açık firmalara kıyasla, diğer şartlar aynı kalmak üzere daha az riskli olmaktadır. Rekabetin sınırlı olduğu endüstri kollarında iş riski görece olarak daha az olup, bu tür endüstrilerde firmaların satışları ve kârları genellikle daha fazla kârlılık göstermektedir. Teknolojik gelişmenin hızlı olduğu endüstri kollarında faaliyette bulunan firmaları finanse eden bankalar, riski azaltıcı bazı önlemler alabilmektedir.

c) Hükümetlerce izlenen ekonomik politikalar: Hükümetler tarafından alınan ekonomik kararlar, çıkartılan yönetmelikler, vergi ve iş kanunlarında yapılan değişiklikler ve kurumsal reformlar şirketlerin gelir yaratma kapasitesini olumlu veya

olumsuz yönde etkileyebilecektir. İhracatta vergi iade oranlarının kaldırılması, yatırım teşvik tedbirleri, fiyatların dondurulması veya serbest bırakılması, işçilere ödenecek asgari ücret ve kıdem tazminatları, devalüasyon gibi karar ve önlemler firmaların gelirlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Buna göre şu niteliklere sahip firmaları finanse etmek daha az riskli olarak görülmektedir; pazara yerleşmiş ve pazar payı büyük firmalar, faaliyette bulunduğu sektörde rekabetten az etkilenen firmalar, satışlarını dış rekabete karşı korunmuş piyasalara yapmakta olan firmalar, ekonomik dalgalanmalardan az etkilenen firmalar, satış fiyatları ve maliyetlerinde kararlı olan firmalar, hızla gelişen sektörde faaliyette bulunan firmalar, çeşitli alanlarda faaliyet gösteren firmalar, herhangi başarı veya başarısızlık durumunda hükümet kararlarından fazla etkilenmeyen firmalar.

d) Uluslararası anlaşmalar: Uluslararası anlaşmalar sektörün gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MALİ ANALİZ VE YÖNTEMLERİ

3.1. MALİ ANALİZİN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Genel olarak mali analiz ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır.

Mali analiz, firmanın iç ve dış kaynaklarından sağladığı ve sağlamayı düşündüğü fonlarını kullanma alanlarına göre değerlendirmek, yeni finansal durumlarını mevcut şartlar altında incelemek ve gelecekteki şartlara göre projeksiyonlarda bulunmaktır (Pınar, 1972:22).

Mali analiz, bir teşebbüsün mevcut şartlar altında mali durumunu belirlemek gelecekteki şartlara göre mali durumunu tahminlemek için yapılan incelemedir (Olahı, 1977:38).

Mali analiz, bir işletmenin mali yapısının sermaye kaynakları ve bunların aktif varlıklara dağılışı bakımından yeterli olup olmadığını ve faaliyet sonuçlarının verimliliği ile bunların gösterdikleri eğilimlerin incelenmesidir (Gürüş, 1972:7).

Mali analiz, ilk kez kredi analizi şeklinde 19. yy son yıllarında bankerler tarafından yapılmıştır. Bankerler, kredi talebinde bulunan şahıs veya şirket şeklindeki müşterilerinden kredi açılması konusunda karar verebilmek için durum tablolarını (bilançolarını) istemişlerdir. Böylece, bankerler, kredi alanın borç ödeme kabiliyetinin olup olmadığını, bilançoları ile belirlemeye çalışmışlardır. Fakat bankerlerce bir analiz tekniğinin geliştirilemediğini bu yıllarda görüyoruz. Ancak 1900 yılı dolaylarında, James G. Canon, bilançoların karşılaştırılmalı olarak dikey sütunlarda gösterilmesi şeklinde hazırladığı bir kredi talep formu ile mali analizde

karşılaştırılmalı tablo tekniğini kullanan ilk analist olmuştur. 1906 yılında, Charles W. Reils, (Bir bankanın kredi departmanı) adlı makalesi görüşünü savunmuştur. 1908 yılında William M. Rosendale, kredi verirken alınacak kararlarda, işletmenin parasal veya paraya çevrilebilir kıymetlerine önem verilmesi gereği üzerinde durmuştur. 1908 yılında, William M. Cole, fon tablosunu teklif etmiş ve işletmelerde fon kaynakları ve kullanımını açıklamaya çalışmıştır. 1911 yılında Lawrance Chamberlain, yatırım analizleri konusunda yayınladığı bir kitabında, bilançoların yüzdelerle incelenmesi tekniğini getirmiştir. 1913 yılında, T.B. Snyder, döner değerleri meydana getiren kalemlerin de, kredi verirken göz önünde tutulmasına işaret etmiştir. 1919 yılında Alexander Wall, kredi verirken oranlar sisteminin bir bütün olarak ele alınması gereğini belirtmiştir. Böylece oranlar yöntemi, işletmelerin başarısını ölçen tek vasıta haline gelmiştir (Çetiner, 2008:8).

Türkiye’de mali analizin ilk uygulandığı kurum 1950 yılında kurulan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası’dır. Banka yatırım kredisi kullanmak isteyen işletmelerin kredi kullanımlarında taşıyacağı riski ölçmek amacıyla, firmanın geçmiş dönemlerine ait finansal tablolarını analiz etmek amacıyla firmanın, fizibilite raporu hazırlamasını ve bu raporu son beş yıla ait fiili finansal durum tabloları ile birlikte kredi talep mektubuna eklemesini istemiştir. Bu uygulamayla birlikte banka uzmanlarınca finansal analiz teknikleri uygulanmaya başlanmıştır. Böylece ülkemizde finansal analiz tekniklerinin, risk ölçümü amacıyla uygulamaya konulması başlatılmıştır. Kullanılan finansal analiz tekniği oranlar yöntemidir ve oranların hesaplanarak yorumlanması sırasında fon akış tabloları da kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde gerek ABD’de gerek diğer gelişmiş ülkelerde, finansal analiz teknikleri sadece kredi riskinin ölçülmesi için kullanılan teknikler olma ötesinde firma yöneticilerine karar aşamalarında yol gösteren ve yatırımcılara yapmayı düşündükleri yatırımların kalitesi hakkında fikir veren verileri analiz etme olanağı sağlayan bir tekniker olarak algılanmaktadır. Oran analizlerine ek olarak geliştirilmiş diğer analiz araçları banka risk analizcileri ve diğerleri tarafından kullanılmaktadır. Ticaret bankalarımızın kredi müşterilerinin hesap vaziyetlerini en iyi şekilde değerlendirecek bilgi, beceri, birikimleri ve uzman kadroları oluşmuştur. Ancak

bugün hala kredi kararı alınırken teminat ve firma yöneticilerinin moraliteleri öncelik taşımaktadır. Bu önceliğin sorumluluğunu bankalarımıza yüklemek haksızlık olur. 1963 yılından bugüne kadar geçen süre zarfında ülke ekonomisi o kadar belirsizlikler içinde kalmış, ekonomik dalgalanmalar ve artan riskler yakın geleceği bile rahatlıkla görmeyi engellemiştir. Böylece bir ekonomik istikrarsızlık ve enflasyonist bir ortamda bankaların mali tahlile güvenerek kredi kullandırmalarını beklemek safdillik olurdu (Sarıkamış, 2005:9).

3.2. MALİ ANALİZİN ÖNEMİ VE AMACI

İşletmelerin finansal durumlarıyla yakından ilgilenen çok çeşitli çıkar grupları söz konusudur. İşletme yöneticileri, hisse senedi yatırımcıları, banka ve benzeri kredi kurumları ve vergi daireleri işletmelerin finansal durumuyla ilgilenen gruplardan sadece bir kaçıdır. Yatırımcılar için yatırım kararının, kreditorler için ise kredi kararlarının sağlıklı bir şekilde oluşmasında mali analize konu olan işletmenin karakteri, sektör içindeki yeri, ürünlerinin pazar konumları, finans sektörü ve ilişkide bulunduğu diğer işletmelerle olan ilişkileri vb. bilgilerin yanı sıra, finansal bilgilerinin incelenerek değerlendirilmesi önemli ölçüde etkili olmaktadır. Bu nedenlerle, işletmelerin mali analizinin yapılması, ilgili gruplar açısından sağlık kararın alınmasında önemli bir yer tutmaktadır.

Bankaların müşterileri hakkında yaptığı incelemeler ile; müşterilerin kredi yükümlülüklerini ekonomik yönden ne oranda yerine getirebileceğini kestirebilmeleri gerekmektedir. Firmaların kredi taleplerinde kredi yavaşlılığının incelenmesi işlemi büyük önem taşımaktadır. Çoğu kez bu incelemelerden elde edilen toplam izlenim, müşterinin vereceği teminatlardan önce gelmektedir (Yüksel, 1992:107).

Bankalardaki ticari kredi uygulamalarında firmalara kredi kullandırılmadan önce yapılacak iyi bir mali tahlil ve istihbarat çalışması kredilerin güvenliği ve geri

dönüşümündeki riski azaltması bakımından oldukça önemli bir çalışma olarak değerlendirilmektedir. Bankaların müşterileri ile kredi ilişkisine girmeden önce, müşterinin krediye yaraşırılığını ölçmesi gerekmektedir. Bunun için bankaların müşteriyi tanınması gerekmektedir. Müşteri ile yapılan ilk görüşme bu tanıma sürecinin başlangıcı sayılmaktadır. Daha sonraki aşamalarda ise bankaların kendi kredi politikaları paralelinde yaptığı bir takım çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların en önemlisini, kredi talep eden firmalar için hazırlanan mali tahlil ve istihbarat raporları oluşturmaktadır (Yalkın, 2007:91).

Mali analizin amaçlarını ise şu şekilde sıralayabiliriz: “ (Durmuş ve Emin, 1997:116).

1. Bir işletmenin hesap dönemine ait finansal tablolarını analiz etmek, böylece o işletmenin varlık veya sermaye durumuyla işletme sonuçlarını değerlemek,
2. Bir işletmenin geçmiş hesap dönemine ait finansal tablolarını analiz etmek, böylece o işletmenin gelişme seyrini saptamak,
3. Bir işletmenin finansal tablolarının, aynı iş kolundaki işletmenin finansal tablolarının ortalama sonuçları ile karşılaştırmak, böylece o işletmenin iş kolundaki yerini ve durumunu saptamak,
4. Kredi isteyen bir işletmeye, istediği kredinin verilebilirlik durumunu ve geri ödeme durumunu saptamak,
5. İşletmenin yeni yatırım ya da genişleme yatırımına karar verebilmek.

3.3. MALİ ANALİZ KRİTERLERİ

Bu bölümde mali analiz yöntemlerine geçmeden önce, mali analiz kriterleri detaylı olarak açıklanarak, çalışmada oluşturulacak finansal derecelendirme modelinde hangi kriterlerin dikkate alınacağına yer verilmiştir. Mali analiz kriterleri altı ana başlık adı altında toplanarak aşağıda açıklamalı olarak verilmiştir.

3.3.1. Büyüme

Büyüme kriterleri temelde iki ana değişken üzerindeki değişimleri ifade eder. Bu iki değişkenlerden birincisi aktif (varlık) toplamındaki büyüme ve ikincisi ise net satışlardaki büyümedir. Bu iki faktördeki değişim firma hakkında bize daha genel bilgi verir ve ilk bakışta bu iki faktör arasındaki ilişki tespit edilebilir niteliktedir. Firmanın aktif toplamındaki büyüme iş yapma kapasitesinin bir ölçüsü olabileceği için yıllar itibariyle gerçekleşen değişimin incelenmesi ve irdelenmesi gerekmektedir. Net satışlardaki büyüme ise firmanın belli bir dönem aralığındaki performansının bir ölçüsüdür. Net satışlardaki büyüme bize firmanın yıllar/dönemler itibariyle esas faaliyetlerden elde ettiği geliri ve bu hususun kârlılıktaki artışa olan etkisi hakkında bilgi vermektedir. Aktif toplamındaki ve net satışlardaki büyüme incelenirken iki farklı analiz yapılabilir.

Bu analizlerden birincisi incelenen yılın enflasyon oranına göre gösterdiği büyüme oranıdır. Enflasyon oranı üzerindeki büyüme reel büyümedir. Firma tarafından gerçekleştirilen büyüme, incelenen dönemin enflasyon rakamları altında kalıyorsa firmanın reel olarak küçüldüğü nominal olarak büyüdüğü anlamına gelmektedir. Büyüme konusunda dikkat edilmesi gereken husus reel olarak büyümedir. Eğer nominal anlamdaki büyüme dikkate alınırsa, büyüme kriterlerinin analist tarafından yorumlanmasının da sağlıklı olmaması kuvvetle muhtemeldir.

Analizlerden ikincisi ise, aktif toplamı ile net satışlardaki büyüme veya küçülmenin birbiri ile karşılıklı olarak ilişkilendirilmesidir. Bu açıdan değerlendirilirken, aktif toplamının firmanın iş yapma kapasitesi, net satışların ise faaliyet geliri yaratmasının temel dayanağı olduğu unutulmamalıdır. Bu hususla birlikte, aktif toplamını firmanın faaliyetleri bir araç, net satışları ise bir amaç olarak nitelendirerek aktif toplamındaki ve net satışlardaki büyüme ilişkisini buna göre değerlendirmek gerekir. Büyüme kriterleri ile ilgili ortaya çıkan 4 senaryo Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Büyüme Senaryoları

Analiz Senaryoları	1. Senaryo	2. Senaryo	3.Senaryo	4.Senaryo
Aktif Toplamı	Küçülme	Küçülme	Büyüme	Büyüme
Net Satışlar	Küçülme	Büyüme	Küçülme	Büyüme

Birinci senaryoda firmanın hem aktif toplamı hem de net satışları küçülmektedir. Firma hem iş yapma kapasitesini artıramamakta ve aynı zamanda olumlu bir performans artışı da sağlayamamaktadır. Bu nedenle bu tür bir görünüm sergileyen firmanın olumsuz yönde ilerlediği, incelenen dönemde finansal açıdan iyi yönde olmadığı ve gelir yaratma kapasitesinin de gerilediği söylenebilir.

Tabloda verilen ikinci senaryoda, aktif toplamı küçülürken, net satışlar reel olarak büyümektedir. Firmanın iş yapma kapasitesi artmadığı halde, firma reel olarak net satışlarında artış göstermiştir. Bu nedenle bu tür bir büyüme gösteren bir firmanın olumlu bir trendde ilerlediği söylenebilir. Çünkü firma faaliyetlerinden gelir elde edebilmektedir ve burada aktif toplamında meydana gelen küçülme de irdelenmelidir. Artan iş hacmi karşısında stoklarda azalma, maddi duran varlık satışı vb. nedenlerle firmanın aktif yapısının küçülmüş olması her zaman olumsuz olarak değerlendirilmemektedir. Burada irdelenmesi gereken aktif yapıda meydana gelen küçülmenin sürekliliğidir.

Üçüncü senaryoda aktif toplamı reel olarak büyürken, net satışlar küçülmektedir. Firmanın iş yapma kapasitesi artmış olmasına rağmen, firma bu durumu performansına yansıtamamaktadır. Bu nedenle bu tür bir büyüme gösteren firmanın olumsuz bir trend çizdiği ve incelenen dönemde mali açıdan problemlili olduğu görüşü savunulabilir. Çünkü firma esas faaliyetlerinden kaynak yaratamamaktadır ve mali veya ticari borçlanma ihtimal dahilindedir.

Son olarak dördüncü senaryoda ise, hem aktif toplamı hem de net satışlar, reel olarak büyümektedir. Firma hem iş yapma kapasitesini artırmaktadır, hem de bu durumu performansına yansıtabilmektedir. Bu tür bir büyüme gösteren firmanın

genel olarak olumlu yönde ilerlediğine dair atıfta bulunulabilir.

3.3.2. Likidite

Likidite bir firmanın kısa vadede vadesi gelecek borçlarını ödeyebilecek düzeyde varlıklarının olup olmadığının ölçüsü olarak tanımlanabilir. Firmayı kredilendirme açısından değerlendiren bankaların incelediği önemli kriterlerden biridir. Özellikle ülkemizde finansman kaynaklarının genellikle kısa vadeli olması, likidite kriterinin önemini biraz daha arttırmaktadır.

3.3.3. Borçluluk

Firmanın varlıklarını ve faaliyetlerini nasıl finanse ettiğini gösteren bir kriterdir. Firmanın sağladığı kaynakların analizini kapsar. Firma varlıklarını temin etmek ve faaliyetini sürdürmek için finansman ihtiyacını aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlayabilir.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar : Mali Borçlanma (Banka Kredisi, Tahvil İhracı, Finansal Kiralama), Ticari Borçlar, Ortak Finansman, Yasal Yükümlükler (Vergi, Karşılıklar, Kıdem Tazminatları vs.)

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar : Mali Borçlanma (Banka Kredisi, Tahvil İhracı, Finansal Kiralama), Ticari Borçlar, Ortak Finansman, Yasal Yükümlükler (Vergi, Karşılıklar, Kıdem Tazminatları vs.)

Özkaynaklar : Ödenmiş Sermaye, Dağıtılmayan Karlar (Yedekler), Dönem Net Karı

3.3.4. Faaliyet Döngüsü

Faaliyet döngüsü veya nakit döngüsü, firmanın faaliyetini sürdürebilmek için çevirdiği çarkın analizidir. Bir üretim firmasının nakit ile faaliyete başlaması, sonra bu nakdin sırasıyla ilk madde ve malzeme (hammadde), yarı mamul, mamul ve nihayet ticari mala dönüşmesi, belli bir süre sonra ticari malın vadeli satılmasıyla müşteriye bağlanması ve yine belli süre sonra tahsilatı ile tekrar nakde dönüşmesine nakit döngüsü denir. Bir firmanın faaliyetleri içindeki nakit döngüsüne sürekli olarak belli miktarda kaynak bağlaması gerekir. Faaliyet döngüsünün analizi, firmanın faaliyetlerini, piyasadaki itibarını, rekabet gücünü analiz etmeye yardımcı olur. Nakit döngüsünde firmanın ticari alacaklarını, stoklarını ve ticari borçlarını nasıl yönettiği ve bunların birbiri ile ilişkisi analiz edilir. Ayrıca tüm bu analizler yapılırken firmanın faaliyet döngüsünü sağlarken satıcıları tarafından finanse edilip edilmediği bilgilerine de ulaşılmış olur. Firmanın satıcıları tarafından finanse edilmesi, firmanın piyasa kredibilitesi hakkında da ipuçları vermektedir.

3.3.5. Kârlılık

Kârlılık, firmanın esas faaliyetlerinden elde etmiş olduğu kârlılığının analizidir. İşletmenin amaçları arasında da ilk sırada yer alan ve işletmenin sürekliliğini sağlayan en önemli kriterlerden birisi kârlılıktır. Bu nedenle de kârlılığın analizi önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Kârlılık analizinde, firmanın karını arttıran veya düşüren, zarara geçmesine neden olan tüm etkenlerin analiz edilmesi gereklidir. Firmanın kârlılığını sağlayan kaynakların sürekliliğinin analizi de önemlidir. Örneğin, firma asıl faaliyetinden zarar ederken, kambiyo karları, faiz gelirleri, kira gelirleri, elinde bulundurduğu demirbaş ve gayrimenkullerin satışı sonrasında kara geçmiş olabilir, fakat bu sürekliliği olan bir kârlılık kaynağı değildir.

3.3.6. Net İşletme Sermayesi

İşletmenin bütün dönen varlıklarına Brüt İşletme Sermayesi denir. Net işletme Sermayesi ise dönen varlıklarla, kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla, Net İşletme Sermayesi, dönen varlıkların uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özkaynaklarla finanse edilen; yani kısa vadeli yabancı kaynakları aşan kısmıdır. Bir işletmede kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamı dönen varlıklar toplamından daha büyük ise, negatif işletme sermayesi veya net işletme sermayesi noksanı söz konusudur. İşletme sermayesi, işletmenin faaliyetlerinin herhangi bir sıkıntıya düşmeden en iktisadi bir biçimde yürütülmesine imkan vermeli ve mali bir sıkıntı ile karşılaşmadan ani olarak ortaya çıkan ihtiyaçları ve zararları karşılayabilecek düzeyde olmalıdır. Net işletme sermayesinin yeterli düzeyde olması işletmeye aşağıda belirtilen yararları sağlar (Lazol ve Çabuk, 2009:75-76):

- İşletmede dönen varlıklardaki ani değer düşüşlerinin karşılanmasını sağlar,
- İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının zamanında ödenmesini sağlar,
- İşletmenin kredi alabilme potansiyelini artırır,
- İşletme yönetimi finansal sıkıntılarla uğraşmak yerine, zamanlarını yeni üretim ve satış politikaları geliştirmek için harcarlar,
- İşletmenin mal ve hizmet üretimi için gerekli girdileri zamanında ve yeterli miktarda sağlayarak, üretimin devamlı ve verimli bir şekilde yürütülmesine imkan sağlar,
- İşletmenin müşterilerine uygun şartlarda kredili satış yapmasına imkan sağlar,
- Duran varlıkların tam kapasite ile çalışmasına imkan verir,
- Kısıtlayıcı para politikalarının etkilerinden işletmeyi korur,
- Oluşacak çeşitli finansal fırsatları değerlendirme fırsatı verir.

Net işletme sermayesi, bir firmanın borç ödeme gücünü belirten önemli göstergelerden biridir. Bu nedenle kredi kurumları için, borç isteyenlerin net işletme

sermayesi durumu her zaman için dikkate alınan bir etmen olmaktadır. Kredi kurumları, verdikleri kredinin geri ödenmesini güvence altına alabilmek için, kredi sözleşmelerine, gelecek dönemde borç alınan işletme sermayesindeki herhangi bir azalmayı önleyecek hükümlerde koymaktadırlar. Net işletme sermayesinin yeterliliği, net işletme sermayesi tutarından çok, cari oranla ölçülür. Normal olarak bu oran ne kadar yüksek ise, işletmenin borç ödeme gücü, o kadar fazla demektir. Genel olarak, belirli bir hesap döneminde net işletme sermayesinde artış olumlu olarak yorumlanabilir. Ancak bu konuda sağlıklı bir yorum ve değerlendirme yapabilmek için iki etmenin dikkate alınması gerekir. 1) Dönen Varlıkların yapısında/likiditesinde değişim, 2) Net İşletme Sermayesindeki Artışın kaynakları. Bir işletmenin hazır değerleri, serbest menkul değerleri, alacakları ve stoklarındaki artış nedeniyle işletme sermayesi artırabilir. Ancak alacakların artması, alacakların tahsilatındaki yavaşlamadan, stoklardaki artış ise sürüm güçlüğünden yani stok devir hızının yavaşlamasından ileri gelebilir. Eğer işletmenin sermayesindeki artış bu gibi nedenlerden ileri geliyorsa, bu artışı teşebbüsün lehine bir gelişme olarak yorumlamamak gerekir (Akgüç, 2008:302).

Sadece bulunan rakama bakarak, net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığı hakkında fikir yürütmek yanıltıcı sonuçlar doğurabilir. Net işletme sermayesinin, az yada çok veya yeterli olup olmadığının tespitinde, cari ve likidite oranları, alacakların tahsil süresi, stokların devir hızı, sürüm olanağı ve firmanın fon yaratma gücü ile gelecek dönemlerdeki çalışma programı gibi hususların tümü birlikte ele alınmalıdır. Net işletme sermayesi, kısa vadeli kredi istemi incelemelerinde çok önemli bir rakam olmakla beraber değeri esas itibariyle dönen varlıkların paraya çevrilme yeteneği ile sınırlıdır. Çünkü, satış kabiliyeti az, yüksek stok düzeyleri ve/veya tahsil süresi uzun olan yüksek tutardaki alacaklar, net işletme sermayesinin yüksek tutarlara ulaşmasını sağlarlarsa da, kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesini ve bu arada bankaların açacağı kısa vadeli kredilerin geri dönmesini kolaylaştırmaz. Net işletme sermayesinin düzeyi işletmelerin özel durumlarına göre de farklı olabilir. Ancak, bu tutarın yıllar içerisinde gösterdiği gelişim, firmanın net işletme sermayesinin azalma veya artma yönünde olup olmadığını gösterecek ve firmanın kısa vadeli mali durumunun doyurucu olup

olmadığı hakkında fikir verecektir. Net işletme sermayesi, firmanın elindeki dönen varlıkların paraya çevrilme olanağına göre değer taşır. Bu rakamın, satış kabiliyeti zayıf stoklar veya kısa vadede tahsil edilemeyen alacaklardan ileri gelen şişkinlik hali ayırık olmak üzere, yıldan yıla artış göstermesi, başarılı bir çalışmanın delili sayılabilir. Ayrıca aşağıda verilen, likidite oranlarının yeterli olup olmadığının saptanmasında belirleyici olan kriterler, net işletme sermayesinin yeterliliğinin, tespitinde de geçerlidir (T.C. Ziraat Bankası A.Ş., 2008:77).

Başlıca İşletme Sermayesi Kaynakları aşağıda verilmiştir:

1. Duran Varlık Satışı
2. Uzun vadeli Yabancı Kaynaklarda Artışlar
3. Özsermayedeki Artışlar
4. İşletme Faaliyetleri Sonucu Elde Edilen Net Kar
5. Nakit Çıkışına Neden Olmayan İşlemler Sonucu Sağlanan Kaynaklar
6. İşletmeye Yapılan Vergi İadeleri, Para Girişi Sağlayan Diğer Destek Akçeler
7. Müşterilerden Alınan Avanslar
8. Kısa Vadeli Satıcı Kredileri
9. Mali Borçlanma Araçları

3.4. MALİ ANALİZ YÖNTEMLERİ

İncelemeye tabi işletmeye ait mali tablolar, kredi veren kuruluşa bir çok önemli hususun ortaya çıkarılmasında yardımcı olur. Bu nedenle işletmenin finansal tabloları kredi veren kuruluşların ilgili birimlerince mali analize tabi tutulur. Firmanın borç ödeme gücü var mıdır? Firmanın sermayesi yeterli midir? İşletmenin finansman kaynakları nelerdir? Firma istenen veya gerekli büyümeyi sağlayabiliyor mu? Firmanın duran varlık yatırımları dengeli midir? Firma esas faaliyetlerinden arzulan kârlılığa ulaşabiliyor mu? vs. İşletmenin muhasebe kayıtları tek başına bu konudaki sorulara cevap verememektedir ve bu nedenle mali analiz çalışmaları yapılmaktadır. Genel olarak bankalar ticari kredi uygulamalarında müşteriye bir

kereye mahsus kredi vermeyi değil, gelecekte de kredilendirerek düzenli bir nakit akışını sağlamayı hedeflemektedirler. Bu nedenle işletmenin gelecek dönemlerine ait senaryolarında ortaya konması için mali analiz yapılmaktadır.

Bir işletmeye ait finansal tabloların analizinde farklı yöntemler kullanılabilir. Bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmasında ağırlıklı olarak aşağıda yer alan yöntemler izlenmektedir:

- Karşılaştırmalı Tablolar Analizi
- Yüzdeler Yöntemi Analiz
- Trend (Eğilim) Yüzdeleri Yönetimi Analizi
- Oran (Rasyo) Analizi

3.4.1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

Karşılaştırmalı mali tablolar analizi, bir işletmenin birbirini izleyen en az iki veya daha fazla faaliyet dönemine ait mali tablolarının, karşılaştırmalı olarak düzenlenmesi ve bu tablolarda yer alan kalemlerin zaman içinde göstermiş olduğu gelişmelerin ve değişikliklerin tespit ve incelenmesidir. Karşılaştırmalı mali tablolar analizi birden fazla döneme ait bilgilerin karşılaştırılması ve değerlemesini öngördüğünden dinamik bir yapıya sahiptir “ (Çabuk ve Lazol, 2009:163). Karşılaştırmalı Tablolar analizinde işletmenin birden fazla hesap dönemine ait bilanço ve gelir tablolarında yer alan kalemlerin karşılaştırılması yapılır. Bu nedenle hazırlanan tablolara da, “Karşılaştırmalı Tablolar” denir. Karşılaştırmalı tablo analizinde, karşılaştırılan dönemlere ait dönem uzunlukları aynı olmalıdır. Ayrıca karşılaştırılan bu tablolar, aynı muhasebe ilkelerine göre düzenlenmiş olmalıdır (Çetiner, 2008:115).

Karşılaştırmalı mali analiz yapılırken analistin, işlemlerin daima cereyan ettikleri tarihlerde muhasebeleştirildiğini, bu nedenle mali tablolarda yer alan kalemlerin çok farklı fiyat düzeylerini yansıtabileceğini göz önünde tutması

gerekmektedir. Mali tablolarda yer alan bazı kalemler, para değerindeki değişiklikleri çok yakından izleyebildikleri halde bazı kalemler, ancak işletme tarafından elde edildikleri tarihteki maliyet bedelleri ile tablolarda gösterilebilmektedirler. Ayrıca bazı kalemlerdeki artış veya azalışlar, reel olmaktan ziyade, fiyat düzeyinin değişmesi nedeniyle tamamen görünüşte fiktif (kurmaca) olabilmektedir. Bu nedenle, fiyat dalgalanmalarının hızlı ve aşırı olduğu dönemlerde, mali tablolarda yer alan kalemlerdeki artış ve azalışlar incelenirken, değişiklikler yorumlanırken, ihtiyatlı davranmak gerekmektedir. Karşılaştırmalı mali analiz ile işletmenin verimlilik, kârlılık, mali yapısı gibi konularda detaylı bilgi edinilmektedir. İşletmenin cari dönem verileri ile geçmiş dönem verileri yahut sadece geçmiş dönem verileri üzerinde karşılaştırmalı analiz yapılmaktadır. İşletmenin mevcut durumu ve geçmiş faaliyet dönemlerinin karşılaştırılmasıyla ortaya konulan analiz sonuçları doğrultusunda işletme politikalarına yön verilirken işletmenin başarısı da ortaya konulmaktadır (Öztürk, 2005:42).

Karşılaştırmalı analiz tekniğinin en önemli dezavantajı, enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde yanıltıcı sonuçlar verme ihtimalinin söz konusu olmasıdır. Bu sebeple finansal tablolarda enflasyonun etkilerinin öncelikle temizlenmesi gerekir. Çünkü enflasyon oranları yıllar arasında farklı olduğu için finansal tablolardaki artış ve azalışlar konusunda yanıltıcı bilgiler içerebilir. Ancak eğer enflasyon oranları her iki yıl içinde birbirine yakın oranlarsa yanıltıcı olma ihtimali ortadan kalkar (Gökmen, 2007:39).

3.4.2. Yüzdeler Yöntemi Analiz (Dikey Analiz)

Dikey analiz yönteminde, finansal tablolarda yer alan kalemler aynı tabloda yer alan belirli bir kaleme veya toplama (bilançoda aktif toplamı, gelir tablosunda net satışlar) oranlanmakta ve bulunan yüzdelere göre ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle, finansal tablolarda yer alan değerlerin kümüle toplamı içindeki oranı hesaplanmaktadır.

“Dikey yüzdeler analizi”, ”Ortak paydaya indirgenmiş tablolar” olarak da adlandırılan yüzde metodu ile mali analizde, mali tablolarda yer alan her bir kalemin, toplam içerisindeki payı yüzde olarak ifade edilmektedir. Bu yöntemle mali tablolar analiz edilirken birden fazla yılın rakamlarının karşılaştırılması esas alınmamaktadır. Bir yılın rakamları üzerinde hesaplama yapılmaktadır. Ancak aynı tablo üzerinde birden fazla yılın verilerinin de bulunması durumunda yüzde tutarlar itibariyle karşılaştırmalar yapmak mümkün olmaktadır. Bu metot daha çok işletmenin sektördeki ortalamalar veya diğer firmalarla karşılaştırılması için kullanılmaktadır (Özer, 1997:738).

Bilanço ve gelir tablosunun yüzde yöntemine göre analizinde inceleme dönemine ilişkin bilanço verilerine gereksinim vardır. Analiz üç sütun üzerinde yapılmakta ve birinci sütuna bilanço verilerinin tutarları, ikinci sütuna her kalemin kendi grup toplamı içerisindeki oranı yazılmaktadır. Üçüncü sütuna ise, her kalemin bilanço aktif toplamına olan oranı yazılmaktadır. Bilançonun yüzde yöntemi ile analizinde, bilanço toplamı 100 kabul edilerek bilanço kalemlerinin aktif toplamına oranı hesaplanmaktadır. Gelir tablosunun yüzde yöntemi ile analizinde ise, net satışlar 100 kabul edilerek, gelir tablosu kalemlerinin net satışlara oranı hesaplanmaktadır. Böylece bu biçimde hazırlanacak bilançoların her kaleminin, hem mutlak değerlerini hem de gerek kendi grupları içindeki gerekse genel toplam içindeki ağırlıklarını görme ihtimali elde edilmektedir.

Bu analiz metodunun, diğer tekniklere kıyasla iki önemli üstünlüğü bulunmaktadır (Akgüç, 2008:369).

1) Diğer mali analiz teknikleri, mali tablolarda yer alan kalemlerin toplam içindeki görece önemlerini göstermedikleri halde, bu yöntem, her bir kalemin toplam içindeki yüzdesini, payını açıkça ortaya koyar.

2) Mali tablolar ve bu tablolarda yer alan kalemlerdeki değişiklikler salt rakamsal olarak gösterildiğinde, aynı endüstri kolunda benzer işletmeler arasında anlamlı karşılaştırmalar yapmak olanağı bulunmamaktadır. Örneğin aynı endüstri

kolunda A işletmesinin stoklarının 100.000 TL, B işletmesinin stoklarının ise 200.000 TL olması halinde, salt rakamları esas alarak yapılacak bir karşılaştırma anlamlı olmayabilir. Buna karşılık, stokların A işletmesinde varlık toplamının %10'unu oluşturmasına karşılık B işletmesinin %30'unu oluşturduğunun ifadesi, çok daha anlamlı olmaktadır.

3.4.3. Trend (Eğilim) Yüzdeleri Yönetimi Analizi

Mali tabloların analizinde kullanılan tekniklerden bir diğerini de eğilim yüzdeleri yöntemi oluşturur. Eğilim Yüzdeleri (Trend) analizi ile işletmenin gösterdiği gelişmeler yıllar itibarıyla görülür. Bu analize Yatay yüzde analizi de denir. Bu yöntemde birbirini izleyen dönemlere ait mali tablolarda yer alan kalemlerin temel (baz) alınan mali tablo kalemlerine göre gösterdiği artış veya azalışlar yüzde olarak hesaplanır. Bu şekilde işletmenin mali tablolarında yer alan her bir kalemin temel kabul edilen yıla göre yüzde olarak gelişme trendi bulunur. Temel yıl olarak mali tablo serisinin ilk yılı kabul edilebilir. Temel yıla göre hesaplanan yüzdeler belli tarih veya dönemler arasındaki mali durumu ve faaliyet sonuçlarında meydana gelen değişimleri açık olarak gösterir ve karşılaştırmalı mali tablolara ait verilerin yatay olarak analizine imkan verir. Mali analist, mali tablo kalemlerindeki artış veya azalış eğilimlerinin olumlu veya olumsuz olduğunu belirlerken aralarında anlamlı ilişkiler kurabilecek kalemleri birlikte değerlendirir. Eğilim yüzdeleri analizinin uygulanmasında;

- Baz Yıla Göre Trend Hesaplanması
- Bir Önceki Yıla Göre Trend Hesaplanması

olmak üzere iki yaklaşım söz konusudur (Çabuk ve Lazol, 2009:172-173).

Trend analizinde, işletmelerin finansal tablolarında yer alan kalemlerin dönemler arasında göstermiş olduğu artış veya azalışlar saptanmakta ve bu değişikliklerin temel yıla göre oransal değişimleri ortaya konularak, işletmenin

gelişme yönü incelenmektedir. Ancak bu analizin sağlıklı sonuçlar vermesi için baz olarak alınan yılın, her yönden normal olan ve olağanüstü etkenlerin etki yapmamış olduğu bir yıl olması gerektiği unutulmamalıdır. Baz yılın belirlenmesinin zorluğu nedeniyle trend analizinin uygulama alanı daha sınırlı olmaktadır. Bu yöntem ile asıl ulaşılmak istenen, birbirleriyle ilişkili olan kalemlerdeki hesaplardaki eğilimlerin uzun dönemde etkileşimini incelemektir. Böylece incelenen firmanın kendi içinde dinamik bir analizi yapılarak finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının bütünü hakkında detaylı bilgi sahibi olmak mümkündür.

Yüzdelerin yorumundan beklenen faydanın sağlanabilmesi için incelenen dönemin uzun tutulması faydalı olmaktadır. Baz alınarak seçilecek yılın mali verilerinin olağanüstü durumlardan etkilenmemiş (teşvik, mevzuat, grev v.b.) ayrıca enflasyon oranının çok farklılık göstermemiş yıllardan seçilmiş olması bu metodun başarısını artırmaktadır (Emlak Bankası, 1997:45).Yüzde yöntemi ve trend analizi aşamasında yedi ana konudaki değişiklikler, firmanın yorumlanması aşamasında yol göstermektedir. Bu analizler dikey analiz ve trend analizi sonuçlarından ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesi sonrasında elde edilmektedir ve aşağıda yer aldığı gibi yorumlanmaktadır:

1. Varlıkların (Aktif Değerlerin) Dağılımındaki Değişim

Aktif değerlerin yapısındaki bir değişikliğin işletme lehine bir gelişme olup olmadığını belirlemek için, öncelikle bu değişikliğin hangi bilanço hesap kalem veya kalemlerinden kaynaklandığını tespit etmek gerekmektedir. Bu hesap kalemi veya kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışın nedeni tespit edildiğinde ise, aktif değerlerin dağılımında meydana gelen değişikliğin firma lehine olup olmadığı ile ilgili bir karar verilebilir.

2. Dönen Varlıkların Yapısındaki Değişim

Dönen varlıkların yapısı irdelenmelidir. Dönen varlıkların bünyesi daha az likit hale gelirken, işletmenin kısa vadeli borçlarının büyük artış göstermesi,

işletmenin likiditesi (kısa vadeli borçlarını ödeme gücü) açısından olumsuz olarak nitelendirilecek bir gelişmedir. Daha açık söylemek gerekirse, işletmenin dönen varlıklarındaki artış eğilimine karşılık, kısa vadeli borçlarında bir azalma varsa, bu durum lehde bir durumdur. Ancak durum tam tersi ise yani, dönen varlıklardaki artış eğilimi kısa vadeli borçların artış eğiliminden daha az ise, işletmenin olumsuz bir trend içerisinde olduğu söylenebilir.

3. Stoklarda Değişim

Stoklardaki gelişmeler değerlendirilirken aynı dönemde satış hacminin göstermiş olduğu değişimlerin de göz önünde bulundurulması gerekir. Firmanın satış hacmi stoklara göre daha yavaş bir artış göstermiş ise bunun ifade ettiği anlam stok devir hızının düşmesidir. İşletmenin brüt kar yüzdesi değişmediği takdirde, stok devir hızının yavaşlaması, işletmenin kârlılığında olumsuz yönde etki yapar. Bu durum, işletmenin stok yönetiminin rasyonel olmadığını veya çeşitli nedenlerle satış olanağını yitirmiş malları stoklar içerisinde gösterdiğini ifade edebilir. Bu husus doğrultusunda, stoklardaki artış eğilimi, satışlardaki artış eğilimine oranla daha az ise bu durum işletme için lehde bir durumdur denebilir. Ama stoklardaki artış eğiliminin satışlardaki artış eğilimine oranla daha fazla olması, satışların azaldığını ve stoklara fazla yatırım yapıldığını ifade edeceğinden, işletmenin olumsuz bir trend içerisinde olduğunu söylemek mümkün olmaktadır.

4. Kısa Vadeli Borçlardaki Değişiklik

İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının göstermiş olduğu değişim ve toplam kaynaklar içerisindeki göreceli önemleri incelenmelidir. Dönen varlıkların kısa vadeli borçlara oranı ve bu orandaki değişiklikler mutlaka irdelenmelidir. Ayrıca kısa vadeli borçlardaki değişikliğin net işletme sermayesi rakamlarına ne gibi etkide bulunduğu da irdelenmelidir.

5. Borçların Pasif (Kaynak) Toplamı İçindeki Yeri

Borçların kaynak toplamı içindeki payı incelenmelidir. Borçların kaynak toplamı içindeki payının artması, işletmenin mali yapısının bozulduğunu ortaya koyar. Özkaynakların toplam kaynaklar içindeki payının artma eğilimi göstermesi, mali yönden sağlıklı bir gelişme olarak yorumlanabilir.

6. Özkaynak Yapısındaki Değişim

Özkaynakların iki ana ögesi, ödenmiş sermaye ile dağıtılmamış karların toplam içindeki payları irdelenmelidir. Bu paylardaki göreceli değişme, analiste firmanın otofinansman olanakları ile kar dağıtım politikasına ilişkin bazı ipuçları verebilir. Firmanın özkaynaklarındaki artışa karşın dağıtılmamış karların göreceli payının azalışı, dağıtılmamış karların sermayeye eklenmesinin söz konusu olmadığı bir dönemde, firmanın otofinansman olanaklarının kısıtlı oluşunu gösterebilir. Otofinansman olanaklarının kısıtlılığı firmanın yeterince kar sağlayamamasından doğabileceği gibi, firmanın benimsediği kar dağıtım politikasının sonucu da olabilir.

7. Özkaynak Artışıyla Varlıklardaki Artışın Karşılaştırılması

Özkaynaklardaki artışla varlıklardaki artış karşılaştırılmalıdır. Eğer incelenen dönemde varlıklardaki artış özkaynaklardaki artıştan daha fazla ise, bu durum ilgili dönemde elde edilen iktisadi varlıkların özkaynaklardan çok yabancı kaynaklarla finanse edildiğini ortaya koymaktadır.

3.4.4. Oran (Rasyo) Analizi

Rasyo analizine kadar olan finansal analiz teknikleri, finansal tablolarda yer alan kalemlerin her birinin zaman içindeki farklılaşmalarını saptamak amacı ile kullanılmıştır. Rasyo analizi ise, finansal tabloların içerisinde yer alan kalemler arası her türlü ilişkinin kolayca ortaya çıkmasını ve finansal tabloların anlaşılabilirliğinin

daha net olmasını, dolayısıyla daha sağlıklı analiz yapılmasını sağlar. Günümüzde rasyolar, muhasebe denetiminde kanıt toplama tekniği olarak da kullanılmaktadır (Akıncı ve Erdoğan, 1995:255).

Bilançonun aktif veya pasifi ile gelir tablosu kalemleri arasındaki bağlantıları kesir veya yüzde olarak açıklayan orandır (Lassegue, 2002:542). Mali tablolardan çok sayıda oran hesaplamak mümkündür. Ancak oran hesaplamaktan amaç yorumlanabilir bilgi üretmek olmalıdır. Bu nedenle anlamlı ilişki içinde bulunan kalemler seçilerek birbiriyle oranlanır. Daha sonra bulunan sonuçlar, geçmiş yıl sonuçlarıyla, benzer işletme oranlarıyla veya varsa genel standartlarla karşılaştırılarak işletmenin mali durumu yorumlanır. Oran analizinden gereği gibi yararlanılabilmesi için hesaplanan oranların iyi bir şekilde yorumlanması, yorumda bazı ölçülerden yararlanılması gerekir. Yorumda dikkate alınması gerekli ölçü veya standartlar aşağıda sıralanmıştır (Çabuk ve Lazol, 2009:202-203).

- Analistin kendi şahsi tecrübe ve gözlemleriyle oluşturduğu yargı yeteneği,
- İşletmenin geçmiş faaliyet dönemleriyle ilgili olarak hesaplanmış oranlar,
- Rakip ve başarılı işletme oranları,
- Bütçelenmiş bilgilere dayanılarak hesaplanan oranlar,
- İşletmenin faaliyette bulunduğu sektöre ait oran veya standartlar,
- Genel Standartlar

Mali analiz çalışmalarında, standart rasyolara ulaşmak için genellikle üç ile beş yıllık finansal tablo verilerine göre saptanan oran sonuçları yeterlidir. Standart oranlar hem firmanın farklı dönemleri arasında hem de aynı sektördeki diğer firmalar ile karşılaştırma yapılmasına olanak verir. Literatürde oran analizine ilişkin değişik sınıflandırma yapılarak ve birçok rasyo analizi kullanılabilmekte olup, bankacılık uygulamalarında bütün oranları aynı anda uygulamak mümkün değildir. Çalışmada yararlanılan rasyo analizi uygulamaları, genel olarak bankaların kredi değerlendirme sürecinde istifade etmiş olduğu oranlardır.

Mali analizde kullanılan oranları, dört ana grupta incelemek mümkündür:

1. Likidite Durumunun Analizinde Kullanılan Oranlar - Likidite Oranları,
2. Mali Yapılarının Analizinde Kullanılan Oranlar - Mali Yapı Oranları,
3. Ticari Faaliyetinin Analizinde Kullanılan Oranlar - Faaliyet Oranları,
4. Kârlılık Durumunun Analizinde Kullanılan Oranlar - Kârlılık Oranları.

3.4.4.1. Likidite Oranları

Likidite, nakde çevrilme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Nakde çevrilme yeteneğinden amaç, işletme varlıkları arasında yer alan değerlerin paraya çevrilme yeteneğidir (Altuğ, 1988:46). Likidite oranları, incelemeye tabi tutulan işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ölçmek ve çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını tespit etmek için kullanılmaktadır. Gerek firma yöneticileri gerekse firmaya kredi verenler açısından, firma borç ödeme kapasitesinin bilinmesi oldukça önemli olmaktadır. Bu nedenle firmanın dönen varlıkları ile kısa vadeli borçları arasında bir ilişki kurularak firmanın kısa sürede borçlarını ödeyebilme kapasitesi belirlenmeye çalışılmaktadır.

Bir firmanın, kısa süreli borçlarını ödemede kullanabileceği iktisadi varlıklar, bilançosunun dönen varlıklar (dönen değerler-cari aktifler) bölümünde yer alır. Dönen varlıklar, bir hesap dönemi içerisinde, işletmenin olağan faaliyeti sonucu paraya çevrilebilir değerler olarak tanımlanmakta ve hazır değerler (kasa-bankalar), serbest menkul değerler (menkul değerler portföyü-pazarlanabilir finansal varlıklar), vadesi bir yıldan kısa alacaklar ve stok kalemlerini kapsamaktadır. Bu nedenle söz konusu değerler, firmanın vadesi gelen yükümlülüklerinin karşılanmasında kullanılabilirler. Bir firmanın kısa süreli borçlarını ödeme gücü olup olmadığını saptayabilmek için dönen varlıkları, kısa süreli borçları ve bu iki kalem arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekir (Akgüç, 1998:23).

Kredi analizi için incelemeye tabi tutulan bir işletmenin, likidite durumunun tespitinde aşağıda yer alan oranlar kullanılmaktadır:

3.4.4.1.1. Cari Oran

Kısa vadeli yabancı kaynaklar ile dönen varlıklar arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesinde herhangi bir sıkıntıya düşülüp düşülmeyeceği konusunda bir fikir vermekte olan cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli borçlara oranlanması ile bulunmaktadır. Mali analizde en çok kullanılan oranlardan birisi olan, cari oran şu formül ile hesaplanmaktadır:

$$\text{CO: DV / KVK}$$

CO: Cari Oran

DV: Dönen Varlıklar

KVK: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Cari oran, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. Her sektörde farklı olmakla birlikte, bu oranın 2 olması genellikle yeterli kabul edilir. Oran her işletmenin 1 TL'lik borcuna karşılık ne kadar dönen varlığa sahip olduğunu gösterir. Cari oranın yüksek olması işletmenin borç ödeme gücünün de yüksek olduğunun göstergesi olarak kabul edilir. Ancak oranın çok yüksek olması kredi verenlerin lehine olurken, işletme lehine kabul edilemez. Oranın yüksek olması işletme atıl fon bulunduğu, kaynakların etkin kullanılmadığına işaret eder. (Çabuk ve Lazol, 2009: 208) Türkiye koşullarına göre +/- %20 tolerans ile 1,60 ile 2,40 arasında olması kabul edilebilir sınırlardır (Arat, 2005:94).

Cari oran hesaplanırken, şüpheli alacaklar karşılığı, stok değer düşüklüğü karşılığı, menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılığı gibi değer düzeltici hesapların, ilgili varlık tutarından indirilerek net değerlerin bulunması gerekir. Bilanço netleştirme işlemi yapılarak, düzenlenmiş ise yukarıda sözü edilen indirimlerin yapılması gereksizdir; ancak dönen varlıkların tutarı hesaplanırken, bu düzeltmelerin yapılması gereklidir. Ayrıca firmanın bankadaki mevduatının, bir bölümü bloke ise (bankalarla yapılan anlaşmaya göre, işletme bankalarda belirli bir düzeyde mevduat bulundurmaya zorunda olabilir.) borsada kayıtlı olmayan veya borsada belirli fiyatı bulunmayan finansal varlıklar menkul değerler portföyünde yer alıyorsa, satıcılara verilen avanslar arasında duran varlıklar dışalım için açtırılmış akreditifler varsa,

dönen varlıklar hesaplanırken, bu hususların da göz önünde tutulması, düzeltmelerin yapılması gerekir (Akgüç, 1998:24). Bu konuyla ilgili yapılan bilanço aktarmaları arındırma ve düzeltme işlemleri ileriki bölümlerde detaylı olarak inceleneceği için bu bölümde söylenecekler burada noktalanmıştır.

3.4.4.1.2. Asit Test Oranı (Likidite Oranı)

Firmanın kısa süreli borç ödeme yeteneğini gösteren ve cari oranı tamamlayan bir orandır. Bu oran, para ve kolaylıkla paraya çevrilebilen değerlerin kısa süreli borçlara bölünmesi suretiyle bulunmaktadır. Kısacası dönen değerlerden stokların düşülmesi sonucu kalan tutarın kısa vadeli borçlara bölünmesi şeklinde formüle edilmektedir. Likidite oranı, aşağıdaki formül ile hesaplanmaktadır:

$$LO = (DV - S) / KVK$$

LO : Likidite Oranı

DV : Dönen Varlıklar

S : Stoklar

KVK: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Likidite oranı, paraya çevrilmesi oldukça zaman alabilecek stoklar ve akreditifler dahil sipariş avansları, para olarak tahsil edilmeyecek alacaklar, diğer dönen varlıklar oranının payında yer almadığından cari orana kıyasla daha duyarlı bir ölçüdür. Gerçekten hammaddelerin mamul haline çevrilmesi ve nihai mamul malların satılması, özellikle ekonomik hayattaki durgunluk dönemlerinde uzun zaman alabilmektedir. Genellikle bu oranın 1: 1 olması yeterli ve oldukça iyi bir sonuç olarak kabul edilmektedir. Ancak bunun çok genel bir kural olduğunu göz önünde bulundurmak ve söz konusu oranın 1: 1 olmasının yeterli olup olmadığı hususunda inceleme yapmadan hemen bir karara varmamak gerekir. Bir firmanın likidite oranı 1: 1 olduğu halde bu firma alacaklarını tahsilde güçlükle karşılaşıyorsa bu durum firmanın borç ödeme gücü değerlendirilirken dikkate alınmalıdır. Yine bir

firmanın likidite oranı 1: 1'den daha düşük olduğu halde, söz konusu firma stoklarını hızla paraya çevirip, bunları kısa vadeli borçların ödenmesinde kullanabiliyorsa, bu firmanın borç ödeme kapasitesi var demektir (Akgüç, 1998:381).

Eğer bir firmanın stok ve alacak devir hızları yüksek ise, likidite oranının düşük olması nedeniyle borç ödeme gücü hakkında derhal olumsuz bir yargıya varılmamalıdır. Ayrıca, likidite oranı değerlendirilirken incelenen firmanın kısa vadeli borçlarının yapısı da dikkate alınmalıdır. Büyük ölçüde müşteri avansı ile çalışan müşterilerinden peşin tahsilat yapan firmaların likidite oranlarının düşük görülmesi doğaldır. Müşteri avansları normal olarak gelecek hesap döneminde stokların satışı ile kapatılabilir. Özetle, firmanın stok ve alacak devir hızları, kısa vadeli borçlarının yapısı, para ve mal olarak ödenme şekilleri ve vade dağılımı, satış düzensizliğinden doğan iş riski gibi etmenler dikkate alınmadan likidite oranı hakkında kesin bir yargıya varılmamalıdır. Ülkemizde firmalar, finansmanda büyük ölçüde kısa vadeli yabancı kaynaklara başvurduklarından sanayi kuruluşlarımızda söz konusu oran genellikle 1,1'den daha düşüktür.

3.4.4.1.3. Nakit Oranı

Bu oran, para ve benzeri değerlerin kısa vadeli yabancı kaynaklara oranını ifade etmektedir. İşletmenin elindeki mevcut hazır değerleri ile kısa vadeli borçlarını ne ölçüde karşılayabildiğini gösteren bir oran olarak değerlendirilmektedir. Bir anlamda işletmenin acil bir durumda mevcut para durumunu göstermektedir ve bu yönüyle de en güvenilir oran olarak görülmektedir.

$$NO = (HD + PMK) / KVK$$

NO: Nakit Oranı

HD: Hazır Değerler

PMK : Pazarlanabilir Menkul Değerler

KVK: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Genel olarak bu oranın %20'nin altına düşmemesi istenmektedir (Gücenme, 2000:109). Nakit oranının yeterliliğine karar vermeden önce işletmenin alacaklarının ve stoklarının niteliğine bakmak gerekir. Stokların kolayca paraya dönüştürüldüğü ve borçluların kalitesinin yüksekliği halinde söz konusu oranın anılan değer altında olması sakınca oluşturmamaktadır (Berk, 1998:37). Nakit oranı hesaplanırken işletme tarafından kayıt altına alınan hazır değerler alt hesaplarının (100 Kasa, 102 Bankalar, 108 Diğer Hazır Değerler) mahiyeti analist tarafından irdelenmelidir.

3.4.4.2. Mali Yapı Oranları

Mali yapı analizinde kullanılan oranlar, firmanın varlıklarının ölçülü ve sağlıklı bir şekilde finanse edildiğini analiz etmeye yarayan oranları içermektedir. Başka bir ifadeyle, mali yapı oranları firmanın yabancı kaynakları ile özkaynakları arasındaki ilişkiyi gösterir. Bir banka için kredi kullandıracığı firmanın özkaynak tutarı, çok büyük önem taşımaktadır. Çünkü firmanın özkaynakları, banka için teminat niteliğinde olmasının yanında, firma sermayedarlarının kendi firmalarına olan güvenini göstermesi nedeniyle de bir moralite ölçüsüdür. Bu nedenle, mali yapı oranlarının finansal analizde önemli bir yeri vardır. Teorik olarak birçok mali yapı oranı karşımıza çıkmaktadır, ancak çalışmada bankalar tarafından en çok kullanılan oranlara yer verilmiştir.

3.4.4.2.1. Toplam Borç / Toplam Aktifler (Toplam Borç Oranı)

Bu oran firma borçluluğunun bir göstergesidir. Toplam borçların toplam aktifler içindeki payı, firmanın aktiflerinin ne kadarının borçla finanse edildiğinin göstergesidir. Borçluluğu artan bir firmanın risk düzeyi artarken, borçlanma maliyetinin artmasından dolayı kârlılık düşer. Firmanın borçluluk düzeyi yanında, borçların vade yapısı ve hangi kaynaklardan sağlandığı da önem kazanmaktadır. Bu

nedenle, firma borçluluğunun genel düzeyinin yanında, borçluluğun detaylarına da ihtiyaç bulunmaktadır.

$$\text{TBO} = \text{TB} / \text{PT}$$

TBO : Toplam Borç Oranı

TB : Toplam Borç

PT : Pasif Toplamı

Batı ülkelerinde “Yabancı Kaynaklar/Varlık” oranının %50’nin üzerine yükselmesi genellikle bir tehlike işareti, uyarı ışığı olarak yorumlanmaktadır. Ancak ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerde, öz sermaye sağlanmasındaki kurumsal güçlükler (sermaye piyasasının yeterince gelişmemiş olması, firmaların görece olarak küçük olmalarının sonucu oto finansman olanaklarının dar oluşu gibi) nedeniyle anılan oranın %50’nin üzerinde olmasını normal karşılamak gerekir. Sözü edilen oran değerlendirilirken, firmanın satışlarının istikrarına, hammadde fiyatlarının kararlılığına, ürettiği mal ve hizmetlerin demode olma olasılığına, firmaya tekeli bir güç kazandıran teknolojik üstünlük ve/veya sınai hakların varlığına, firmanın hammadde kaynaklarını ve mal piyasasını kontrol etme olanağına, firmanın ürünlerinin geniş bir tüketici kitlesi tarafından benimsenmesine, endüstriyel (işçi-işveren) ilişkilerine, yönetim kadrosunun yeteneklerine, likidite durumunun yeterli olup olmadığına, varlık yapısına, varlıkların dönen ve duran varlık olarak dağılımına, firmanın varlıklarını yeniden değerlemeye tabi tutup tutmadığına bakılmalıdır (Akgüç, 1998:33).

3.4.4.2.2. Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar (Finansman Oranı)

Firmanın mevcut özkaynaklarına göre ne oranda borçlandığını göstermektedir. Normal olarak orta çaptaki işletmelerde bu oranın %100’ü (bire bir) geçmemesi gerekmektedir. Yani işletmenin maddi özkaynaklardan fazla bir miktar borçlanması, mali güven bakımından istenen bir sonuç olmamaktadır. Bu oran ne

kadar büyük olursa alacaklılar da o oranda düşük bir mali güven ile korunmuş olmaktadır. Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanmaktadır.

$$FO = (KVYK + UVYK) / \text{ÖK}$$

FO : Finansman Oranı

KVYK: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

UVYK: Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

ÖK : Özkaynaklar

Oranın 1 olması özkaynak yabancı kaynak dengesi açısından yeterli olarak görülür. Oranın 1'den küçük olması işletmede kullanılan varlıkların büyük bir kısmının özkaynak ile finanse edildiğini gösterir. Bu durumda kriz daha kolaylıkla ve daha az zararla geçirilebilir. Buna karşılık oranın 1'den büyük çıkması durumunda genel olarak işletmenin borçlarını ve faizlerini ödemede güçlüklerle karşılaşması olasılığı vardır. Çünkü sağlanan kısa vadeli yabancı kaynakların, faiz yükü ağır olmakta, kuruluş ve yatırım dönemlerinde, işletmenin zor durumda kalmasına neden olmaktadır. Bu durumda kredi verenlerin riski artar, ilave kredi bulmak zorlaşabilir. Türkiye koşullarında bu oranın en çok 1,5 olması, başka bir anlatımla özkaynakların en fazla 1,5 katı borçlanması önerilmektedir (Arat, 2005:101).

3.4.4.2.3. Kısa Vadeli Mali Borçlar / Toplam Aktifler

Bu oran ise firmanın piyasadaki kredibilitesinin ve borçlanma ihtiyacının yıllar itibariyle nasıl değiştiğini incelemek için kullanılır. Bir firmanın kullandığı ticari borçlar, genelde mali borçlanmaya göre daha düşük maliyetli borçlardır. Bu nedenle firmalar işletme sermayesi ihtiyaçlarını mümkün olduğu kadar, ticari borç ile finanse etmek isterler. Bir firmanın yıllar itibariyle mali borçlarının azalıp ticari borçlarının artması, firmanın borçlanma maliyetlerinin düşeceği ve kârlılığının artacağını göstermesi açısından olumlu bir göstergedir. Tam tersine, mali borçların artması ve ticari borçlarının düşmesi ise firmanın borçlanma maliyetlerinin yükselip, kârlılığın düşmesini ifade etmesi nedeniyle olumsuz bir gösterge olarak

yorumlanabilir. Bu nedenle firmaların kısa vadeli borçlarının içinde ticari borçlarının mali borçlara göre daha yüksek olması istenir.

$$\text{KVFBO} = \text{KVMB} / \text{PT}$$

KVMBO : Kısa Vadeli Mali Borçluluk Oranı

KVMB : Kısa Vadeli Mali Borçlar

PT : Pasif Toplamı

3.4.4.2.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar

Bu oran, kısa süreli yabancı kaynaklarla özsermaye tutarı arasında denge olup olmadığını ölçmektedir. Kısa süreli borçlar, uzun süreli borçlardan daha büyük boyutlarda dalgalanma gösterme gibi, daha kısa aralıklarla yenilenmesi (roll over) veya ödenmesi gerekmektedir. Bu nedenle Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Özkaynaklar oranının yüksekliği fonlama açısından daha büyük risk göstergesidir. Yabancı Kaynak / Özkaynak Özsermaye oranının yüksekliği, uzun süreli borçlardan kaynaklanıyorsa, böyle bir mali yapı en azından kısa sürede en azından daha az sorun yaratır (Akgüç, 2008:423). Ülkemizde ticari anlamda kullanılan banka kredileri genellikle kısa vadeli olduğu için bu oranın önemi daha da artmaktadır. Uygulamada ise bu oranın 1 olduğu durumlar kabul edilebilir seviye olarak yorumlanmaktadır..

3.4.4.3. Faaliyet (Devir Hızı) Oranları

Faaliyet oranları, firmanın faaliyetlerinden kaynaklanan finansal riskleri ve firmanın faaliyetleri sonucundaki performansını analiz etmek amacıyla kullanılan oranlardır. Bu grup altında toplanabilecek oranların en önemlileri ise; alacak tahsil süresi, stok taşıma süresi, ticari borç ödeme süresi, net işletme sermayesi devir hızı ve nakit devir hızı oranlarıdır.

3.4.4.3.1. Ticari Alacakların Ortalama Tahsil Süresi

Bu oran işletmelerin alıcılarına tanıdıkları kredi süresini ortaya koyan bir orandır (Peyrard, 1990:78). Süre gün olarak hesaplanır. Bu oran kredili satış ile tahsilat süresi arasında geçen zamanı belirtir. Bu işletmenin müşteri politikasına göre değişiklik gösterir (Vernimmen, 1994:17).

Alacak tahsil süresini hesaplayabilmek için ilk önce firmanın alacak devir hızının hesaplanması gerekmektedir. Alacak devir hızı ise, firmanın satışlarını ne kadar hızlı bir şekilde nakde çevirdiğini ifade etmektedir. Ticari alacakların kalitesi ve likiditesi hakkında bir yargıya ulaşmak istenildiğinde başvuru olan alacak devir hızını hesaplama yöntemi aşağıda verilmiştir.

$$ADH = NS / OTA$$

ADH : Alacak Devir Hızı

NS : Net Satışlar

OTA : Ortalama Ticari Alacaklar

Ortalama Ticari Alacaklar = (Dönem Başı Ticari Alacaklar + Dönem Sonu Ticari Alacaklar) / 2

Alacak Devir Hızının yüksek oluşu, firmanın alacaklarını tahsil kabiliyeti konusunda iyi bir göstere olduğu gibi, firmanın etkin bir tahsilat politikası uygulamasının da bir sonucu olabilir. Alacak Devir Hızındaki artış, firmanın aynı düzeydeki bir iş hacmi için daha az bir finansmana gereksinim duyduğunu, diğer bir ifadeyle nispeten daha az işletme sermayesinin alacaklara bağlandığının (yatırdığının) göstergesi olduğundan, devir hızındaki artış genellikle firma lehine olumlu bir gelişme olarak yorumlanır. Alacak Devir Hızı alacakların likiditesini gösteren bir ölçüttür. Alacak Devir Hızının hesaplanmasından sonra, alacakların ortalama tahsil süresi şöyle hesaplanmaktadır:

$$ATS = 360 / ADH$$

ATS : Alacak Tahsil Süresi

ADH : Alacak Devir Hızı

İşletmelerin müşterilerinden olan alacaklarının tahsil olanaklarını gösteren bu oran, firmanın ticari işlemlerinden doğan alacaklarını yaklaşık kaç günde tahsil edebildiğini göstermektedir. Bu sürenin dönemler itibariyle artıyor olması, firmanın alacak tahsil politikasında bir problem veya satış şartlarında müşteri lehine uygulamalar yapıldığının göstergesi olarak yorumlanabilir. Analiz edilen dönemdeki alacakların ortalama tahsil süresi firmanın geçmiş yıllar oranları ile sektör ortalamasıyla veya firmanın kredili satışlarında genellikle uyguladığı vadeyle karşılaştırmalar yapılarak yorumlanabilir.

Bir firmanın alacak devir hızının düşük olması:

- Firmanın alacaklarını tahsilde güçlüklerle karşılaşmasının,
- Rekabet gücünün zayıflamasının
- Etkili bir tahsilat politikasından yoksun oluşunun,
- Firmanın bazı alacaklarının vadesinde tahsil edilmediğinin, bunların şüpheli alacak haline gelme olasılığının yüksek olduğunun,

göstergeleri olabilmektedir (Ercan ve Ban, 2008:42).

3.4.4.3.2. Stok Taşıma Süresi (Stok Devir Süresi)

Stok taşıma süresini hesaplayabilmek için, ilk önce firmanın stok devir hızının hesaplanması gerekmektedir. Stok devir hızı, stok kalemlerinin ne kadarlık bir süre içerisinde üretim faaliyetlerinde kullanıldığını veya satış hasılatı unsuru haline dönüştüğünü ölçmeye yarar. Kısaca, stok devir hızı oranları, stokların belirli bir dönemde kaç defa yenilendiğini gösterir.

$$SDH = SMM / OS$$

SDH : Stok Devir Hızı

SMM : Satılan Malın Maliyeti

OS : Ortalama Stoklar

$$\text{Ortalama Stoklar} = (\text{Dönem Başı stoklar} + \text{Dönem Sonu Stoklar}) / 2$$

Stok devir hızı oranının yüksek olması; daha fazla özsermayenin stoklara yatırılmış olduğunu ifade eder. Stok devir hızı yüksek olan bir işletme daha fazla rekabet gücüne sahiptir. Çünkü düşük fiyatla mal satarak satış hacmini genişletebilir. Kar marjı düşük de olsa toplam karını artırabilir. Öte yandan işletmenin karşı karşıya kaldığı fiyat moda, talep değişmelerinden kaynaklanan riski azaltabilir (Gücenme, 2000: 106). Stok devir hızının yeterli olup olmadığı konusunda bir standart bulunmamaktadır. Firmanın geçmiş yıl stok devir hızları veya aynı iş kolundaki diğer firmaların stok devir hızları ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Stok taşıma süresi ise, işletmenin toplam stoklarını ortalama ne kadar sürede erittiğini gösterir. Sürenin uzaması firmanın elindeki stokları daha uzun bir sürede nakde çevirdiğinin bir göstergesi olup, firmanın finansman ihtiyacının artmasına sebep olur. Ayrıca stok taşıma süresinin uzun oluşu elde bulundurma maliyeti doğuracağından, firmaya ek bir maliyet anlamına da gelmektedir.

$$\text{STS} = 360 / \text{SDH}$$

STS : Stok Taşıma Süresi

SDH : Stok Devir Hızı

Dönemler arası karşılaştırmada, ticari malların depoda kalma süresinin azalmış olması genellikle satış güçlüğüne olmadığını belirtisidir. Ancak işletme nakit sıkıntısı, depolama güçlüğü ya da başka nedenlerle mal stoklarını eritmişse, yine bu süre düşük çıkar. Malların depoda kalma süresinin artması, genellikle satış güçlüğüne belirtisidir. Ancak spekülasyon amacıyla, bilerek stoklama yapılmakta ise, bu süre yüksek görünür, bu satış güçlüğü anlamına gelmez, (Durmuş ve Arat, 1997:211).

3.4.4.3.3. Ticari Borç Ödeme Süresi

Ticari borç ödeme süresinin hesaplanması için önce ticari borç devir hızının hesaplanması gerekmektedir. Ticari borç devir hızı incelemeye tabi dönem içinde firmanın ticari borçlarını ne kadar hızla çevirdiği gösteren bir orandır. Bu oranın hesaplanmasında kullanılan ticari borçlar, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli ticari borçları kapsamaktadır.

$$\text{TBDH} = \text{NS} / \text{OTB}$$

TBDH : Ticari Borç Devir Hızı

NS : Net Satışlar

OTB : Ortalama Ticari Borçlar

Ortalama Ticari Borçlar = (Dönem Başı Ticari Borçlar + Dönem Sonu Ticari Borçlar) / 2

Ticari borç ödeme süresi ise firmanın ticari borçlarını hangi vadede kapattığını gösteren süredir. Ticari borç ödeme süresinin hesaplanması, aşağıdaki verilmiştir.

$$\text{TBÖS} = 360 / \text{TBDH}$$

TBÖS : Ticari Borç Ödeme Süresi

TBDH : Ticari borç Devir Hızı

Kredi analizinde ticari borç ödeme süresinin uzamasının veya kısalmasının nedenlerinin araştırılması gerekmektedir. Bu sürenin uzaması firmanın ticari itibarının arttığı, dolayısıyla piyasa ödemelerini daha uzun bir sürede gerçekleştirdiği gibi olumlu bir gelişmeye dayanabileceği gibi, firmanın finansman sıkıntısı nedeniyle piyasa kredibilitesinin de olumsuz etkilendiği ve piyasadaki mal aldığı firmalardan vadeli alımlarda vadesinin kısaldığı gibi olumsuz bir gelişmeyi de ortaya koyabilir. İncelenen firmanın ticari borç ödeme sürelerinin uzaması, alımlarda peşin ödemelerin payının azalmasının, kredili alımlarda sürenin uzamasının, süresi geçmiş olmasına karşın firmanın borçlarını zamanında ödeyememesinin veya bu etmenlerin birden fazlası veya hepsinin bileşik bir sonucu olabilir.

Satıcılara borç ödeme süresinin kaç gün olması durumunda normal sayılacağına ilişkin, standart bir ölçü yoktur. Bu, iş kolunun piyasadaki satın alma koşullarına göre değişebileceği gibi, genel ekonomik duruma göre de değişebilir. Satıcıların tanıdığı ortalama sürenin dönemler arasında karşılaştırılması sonucu vadenin kısalması mal ve hizmet tedarikinin güçleştiğinin göstergesidir. Vadenin uzaması ise, tedarikteki rahatlamayı belirtilir (Durmuş ve Arat, 1997:227).

3.4.4.3.4. Net İşletme Sermayesi Devir Hızı (Çalışma Sermayesi Devir Hızı)

Net işletme sermayesi dönen varlıklarla kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki farktır. Net işletme sermayesi devir hızı net satışların ortalama net işletme sermayesine bölünmesi suretiyle hesaplanır. Net işletme sermayesinin kullanımını değerlemeye yönelik olarak hesaplanan bir orandır. Oranın yüksek olması hem işletme sermayesinin etkin kullanıldığını, hem de net işletme sermayesinin yetersiz olduğunu gösterebilir. Oranın olması ise işletme sermayesinin etkin kullanılmadığı veya aşırı işletme sermayesinin mevcudiyetini gösterir. Hangi nedenin geçerli olduğu mali analist tarafından diğer göstergelerde dikkate alınarak ortaya konmalıdır. Net işletme sermayesi ihtiyacı sektörden sektöre, işletmeden işletmeye değişebilir. Bu nedenle oran için standart vermek mümkün değil (Çabuk ve Lazol, 2009:225).

NİS Devir Hızı : **Net Satışlar/NİS**

NİS : Net İşletme Sermayesi

Gelişmiş ülkelerde işletme sermayesi devir hızı ortalaması 10 dolayında bulunmaktadır (Walsh, 1998:316).

3.4.4.3.5. Nakde Dönüşüm Süresi (Finansman Süresi)

Oranların hesaplanmasında belirtildiği gibi alacak tahsil süresi, stok taşıma süresi ve ticari borç ödeme süresi bir firmanın işletme sermayesi ihtiyacını belirleyici

sürelerdir. Bu üç sürenin bir arada incelenerek işletme sermayesine net etkisi analiz edilebilir. Kurulan bu ilişkiye “Nakit Döngüsü” denir. Nakit döngüsü, bir işletmenin faaliyetlerinden ne kadar sürede nakit yarattığını gösteren bir değerdir ve nakit yaratana kadar geçen sürede gerekli olan sermayeye işletme sermayesi denir. Bankacılıkta kredilendirme çalışmalarında, hesaplanan nakit döngüsündeki açığın ve vade uyumsuzluklarının finanse edilmesi esasına dayanır. Nakit döngüsü aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

$$\mathbf{NDS = ATS + STS - TBÖS}$$

NDS : Nakit Dönüşüm Süresi

ATS : Alacak Tahsil Süresi

STS : Stok Taşıma Süresi

TBÖS : Ticari Borç Ödeme Süresi

Nakit döngüsü pozitif çıkan bir firmanın, alacak tahsil süresi ve stok taşıma süresi toplamı ticari borç ödeme süresinden daha büyük demektir. Bu durum firmanın ticari borçlarının vadesi geldiğinde, faaliyet gelirlerinden elde edeceği satış gelirini, henüz tahsil edemediğini, bu nedenle de ticari borçlarını ödemek için yabancı kaynak ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir. Nakit döngüsü negatif çıkan bir firmanın ticari borçlarının ödeme vadesi gelmeden, yapmış olduğu satışlarının tahsilâtının yapılmış olduğu ve bu nedenle yabancı kaynağa ihtiyaç duymayacağı anlaşılır. Formülde alacak tahsil süresi + stok taşıma süresi ise nakde dönüşüm süresini vermektedir.

Özetlenecek olursa;

- $ATS + STS > TBÖS$ ise finansman açığı yabancı kaynak kullanımı gereklidir.
- $ATS + STS < TBÖS$ ise işletme faaliyetlerin finansmanı konusunda yeterlidir.

3.4.4.4. Kârlılık Oranları

Kârlılık Oranları başlığı altında kullanılan oranlar, bir firmanın incelemeye tabi dönemler itibariyle yeteri kadar kar elde edip etmediğini ortaya koymaya yaramaktadır. Bu oranların hesaplanmasında ağırlıklı olarak gelir tablosu kalemleri kullanılmaktadır. Uygulamada kârlılığı ölçmeye yarayan birçok oran kullanılabilir ama analizin amacına göre kullanılan oranlarda değişmektedir. Çalışmada bankalarda uygulanan mali analize yönelik oranlara yer verilmekte olup, 3 ana oran üzerinde durulmuştur.

3.4.4.4.1. Faaliyet Karı / Net Satışlar

Bu oranla firmanın esas faaliyetlerinden ne derecede kârlı olduğu konusunda bilgi sahibi olunur. Bu nedenle anılan oranın yüksek olması ve yükselme eğilimi göstermesi, firma yönünden lehte yorumlanacak bir gelişmedir. İncelenen yılda bu oranın tatmin edici olup olmadığını belirlemek için geçmiş yıllardaki ve aynı sektördeki benzer firmaların oranları ile karşılaştırmalar yapılması gerekir. Yıllar itibarıyla bu oranın göstermiş olduğu değişiklikler ve bunların nedenleri incelenmelidir.

Bu oran, satış fiyatlarındaki değişiklik, satılan malın maliyeti ve genel yönetim giderleri ile satış giderlerindeki değişiklik, satışların bileşimindeki değişiklik nedenleri ile yıllar itibarıyla dalgalanmalar gösterebilir. İncelenen oran, bir firmanın esas faaliyetinin kârlılığı konusunda oldukça iyi bir ölçü olmakla beraber, bu oran değerlendirilirken firmanın yöneticileri tarafından kontrol edilemeyen dış etmenler de göz önünde tutulmalıdır. Aynı zamanda bu oran, firmaca kontrol edilemeyen dış faktörler nedeniyle düşük olabilir. Bu durumda, firma faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülmediği şeklinde kesin bir yargıya varılmamalıdır. Gelişmiş ülkelerde ortalama brüt satış karı oranı %9 dolayındadır (Walsh, 1998:309).

3.4.4.4.2. Finansman Giderleri / Net Satışlar

Firmanın ilgili dönem içerisinde gerçekleştirdiği satış hasılatının ne kadarı finansman giderlerine gitmekte, katlanılan finansman giderlerinin firma kârlılığını ne ölçüde etkilemekte olduğunu tespit etmek amacıyla kullanılır. Bankalar tarafından yapılan mali analizde çok sık olarak kullanılan bu oran, faiz ve komisyon adı altında kredili müşterilerden kar elde eden bankalara, firmanın diğer finansman kuruluşlarına olan taahhüdünü yerine getirirken kârlılığının ne derecede etkilendiği hususunda önemli bilgiler verir. Eğer kârlılık finansman giderleri nedeniyle erozyona uğramış ise ve bu durum yıllar itibariyle artış trendi içerisinde ise firmanın kredibilitesi de olumsuz değerlendirilmektedir.

3.4.4.4.3. Net Kar / Net Satışlar (Net Kar Marjı)

İşletmenin her 1 TL'lik satışı içindeki net kar yüzdesini gösteren orandır. Söz konusu oran dikey yüzde yöntemi ile hesaplandığında aynı sonucu verir. Bu orana satış kârlılığı oranı da denir (Arat, 2005:130).

Bir firmanın net karı, faaliyet karından temelde iki noktada ayrılmaktadır. Birincisi net kar hesaplanırken firmanın diğer faaliyetlerinden olağan gelir ve giderler dikkate alınır, diğeri ise net kar hesaplanırken kar üzerinden ödenen veya ödenecek vergiler indirilir. Bu oranın payında yer alan net kar, olağandışı gelir ve karlar/gider ve zararları da kapsadığından, aynı firmanın geçmiş yıllar oranları ile veya diğer firmaların aynı nitelikteki oranları ile yapılacak karşılaştırmaları saptırabilir. Gelir tablosu mantığı gereği belirli bir dönemi yansıtmaktadır ve gelir tablosu içerisinde ulaşılabilecek sonuç net kar veya zarardır. Bu nedenle döneme ilişkin bilgileri sunan gelir tablosunda net kar elde eden veya zarar eden firmanın, bu aşamaya kadar bu kârlılığa nasıl ulaştığı veya zararı nasıl ettiği irdelenmelidir.

3.5. MALİ ANALİZDE KULLANILAN MALİ TABLOLAR

İşletmenin mali durumu hakkında yakından ilgilenen hissedarları, ortakları, kredi veren kuruluşlar ve diğer ilgililer, işletmenin sahip olduğu ekonomik değerlerin neler olduğunu ve bunların nelerden sağlandığını, işletme kazancının nerelerden ve nasıl sağlandığını ve bunların nasıl sağlandığını, dağıtıldığını veya dağıtılacağını bilmek isterler. Nitekim muhasebenin bilgi verme işlevi mali tablolarla sağlanmaktadır. Mali tabloların, inceleyen kişi ya da kuruluşların kararlarına faydalı olabilmeleri ve mali durumdaki değişmelerle mali performansı hakkında bilgi sağlayabilmeleri için, her biri olayın farklı yönlerini gösterdiklerinden, birlikte hazırlanmaları daha verimli olur.

3.5.1. Mali Tablo ile İlgili Temel Bilgiler

Mali tablolar, bankalara kredi talep eden firmaların mali yapısı hakkında bilgi veren en önemli kaynaklardır. Bu nedenle mali tabloların analizi bankalar açısından büyük önem taşır. Mali tabloların analizinde amaç, işletmenin finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını, mevcut kaynaklarını etkin kullanıp kullanmadığını, almış olduğu krediyi ödeyebilecek ölçüde fon yaratıp yaratamayacağını saptamaktır. (Arda ve Göğebakan, 2003:61). Aşağıda mali tabloların tanımı, amacı, sınırları ve çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir.

3.5.1.1. Mali Tablo Tanımı

Mali tablo; bir işletmenin sahip olduğu varlıklar ve bu varlıklarda meydana gelen değişikliklerle ilgili para ile ifade edilen işlemlerin raporlanması ve tablolar yardımıyla sunulmasıdır. Literatürde mali tablo ile ilgili bir çok tanım bulunmaktadır ve bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Mali tablolar, “muhasabe süreci içinde kaydedilen ve toplanılan bilgilerin, belirli zaman aralıkları ile bu bilgileri kullanacak olanlara iletilmesini sağlayan araçlardır.” (Akdoğan ve Tenker, 1998:4).

Muhasebenin kayıt ve sınıflama suretiyle topladığı bilgilerin çeşitli amaçlarla kullanılmasına imkan vermek için özetlenerek gösterildiği tablolara, mali tablolar denir (Bektöre ve Çömlekçi, 1977:9).

Mali Tabloların Hazırlanmasında esas alınan kavramlar ve ilkeler ile Türk Ticaret Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerinin farklı uygulamalar yer verildiği durumlarda, işletmeler söz konusu mevzuat hükümleri uyarınca istenilen bilgileri sağlayacak şekilde gerekli düzenlemeleri yaparlar. Ancak, bu düzenlemeler mali tablo ilkeleri çerçevesinde düzenlenecek mali tabloların tekliği ilkesini değiştirmez (Ataman, 1997:432).

3.5.1.2. Mali Tabloların Amacı

Finansal tabloların temel amacı, bir işletme hakkında ekonomik kararlar alırken yararlı olabilecek bilgiler sunmaktır. Yatırımcılar, kredi verenler, finansal analistler, ekonomistler, hükümetteki politika belirleyicileri ekonomiyi şekillendiren kararlar alırken finansal tablolar ve diğer muhasabe raporlarına güvenmeleri gerekir. Bu nedenle finansal tablolarda yer alan bilgilerin bazı niteliklere sahip olması hayati önem taşımaktadır (Meigs, ve Walter, 1999:725).

Finansal tabloların amacı; finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlar alırken faydalanabilmeleri için; işletmenin mali yapısı , faaliyet sonuçları ve mali yapısındaki değişiklikler hakkında bilgi sağlamaktır (Örten ve ark., 2007:3)

Finansal Tablolar, işletmeler tarafından gerçekleştirilen işlemleri ve finansal durumu yansıtmaktadır. Genel amaçlı finansal tabloların amacı, işletmenin finansal pozisyonu, performansı ve nakit akışı hakkında bilgi sağlayarak, bunları ekonomik

kararların alımında kullanıcılara sunmaktır. Finansal tablolar, aynı zamanda yönetimine sunulan kaynakların ne etkinlikte kullanıldığını göstermektedir (Akgül ve Akay, 2004:42).

1 no'lu uluslararası muhasebe standardı olan 'IAS-1 Presentation of Financial Statements'ın 5. maddesine ve Türkiye Muhasebe Standardı olan 'Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı'nın 6. maddesine göre finansal tabloların amacı; Finansal tablolar işletmelerin finansal durumunu ve işlemlerini yansıtır. Genel amaçlı finansal tabloların amacı, işletmenin finansal durumunu, faaliyet sonuçları ve nakit akışı hakkında bilgi vererek, bu bilgileri tüm finansal tablo kullanıcılarına sunmaktır. Finansal tablolar ayrıca yönetimin emrine verilen kaynakları nasıl ve ne etkinlikte kullanıldığını gösterir. Bu amaca ulaşmak için finansal tablolar, işletmeye ilişkin varlıklar, yabancı kaynaklar, öz kaynaklar, gelir ve karlar ile gider ve zararlar, nakit akışları ile ilgili bilgileri sunar. Bu bilgiler finansal tablo dipnotları ile birlikte kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışları ile nakit ve nakde eşdeğer varlıkların oluşmasıyla ilgili tahminlerin gerçekleşme ve zamanlamasına ilişkin hususları açıklar. “ (IAS-1, madde 5, - TMS-1, madde 6)”

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ'e göre mali tabloların amacı;

- ✓ Yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak.
- ✓ Gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak.
- ✓ Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamak.

Mali tablolarda yer alan bilgilerin, karar vericiler tarafından en iyi şekilde ve süratle kullanılabilmesi için, bu tabloların;

- Anlaşılabilir,
- İhtiyaca Uygun,
- Güvenilir,
- Karşılaştırılabilir,
- Zamanında Düzenlenip Sunulmuş

olması gerekir (Çetiner, 2006:79).

Uygulamada bankalarda görev yapan kredi analistleri firmaların gelişme eğilimini görebilmek ve dinamik analiz yapabilmek için birbirini izleyen birkaç döneme ait mali tabloları istemektedirler. Böylece dönemler itibariyle değişiklikleri inceleyerek, firmanın ve mali durumunun hangi yönde gelişmekte olduğu hakkında bilgi sahibi olmakta ve firmanın geleceği için tahminde bulunabilmektedirler. Genel olarak kredi talep eden firmalardan, en az 3 tam döneme ait mali tablolar talep edilmektedir.

Mali tabloların amacını özetleyecek olursak mali tabloların yardımı ile; firmanın ekonomik varlıkları hakkında güvenilir bilgi sağlama, faaliyetler sonucu ulaşılan başarı derecesini ölçme, finansman ve yatırım faaliyetlerini yönetmek için firma durumunu izleme, firmanın iş yapma kapasitesi hakkında bilgi edinme ve performansını ölçme amaçlanır.

3.5.1.3. Mali Tabloların Sınırları

Mali tablolarda yer alan bilgilerin karar vericiler tarafından en iyi şekilde ve süratle kullanılabilmesi için bu tabloların anlaşılabilir, uyumlu, güvenilir, doğrulanabilir, tarafsız, eksiksiz ve karşılaştırılabilir olması gerekir. Bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmaları sonucunda elde edilen bilgiler ışığında firmanın kredibilitesi hakkında önemli bilgilere ulaşılır. Ancak mali tabloların analizi ile ulaşılabilecek sonuçlar için mali tablolarla ilgili bazı hususlara dikkat etmek gerekmektedir.

Mali analiz, mali tablolarda yer alan verilere dayanılarak yapılır. Gerçekten mali tablolar, firmanın mali durumu ve faaliyet sonuçları hakkında önemli bilgiler sağlar. Ancak bu tabloların belli sınırları vardır. Başlangıçta bu tabloların nitelik ve sınırlarını açıkça belirtmek, yapılacak analizin değerini ortaya koymak yönünden yararlı ve zorunlu görülmektedir (Akgüç, 2008:7-8-9).

I. Mali Tablolar Geçici Niteliktedir

Mali tablolar, belli geçici dönemler için hazırlanırlar. Bir işletme satılmadıkça veya tasfiye edilmedikçe gerçek öz varlığı, kesin kar veya zararı tespit edilemez. Ancak firmaların faaliyet sonuçlarını görebilmek, gelişme yönlerini belirleyebilmek için, firmaların sınırsız varsayılan yaşam süreleri, sınırlı uzunlukta belirli zaman dilimlerine bölünmekte ve her dönemin faaliyet sonucu, diğer dönemlerden ayrı olarak saptanmaktadır. Bu amaçla, muhasebenin dönemsellik ilkesine uyumlu olarak hazırlanan ve genellikle 12 aylık standart bir hesap dönemini kapsayan bu tablolar geçici niteliktedir; kesin sayılamazlar.

II. Belirli Bir Döneme Ait Gelirin Hesaplanması Özneldir

Bir firmanın belirli bir döneme ilişkin kar veya zararı, bazı varsayımlara, muhasebenin gelen kabul görmüş ilke ve kurallarına ve seçilen değerlendirme ölçülerine göre hesaplanmaktadır. Gerçekten özellikle; (1) dönem sonu mal mevcudunu (stokları) değerlendirme ölçüsü, (2) seçilen amortisman yöntemi, (3) sermaye harcamaları ile cari harcamalar arasındaki ayırım, (4) karşılık ayrılmasında kabul edilen esaslar, dönem karının hesaplanmasını büyük ölçüde etkiler. Farklı kabuller ve değerlendirme ölçüleri, farklı sonuçlar verir. Mali tablolarda yer alan rakamların, belli muhasebe varsayımlarına, bu tabloları hazırlayanların değer yargılarına ve alışık değerlendirme ölçüleri arasındaki seçime göre belirlendiği, gözden uzak tutulmalıdır.

III. Mali Tablolarda Yer Alan Rakamlar Salt Doğru ve Kesin Değildir

Mali tablolarda yer alan rakamlar, kesin ve doğru olma niteliklerine sahipmiş izlenimi uyandırır. Ancak şunu hemen belirtmek gerekir ki, bilanço, firmanın varlıklarının gerçekleşmesi beklenen satış fiyatını veya rayiç bedelini (varlıkların değerlendirme günündeki normal alım satım değerini) veya firmanın tasfiyesi halinde bunların satışından elde edilecek para tutarını göstermez. Bilançoda yer alan

değerler, yeniden değerlendirme yapılmadığı sürece, tarihi değerleri, tarihi fiyatları yansıtırlar.

Sürekli gelişen ve gittikçe karmaşıklaşan bir ortamda, doğal olarak sunulan bilgilerin doğruluğunda da azalma görülmektedir. Gerek sunulan bilgilerin çeşitlenmesi ve gerekse bu bilgilerden yararlanan kesimin sayısının artması sonucu, sunulan bilgiye olan ihtiyaç ve güven duygusu giderek daha da önem kazanmaktadır.

IV. Mali Tablolar Farklı Tarihlerde Farklı Para Değerleri Üzerinde Yapılmış İşlemleri Yansıtırlar

Muhasebenin temel varsayımlarından biri, para değerinin değişmezliği, satın alma gücünün sabit kaldığıdır. Ancak bu varsayım, hele günümüz koşullarında gerçekçi bir varsayım değildir. Paranın değerinin zaman içinde değiştiği bir gerçektir. Bu gerçek göz önünde tutulmadan mali tabloların sağladığı veriler üzerinden yapılacak bir analiz, yorum yanıltıcı olabilir.

V. Mali Tablolar İşletmeye İlişkin Tüm Bilgileri İçermezler

Mali tabloların kısa sürede hazırlanması gereği, bayatlamış, geçkin bir bilginin karar almada yararlı olmayacağı düşüncesinin yarattığı zaman baskısı, bazı bilgilerin tablolarda yer almasını engeller. Tam açıklama, güvenilirlik, ihtiyaca uygunluk, bilginin sağlanmasının yararı ile maliyet arasında denge sağlama gereği, işletmeye ilişkin bazı bilgilerin mali tablolarda yer almamasına yol açar.

Finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duydukları bütün bilgileri finansal tablolar içermeyebilir. Ancak bazı ihtiyaçlar bütün kullanıcılar için aynıdır. Yatırımcılar risk üstlenerek işletmeye sermaye koydukları için, bu kesimin ihtiyaçlarını karşılayan finansal tablolar diğer kullanıcıların ihtiyaçlarının büyük bir kısmını da karşılayabilir (Çıtak, 2009:2).

VI. Mali Tablolar Bir Firmanın Mali Durumuna Etki Yapan Tüm Etmenleri Göstermezler

Bir işletmenin mali durumuna, faaliyet sonuçlarına, finansman olanaklarına etki yapan birçok etmen, para birimi ile ifade edilemediklerinden, mali tablolarda yer almaz.

3.5.2. Mali Tablo Çeşitleri

Finansal muhasebe kapsamında toplanan ve işlenen iş olguları, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebe standartlarına göre defterlere kaydedildikten sonra, belirli dönemlerde ilgililere sunulmak üzere mali tablolara dönüştürülür. Finansal durum tabloları olarak da adlandırılan bu tablolar, temel mali tablolar ve ek mali tablolar olarak kümelendirilir. Ek mali tablolar temel mali tabloları destekleyici ve tamamlayıcı niteliktedirler. Muhasebe sistemi genel tebliğde işletmelerden düzenlenmesi istenen mali tablolar aşağıda sıralanmıştır:

a) Temel Mali Tablolar

- Bilanço,
- Gelir Tablosu.

b) Ek Mali Tablolar

- Fon Akım Tablosu,
- Nakit Akım Tablosu,
- Satışların Maliyeti Tablosu,
- Kar Dağıtım Tablosu,
- Özkaynak Değişim Tablosu.

Çalışmamızda bankalar tarafından kredi değerlendirme amaçlı yapılan mali analiz çalışmalarında, bilanço ve gelir tablosu alt hesaplarında yapılan aktarma-arındırma politikaları ve yapılan bu işlemlerin mali analiz sonuçlarına etkisi incelendiği için bilanço ve gelir tablosu daha detaylı incelenmiştir.

3.5.2.1. Temel Mali Tablolar

İşletmenin bir dönemde gelirleri yani hasılatları olduğu gibi giderleri de bulunmaktadır. İşletmenin gelir ve giderleri ile sahip olduğu varlık ve kaynaklardaki değişimleri takip etme muhasebenin sorumluluk alanına girmektedir. Muhasebe, ilgili kişi ya da kuruluşlara işletmenin durumu hakkında temel mali tablolar yardımıyla bilgi sunar. Bu mali tablolar bilanço ve gelir tablosudur ve bu iki tablo, işletmenin farklı özelliklerini gösterir.

3.5.2.1.1. Bilanço

Vergi Usul Kanununun 192.Maddesine göre bilanço, “Envantere gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hülasası” biçiminde tanımlanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu 74. Maddesinde, “Bilanço, envantere gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hülasasıdır” şeklinde tanımlanmıştır.

SPK tebliğlerinde ise, “Bilanço, işletmenin belli bir tarihteki iktisadi ve mali durumunu yansıtan, varlık ve kaynak yapısını gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren tablo” olarak belirtilmiştir.

Bilanço, konuya bakış açısından değişik biçimlerde tanımlanmaktadır. İçeriği göz önünde tutulduğunda: “ Bilanço; bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur” şeklinde tanımlanabilir (Sevilengül, 2000:37).

Ülkemizde 1994 yılı başlarından bu yana finansal kurumlar dışında kalan işletmelerin tümünde uygulanan Tek düzen Hesap Planı çerçevesinde, bilanço hesaplarını oluşturulan 5 ana kalem mevcuttur. Bunlar;

- **Dönen Varlıklar:** Nakit mevcudu ile 1 yıl içinde paraya çevrilebilen veya kullanılabilen varlıklardır.
- **Duran Varlıklar:** 1 yıldan daha uzun sürede paraya çevrilebilen veya 1 yıldan daha uzun süre sonra kullanılacak varlıklardır.
- **Kısa Vadeli Yabancı Kaynak :** Vadesi 1 yıla kadar olan borçlardır.
- **Uzun vadeli Yabancı Kaynaklar:** Vadesi 1 yıldan uzun olan borçlar.
- **Özkaynaklar:** İşletme sahiplerinin getirdiği kıymetlerin kârlılıkları ile işletmede tuttıkları karlardan oluşan tutar.

Yapılan çeşitli tanımlamalardan sonra genel olarak Bilanço, belirli bir tarihte firmanın varlıklarını, borçlarını ve öz sermayesini tasnifli bir şekilde göstererek, ilgili firmanın mali durumunu muhasebe kayıtlarına göre ortaya koyan tablo olarak tanımlanabilmektedir. Bilanço genel olarak aktif (varlık) ve pasif (kaynak) yapıdan oluşmakta olup, aktif tarafta işletmenin sahip olduğu varlıklar, pasif tarafta ise bu varlıkların sağlandığı öz ve yabancı kaynaklar yer almaktadır. Bilançonun aktifinde yer alan varlıklar, paraya dönüşme hızlarına göre en çok likitten en az likit değere doğru, pasifinde yer alan kaynaklar ise en kısa vadeli kaynaktan en uzun vadeli kaynağa göre sıralanırlar. Bilançoda yer alan uygulamada incelenecek olan alt hesaplara ilişkin detaylı bilgiler ve açıklamalar V. Bölümde verilmiştir.

3.5.2.1.2. Gelir tablosu

1 seri numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; "Gelir tablosu, işletmenin belirli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı tüm maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin dönem net kârını veya dönem net zararını kapsar." şeklinde tanımlanmaktadır.

Belirli bir hesap dönemi içinde işletme faaliyetlerini ve faaliyet sonuçlarını özetleyen tablo şeklinde tanımlanabilmektedir. Gelir tablosu, mizanda bulunan gelir ve gider kalemlerinin sınıflandırılarak belli formatlara göre hazırlanmasıyla elde

edilen ve hesap dönemi sonunda işletmenin ulaştığı kâr veya zarar durumunu ayrıntılarıyla gösteren tablodur (Şakar, 2001:158).

Firma yöneticilerinin bazen, vergi yükümlülüklerini azaltmak, cari vergi yükünü gelecek yıllara aktarmak, ortaklara daha düşük oranda kâr dağıtmak, toplu iş sözleşmeleri görüşmelerine daha güçlü oturmak, çalışanların ücret konusundaki isteklerini belirli sınırlar içinde tutabilmek için bazı dönemlerde düşük kârlar açıklamayı yeğledikleri, bazen de kamuoyunda başarılı gözükme, prestij sağlamak, bankalardan kredi sağlanmasını kolaylaştırmak, ortaklara yüksek oranda kâr dağıtabilmek, pay senetlerinin borsa değerini korumak ve yükseltmek, sermaye artışı planlarının gerçekleştirilmesi için elverişli bir ortam yaratmak, sermaye piyasası kurulundan menkul değer çıkarma izni almak, kâr üzerinden dağıtılan primleri arttırmak, ortaklar genel kuruluna veya işletme sahiplerine başarılı faaliyet sonuçları sunabilmek gibi nedenlerle gerçekçi olmayan kârlar göstermeyi benimsedikleri gözlenmektedir. Bu nedenle gelirlerin ve giderlerin nasıl saptandığı, kullanılan muhasebe yöntemleri (sektörden sektöre ve dönemden döneme değişebilir.) v.b, göz önüne alınmalıdır (T.C. Ziraat Bankası A.Ş., 2003:61).

Tam ve açık bir gelir tablosu şu bilgileri içermelidir; işletmenin ve tablonun adı, içerdiği dönem, işletmenin esas faaliyetlerinin oluşturduğu gelir kaynakları, bunların maliyet ve giderlerini, dönem faaliyet kârı veya zararını, döneme ait diğer olağan gelir ve giderleri, dönemin olağan kârı ve zararını, dönemin olağandışı gelir ve giderlerini, vergiden önceki dönem kârını veya zararını, vergi karşılıklarını, dönem net kârını veya zararını (Öztürk, 2005:50).

3.5.2.2. Ek Mali Tablolar

Bilindiği üzere; Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Temel Mali Tablolar yanında ek mali tablolara da yer verilmiştir. Ek Mali Tablolar, Satışların Maliyeti Tablosu, Fon Akım Tablosu, Nakit Akım Tablosu, Kar Dağıtım Tablosu ve Öz kaynaklar Değişim Tablosudur.

3.5.2.2.1. Fon Akım Tablosu (Kaynak-Kullanım Tablosu)

İşletmenin belli bir hesap döneminde sağladığı fon kaynaklarını ve bunların kullanım yerlerini gösteren tablodur. Bu tabloda fon kavramı tüm finansal araçları kapsar. Tablolar işletmenin nakit veya işletme (çalışma) sermayesini doğrudan etkileyen finansman ve yatırım faaliyetlerinin bütün önemli yönlerini açıklayarak;

- i- İşletmenin dönem boyunca faaliyetlerden sağladığı fonları, yatırım ve finansman faaliyetlerini özetler,
- ii- Dönem boyunca finansal durumda meydana gelen değişiklikleri açıklar.

İşletmenin peş peşe iki hesap dönemi ele alınarak elde edilen ve işletmenin hangi kaynaklardan kaynak sağlayıp, nerelere yatırım yaptığını gösteren dinamik bir tablodur. İki farklı dönemin bilanço kalemleri arasındaki farklar elde edilmekte ve belli bir sınıflandırma yöntemine göre gruplandırılarak oluşturulmaktadır. Fon akım tablosunun hazırlanması için, bilançoların arındırma ve düzeltme işlemlerinden geçirilmiş olması gerekmektedir, mümkünse enflasyon muhasebesi yapılmış bilançolar üzerinden yapılması gerekmektedir. Dönemlerin kısalması halinde veya ortalama bilançolar üzerinden yapılması halinde daha gerçekçi ve sağlıklı olmaktadır (Öztürk, 2005:39).

3.5.2.2.2. Nakit Akım Tablosu

Nakit akım tablosu, firmalarda genellikle bir yıl içerisindeki nakit hareketlerini gösteren tablo olup nakdi değerlerdeki değişimlerin ifade edildiği faaliyet dönemi içinde ortaya çıkan nakit akımlarını, işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akımlarını ve finanslama faaliyetlerine ilişkin nakit akımlarını gösteren bir tablodur. Firmanın borçları ve özsermayesi ile sahip olduğu varlıklardan elde edilen nakit akımları doğal olarak firmaya borç verenlere ve özsermayeye geri dönecektir. Borç verenlere geri dönüş faiz ve anapara şeklinde olurken, özsermaye sahiplerine geri dönüş temettü ve sermaye kazancı biçiminde olacaktır (Ercan ve Ban, 2008:26).

3.5.2.2.3. Satışların Maliyeti Tablosu

Gelir tablosundaki satışların maliyeti kısmı, işletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, ilk madde ve malzeme ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini göstermek üzere ayrı bir tablo halinde düzenlenir. Bu tablo, gelir tablosunun ekini oluşturur ve gelir tablosunu tamamlar (Çetiner, 2008:88).

3.5.2.2.4. Kar Dağıtım Tablosu

Kar dağıtım tablosu, firmanın, firmanın dönem karının dağıtım biçimini gösteren tablo olarak kısaca tanımlanabilir. Kar dağıtım tablosu, ortaklara ve diğer ilgililere ana sözleşme ve/veya yasa hükümleri uyarınca dağıtılacak kar payını belirlemek; dönem karından ödenecek vergileri ve ayrılacak yedek akçeleri göstermek; dönem kar veya zararının finansal yapıya etkisini ortaya koymak, yatırım alanı arayan birikim sahiplerine şirketin kar dağıtımını hakkında bilgi vermek amacıyla, özellikle sermaye şirketlerince düzenlenmektedir (Akgüç, 2008:259).

3.5.2.2.5. Özkaynak (özvarlık) Değişim Tablosu

Bir hesap dönemi içerisinde firmanın özsermayesinde meydana gelen değişiklikleri ve bunun nedenini gösteren tablolardır. İşletmelerin bugünkü ve gelecekteki finansal gücünün en önemli göstergesi, özkaynaklarının mevcut kompozisyonu ve özvarlıkların yıllar itibariyle göstermiş olduğu değişiklik ve bu değişikliğin yönüdür. İşletmelerin elde etmiş oldukları kârları yıllar itibariyle tabi tutmuş oldukları işlemler, (kâr payı olarak ortaklara dağıtılıp dağıtılmadığı, işletmede tutulan ve sermayeye eklenen kârların genel kârlara oranı) ödenmiş sermayenin maddi olan bölümünün ayrımı gibi özkaynakların kompozisyonunu belirleyen tüm

ayrıntılar özvarlık değişim tablosunda görülebilmektedir. Özvarlık değişim tablosu, diğer mali tablolara göre daha az öneme sahip bir mali tablo gibi görünse de özellikle yatırımcılar açısından oldukça önemli bilgileri de içermektedir. Bu mali tablonun da diğer mali tablolar gibi mukayeseli mali tablolardan olması işletmeyle ilgili üçüncü kişilere ve özellikle de yatırımcılara önemli bilgiler sağlamaktadır (Öztürk, 2005:38).

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) denetimine tabi anonim ortaklıklar için Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Seri: XI, No: 25 tebliğinde (Tebliğ, 15.11.2003 tarih, 25290 mükerrer sayılı Resmi gazetede yayınlanmıştır.), bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, kar dağıtım tablosu ve özsermaye değişim tablosunun da düzenlenmesini gerekli görmüştür. Günümüzde ticari kredi değerlendirme süreci için yapılan mali analiz çalışmalarında mali analistler ağırlıklı olarak bilanço ve gelir tablosundan faydalanmaktadırlar. Bu nedenle çalışmamızda asıl üzerinde durulan konunun bankaların kredilendirme sürecinde yapmış olduğu mali analiz çalışmaları ve bilanço hesaplarında yapılan aktarma-arındırma işlemleri olması nedeniyle ek mali tablolar ile ilgili analiz yapılmamıştır.

3.6. MALİ TABLOLARIN YORUMLANMASI

Mali tabloların yorumlanması aşamasında detaylı olarak karşılaştırmalı bilanço analizi veya yüzdeler yöntemi ile yorum yapmadan önce, firmanın incelenen faaliyet dönemi içinde hangi nedenlerle finansman ihtiyacının ortaya çıktığını ve ortaya çıkan bu finansman ihtiyacının hangi kaynaklar ile karşılandığını anlamak, firmanın finansal yapısını anlamak açısından çok önemlidir. Bu nedenle firmanın finansman ihtiyacının doğmasına sebep olacak temelde üç ana bilanço kalemindeki değişikliğe bakmak gereklidir. Bunlar bilançonun aktif tarafındaki, alacaklar, stoklar ve maddi duran varlıklardaki artışlardır. Bilançonun aktif tarafındaki bu üç kalemdaki artışlar, mutlaka firmada finansman ihtiyacının ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Ortaya çıkan finansman ihtiyacının karşılanması ise temelde iki ana kaynaktan karşılanabilir. Bunlar özsermaye ve yabancı kaynaklardaki artışlardır.

Yabancı kaynaklardan sağlanan finansman ihtiyacı ise, mali borçlanma araçları ve ticari borçlar olmak üzere iki kaynaktan karşılanabilirler. O halde firmanın bilançosunda aktif tarafta ortaya çıkan artışlar, bilançonun pasif tarafında üç kaynaktan, özsermaye, mali borçlar ve ticari borçlardan karşılanabilirler.

Bilançonun pasif tarafındaki kaynakların maliyeti birbirlerinden farklıdır. Özsermayenin firmaya maliyeti olmazken (fırsat maliyeti göz ardı edilirse), mali borçlanma karşılığında finansman giderine katlanıldığı için pahalı bir kaynak, ticari krediler ise mali borçlar kadar maliyetli olmasa da vade farkı nedeniyle firmaya maliyeti olan kaynaklardır. Firmanın finansman ihtiyacını maliyeti farklı kaynaklardan karşılaması, kullanılan kaynak yapısına göre firma kârlılığının da etkilenmesine sebep olur. Kullanılan kaynağın maliyeti ise gelir tablosunda finansman giderleri kalemi altında değerlendirildiğinde, firmanın kârlılığına etkisi olan en önemli kalem, finansman giderleri kalemidir denebilir. Nitekim finansman ihtiyacının özsermayeden karşılanıyor olması, firma kârlılığında herhangi bir olumsuz etkiye neden olmazken, mali borçlar finansman giderlerini artıran ve kârlılığı olumsuz etkileyen bir sonuç doğurur. Ticari borçlarla finansman ihtiyacının karşılanması ise kimi zaman olumlu bir durum olarak karşılanırken, kimi zamanda olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Kısaca açıklanacak olursa; satıcıları tarafından finanse edilen bir firma finansman giderine katlanmazken aynı zamanda piyasa tarafından kredibilitesi yüksek olarak yorumlanmaktadır. Ancak satıcı finansmanı nedeniyle finansman ihtiyacını vadelere yayan bir firmanın, vade farkı nedeniyle alımlarını yüksek maliyetle yaptığı gerekçesiyle olumsuz olarak değerlendirilebilmektedir.

İncelenen firmanın, finansman ihtiyacının çok yüksek olması ve bütün ihtiyacın mali borçlanma araçları ile karşılanıyor olması, firmanın gelir tablosunda mutlaka finansman giderlerinin artması ile sonuçlanması gerektiğini düşündürür. Bu sonuca ulaşamadığımız, finansman giderlerinin artmadığını gözlemlediğimiz bilanço ve gelir tablolarında, firmanın kredibilitesini bankacıların gözünde artırabilmek amacıyla, bilanço veya gelir tablosu kalemlerini olması gereken yerde değil onun yerine başka kalemlerde muhasebeleştirdikleri görülebilir. Bu durumda, firmanın

aktifleştirme yaptığı sonucuna ulaşabiliriz. Finansal analizde bir bilanço makyajı yöntemi olarak değerlendirilen aktifleştirme bir sonraki bölümde anlatılacaktır.

Sonuç olarak firmanın finansal tablolarının analizinde ilk önce firmanın genel olarak hangi nedenler ile borçlanma ihtiyacı olduğu ve bunun hangi kaynaklar ile karşılandığı ve bu kaynaklar maliyetinin finansal tablolara yansıyor yansımadağını anlamak finansal verilerin yorumlanması aşamasında dikkat edilmesi gereken en önemli noktadır. Mali analist tarafından yapılan incelemede, mali veriler üzerinde yapılan düzenlemelerin ardından finansman ihtiyacı borçlanma oranları ile ilişkilendirilerek kârlılık üzerindeki etkisi vurgulanmalıdır. Ayrıca firmanın faaliyet gösterdiği sektörde kredi kullanım oranları biliniyorsa, kıyaslama yapılarak yorumlanmalıdır.

Mali analiz teknikleri ile, muhasebe bilgileri kullanılabilir hale gelmektedir. Yani muhasebe bilgileri anlamlı ve anlaşılabilir bilgiler haline dönüşmektedir. Mali analist bulduğu yeni rakamları,

- Geçmiş yıl ve yıllar rakamlarıyla,
- O iş kolundaki rakamlarla,
- Standart rakamlarla

karşılaştırır ve bulduğu bulgulara göre işletmenin gelecekteki durumunu tahmine çalışır. İşte yapılan bu tahmin, yani yorum, işletmede bundan sonra alınacak kararlara esas teşkil eder (Çetiner, 2008:15).

3.7. MİZAN VE MALİ ANALİZDE KULLANIM ALANLARI

Mizan, (kontrol çizelgesi), yevmiye defterine tarih sırasına göre kaydedilen işlemlerin defterikebire ve yardımcı defterlere, matematiksel açıdan, doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmeye yarayan bir çizelge olarak ortaya çıkmıştır. Kontrol yevmiye defterindeki rakamsal büyüklüğün defterikebirde de oluşup oluşmadığının

denetlenmesi temeline dayanır. Mizan bir yandan işlem büyüklüklerini (alış hacmi gibi) diğer yandan belirli tarihler itibariyle hesapların kalanlarını (kasa mevcudu gibi) gösterdiği için yöneticilerin finansal durum hakkında, bilgi edinmesini sağlar. Defterikebir mizanından yararlanılarak dönem içi ve dönem sonu, bilanço ve gelir tablosu düzenlenebilir. Yardımcı defter mizanlarından yararlanarak da bir bilanço kaleminin ayrıntıları hakkında gelişmeler, (örneğin, ödemede geciken veya kredi limitini aşan alıcılar gibi) izlenebilir. Mizan, hesap adlarının, borç ve alacak tutarları ile kalanların yer aldığı bir listedir (Sevilengül, 2001:86).

Mali Analiz esnasında ya da kredi yönetiminde işletme bilançosu ve gelir tablosu kadar ön plana alınmasa da sağlıklı değerlendirme yapılmasını temin edebilecek bir diğer bilgi kaynağı Mizan'lardır. Gerek bilançonun gerekse gelir tablosunun oluşturulmasında bir kademeyi temsil eden mizanın düzenlenme şeklinin irdelenmesinde fayda vardır.

Analizlerde, mizan sonuçlarının matematiksel eşitliğinin yanı sıra detay mizanı oluşturan kalemlerin kendi içindeki hareketine ve her bir kalemin verdiği mesajın işletme bütünü içinde ele alınmasına dikkat edilmelidir. Bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmalarında incelenen dönemin bilanço ve gelir tablosu ile uyumlu detay mizanını da temin edilmektedir. Çünkü tek başına bilanço ve gelir tablosu akla gelen soruları yanıtlamaya yetmemektedir, ayrıca ara dönem mali verileri ile yapılan mali analizde firmanın o dönemdeki mizanı ile bilanço oluşturulmaktadır. Mali analist detay mizanlardan yararlanarak firmanın müşterilerini, alım yaptığı diğer firmaları, alıcılar hesabında yer alan donuk bakiyeleri, kredili çalıştığı diğer bankaları, amortisman giderleri vb. bir çok bilgiye ulaşabilmektedir.

3.8. KONSOLİDE MALİ TABLO

Konsolide Analiz bir grup bünyesindeki firmaların belli bir döneme ait mali verilerinin toplu halde değerlendirildiği ve grubun risk analizinin yapıldığı çalışmalardır. İki veya daha fazla firmada, önemli hisseye sahip bir grup söz konusu olduğunda veya bu firmaların faaliyetleri ve varlıkları bir grubun yönetimi altında bulunduğu, bu grubu oluşturan firmaların finansal durum ve faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesinde konsolide tabloların düzenlenmesi analiz açısından gereklidir. Konsolide analiz çalışmasının esas amacı, kredi ilişkisine girilen veya girilmesi düşünülen firmaları bağlı olduğu grubun performansı ile birlikte değerlendirmek ve kredibiliteleri hakkında daha sağlıklı karar verilebilmesine yardımcı olmaktır.

Aynı ortaklık tarafından kontrol edilen iki veya daha fazla şirketin finansal tablolarının ana şirketin adı altında birleştirilerek tek finansal tablo seti olarak sunulmasına konsolide finansal raporlama denir. Konsolide finansal tabloların düzenlenme amacı; faaliyet sonuçlarının birleştirilerek toplu olarak gösterilmesi, bağlı şirketlerin her biri için ayrı finansal raporlar düzenlenmesi durumuna göre daha iyi bir perspektif sağlayacağı düşüncesindedir (Harrison ve Charles, 1992:783). Teorik ve ampirik araştırmalar, basılmış olan finansal tabloların, genellikle ilgi grubun borç yapısının kredi verenler tarafından izlenmek istenmesi nedeniyle hazırlanmakta olduğunu ortaya koymuştur. Kredi veren kurumlar genellikle kredi alacaklarına karşı, kredi verdikleri her bir şirketi müstakil olarak sorumlu görmelerine rağmen, çarpaz teminat durumu konsolide finansal tabloları temel bilgi izleme kaynağı haline getirmiştir (Paul, 1996:33-105).

UMS 27’de konsolide mali tablolar bir grubun mali tablolarını tek bir şirketinmiş gibi gösteren mali tablolar şeklinde tanımlanırken; TMS 27’de şu şekilde tanımlanmıştır: ” Ana ortaklığın unvanı altında düzenlenen, ana ortaklık ile bağlı ortaklığın ve kontrol gücü ana ortaklıkta olan iştiraklerin, konsolidasyon yöntemi uygulanmak sureti ile varlık, yabancı kaynaklar, özkaynaklar, gelir ve karlar ile gider ve zararlarını bir bütün olarak gösteren, iştiraklerin ise öz kaynaklardan pay alma yöntemi uygulanarak eklenmesi sureti ile oluşturulan konsolide bilanço, konsolide

gelir tablosu ve bu tabloların eki diğer konsolide finansal tablolar ile dipnotlarını ifade eder.” Konsolide mali tabloların SPK’ da yer alan tanımı da TMS 27’de yapılmış tanım gibidir.

Bir grubun mali tablolarının tek bir işletme gibi gösterildiği tablolara konsolide mali tablo denir. Bir holding, birbirine iştiraki olan şirketler topluluğu veya aynı şahısların ortağı olduğu grup firmaları, faaliyetlerinin bütünü veya önemli bir kısmını bağlı şirket veya bağlı şirketler aracılığıyla sürdürdüğünde, grup firmalarına ait mali tabloların ayrı ayrı incelemeye tabi tutulması yetersiz kalacaktır. Aslında grup firmalarının birbirinden bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürmesi durumunda dahi, ortaya çıkabilecek bazı riskleri önlemek ve daha detaylı bir analiz için konsolide mali tablo hazırlamak kaçınılmaz olmaktadır. Grup firmaları ile grubun diğer firmalarına ait mali tablolar ayrı ayrı sunulmaktadır, ancak konsolide mali tabloda grup firmaları tek bir firma gibi kabul edilerek, bütün firmalara daha bütünleştirici şekilde de bakılmak amacıyla düzenlenmektedir. Grup firmalarının ekonomik ve mali yapısı hakkında gerek duyulan tüm bilgileri kapsayan mali tablolar; incelenen firmalar hakkında bilgi sahibi olmak isteyen bankaları yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle bankalar bir bütün olarak grubun faaliyet sonuçları ve mali durumu hakkında bilgi alma gereği duyarlar. Çalışmamızda farklı sektörlerde faaliyet gösteren ve ortaklık yapısı aynı olan iki firmaya ait, dört dönemden oluşan bilanço ve gelir tablosunun konsolide mali tablosu yapılmıştır.

Konsolide bilanço ve konsolide gelir tablosu ile ilgili muhasebe standartlarında belirtilen ilke ve esaslar TMS, UFRS 27 ve SPK’nın Seri: XI No: 21 numaralı “Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmelerine İlişkin İlke ve Kurallar” hakkındaki tebliğde belirtilen esaslar dahilinde aşağıdaki gibidir:

3.8.1. Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar

1. Topluluk şirketlerinin bilanço kalemleri ayrı ayrı toplanır.
2. Konsolidasyona alınan ortaklıkların sermayesindeki hisse ve payların defter değeri, konsolidasyona alınan ortaklıkların sermayesindeki hisse ve payların defter değeri, konsolidasyona alınan ortaklığın öz sermayesine isabet eden tutar ile mahsup edilir. Bu mahsup işleminin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:
  - Mahsup işlemi, bu ortaklık ilk defa konsolidasyona alındığı andaki defter değerine göre yapılır veya,
  - Mahsup işlemi, konsolide edilecek ortaklıkların hisselerinin iktisap edildiği anda tespit edilebilen aktif ve pasif değerlerine göre veya hisseler farklı zamanlarda iktisap edildiğinde, bu ortaklığın bağlı ortaklık olduğu tarihte yapılır. Ancak ana ortaklık ve bağlı ortaklık raporlama dönemleri arasındaki zaman farkı en fazla üç ay olabilmektedir. Üç aydan daha uzun bir süre var ise, böyle bir mahsup işlemi ile finansal tablolar konsolide edilemez.
  - Konsolidasyondan kaynaklanan olumlu fark, aktifte şerefiye olarak kayda alınır, söz konusu şerefiye amortismanına tabi tutulamaz. Şerefiyenin her dönemin sonunda değerlendirilmesine tabi tutulması gerekir.
3. Yapılan toplama işleminden, topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı olarak indirilir. Ortaklıklar, birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerine veya kıymetli evrakına sahiplerse, söz konusu menkul kıymetler ile kıymetli evrak da indirimine tabi tutulur.
4. Topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıklar, ilke olarak, bu varlıkların topluluğa olan ilk maliyetleri üzerinden gösterilmelidir. Bu nedenle, gerekli düzeltmeler hesaplanarak konsolide bilançoya yansıtılmalıdır.

5. Gerekli tüm düzeltme işlemleri konsolide bilançoya yansıtıldıktan sonra, topluluğa dahil bağlı ortaklıkların öz kaynakları içindeki topluluk dışı paylara ait öz kaynak kalemleri konsolide bilançonun ilgili öz kaynak kalemlerinden mahsup edilerek saptanan “azınlık payları” konsolide bilançoda özkaynaklar grubunu izleyen ayrı bir kalem olarak yer alır.

6. Konsolidasyon yöntemine tabi ortaklıkların faaliyet konularının birbirinden çok farklı olması halinde, konsolide bilançonun hesap grupları faaliyet konuları itibariyle sınıflandırılabilir.

3.8.2. Konsolide Gelir Tablosu Düzenlenmesine İlişkin İlke ve Esaslar

1. Topluluk şirketlerinin gelir tablosu kalemleri ayrı ayrı toplanır.
2. Yapılan toplama işleminden topluluğa ait ortaklıkların birbirlerine yapmış oldukları mal ve hizmet satışları “brüt satışlar” ve “satışların maliyeti” hesaplarından indirilir.
3. Topluluğa dahil ortaklıkların stoklarına ilişkin topluluk içi mal alım satımından doğan kar, konsolide finansal tablolarda stoklardan düşülerek satışların maliyetine eklenir, zarar ise stoklara eklenerek satışların maliyetinden düşürülür.
4. Topluluğa dahil ortakların birbiriyle olan işlemleri nedeniyle oluşmuş gelir ve gider kalemleri (fazla ya da eksik ayrılan amortismanlar, faiz, temettü v.b.) ilgili hesaplarla karşılıklı mahsup edilir.
5. Konsolide edilen tüm ortaklıklara ilişkin dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıklarının toplamı konsolide finansal tablolardaki aynı başlıklı kalemlerin tutarını oluşturur.
6. Topluluğa dahil bağlı ortaklıkların dönem net kar veya zararlarından

topluluk dışı paylara isabet eden kısım, net konsolide gelir tablosunda ‘‘Azınlık Payları Kar/Zarar’’ hesap grubu adıyla indirim olarak gösterilir.

7. Konsolidasyon yöntemine tabi ortaklıkların faaliyet konularının birbirinden çok farklı olması halinde, konsolide gelir tablosunun hesap grupları faaliyet konuları itibariyle sınıflandırılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. MALİ ANALİZ SÜRECİNDE YAŞANAN ZORLUKLAR

Bankalar tarafından yapılan mali analiz sırasında karşılaşılan çeşitli zorluklar nedeniyle, hem incelemeye konu firmanın mali tablolarının analizi zorlaşmakta hem de mali tabloların analizi sonucunda belirlenen mali yapı firmanın gerçek mali yapısından daha kuvvetli olarak sonuçlanmaktadır. Bu nedenle bu zorlukların tanımlanması ve analizin bu zorlukları da dikkate alarak yapılması gerekmektedir. Çalışmada oluşturulan modelde karşılaşılan zorluklara çeşitli çözümler getirilmektedir, bu nedenle bu zorlukların ne olduğunun tanımlanması oluşturulan modeli anlamakta fayda sağlayacaktır.

Mali analiz aşamasında bankalar, firmaları değerlendirirken firmaların mali tablolarından faydalanırlar. Ancak firmaların bankalara sunmuş oldukları mali tablolar (bilanço ve gelir tablosu) çoğunlukla bankaların görmek istediği formatta değildir. Bu nedenle bankalar firmaları değerlendirirken zorluklar ile karşılaşılırlar. Bu zorluklar genelde finansal tabloların gerçeği yansıtmamasından, kayıtdışı nedeniyle satışların ve maliyetlerin bilanço ve gelir tablosunda olan değerler ile gerçekte farklı olmasından veya mali tablolarda gerçek değerler olsa bile finansal değerlerin bankaların görmek istediği şekilde bilanço ve gelir tablosunda olmaları gerektiği yerde olmamasından kaynaklanabilir. Sebebi ne olur ise olsun bu durumda bankalar firmaların mali analizini değerlendirme aşamasında gerçeği anlayamaz ve firmanın gerçek durumunu inceleyememiş olurlar. Bu da firmanın gerçek finansal durumunun anlaşılammış olmasına sebep olur. Çalışmada bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmalarında karşılaşılan zorluklar 5 ana başlık altında toplanmıştır.

4.2. GENEL MUHASEBE SİSTEMİYLE İLGİLİ ZORLUKLAR

Finansal analizde karşılaşılan zorlukların başında, incelenen firma işlemlerinin bankaların kredi analiz amacına uygun olmayan bir muhasebe sistemi ile muhasebeleştirilmesi gelmektedir. Türkiye’de bankacılık sektöründe genelde kullanılan bir söz vardır. Firmalar 3 adet bilanço ve gelir tablosu hazırlarlar. Birincisi vergi dairesine, ikincisi bankalara ve üçüncüsü de firma ortaklarının kendilerine hazırlamış oldukları bilançolardır.

Vergi dairesine beyan edilen bilanço ve gelir tablosu verginin en az miktarda ödenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmış ve resmi olan mali tablolarıdır. Ancak kayıtdışı faaliyetlerden kaynaklanan gelirler ve varlıklar, bilanço ve gelir tablosunda gözükmediğinden, bu finansal tablolar gerçeği sağlıklı bir şekilde yansıtmazlar. Bir diğer bilanço ve gelir tablosu ise bankalar için hazırlanır. Bankalara verilen finansal tabloların amacı firmanın mali yapısını iyi, borçlanmayı düşük ve dolayısıyla kredibilitiyi yüksek göstermektir. Bu nedenle, bankalara verilen finansal tablolarda mali yapıyı olumlu gösterecek bilanço makyajları yapılabilecektir. Üçüncüsü ise firma yönetiminin kendisi için hazırladığı firmanın gerçek mali yapısını gösteren finansal tablolarıdır. Bu tablolar, firma içinde sınırlı yönetici ve aktif ortaklar tarafından incelenmekte, bankalara veya vergi dairelerine verilmemektedir. Bahsi geçen mali verilerde gerçeği yansıtmayan sorunların aşılması için analist tarafından titizlikle bir çalışma yürütülmesini ve mali verilere ihtiyatlı yaklaşmasını zorunlu kılmaktadır. Genel muhasebe sistemiyle karşılaşılan sorunların aşılmasında, bilanço ve gelir tablosu hesaplarında yapılan aktarma-arındırma işlemlerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Söz konusu aktarma-arındırma işlemleri detaylı olarak V. bölümde anlatılmıştır.

Muhasebe genellikle vergi yasalarının ve/veya diğer yasaların öngördüğü zorunlulukları yerine getirmek için formalite olarak tutulduğundan, işlemler ya eksik şekilde kaydedilmekte ya da kayıt dışı bırakılmakta; eksik kayıtlara dayanılarak hazırlanan mali tablolarda analiz açısından yeterli olmamaktadır. Yöneticilerin muhasebe konusundaki ilgi ve/veya bu alandaki eğitimlerinin yetersiz oluşu,

muhasebe verilerinin, mali tabloların önem ve değerini yeterince kavramalarına engel olmakta ve bu durum, ileri muhasebe sistemlerinin işletmelerde uygulanmasını ve sağlıklı mali tablolar hazırlanmasını sınırlamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde çoğu kez iki, bazen üç rakamlı olan enflasyon hızı, mali tabloların güvenilir olma eksikliğini daha da artırmakta; firmaların mali durumlarının, faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesine ilave güçlükler katmaktadır (Akgüç, 2008:21-22).

4.3. KONSOLİDE ANALİZ

Firmaların mali yapılarını etkileyen diğer bir etken ise, incelenen firmanın grup firmalarındaki, iştiraklerindeki gelişmelerdir. Analizi yapılan firmanın mali yapısı iyi iken, grup firmalarında yaşanan mali problem, analizi yapılan firmaya da olumsuz yansımaktadır. Bunun iki temel nedeni bulunmaktadır. İlki, mevcut durumda mali yapısı iyi olan firmanın kaynakları ve kredibilitesi, mali yapısı bozulan grup firması için kullanılmakta, bu da firmanın mali yapısını bozmaktadır. İkincisi ise, belirtilen bu olasılığa karşılık bankaların ve piyasanın firmaya daha temkinli yaklaşması, limitlerini azaltması, kredileri yakın takip sürecine almasıdır. Bu nedenden dolayı kredi analizi yapılırken, kredi kullanılacak firmanın yanında grup firmalarının ve iştiraklerinin de mali yapısı analiz edilmektedir (Bodur ve Teker, 2005:35).

İşletmelerin kar elde etme ve büyüme gereksinimleri sonucunda çeşitli ortaklık yapıları ortaya çıkmaktadır. Kurulan bu ortaklıklar içinde yer alan bir firmanın kredi analizi yapılırken söz konusu firmaya bağlı ortaklıkların, diğer bir deyişle grup firmaları ve iştiraklerin de etkileri göz önüne alınmalıdır. Öyle ki firmayı grup firmalarından ve iştiraklerinden bağımsız olarak analiz etmek yanlış yorumlamalara neden olabilir. Bunun nedeni iki önemli faktörle açıklanabilir:

1. Grup firmaları arasındaki borç-alacak ve alış-satış ilişkileri, analiz edilecek firmayı olduğundan daha büyük ve mali yapısını daha olumlu gösterebilir.

2. Firma ortakları grup firmalarının yardımıyla mali analizi yapılacak olan firmayı, olumsuz noktaları diğer firmaların üzerine aktararak daha güçlü gösterebilir.

Grup firmaları arasındaki borç-alacak ve alış-satış ilişkileri nedeniyle grup firmalarının toplam büyüklüğü, grup firmalarının bireysel büyüklük aritmetik toplamından daha düşük olacaktır. Bu durumda yapılması gereken grup firmalarını beraber analiz etmek, diğer bir deyişle konsolide etmektir. Firmaların mali tablolarının konsolide edilmesi sonucunda grup firmaları tek bir firmaymış gibi düşünülmekte ve firmalar arasındaki ticari faaliyetler ile borç-alacak ve alım-satım ilişkileri netleştirilmektedir.

Göz önünde bulundurulması gereken önemli bir nokta da grubu oluşturan her bir firmanın faaliyet konusunun mali tablolarına yansıtacağıdır. Sonuçta ortaya çıkan konsolide mali tablolarda analiz konusu yapılacak gelişmeler bu bağlamda değerlendirilmelidir. Çünkü her faaliyet konusunun mali tablolarının kendine özgü karakteristik özellikleri ve birtakım sonuçları vardır. Dolayısıyla tek bir firmanın finansal analizinde nasıl faaliyet konusuna göre belli bir takım özellikler göz önünde bulundurularak yorum yapılıyorsa, konsolide mali analiz yapılırken de konsolide kapsamındaki firmaların her birinin faaliyet konuları göz önünde bulundurularak yorumlanmalı ve faaliyet konularının beraberinde getirdiği karakteristik özellikler yoruma katılmalıdır. Örneğin kimi sektörlerde yüksek stok, vadeli satış, yüksek maddi duran varlık, vadeli alım imkanı, hakediş usulü tahsilat, yüksek veya düşük kar marjı, yüksek yatırım, yüksek veya düşük özkaynak veya yüksek yabancı kaynak kullanımı gibi özellikler söz konusu olabilecektir. Bu aşamada finansal değerlendirme konusu yapılacak kalemlerin içeriği ve firmaların faaliyet gösterdiği sektörün özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Konsolide kapsamına alınan firmaların faaliyet konularının farklı olduğu durumlarda Alacak Tahsil Süresi, Ticari Borç Ödeme Süresi, Stok Devir Hızı, Cari Oran, Likidite Oranı gibi oran analizleri firma bazındaki rakamlara dikkat edilerek yorumlanmalıdır. Firma bazındaki oranlar birbirine yakın seviyelerde ise, grubun konsolide edilmiş verilerini yorumlamak daha tutarlı olacaktır. Ancak faaliyet konularının farklılığı sebebiyle firma bazındaki oranlar arasında çok büyük uçurumlar varsa, konsolide

edilmiş oranların tek başına yorumlanması çok sağlıklı olmayacağı için, mutlaka firma bazındaki oranlar göz önünde bulundurularak, genel bir yorum yapılmalıdır.

4.4. AKTİFLEŞTİRME ANALİZİ

Firmalar bankalardan ve diğer kreditorlerden kredi alabilmek amacıyla finansal tablolarında bilanço ve gelir tablolarında, mevzuata aykırı olmayan ancak kredilendirme aşamasında bankaların ve kreditorlerin yanlış yorumlamasına neden olabilecek uygulamalara başvurmaktadırlar. Bu uygulamaların başında ise, aktifleştirme gelmektedir. Aktifleştirme, gelir tablosundaki bir gider kaleminin, firmanın karını artırmak amacıyla gelir tablosundan alınarak bilanço içinde aktif kalemlerden bir veya birkaçına eklenmesine verilen isimdir (Akdoğan ve Tenker, 1997: 77).

Bu uygulamanın amacı, enflasyona karşı varlıkların değerlerini korumaktır. Bu uygulama kapsamında genelde gelir tablosundaki Finansman Giderleri kalemi bilanço içinde aktif kalemlere eklenir. Bu işlem sonrasında firmanın gelir tablosundaki gider kalemi azalır, karı artar, bilançoda ise olumlu yönde aktif büyüklüğü artar. Dönen varlıklara dahil edildiyse, cari oran, likidite oranları artar, borçluluk düşer, kar arttığı için özsermaye artar. Sonuçta muhasebe kayıtlarında yapılan tek bir değişiklikle aktifleştirme firmayı olduğundan çok daha iyi bir duruma getirmiş olur. Aktifleştirmenin olumsuz tarafları ise, firmanın ödenecek vergisinin ve satışların maliyeti kalemlerinin artmasıdır. Ancak firmalar, aktifleştirme sırasında kredibilitelerinde olumlu yönde bir değişiklik olması ve bu sayede daha rahat ve yüksek limitler ile borçlanabilecekleri için, vergi ve satılan malın maliyetinin artacak olmasını önemli bir olumsuzluk olarak görmemektedirler. Aktifleştirme firmanın kredibilitelerini gerçeğe uygun olmayan bir yöntemle arttırıyor olmasına rağmen, yapılan işlem yasalara ve mevzuata uygundur. Aktifleştirme genelde bilançoda aktif kalemlerde stoklar ve maddi duran varlıklar içinde yapılmaktadır (Bodur ve Teker, 2005: 27).

4.5. KAYIT DIŞI EKONOMİNİN ETKİSİ

KayıtdıŐı ekonomi, ekonomiyi dűzenleyen yasalara ve yűnetmeliklere aykırı olarak gerçekleŐtirilen belgeye baėlanmamıŐ ve yasal defterlere iŐlenmemiŐ ekonomik iŐlemlerdir. KayıtdıŐı ekonomi olgusunun ekonomik, sosyal, ahlaki ve bunun gibi çok sayıda nedenleri olmakla beraber, Tűrkiye’de en temel neden vergi yűkűnden kaçınmaktır. Ŭlkemizde kayıtdıŐı ekonomik faaliyetlerin varlıėı hepimizce bilinmektedir. Buradaki amaç; kayıtdıŐı ekonomik faaliyetleri olduėu bilinen bir firmanın, gerçeėe en yakın boyutlardaki iŐ hacmini, műŐteri portfűyűnű, borçlanma dűzeyini, cirosunu, űretim faaliyetlerini, kayıtdıŐı ekonomik faaliyetleri bulunan firmalarda gűzlemlenebilen çeŐitli gűstergelerden yararlanarak ortaya koymaktır.

Tűrkiye’de kayıt dıŐı ekonominin var olması ve firmaların ancak kayıt altına aldıėı deėerleri raporladıėı ve bu belgeler űzerinden finansman saėladıėı dűŐűnűldűėnde, UFRS’ na gűre dűzenlenmiŐ olan finansal tablolarda da kayıt dıŐı olaylar yer alamayacaėına gűre, kayıt dıŐı ekonomiyi kayıt altına almadan UFRS ile ulaŐılmak istenen amaçlara tam anlamıyla ulaŐılamayacaktır (akıl, 2006:107). Tűrkiye’deki bu durum finansal tablo kullanıcılarının da bilgisi dahilinde olduėu için, finansal tablolarda yer alan bilgilere ūphe ile bakılmaya devam edilecektir (Arı, 2008:175).

4.6. HİLELİ FİNANSAL RAPORLAMA VE GűVENİLİRLİK

Bir iŐletmenin muhasebe kayıtlarında ve dolayısıyla mali tablolarında yapılan olaėan olmayan dűzenlemeler, maskelemeler, yolsuzluklar, hileler kűűk bir kesime yarar saėlarken űnemli bir kesim űzerinde zararlara neden olmaktadır. Yapılanlardan mikro dűzeyde yatırımcılar, borç verenler, çalıŐanlar, satıcılar zarar gűrűrken, makro dűzeyde devlet ve kamuoyu etkilenmektedir. Kaynaklar yanlış yerlere akmaktadır. İŐletmelerin bűnyelerinde meydana gelen hilelere veya yolsuzluklara bakıldıėında tepe yűneticilerinin ve iŐletme sahiplerinin yaptıkları hilelerin, iŐletme çalıŐanlarının

yaptıkları hilelerden anlamlı bir biçimde daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Tepe yönetimlerinin ve işletme sahiplerinin yaptıkları hileler ister doğrudan kendi yararlarına yapılmış olsun, isterse dar bir mantıkla işletmeyi düşünerek tüm işletme ilgililerini yanıltmaya yönelik olsun sonuçta muhasebe kayıtlarını ve mali tabloları etkilemektedir (Bozkurt, 2000:15-16).

1990'lar boyunca muhasebe mesleği daha çok etik konular ve bağımsızlık standartları ile uğraşırken, muhasebenin ası konusu olan kamuoyu çıkarlarının korunması üzerinde fazla durulmamıştır. Kamuoyunda muhasebeye karşı büyüyen bir güven eksikliği oluşmuş, bağımsız denetim başarısızlıkları (hataları), yanlış bir şekilde şirket başarısızlıklarına neden olmuş ve bunun sonucunda denetimin etkinliği, güvenilirliği sorgulanmaya başlanmıştır (Zabihollah, 2004:136).

4.6.1. Hileli Finansal Raporlama

Finansal tablo hileleri, finansal tablo kullanıcılarını aldatmak için, finansal tablolarda tutarları veya elde edilen sonuçları kasıtlı olarak yanlış bildirme veya atlama yaparak, bir işletmenin finansal durumunu bilinçli olarak yanlış bildirmektir. Finansal tablo hileleri genellikle kendisi bir sonuç olmaktan çok bir sonuca gitme aracıdır. Bunun yapılmasındaki nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) , 2003:303).

- i. Şirketin beklenen veya hedeflenen kazançlarına ulaşmak,
- ii. Kredi almalarını engelleyen iş problemlerini çözmek,
- iii. Daha fazla zaman yaratmak,
- iv. Dürüst finansal tablolar verildiğinde alınamayacak veya daha az olacak kredileri almak veya yenilemek,
- v. Hisse satışı yoluyla yatırımları yüreklendirmek,
- vi. Artan hisse başına kazanç veya ortaklık karı yararlarını artırmak böylece artan kar payı ödemeleri sağlamak,
- vii. Olumsuz piyasa algulamalarını gidermek,

- viii. Finansman taahhütlerine uyumu sergileyebilmek,
- ix. Şirket amaç ve hedeflerini karşılayabilmek,
- x. Performansla ilgili ikramiyeler almak.

İşletmelerin mali tablolarını bozan ve çeşitli zararlara neden olan hileli muhasebe düzenlemelerini 6 ana grupta toplamak mümkündür (Bozkurt, 2000: 16):

1. Henüz son aşamaya gelmemiş ve gelir doğuracak işlemleri kayıtlara önceden gelir unsuru olarak kaydetmek. Örneğin satış işlemi sonlanmadan yüklemesi yapılan malları gelir kaydetmek, önemli belirsizlikleri varken bir unsuru gelir yazmak, gelecekte yapılacak bir hizmet için alınan bir avansı gelir yazmak gibi.

2. Sahte gelir kalemleri yaratma. Örneğin işletmelerin aralarında benzer veya yakın değerlerde varlıklarını değiştirerek gelir yaratmaları, gelen iade paralarını gelir yazmaları, ara dönemlerde düzenlenen mali tablolarda düzmece tahminlerle geliri arttırmaları.

3. Bir kerelik kazanç operasyonları ile geliri arttırmak. Örneğin düşük değerlenmiş bir varlığı yüksek bir değerle satmak. Gereksiz bir biçimde borçları erken ödeyerek iskonto geliri sağlamak gibi,

4. Cari dönem giderlerini sonraki dönemlere aktarmak; Örneğin amortisman ayırmada düşük oranlar seçmek, değersiz duruma gelen aktifleri zarara atmama yolunu seçme gibi.

5. Cari dönem gelirlerini sonraki dönemlere aktarmak,

6. Gelecek dönem giderlerini cari döneme gider olarak kaydetmek.

4.6.2. Finansal Tabloların Güvenilirliği

Muhasebe ve bağımsız denetim firmalarındaki; rekabetçi baskılar, çıkar çatışmaları, etkin olmayan bağımsız denetim fonksiyonları, çok sayıda gerçekte hileli finansal raporlama olayları ile denetim başarısızlıkları ve düzgün işlemeyen düzenleyici kurullar; finansal tablo denetiminin doğruluğu, objektifliği ve kalitesi üzerindeki algılanan güven eksikliğini ortaya çikarmıştır (Zabihollah, t.y.: 36).

Finansal tablolarda sunulan bilgilerin güvenilir olmama nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Gürbüz, 1995: 27).

- i. İşletmenin hesap planı, muhasebe bölümünde çalışanlar tarafından iyi anlaşılamamış olabilir,
- ii. Muhasebe personeli, çalışmalarına gereken dikkat ve özeni göstermediği için bazı hatalar yapmış olabilir,
- iii. Finansal tablolar işletme yönetiminin istekleri doğrultusunda hazırlanmış olabilir,
- iv. Bazı hile ve yolsuzlukları gizlemek ve işletmeyi olduğundan daha iyi göstermek amacıyla, finansal tablolar gerçeğe aykırı bir biçimde düzenlenmiş olabilir,
- v. Bazı hile ve yolsuzlukları gizlemek ve işletmeyi olduğundan daha iyi göstermek amacıyla finansal tablolar gerçeğe aykırı bir şekilde düzenlenmiş olabilir,
- vi. Daha az vergi ödemek için bazı işlemler yapılmış olabilir,
- vii. İşletmeyi daha prestijli göstermek amacıyla karı olduğundan fazla gösterecek işlemler yapılabilir.

Yapılan bir araştırmaya göre, kredi analizinde kredi talep eden firmaların sundukları mali tablolara güvenip güvenmedikleri ve güvenmeme nedenleri sorulmuştur. Anket çalışmasına göre elde bilgiler aşağıdaki gibidir (Karabınar, t.y.: 593).

Tablo 4.1. Bankaların Kredi Analizinde Bilanço ve Gelir Tablosu Güveni

Güven Durumu	Oranlar (%)
Az güveniyorum	65,3
Güvenmiyorum	18,4
Tamamen güveniyorum	12,2
Kararsızım	4,1
Toplam	100

Tablo 4.2. Bankaların Mali Tablolara Güvenmeme Nedenleri

Güvenmeme Sebepleri	Oranlar (%)
Gerçek verileri içermiyor	34,7
Kayıt dışı ekonomi	20,4
Eksik ve hatalı kayıtlar	18,4
Cevapsız	12,2
Tek düzen hesap planındaki açıklar	6,1
Vergi kontrolünde yetersizlik	4,1
Sektörden kaynaklanan kayıt dışılık	4,1
Toplam	100

Tablo, 4.1.'de bankalarda çalışan personelin, kredi isteklisi firmaların beyan ettiği bilanço ve gelir tablosuna ilişkin bir güven anketi uygulamasına ait sonuçlar verilmiştir. Görüldüğü gibi banka personelinin yaklaşık %12'sinin tam olarak güvendiği, %65'inin az güvendiği ve %18'inin hiç güvenmediği ortaya çıkmıştır. Yine aynı araştırma da banka personelinin, mali tablolara neden güvenmediği de sorulmuştur ve %34'lük kısmın gerçek verileri içermemesinden kaynaklı bir güven sorunu olduğu tespit edilmiştir.

4.6.3. Yaratıcı Muhasebe Kavramı

Yaratmak kavramı muhasebe tekniği açısından ele alınacak olursa, finansal tablolar hazırlanırken, ya olmayan verileri varmış gibi göstermek ya da olan bir veriyi olduğundan farklı göstermek şeklinde ifade edilebilir. Finansal tabloların makyajlanması olarak da adlandırılan yaratıcı muhasebenin her işletme açısından farklı sebepleri olabileceği gibi, aslında hepsini ortak bir amaç doğrultusunda bu tür yanıltıcı bilgilere başvurduğu da bir gerçektir. Finansal tablolar bazen kasıtlı olarak, sağlıklı olarak düzenlenmediği gibi bezende GKGMİ (Genel Kabul görmüş Muhasebe İlkeleri)'ne tam olarak uygun şekilde hazırlanmadığı için yanıltıcı olabilirler (Çıtak, 2009:20).

Yaratıcı muhasebe ile ilgili olarak insanlara benzeten şu yorum yapılmaktadır. Hesaplar (finansal tablolar) temizlendikten sonra, giydirilmelidirler. Makyajları yapılabilir, görüşleri iyileştirilebilir veya finansal bir yüz gerdirmeye yaptırabilirler. Amortisman yöntemiyle kas geliştirebilirler (Stowoly ve Gaetan, 2000). Şirket yönetimleri, şirketin sağlıklı bir görünüme sahip olduğunu veya yatırımcılara sadece iletmek istedikleri mesajları sunmak amacıyla, finansal tablolar üzerinde, zaman zaman yaratıcı muhasebe (creative accounting) ya da gelir manipülasyonu (earning managements) uygulamalarına başvurmaktadırlar. Amat, Blake ve Dowds (1999) a göre yaratıcı muhasebe “işletmenin finansal tablolarında yer alan rakamlarını, muhasebecilerin sahip oldukları muhasebe kuralları ile ilgili bilgileri kullanarak, istedikleri şekilde değiştirebilmeleri için kullandıkları bir süreçtir (Parlakkaya, 2004:5-6).

İşletmeler ayrıca; borç/özkaynak ve kârlılık oranları gibi belirli finansal oranların sağlıklı görünümünü sağlamak amacıyla; menkul kıymetleştirme, proje finansmanı ve bazı duran varlıkların kiralanması şeklindeki bilanço dışı finansman yöntemleri olan farklı yaratıcı muhasebe uygulamalarına başvurabilmektedirler. Kısaca finansal tablolara makyaj yapılması veya istenilen şekilde ayarlanması şeklinde tanımlanabilen yaratıcı muhasebe için fırsatlar ve çözüm yolları; Tablo 4.3’te görülmektedir.

Tablo 4.3. Yaratıcı Muhasebe İçin Fırsatlar ve Çözüm Yolları

Yaratıcı Muhasebe İçin Fırsatlar	Düzenleyici Kurumların Çözüm Önerileri
1. Muhasebe yöntemi Seçimi	İzin Verilen Seçenek Sayısını Azaltmak veya Belirli Kurullarla Sınırlandırmak
2. Yanlı Tahminler ve Öngörüler	Tahmin Kapsamını Azaltmak
3. Yapay İşlemlerin Kaydedilmesi	Yasal Şekilden Çok Ekonomik Öze Bakmak
4. Gerçek İşlemlerin Zamanlaması	Piyasa Değerini Esas Alan Muhasebe Yönetimini (Mark To Market Accounting Kullanmak

Kaynak: “ (Parlakkaya Raif, *Özel Amaçlı Girişimlere İlişkin Muhasebe Sorunları*, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, s. 12)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. MALİ TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA VE ARINDIRMA İŞLEMLERİ

5.1. GENEL AÇIKLAMA

Mali analizin temel amacı firmalarca bankalara veya diğer finans kuruluşlarına verilen Temel Mali Tablolardaki (Ayrıntılı Bilanço, ayrıntılı gelir tablosu, bilanço dipnotları ve gelir tablosu dipnotları), varlık ve yükümlülükler ile gelir tablosunda gösterilmiş olan tüm değerlerin gerçek değerleri ile gösterilmesinin sağlanması ilkesine dayanmaktadır. Mali analiz, firmaların mali tablolarında göstermiş oldukları değerlerin, yapılacak aktarma ve arındırma işlemleri sonrasında analize uygun bilanço ve gelir tablosunun düzenlenerek, yıllar itibarıyla karşılaştırmasının yapılması, göstermiş olduğu eğilimlerin tespit edilmesi yorumlanması ve değerlendirilmesi işlemidir. Firmalar tarafından düzenlenmiş mali tabloların mali analize uyumlu hale getirilmesi ve uygulama birliği sağlanması amacıyla yapılan işlemlere “aktarma-arındırma” denilmektedir. Aktarma-arındırma işlemleriyle asıl amaçlanan muhasebe hataları, makyajlama işlemleri veya yaratıcı muhasebe tekniklerini ayıklamaktır. Ancak uygulamada bankaların mali analiz yapan birimleri incelenen firmaya ihtiyatlı yaklaşarak, firmanın mali yapısının olası beklenmeyen durumların gerçekleşeceği düşüncesiyle olumsuzluklar çerçevesinde değerlendirmektedir. Aktarma- Arındırma işlemleri dört ana başlık altında toplanabilir.

1. Firma tarafından düzenlenmiş mali tablolarda yer alan hesapların vadelerine ve özelliklerine göre ilgili hesaplara alınması,

2. Mali tablolarda izlenmemesi gereken hesap veya işlemlerin mali tabloların dışına alınması,

3. Mali tablolarda izlenmesi gereken ancak firma tarafından izlenmemiş hesap veya işlemlerin mali tablolara dahil edilmesi,

4. Firma tarafından yapılan veya yapılmamış olan kur değerlemelerinin kontrol edilmesi ve hesapların değerlemeye tabi tutulmasıdır.

Finansal tablolardaki hesapların ve tutarların ayıklanması ve arındırılması işlemindeki amaç, bilançonun aktifinde gerçek varlıkları, pasifinde gerçek borçları, gelir tablosunda ise gerçek satış hasılatından başlayarak gerçek kar veya zararı saptamaktır. Finansal tabloları analize hazırlarken yapılacak başlıca ayıklama ve arındırma işlemleri aşağıda belirtilmektedir (Arat, 2005:77-78).

1. Bilançodaki düzeltici hesaplar karşılıklı olarak giderilir.
2. Gerektiğinde hesaplarda, kümeler arası aktarmalar yapılır.
3. Yapay borç ve alacaklar aktif ve pasif hesaplardan giderilir.
4. Duran varlıklardan amortismanların ayrılıp ayrılmadığı kontrol edilir.
5. Stokların geriye doğru fiziksel kontrolü yapılır.
6. Senetli ve senetsiz alacakların nitelik ve nicelik olarak kontrolü yapılır.
7. Kar dağıtım kararı göz önünde bulundurulur.
8. Duran varlıkların fiziksel kontrolü yapılır.
9. Verilen ve alınan hatır çeki ve bonoları varsa düzeltme işlemi yapılır.
10. Değerinden kaybeden stok varsa, düzeltme işlemi yapılır.
11. Satıcılara yapılan ve alıcılara yapılan ön ödemeler dikkate alınır.
12. Edinilmekte olan stoklar ve duran varlıkların ilgili kümelerde yer alıp almadığı kontrol edilir.
13. İşletmenin bilanço dışı yükümlülükleri araştırılır ve kontrol edilir.
14. Bilançodaki üçüncü kişilerle hesap mutabakatı yapılıp yapılmadığı kontrol edilir.
15. Alış indirimleri kontrol edilir.

Karanlıkta ışısız ilerlemektense zayıf da olsa bir ışığın kendilerine yol göstermesi daha akla yatkın bir seçimdir. Firmaların iş hacmini görebilmek için başka bir yol olmaması nedeniyle resmi zorunluluk olsun ya da olmasın bankalar bu tabloları şirketlerden talep etmek zorundadır. Bu tablolar analist tarafından analitik bir incelemeden geçirilerek kredi kararı için kullanılabilir bir hale getirilmelidir. Analitik inceleme “uygunluğu araştırmaya yönelik “ denetim işlemleri niteliğinde olup amacı, veriler arasında anlamlı ilişkilerin var olduğunu doğrulamak ve bunlar arasında olağan kabul edilmeyecek sapmaları bulup ortaya çıkarmaktır (Güredin, 1987:76).

Bankalar kendilerine sunulan mali tabloların doğruluğu ve güvenilir olmaları ile ilgilidirler. Mali tabloların sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığı durumlarda, ne kadar ileri analiz teknikleri uygulanırsa uygulansın, kredi isteklisinin mali durumu hakkında güvenilir sonuçlara ulaşmaya olanak yoktur. Mali tablolar, bazen istenerek sağlıklı düzenlenmedikleri gibi, bazen de genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ya da kavramlarına uygun şekilde hazırlanmadıkları için yanıltıcı olabilmektedir. Varlıkların aşırı iyimser şekilde değerlendirilmesi, yabancı kaynakların olduğundan daha az gösterilmesi, varlık ve kaynakların sınıflandırılmasında yapılan hatalar sonucun firmanın dönen varlıkları yüksek, kısa süreli yabancı kaynaklarının düşük, dolayısıyla net işletme (çalışma) sermayesinin şişkin hesaplanması, sık görülen yanlışlıklardır (Akgüç, 2006:32).

Kredi analizi amaçlı yapılan mali analizde incelenen firmayı olduğundan daha güçlü gösteren ve kredi analizi yapanları yanlış yönlendiren hatalar aşağıda sıralanmıştır:

- i. Aktiflerin yüksek gösterilmesi,
- ii. Borçların düşük gösterilmesi,
- iii. Duran varlıkların cari varlıklar olarak gösterilmesi,
- iv. Sermayenin yüksek gösterilmesi,
- v. Borçların olduğundan uzun vadeli gösterilmesi,
- vi. Satışların yüksek gösterilmesi

vii. Kârlılığın yüksek gösterilmesi

İşletmelerden alınan bilanço ve gelir tabloları, çeşitli nedenlerle açık ve doğru olarak düzenlenmemektedir. Bu nedenle yapılan inceleme sonucunda bazı rakamların bilanço ve gelir tablosu kalemleri arasında aktarılması, eklenmesi veya düşülmesi gerekmektedir. Mali analize geçmeden önce yapılması gereken, söz konusu mali tabloların bu hatalardan arındırılmasıdır. Bu hatalara neden olan ve analistlerin dikkat etmesi gereken bilanço ve gelir tablosu kalemleri ile ilgili konular aşağıda sıralanmıştır. Tez çalışmasının bu bölümünde tekdüzen hesap planı çerçevesinde yer alan ve aktarma-arındırma işlemlerinin yapılması gereken hesaplara yer verilmiştir. Bir anlamda çalışmamızın esas konusunu da teşkil eden aktarma - arındırma işlemlerine konu olan bilanço ve gelir tablosu hesapları şu şekildedir: ¹

5.2. DÖNEN VARLIKLAR

Dönen varlıklar, işletmenin normal faaliyet döneminde paraya dönüşmesi beklenen veya satılmak ya da tüketilmek üzere tutulan varlıklar, en az olarak ticari amaçlarla ve kısa süre için elde tutulan ve bilanço tarihinden itibaren 12 ay içinde paraya dönüşmesi beklenen varlıklardan oluşur. Firmaların mali başarısı; aynı düzeydeki iş hacmine daha az kaynak kullanmak yoluyla ulaşabilmesi, borçlarını vadesinde ödeyebilmesi, büyük ölçüde bu gruptaki değerlerin etkin yönetimine bağlıdır. Firmaların kısa vadeli borçları, dönen varlıkların nakde dönüştürülmesi ile ödeneceğinden, bu varlıklar işletmenin herhangi bir borcu için teminat olarak gösterilmiş ise, bu husus mali analiz açıklamalarında belirtilmelidir ve gerekli aktarma-arındırma işlemi yapılmalıdır.

---

¹ Bu bölümde yer alan hesap kodları, hesap adları ve hesap tanımları 1 Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planı'ndan alınmıştır.

5.2.1. 10. Hazır Değerler

Bu grup, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevirme imkanı bulunan varlıkları (Menkul kıymetler hariç) kapsar. Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Seri I)

- 100. Kasa
- 101. Alınan Çekler
- 102. Bankalar
- 103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri
- 108. Hazır Değerler

a) Kasa Hesabı

Bu hesap, işletmenin elinde bulunan ulusal ve yabancı paraların TL karşılığının izlenmesi için kullanılır. Bu hesabın içinde bulunabilecek olan yabancı para cinsinden efektifler, Türk Lirasına çevrilerek kayıt edilmelidir. (T.T.K. Md. 75/1)

Uygulamada firmaların yaptıkları bazı ödemeler için belge sağlayamamaları veya ödemelerin yasal olmaması ya da firma sahibinin veya ortakların işletmeden çektikleri fonların açıkça muhasebeleştirilmesini istememeleri gibi nedenlerle, kasa hesapları genelde olduğundan daha yüksek gösterilmekte, bu açıklar süspan terimiyle ifade edilmektedir (Akgüç, 2006: 35).

İşletmenin ödeme gücüne (ücret, prim, ikramiye, vergi, sigorta primi, ticari borç ödemesi vs.) denk düşen zamanlarda kasa hesabı yüksek tutarlara ulaşabilmektedir. Ancak, bu durumlarda kasa tutarı gerçekte kasada bulunan paraya eşitken, zaman zaman kasa hesabı fiilen kasada bulunan para tutarından fazla olabilmektedir. Bu durum gerek işletme faaliyetleriyle, gerekse ortakların şahsi ihtiyaçları için çekilen paralar ve yapılan kayıt dışı harcamaların kasa hesabı içinde izlenmesinden kaynaklanmaktadır. Uygulamada söz konusu hesap içerisinde izlenen yüksek tutarlar analist tarafından irdelenmelidir ve ilgili hesaba aktarılmalı veya arındırılmalıdır. Aksi takdirde yapılan mali analiz çalışmasında ulaşılmak istenen sonuçlar sağlıklı olmaktadır. Örneğin yüksek kasa tutarları likidite oranlarının ve net işletme sermayesinin olması gerekenden daha yüksek çıkmasına neden olacaktır.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Ortak veya işletme sahiplerinin şahsi ihtiyaçları için kullandıkları nakit tutarlar ve kasada izlenen kayıt dışı ödemeler (kayıt dışı giderler, belgelendirilememiş giderler) özkaynaklardan tenzil edilir.

➤ Yapılan sermaye ödemesinin kasa hesabında karşılık bulması durumunda söz konusu tutar ilgili hesaptan tenzil edilerek, ödenmemiş sermaye hesabına çekilir.

➤ Ortakların şahsi harcamaları için çektiği paralardan kaynaklanan muhasebeleştirilmemiş tutarlar, cari yılda muhasebeleştirilmiş olması ve geri ödendiğinin tespiti veya bu yönde kanaat oluşması durumunda Diğer Alacaklar grubu içerisinde yer alan Ortaklardan Alacaklar hesabına aktarılır, aksi durumda özkaynaklardan indirilir.

➤ Grup Şirketlerine aktarılan fonlardan kaynaklanan muhasebeleştirilmemiş tutarlar cari yılda muhasebeleştirilmiş olması ve geri ödendiğinin tespiti veya bu yönde kanaat oluşması durumunda 230 Diğer Alacaklar hesabına aktarılır, aksi durumda özkaynaklardan indirilir.

- Verilen sipariş avanslarının muhasebeleştirilmemesinden kaynaklanan tutarlar, Verilen Sipariş Avansları kalemine aktarılır.
- Kasa hesabında izlenen ileri tarihli çeklerin ticari işlem den (faaliyet konusu ile ilgili mal veya hizmet satışı) kaynaklananları Ticari Alacaklar-Alınan Çek ve Senetler kalemine ticari işlem den kaynaklanmayanları Diğer Alacaklar hesabına aktarılır.
- Kasada yer alan yabancı paraların değerlendirildiği kur, bilanço tarihindeki Maliye Bakanlığı'na açıklanan değerlendirme kurundan açıklama yapılmamışsa TCMB döviz alış kurundan büyük ise, aradaki fark, kasa mevcudundan ve özkaynaklardan indirilir.
- Damga ve posta pulları, peşin ödenmiş giderler olarak düşünülüp Diğer Dönen Varlıklar kalemine aktarılır.
- Kasa hesabında yer alan kredi kartı slipleri Diğer Hazır Değerler Hesabına aktarılır.
- Kasa Hesabı işletmenin yıllara sari olarak izlenen işleriyle ilgili olarak yapılmış olan faturalandırılmayan harcamaları içeriyorsa (taşeronlara verilen avanslar, faturasız malzeme alımı vs.), Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri Hesabına ilave edilir.
- Ortakların sermaye taahhüt ödemeleri sebebiyle, keşide ederek şahsi çeklerini bu hesap içerisinde göstermiş oldukları takdirde, bu tutarlar Kasadan düşülerek, Özkaynaklar içerisinde Ödenmemiş Sermaye kaleminde gösterilmelidir.

b) 101. Alınan Çekler Hesabı

Muhasebe sistemi uygulama genel tebliğine göre bu hesap, gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletmeye verilmiş olup, henüz tahsil için bankaya verilmemiş veya ciro edilmemiş olan çeklerin izlenmesini sağlar. Türk Ticaret Kanunu Md. 707'de belirtildiği üzere, çek görüldüğünde ödenir, keşide günü olarak gösterilen günden önce ödenmek için ibraz olunan bir çek ibraz günü ödenir. Çekin bir ödeme aracı olması sebebiyle vadeli olarak düzenlenemez. Ancak, piyasa uygulamalarında oluşan teamüllere göre bono ve poliçelerde damga vergisi uygulamasının bulunması ve diğer yasal yükümlülükler nedeniyle vadeli çek uygulaması yaygınlaşmış olup, muhasebede özün önceliği gereği ve hazır değerler niteliği taşıması dolayısıyla ileri tarihli çeklerin faaliyet süreci ile bağlantılı ise ticari alacaklar/alacak senetleri içerisinde gösterilmesi ve faaliyet süreci hesaplamalarında dikkate alınması gerekmektedir.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Bu hesap içerisinde izlenen ve ticari hayatta genellikle belli bir vadesi olan çeklere ait tutarlar, alacak senedi mahiyetinde olması nedeniyle direkt olarak 121 Alacak Senetleri Hesabı içerisinde izlenmektedir. Söz konusu hesap içerisinde izlenen çeklere ait tutarlar eğer ticari bir ilişkiden kaynaklanmıyorsa 136 Diğer Alacaklar Hesabı içerisinde izlenir.

➤ İşletmenin yeterli miktarda çek/senedi bulunmaması veya diğer nedenlerle, Banka ve/veya Finans ya da Faktoring Kuruluşlarından Kredi teminine yönelik olarak, ortaklardan temin edilmiş olan çekler (Finansman/Hatır Çekleri), aktifte alınan çeklerden, pasifte gösterilmiş olduğu kısımdan arındırılır.

➤ Alınan çeklerin vadesi 1 yılı aşıyorsa duran varlıklarda ilgili hesaba aktarılır.

c) Bankalar Hesabı

Bu hesap, işletmece yurt içi ve yurt dışı banka ve benzeri finans kurumlarına yatırılan ve çekilen paraların izlenmesini kapsar. Son yıllarda yabancı paralı işlemler arttığından, yurt içi banka ve finans kurumları hesapları içerisinde, işletmelerin belirtilen kuruluşlara yatırmış olduğu yabancı para cinsinden “Döviz Tevdiat Hesapları” da bu hesap kaleminde gösterilir. Bu hesapta görülen değerlerin fiziki doğruluğunun saptanabilmesi açısından, bilanço dönemi itibariyle banka veya finans kuruluşlarından gelmiş olan hesap özetlerinin, firmalardan temin edilerek karşılaştırmalarının yapılması gerekir. Farklılık bulunması halinde, farklılık sebepleri araştırılarak düzeltme kayıtlarının yapılması fiziki doğruluğun sağlanabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

- Vadesi 1 yıldan fazla olan mevduatlar, bağlı menkul kıymetler hesabına aktarılır.
- Yılsonlarında bankalardaki mevduatın bir bölümünün aynı bankalardaki kredi hesaplarından virmanı suretiyle sağlandığının (forse mevduat), yeni yılın ilk günlerinde yine kredi hesaplarına iade edildiğinin belirlenmesi durumunda işleme konu teşkil eden meblağ her iki hesaptan mahsup edilir. Bu madde gereği banka kredilerinde yapılan indirim, Banka Kredileri hesap grubunda belirtilen Memzuç farkı hesaplamasında dikkate alınır ve Memzuç farkı olarak kabul edilmez.
- Sermaye artırımını nedeniyle bloke edilmiş ve 1 yıldan daha uzun sürede tasfiye edilecek mevduat hesaplarına rastlanıldığında ise bağlı menkul kıymetler kalemine aktarılır.
- Repo, hazine bonusu, devlet tahvili ve benzeri menkul kıymetlerin bankalar hesabında izlendiğine rastlanması durumunda, ilgili tutarlar Menkul Kıymetler kalemine aktarılır.

➤ Yabancı para cinsinden olan mevduatların değerlendirildiği kur bilanço tarihindeki Maliye Bakanlığı'nca açıklanan değerlendirme kurundan açıklama yapılmamışsa TCMB döviz alış kurundan büyük ise, aradaki fark Özkaynaklardan indirilir.

➤ Bankalar hesabında izlenen tahsil veya teminat için bankalara verilen senet veya çekler, ticari nitelikli mal veya hizmet satışından kaynaklanmış ise Alınan Çek ve Senetler kalemine, diğer işlemlerden kaynaklanmış ise Diğer Alacaklar kalemine aktarılır.

➤ Şahıs firmalarında bilanço dışı tespit edilen mevduatlar aktifte bankalar kalemine, pasifte ise özkaynak kalemine eklenir.

➤ Akreditif bedelleri Verilen Sipariş Avansları Hesabına aktarılır.

➤ Herhangi bir kredinin teminatı için bloke durumda olan mevduatlar, blokesi 1 yıl içerisinde çözülecek olanlar Dönen Varlıklar Diğer Çeşitli Alacaklar kalemine, 1 yıldan uzun vadede blokesi çözülecek olanlar tutarlar ise Duran Varlıklar Diğer Çeşitli Alacaklar kalemine aktarılır.

d) 103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)

İşletmenin üçüncü kişilere bankalardan çekle veya ödeme emri ile yapacağı ödemeler bu hesapta izlenir. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği)

Bilanço düzenlenirken bankalar kaleminden indirilen “Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri” piyasa deyimi ile günlük çekleri içermelidir. Firma ileri tarihli (vadeli) çek verilmiş ise, vadeli çekler kaynaklar (pasif) bölümünde Ticari Borçlar arasında yer almalıdır (Akgüç, 2006,:35).

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Alınan çeklerde olduğu gibi, verilen çeklerin de vadeli olarak düzenlenmesi piyasa uygulamaları doğrultusunda, bilançoda görüldüğü takdirde, firmanın iş konusu dahilinde (ilk madde malzeme, ticari mal alımı vb. nedenlerle) imzalamış olduğu çeklerin Borç Senetleri Hesabına, maddi duran varlık alımı vb. duran varlık alımları nedeniyle imzalanmış olan çeklerin ise, vadelerine göre Kısa veya Uzun Vadeli Diğer çeşitli borçlar kalemine aktarılması gerekir.

➤ İlgili hesap içerisinde izlenen çeklerin vadesi 1 yılı aşıyorsa, Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklarda ilgili hesaba aktarılır.

➤ Verilen çekler içerisinde bağlantı çeklerinin (gelecek dönemlerde yapılacak muhtemel hizmet veya mal alımına yönelik verilen çekler) olduğu tespit edilirse aktifteki karşılığının bulunduğu kalemden (verilen avanslar, gelecek aylara ait giderler ve benzeri) indirilir.

e) 108. Diğer Hazır Değerler Hesabı

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre bu hesap, nitelikleri itibarıyla hazır değer sayılan pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri (yoldaki paralar), tahsil edilecek kredi kartı slipleri gibi değerleri kapsar.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Diğer Hazır Değerler hesabında görülen damga ve posta pulları peşin ödenmiş gider olarak düşünülüp, Diğer Dönen Varlıklar kalemine aktarılır. Ayrıca Kredi kartı slipleri de, bu hesapta değerlendirilir.

5.2.2. 11. Menkul Kıymetler

Bu grup, faiz geliri veya kar payı sağlamak veya fiyat değişmelerinden yararlanarak karlar elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi, tahvil, hazine bonosu, finansman bonosu, yatırım fonu katılma belgesi, kar-zarar ortaklığı belgesi, gelir ortaklığı senedi gibi, menkul kıymetler ile bunlara ait değer azalma karşılıklarının izlenmesi amacıyla kullanılır. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği) Menkul Kıymetler hesap grubunda yer alan alt hesaplar aşığıdaki gibidir:

- 110. Hisse
- 111.Özel Kesim Tahvil,Senet ve Bonoları
- 112. Kamu Kesim Tahvil,Senet ve Bonoları
- 118. Diğer Menkul Kıymetler
- 119. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)

Menkul kıymetler hesap grubuna ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Vadesi bir yıldan uzun olmakla birlikte borsalarda nakde dönüştürülme imkanı olan tahvil, bono vs. menkul kıymetler Menkul Kıymetler kaleminde, bir yıldan önce nakde dönüştürülebilme yeteneği olmayan menkul kıymetler ise Mali Duran Varlıklar kaleminde değerlendirilir.

➤ Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı bu grup içerisinde bir indirim kalemi olarak yer alır. Değer düşüklüğü tespit edilen menkul kıymetler için karşılık ayrılmamışsa oluşan değer düşüklüğü özkaynaklardan arındırılır.

➤ Uzun süreli ortaklık amacıyla edinilen hisse senetlerinin menkul kıymetlerde izlenmesi durumunda Mali Duran Varlıklar kalemine aktarılır.

➤ Menkul kıymetler içerisinde rehin verilen menkul kıymetler bulunduğu takdirde rehnin hangi kuruma, ne tür işlemten dolayı verildiği ve rehinin süresi konusunda raporda bilgi verilerek, bilanço tarihinden itibaren bir yıldan sonra çözülecek rehinli menkul kıymetler Diğer Duran Varlıklar kalemine bir yıl içerisinde çözülecek rehinli menkul kıymetler Diğer Dönen Varlıklar kalemine aktarılır.

5.2.3. 12. Ticari Alacaklar

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre, bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklar bu hesap grubunda gösterilir. Ticari ilişkilerden dolayı ana kuruluş, iştirak ve bağlı ortaklıklardan olan alacaklar varsa, bu gruptaki ilgili hesapların ayrıntılarında açıkça gösterilir. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 120. Alıcılar Hesabı
- 121. Alacak Senetleri Hesabı
- 122. Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı(-)
- 126. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı
- 127. Diğer Ticari Alacaklar Hesabı
- 128. Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı
- 129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı(-)

a) 120. Alıcılar Hesabı

Bu hesap, işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacaklarının izlenmesi için kullanılır.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

- Vadeleri 12 ayı geçen ticari alacaklar 220 Alıcılar Hesabına çekilir.
- Ticari Alacaklar grubu içerisinde izlenen, personelden, ortaklardan ve grup firmalarından olan alacaklar ilgili hesaba aktarılır. Uygulamada ortaklardan ve grup firmalarından olan alacaklar uzun vadeli (duran varlıklar) hesaplarda ilgili kalemlere aktarılır. Grup firmalarının birbirlerine olan alacak-borç tutarları ilgili hesaplarda tespit edilerek elemine edilmektedir ve böylece konsolide mali tablolarda ilgili hesaplardaki şişkinlik engellenmektedir.
- Ödeme gücü olan firmalardan alacaklar, 1 yıl içerisinde tahsil edilecekse ilgili kalemlerinden çıkarılarak Kısa Vadeli Diğer Ticari Alacaklar, tahsil sürelerinin belli olmaması veya 1 yıldan daha uzun sürede tahsil edileceğinin belirlenmesi durumunda ise Uzun Vadeli Ticari Alacaklar kalemine aktarılmalıdır. Tahsilatında sorun yaşanan alacaklar, işletmelerden temin edilen mizanlardan yararlanılarak tespit edilmektedir. Bir işletmeden olan alacak iki dönem arka arkaya donuk bakiye vermiş ise (hareket olmamışsa), söz konusu alacağın mahiyeti firma yetkilisine sorularak tahsilatı hakkında bilgi edinilir. Alınan bilgiye göre aktarma işlemi yapılır. Alıcılar hesabına ilişkin aktarma işlemlerine ait usullere Şüpheli Ticari Alacaklar kısmında da değinilecektir.
- İşletmeler bazen aynı firmadan hem mal almakta, hem de aynı firmaya mal satabilmektedirler. Bu durumda aynı firmadan alacak (Aktif), aynı firmaya borç (Pasif) görülebilecektir. Herhangi bir belgeye bağlanmamış, senetsiz nitelikteki alacak ve borçlar karşılıklı olarak mahsup edilerek bilançodan arındırılır.

- Alacaklar içerisinde yatırımlar nedeniyle verilen avanslar bulunduğu takdirde, ilgili kaleminden çıkarılarak Maddi Duran Varlıklar Verilen Avanslar kalemine aktarılır.
- Ticari alacaklar içerisinde, kaydi nitelikli alacaklar (Finansman giderleri aktifleştirmesi nedeniyle oluşan alacaklar) tespit edildiği takdirde, söz konusu alacaklar aktiften, pasifte ise gelir tablosu ile ilişkisi kurularak özkaynaklardan tenzil edilir.
- Mahkeme kararıyla iflası erteleme (Konkordato ilan etmiş) kararı aldırılmış bir firmadan olan alacakların tespiti durumunda, önemlilik hususu da göz önünde bulundurularak, konu alacak tutarı incelenen firma açısından önemli ise, konkordato ilan eden firmanın konkordato talebindeki durumu olanaklar ölçüsünde incelenmelidir. Alacağın mahiyeti hakkında firma yetkilisinde bilgi talep edilir ve alacağın hangi şartlarda yapılandırıldığı veya yapılandırılacağı öğrenilerek ilgili hesaba aktarma işlemi yapılır.

b) 121. Alacak Senetleri Hesabı

İşletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan kısa vadeli senede bağlanmış alacakları kapsar.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

- İlgili hesap içerisinde gerçek bir ticari alacağı temsil etmeyen, sadece bankalardan kredi almayı kolaylaştırmak amacıyla düzenlenmiş hatır senetleri (finansman senetleri) varsa, söz konusu tutar alacak senetlerinden ve pasifte ilgili hesaptan karşılıklı olarak tenzil edilerek bilanço dışına çıkarılır. Hatır senetlerini gerçek müşteri senetlerinden ayırt etmek zordur. Ancak bu senetlerin tutarı ve senet borçluları (ticari ilişki olmayan taraflarca düzenlenmiş) irdelenerek bu şekilde düzenlenen finansman senetleri tespit edilebilir.

- Sabit kıymet satışından doğan senetli alacaklar, diğer ticari alacaklar hesabında ilgili kaleme aktarılır.
- Çekli ve senetli alacaklar içinde yer alan grup firma alacakları, ticari ilişkilerden kaynaklanıyor ve 12 aydan kısa sürede tahsil edilecek nitelikteyse, dönen varlık / iştiraklerden/bağlı ortaklıklardan alacaklar hesabına aktarılır. Eğer söz konusu alacaklar finansman desteği niteliğindeyse duran varlık / iştiraklerden/bağlı ortaklıklardan alacaklar hesabına aktarılır.
- Alacak Senetleri hesabında yer alıp, pasifte diğer hesap kalemleri arasında yer alan aynı firma ve şahıslardan olan alacak-borç tutarları, karşılıklı mahsup edilerek bilanço dışına çıkarılır.

c) 122. Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı(-)

Bilanço gününde senetli alacakların tasarruf değeri ile değerlendirilmesini sağlamak üzere alacak senetleri için ayrılan reeskont tutarlarının izlenmesinde kullanılır. V.U.K.'na göre alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine çeviren, diğer bir deyişle reeskont tabi tutan mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde reeskonta tabi tutmak zorundadır. V.U.K. alacak senetlerini reeskonta tabi tutmak suretiyle mükelleflere cari dönemde gider yazma imkanı tanımakta, bu nedenle de borç senetlerini de reeskonta tabi tutma zorunluluğu getirmektedir.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

- Alacak senetleri toplamından, alacak bakiyesi veren Alacak Senetleri reeskontu mahsup edilir ve düzenlenen mali durum tablosunda yer almaz.
- Alacakların senetli ve senetsiz olarak dağılımı ve geçmiş dönemlere göre bu kalemlerin dağılımında değişiklik olup olmadığı dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir.

➤ Senetsiz alacakların senetli alacaklara göre dönemler itibariyle artması firmanın satışlarda güçlük yaşadığı veya rekabet gücünün zayıfladığının göstergesi olabilir. Kredili satışların senetli olması, alacağın ispatı, vadeler önce ıskonto ile paraya çevrilmesi, ciro ile borç mahsubu yapılabilmesi ve ödenmemesi halinde yasal yollarda sağladığı avantajlar nedeni ile önem arz etmektedir.

d) 126. Verilen Depozito ve Teminatlar

Üçüncü kişilere karşı bir işin yapılmasının taahhüt edilmesi veya bir sözleşmesinin ya da işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere verilen teminat niteliğindeki değerlerdir. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği)

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ K.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kaleminde, uzun vadeli hizmetlerle ilgili verilmiş olan depozito ve teminatlar, bu kalemden çıkarılarak U.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kalemine aktarılır.

➤ Verilen depozito ve teminatlar herhangi bir satış işleminden doğmamış ise vadesine göre Diğer Dönen Varlıklar veya Diğer Duran Varlıklar kalemine aktarılır.

e) 127. Diğer Ticari Alacaklar Hesabı

İşletmenin ticari faaliyeti sonucu ortaya çıkan ancak mal ve hizmet satışından kaynaklanmayan yukarıda yer alan hesapların kapsamına girmeyen ve diğer çeşitli senetsiz alacakların izlendiği hesaptır.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Diğer ticari alacaklar hesabı içerisinde yer alan tutarlar 120 Alıcılar Hesabı'na aktarılır.

f) 128. Şüpheli Ticari Alacaklar

Ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi birkaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakları kapsamaktadır. Tahsili şüpheli hale gelmiş olan alacaklar ilgili hesapların alacağı karşılığında bu hesaba borç yazılarak bu durumdaki alacaklar normal alacaklardan çıkarılır. Alacağın tahsili veya tahsil edilemeyeceğinin kesinleşmesi durumunda bu hesaba alacak kaydedilir. Çeşitli nedenlerle tahsil olanaklarının güçleşmiş olduğu tahmin edilen alacakları ifade eder. İşletmelerin makul bir gerekçeye dayanarak şüpheli alacaklarını tahmin etmesi ve bu alacaklar için karşılık ayrılması şarttır.

Bankalar üzerinde olumlu izlenim bırakmak isteyen firmalar, tahsili şüpheli hale gelmiş alacakları için karşılık ayırmamak yoluyla bir yandan dönen varlıklarını yüksek gösterdikleri gibi, diğer yandan dönem karlarını fazla ya da zararlarını düşük göstermek olanağı elde ederler. Firma, şüpheli hale gelmiş alacakları için karşılık oluşturamamış ise kredi analisti, firmanın bilançosunda gerekli düzeltmeyi yapmalıdır (Akgüç, 2006:39).

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Şüpheli Ticari Alacaklar hesabında izlenen tutarlar için karşılık ayrılmamış ise ihtiyatlılık gereği söz konusu tutarlar özkaynaklardan arındırılır.

5.2.4. 13. Diğer Alacaklar Hesabı

Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde tahsil edilmesi düşünülen senetli, senetsiz alacaklar ile bu gruba ait şüpheli alacak ve şüpheli alacak karşılığının izlenmesini sağlar. Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği)

- 131. Ortaklardan Alacaklar Hesabı
- 132. İştiraklerden Alacaklar Hesabı
- 133. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı
- 135. Personelden Alacaklar Hesabı
- 136. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı
- 137. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu(-)
- 138. Şüpheli Diğer Alacaklar
- 139. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı(-)

a) 131. Ortaklardan Alacaklar Hesabı

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemler nedeniyle ortaklardan alacaklı bulunulan tutarların izlendiği hesaptır. Ortaklardan sermaye taahhütleri nedeniyle olan apel alacakları, bilanço gününde ortaklardan talep edilmiş olan apel tutarından ortaya çıkan kısa vadeli alacak kalemi olarak bilançoda yer alır. Ancak apel alacaklarının ortaya çıkabilmesi için, şirket yönetim kurulunca, esas sözleşmede yazılı şekilde, ödenmemiş sermayenin bölümlerinin (apel) ödenmesi için çağrıda

bulunmuş olması gerekir. (T.T.K. Md. 279–406) Ortaklardan ödenmesi talep edilen bu kısım, artık ödenmemiş sermaye olarak düşünülmemeli ve kısa vadeli sağlam bir alacak olarak değerlendirilmelidir. Apel çağrısı yapılmış ortak alacakları ödenmediği takdirde, yönetim kurulu temerrüde düşen ortağı ortaklıktan ihraç etmeye ve yerine yeni bir ortak almaya yetkilidir. (T.T.K. Md. 407)

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Şahıs şirketlerinde (Kollektif Şirketler, Komandit Şirketlerde Komandite Ortaklardan Alacaklar, Adi ortaklıklar, Tek Sahipli Firmalar), ortaklardan alacaklar aktifte bulunduğu yerden, pasifte özkaynaklardan arındırılır.

➤ Sermaye taahhüdü varsa sermayeden arındırılır.

➤ Firma ortakları günlük firma faaliyetleri ile ilgili olarak para çekmiş olabilir. Bilanço tarihine kadar mahsubu yapılamayan avans niteliğindeki bu tutar aktiften düşülmez. Bir yıldan kısa vadede tahsil edilecek tutarlar hesap içerisinde bırakılarak hiçbir işlem yapılmaz. Ancak bir yıldan daha fazla vadeli ise Duran Varlıklar içerisinde ilgili hesaba aktarılır.

➤ Sermaye şirketlerinde (Anonim, Limited, Kooperatif, İş Ortaklıkları), apel çağrısı yapılmamakla birlikte, ödenmemiş sermayenin tamamının ödendiğini kaydi olarak gösterebilmek için, ortaklardan alacaklar kaleminde gösterilmiş olan, sermaye taahhüt alacakları aktifte bulunduğu yerden pasifte ise, Sermaye kaleminin altında ödenmemiş sermaye olarak gösterilmelidir.

➤ İnşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalarda devam eden işlerle ilgili kayıt dışı harcamalar için ortaklar tarafından çekilen paralar, eğer yıllara sari izlenen iş varsa Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri hesabı içerisine aktarılır.

➤ Ortakların şahsi harcamalarına ait tutarlar ise özkaynaklardan arındırılır.

➤ Aktifleştirilen finansman giderleri nedeniyle, ortaklardan alacaklar kalemi

oluşturulduğu tespit edildiği takdirde, gelir tablosunda finansman giderleri kaleminde gösterilerek, aktiften ve pasiften arındırılır.

b) 132. İştiraklerden Alacaklar Hesabı

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) iştiraklerinden olan alacaklarını kapsar.

c) 133. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) bağlı ortaklıklardan olan alacaklarını içerir.

Mali analizde iştirak ve bağlı ortaklıkları değerlendirme teknikleri şöyledir:

1. İştiraklerin likiditesi, diğer bir deyişle değer kaybına uğramadan ve süratle nakde çevrilme olanağı,
2. Portföydeki hisse senetlerinin, kısa ve uzun vadeli kredi sağlamak amacıyla güvence olarak kullanılıp kullanılmadığı veya güvence olarak kullanılma olasılığı,
3. Bilançoda gösterilen iştiraklerin hangi ölçü ile değerlendirildiği,
4. Hisse senetleri bilançoda alış bedelleriyle gösterilmiş ise, söz konusu hisse senetlerinin cari borsa değeri ve alış bedeli arasında fark olup, olmadığı, (Alış bedeli ile Borsa rayici arasındaki olumlu farklar, işletme için gizli yedek akçe oluşmasına neden olurken, olumsuz fark oluşması durumunda zarar gizlemesine neden olabilir.)

5. Bedelsiz alınan hisse olup olmadığı (İştiraklerin değer artış fonlarını ve/veya yedek akçelerini ödenmiş sermayelerine eklemeleri nedeniyle alınan hisse senetlerinin, yasal düzenlemeye göre, nominal değerlerle değerlendirilmesi gerekir.)
6. Hisse senetlerinin borsa rayiçlerinin son yıllarda gösterdiği eğilim,
7. İşletmenin iştirak edinimi amacının, spekülatif olup, olmadığı
8. İştiraklerin firmaya sağladığı gelir ve gelir sağlama potansiyelinin olup, olmadığı

incelenmeli ve mali analizde bu konular da değerlendirilmelidir. Ancak bu bölümdeki değerlendirmeler, incelenen firmalarda iştirak/bağlı ortaklık kalemlerinde görülen değerlerin varlıklar toplamının %10 veya daha fazlasına sahip olması halinde yapılmalıdır. Diğer taraftan, iştirak/bağlı ortaklıklar toplamının yüksek olması durumunda, doğru analiz sonuçlarına ulaşabilmek açısından, konsolide mali analiz çalışması yapılmasının önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

- Vadesi 1 yıldan kısa süreli olan veya ticari faaliyetlerinden kaynaklı İştiraklerden veya Bağlı Ortaklıklardan olan alacaklar dönen varlıklar içerisinde ilgili hesap içerisinde izlenir. Vadeli 1 yıldan uzun olan ve finansman desteği niteliği taşıyan alacaklar Duran Varlıklar içerisinde ilgili hesaba aktarılır.
- Oluşturulan konsolide mali tabloda iştirakler veya bağlı ortaklıklar da varsa, İştiraklerden ve Bağlı Ortaklıklardan olan alacaklar, konsolide mali tabloda aktiften ve pasiften arındırılır (elemine) edilir.
- İştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin sermaye taahhütleri bilançolarda konu değerlerin altında bir indirim kalemi olarak görülmekle birlikte, iştirak ve bağlı ortaklıklar yönetimleri tarafından apel çağrısı yapılmış olduğu takdirde, İştirakler/Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri hesabından çıkarılarak 332/333

İştirakler/Bağlı Ortaklıklara Borçlar kalemlerine aktarılır.

➤ Uygulamada bazı işletmelerin, iştirak ve bağlı ortaklıklar kalemlerinde satın aldıkları hisseleri, alış bedeli, borsa rayici vb değerlendirme teknikleri ile değerlendirdikleri, yanı sıra hisse senetleri üzerinde gider aktifleştirmeleri de yaptıkları görülebilmektedir. Tespit edilen gider aktifleştirmeleri tutarı, Firma Mali Analiz Raporlarında aktifte iştirak/bağlı ortaklıklardan, pasifte ise gelir tablosundaki ilgili gider kalemi ile ilişkilendirilerek özkaynaklardan arındırılır.

➤ Değerini yitirmiş iştiraklerin (örneğin iflas etmiş veya konkordato ilan etmiş olan bir firmanın hisse senetleri) aktiften, pasifte ise özkaynaklardan indirilir.

➤ Konsolide Finansal Analiz Raporu düzenlendiği takdirde;

a.) Konsolideye dahil edilen iştirak/bağlı ortaklık firmasına ait hisse senetlerinin değeri ne kadar görülürse görülsün tamamı karşılıklı iştirakler şeklinde Konsolide Mali Tablolarda arındırma konusu yapılır.

b.) Konsolideye dahil edilmeyen, iştirak/bağlı ortaklıklara ait hisse senetlerinin bulunduğu firmada, sahip olunan hisse senetleri üzerinde aktifleştirilen giderler bulunduğu takdirde, tespit edilen giderlere ait tutar aktiften, pasifte ise gelir tablosunda ilgili gider kalemi ile ilişkisi kurularak Özkaynaklardan arındırılır. Maliyet bedeli ise, iştirakler veya bağlı ortaklıklar kaleminde bırakılır.

d) 136. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı

Ticari olmayıp yukarıda sayılan hesaplardan herhangi birine dahil edilemeyen alacakların izlendiği hesaplar.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Diğer çeşitli alacaklar arasında, yatırım harcamaları sebebiyle verilen avanslar bulunduğu takdirde, yatırım harcamaları sebebiyle verilen avanslar tutarı Maddi Duran Varlıklarda ilgili kalemine aktarılmalıdır.

5.2.5. 15. Stoklar

Bu grup, işletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği, ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, yan ürün, artık ve hurda gibi bir yıldan az bir sürede kullanılacak olan veya bir yıl içerisinde nakde çevrilebileceği düşünülen varlıklardan oluşur.

Stoklar, yapılan yatırım yönünden bilançonun en önemli kalemidir. Özellikle sanayi işletmeleri ile perakendeci işletmelerde yapılan dönen varlıkların önemli bir kısmını, stoklar oluşturmaktadır. Bu nedenle stok yönetimi ve kontrolü büyük önem taşır. Bir yandan müşterinin sipariş ettiği nitelikte ve miktarda işletmede mal bulunmaması müşteri kaybına ve zarara neden olurken, diğer yandan etkin olmayan tedarik veya yanlış üretim yönetimleri işletmede aşırı ve satılmayan stokların yığılmasına yol açar. Stokların ekonomik dalgalanmalara en duyarlı ekonomik kalem olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Aşırı stokların taşıdığı riskler ve içerdiği potansiyel zararlar, enflasyon dönemlerinde yüksek faiz maliyetleri nedeniyle işletmeleri hızla darboğaza sokabilmektedir.

Birçok firmada aktifin önemli bir bölümünü oluşturan ve gelir yaratan başlıca kalem olan stokların incelenmesi ve değerlendirilmesi, gerek dönem karının doğru hesaplanması gerek firmanın mali durumunun gerçekçi bir şekilde görülmesi açısından büyük önem taşır.

- 150. İlk Madde ve Malzeme

- 151. Yarı Mamuller-Üretim
- 152. Mamuller Hesabı
- 153. Ticari Mallar Hesabı
- 157. Diğer Stoklar
- 158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)
- 159. Verilen Sipariş Avansları

Mal alımı için satıcılara verilen avanslar, bu amaçla yapılan ödemeler, stoklara dahil edilmiş ise stoklardan çıkarılarak, diğer alacaklara aktarılması uygun olur. Ancak tekdüzen hesap planında “Verilen Sipariş Avansları” stoklara dahil edilmiş olduğundan, bu durum değerlendirmede dikkate alınmalıdır (Akgüç, 2006:44). Sipariş avansları firma için talep hakkı, karşılığı mal ile ödenecek bir alacak hakkı doğurmaktadır. Bu hakkın fiziki olarak mala dönüşmeme olasılığı olduğu gibi, mala dönüşmesi için uzun bir zaman aralığının geçmesi de gerekli olabilir. Bu nedenle stoklardan ayrı bir değer olarak dikkate alınmaktadır.

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Firmanın kabul şartına bağlı olarak satıcılar tarafından firmaya gönderilmiş mallar, satış sözleşmesi henüz gerçekleşmemiş olduğundan, söz konusu malların stoklardan; karşılığında da ilgili pasif hesaptan (Ticari borçlar) arındırılması gerekir.

➤ Grup firması üzerinden fatura edilerek, ilgili firmanın ciro gelişimini yüksek tutmak amacıyla yapılan ticari mal, mamul vb satışları için kaydı olarak izlenen tutarlar özkaynaklardan arındırılır.

➤ Konsinye olarak üçüncü şahıslar tarafından gönderilmiş (özellikle

perakende tekstil pazarlaması işini yürüten firmalarda karşılaşılabılır), bilanço günü firmanın nezdinde bulunan mallar stoklardan ve karşılığı da ilgili pasif hesaptan düşülmelidir.

➤ Stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılmamış olmakla birlikte stoklar içerisinde değeri düşen mallar tespit edildiğinde değer düşüklüğü tutarı kadar özkaynaklardan indirim yapılır.

➤ Stok kalemleri incelenirken, finansman giderlerinden stoklara pay verilip verilmediğine dikkat edilmesi, karlarını daha yüksek göstermek veya saklamak için finansman giderlerini stoklar kalemlerinde aktifleştirebilecekleri göz önünde bulundurularak irdeleme yapılmalıdır. Aktifleştirilmiş finansman giderleri firma yetkilisinden, gelir tablosu dipnotları ve firmanın kullanmış olduğu banka kredileri ile 780 Finansman Giderleri hesabının karşılaştırılmasıyla tespit edilebilir.

➤ Mal alımlarını faturalı, satışlarının bir kısmını ise faturasız gerçekleştiren firmalarda kayıtdışı satışlardan dolayı stokların tamamının çıkışı yapılamamaktadır. Faturasız satıştan elde edilen gelirin firmalara girişi ise genellikle ortaklara borçlar hesabı aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu tür firmalarda aktifte yıllar itibariyle şişkinleşen stoklar pasifte ortak borçları ile dengelenmektedir. Mali tablolarda fiktif nitelikli stoklar ile ortaklara borçların karşılıklı olarak arındırılması gerekmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da kayıtdışı işlemler sonucu oluşan ortak fonları ise ileriki dönemlerde sermaye artırımını ile özkaynaklara kanalize edilmektedir. Bu durumda stoklar kalemindeki fiktif bakiyeler özkaynaklardan arındırılır.

➤ Dönem sonundaki kırtasiye, büro malzemeleri, istihdam edilen personele verilen yemeklere ilişkin gıda vb. stoklar (150 İlk madde ve malzeme hesabında görülebilir) ile özellikle sanayici kuruluşlarda, makinelere ilişkin çeşitli bakım ve onarım malzemeleri stoklar arasında yer aldığı takdirde, bu kalemden çıkarılarak Peşin Ödenen Giderler kalemine aktarılmalıdır.

➤ Modasının geçmesi, kalitesinin düşüklüğü, fiziki niteliklerinin bozulması gibi nedenlerle satış kabiliyetini büyük ölçüde yitirmiş mallar için maliyet bedeli ile satış bedeli arasında %10 fark bulunduğu takdirde, rayiç bedelle değerlendirilerek oluşan değer farkı için Stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılır. Ayrılan karşılık Gelir tablosu (654 Karşılık Giderleri kaleminde gösterilmeli) ile ilişkilendirilerek, özkaynaklardan arındırılır.

➤ Kat karşılığı veya kendi arsası üzerinde satmak amacıyla yapılan dükkan, daire vb. inşaat maliyetlerinin, cari yılda nakde dönüşmesi beklenenleri Mamuller (inşaat bilanço tarihi itibarıyla tamamlanmamış ise yarı mamuller) kalemi içerisinde, yapımı devam eden ve bir yıldan daha uzun bir sürede nakde dönüşmesi beklenenler Diğer Duran Varlıklar kaleminde değerlendirilir.

➤ Promosyona yönelik stoklar varsa, bu stoklara ait tutarlar Diğer Çeşitli Duran Varlıklar hesabına aktarılır.

➤ Faaliyet konusunu gayrimenkul ve diğer duran varlıkların alım ve satımı oluşturan işletmelerde bu kalemlerin bir yıl içerisinde nakde dönüşmesi beklenenlerin maliyetleri Ticari Mallar kaleminde gösterilir. Bir yıl içerisinde nakde dönüşmesi beklenmeyenlerinin maliyetleri ise Diğer Duran Varlıklar kalemine aktarılır.

5.2.6. 17. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri

Bu grup, yıllara yaygın inşaat ve onarım işleri yapan işletmelerin, bu işleri dolayısıyla yaptıkları harcamaların izlendiği hesapları kapsar. Yapılan mali analiz çalışmasında, işletmenin devam eden yıllara sari işler için vermiş olduğu avanslar (Personel Avansları, İş Avansları, Sipariş Avansları) ile belgelendirilemeyen ve bazı hesaplar içerisinde izlenen tutarlar bu hesaplara aktarılarak, harcama-hakediş dengesi doğru bir şekilde tespit edilmelidir.

- 170-177. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri Hesabı
- 170. Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı
- 179. Taşeronlara Verilen Avanslar

5.2.7. 18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

Bu grup, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan, ancak gelecek dönemlere ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da kesin borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlere oluşur.

İncelenen firmanın “Gelecek Aylara Ait Giderler” tutarı varlık toplamına göre görece olarak yüksek ise, döneme ilişkin giderlerin aktifleştirilmesi olasılığı vardır. Bu bağlamda, pazarlama, satış, dağıtım giderlerinin bir bölümü ile finansal kiralama giderlerini, gelecek aylara ait (peşin ödenmiş) giderler olarak aktifleştiren firmalar uygulamada görülmektedir. Bazı firmalar, reklam tanıtım giderlerinin bir pazarlama yatırımı olduğu, bu giderlerin gelecek dönem gelirleri üzerinde de olumlu katkısı olacağı görüşü ile pazarlama, satış dağıtım giderlerinin bir bölümünü gelecek aylara hatta gelecek yıllara ait giderler olarak aktifleştirmektedir. Henüz pazara sunulmamış bir ürün için yapılan reklam ve tanıtım giderlerinin aktifleştirilmesi uygun görülürse de, bazı firmaların bilanço makyajı amacıyla bu yola başvurdukları analizde dikkate alınmalıdır. Firmanın özkaynağı hesaplanırken peşin ödenmiş giderlerin özkaynaktan indirilmesi ihtiyatlı bir tutum olur (Akgüç, 2006:49). Bu grup hesapları aşağıdaki gibidir:

- 180. Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı
- 181. Gelir Tahakkukları Hesabı

5.2.8. 19. Diğer Dönen Varlıklar

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre, yukarıda belirtilen bölümlere girmediği için özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer dönen varlık kalemleri bu grupta yer alır. Bu grupta yer alan hesaplar aşağıdaki gibidir.

- 190. Devreden KDV Hesabı
- 191. İndirilecek KDV Hesabı
- 192. Diğer KDV Hesabı
- 193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabı
- 195. İş Avansları Hesabı
- 196. Personel Avansları Hesabı
- 197. Sayım ve Tesellüm Noksanları Hesabı
- 198. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabı
- 199. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Karşılığı Hesabı(-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ İnşaat taahhüt firmalarında devam eden işlerle ilgili olarak yapılacak harcamalarla ilgili olan iş avansları “Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri” hesabına aktarılır.

5.3. DURAN VARLIKLAR

Bu ana hesap grubu; bir yıldan veya bir normal faaliyet döneminden daha uzun sürelerle, işletme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için kullanılmak amacıyla elde edilen ve ilke olarak bir yılda veya normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülmeven varlıkları kapsar. Duran varlıklardaki tüm hesap grupları içerisinde görülen değerlerin 1 yıldan daha uzun sürede nakde dönüştürülebileceği veya tüketileceği varsayılmaktadır. Bu nedenle, Duran Varlıklar hesap gruplarının içerisinde 1 yıldan daha kısa sürede nakde dönüştürüleceği veya tüketileceği tespit edilen varlık kalemine rastlanıldığı takdirde, bu değerın Dönen Varlıklar içerisinde ilgili kalemine aktarılması gerekmektedir.

Duran Varlıklarda yer alan hesap kalemlerinden, Dönen Varlıklar içerisinde aynı ismi taşıyanlarla ilgili olarak ayrıntılı açıklamalara Dönen Varlıklar açıklamalarında yer verildiğinden, bu bölümde tekrar açıklama yapılmasına gerek görülmemiştir.

5.3.1. 22. Ticari Alacaklar

Bu grupta bir yıldan fazla uzun vadeli senetli ve senetsiz ticari alacaklar izlenir. Vadesi bir yılın altına düşenler, dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplara aktarılır. Ticari ilişkilerden dolayı ana kuruluş iştirak ve bağılı ortaklıklardan olan alacaklar varsa, bu gruptaki ilgili hesapların ayrıntılarında gösterilir. Bu hesap kalemlerinde gösterilmiş olan değerlerin gerçekten tahsilatı uzayan veya yapılan satış sözleşmeleri ile vadeleri 1 yıldan uzun olarak tespit edilen alacakları içermesi gerekmekte olup, konu alacakların tahsili şüpheli alacakları gizlemek için kullanılıp, kullanılmadığı konusuna özen gösterilmelidir. Bu durum işletmenin faaliyet gösterdiği sektördeki ortalama satış vadeleri öğrenilerek tespit edilebilir. İştirak ve Bağılı Ortaklıklardan Alacaklar kaleminde gösterilmiş olan değerlerin yüksek olması

durumunda, konsolide mali tabloların düzenlenmesine özen gösterilmeli gerektiği takdirde işletmelerden ek bilgiler alınmalıdır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 220. Alıcılar
- 221. Alacak Senetleri
- 222. Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 226. Verilen Depozito ve Teminatlar
- 229. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

5.3.2. 23. Diğer Alacaklar

Herhangi bir ticari işleme dayanmadan meydana gelmiş ve bir yıldan uzun sürede tahsil edilmesi düşünülen alacakları kapsar. Vadesi bir yılın altına düşenler dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplarına aktarılır. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 231. Ortaklardan Alacaklar
- 232. İştiraklerden Alacaklar
- 233. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
- 235. Personelden Alacaklar
- 236. Diğer Çeşitli Alacaklar
- 237. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 239. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)

5.3.3. 24. Mali Duran Varlıklar

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan uzun vadeli menkul kıymetlerle veya paraya dönüşme niteliğini kaybetmiş uzun vadeli

menkul kıymetler bu rupta izlenir. Ayrıca, diğer bir işletmeye veya bağlı ortaklığa ortak olmak amacıyla edinilen sermaye payları da bu grupta yer alır. Bu grup aşağıdaki hesapları kapsar.

- 240. Bağlı Menkul Kıymetler
- 241. Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı
- 242. İştirakler
- 243. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)
- 244. İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 245. Bağlı Ortaklıklar
- 246. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)
- 247. Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 248. Diğer Mali Duran Varlıklar
- 249. Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)

5.3.4. 25. Maddi Duran Varlıklar

İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemlerinin ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap grubudur. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır.

- 250. Arazi ve Arsalar Hesabı
- 251. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı
- 252. Binalar Hesabı
- 253. Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı
- 254. Taşıtlar Hesabı

- 255. Demirbaşlar Hesabı
- 256. Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı
- 257. Birikmiş Amortismanlar Hesabı(-)
- 258. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı
- 259. Verilen Avanslar Hesabı

Maddi duran varlıklara ilişkin önemli açıklamalar şöyledir:

Maddi Duran Varlıklar, özellikle üretim işletmeleri açısından önem taşırlar. Ticari işletmelerde maddi duran varlıkların aktifteki payının üretici işletmelere oranla daha az olması beklenir. Konu varlıklar, mal ve hizmet üretimi, üretilen malların dağıtımının yapılabilmesi için gerekli olup, kısa süreli borçların ödenmesinde bir kaynak olarak görülmemekle birlikte, borçların ödenmesi için gereken gelirlerin elde edilebilmesi açısından sahip olunması zorunluluk taşımaktadır. Maddi Duran Varlıklar, kısa vadeli kredi taleplerinin değerlendirilmesine yönelik analizlerde pek önem taşımamakla birlikte, kredilerin vadeleri uzadığı veya konu varlıkların, işletmeye tanınan kredilerin güvencesini oluşturduğu takdirde, Maddi Duran Varlıkların incelenmesi ve değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bazı işletmelerin, ortakların şahsi mülkü olan bina, tesis, taşıt araçları vb. değerleri, işletmelerin bilançosuna dahil ettikleri, böylece işletmenin varlıkları ile özkaynakların yüksek göstermeye çalıştıkları gözlenmektedir. Böyle bir durumun tespiti halinde, ortakların şahsi mülklerinin bilançoya dahil edilmesi sebebiyle oluşan varlıkları aktif ve pasiften (Ortaklara borçlar veya Özkaynaklardan) tenzil etmeleri gerekmektedir. Ancak, ortakların aynı sermaye olarak, işletmeye koymuş oldukları maddi duran varlıkların aktif ve pasiften tenzil edilmemesi gerektiği unutulmamalıdır.

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Maddi Duran Varlıklar içerisinde, firmanın mülkiyetinde olmayan (ortakların şahsi mülkiyeti konumunda olan binalar, taşıt araçları, makine vb. değerler) aktiften düşülmeli, pasifte ise bu değerlerin gösterildiği yerden (ortaklara borçlar veya özkaynaklar içerisinde sermaye yedekleri veya kar yedekleri içerisinde Özel Yedekler olarak gösterilmiş olabilir) düşülmelidir. Ancak, bu düşümün yapılabilmesi için, konu değerlerin aynı sermaye olarak işletmeye konulup, konulmadığı incelenmelidir.

➤ Yapılmakta olan yatırımlarla ilgili olarak vadesi bir yılı aşan banka kredisi kullanıldığında ortaya çıkan finansman giderleri ve kur farkları da, yatırım tamamlanıp, kullanılabilir duruma gelinceye kadar, yatırım maliyetlerine dahil edilir.

➤ Döviz kurlarında düşüş görülen dönemlerde, aktifleştirilmiş finansman giderlerinde düşüş nedeniyle oluşan kambiyo karları bilanço içinde aktifleştirilmiş finansman giderlerinden indirilmesi gerekir. İndirilmemiş ve gelir tablosunda kambiyo karı olarak gösterilmiş ise gelir tablosundan tenzil edilir, bilançoda aktifleştirilen hesap ile özkaynaklardan karşılıklı arındırılır.

➤ Kiralanan sabit kıymetler, V.U.K.'nı gereği; 01.07.2003 tarihinden önce kiralanmış ise ilgili tutarlar nazım hesaplarda, bu tarihten sonra imzalanan finansal kiralama sözleşmeleri kapsamındaki duran varlıklar aktifte Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabında, pasifte ise vade ayırımına göre Kısa ve Uzun Vadeli Mali Borçlar hesaplarında izlenir.

5.3.5. 26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar

altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubudur. Bu hesap grubunda aşağıda yer alan hesaplar yer alır.

- 260. Haklar Hesabı
- 261. Şerefiye Hesabı
- 262. Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hesabı
- 263. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı
- 264. Özel Maliyetler Hesabı
- 267. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı
- 268. Birikmiş Amortismanlar Hesabı
- 269. Verilen Avanslar Hesabı

Maddi olmayan duran varlıkların analizinde dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

➤ Bilançolarda maddi olmayan duran varlıklar, büyük tutarlara ulaştığı takdirde, hangi hesaplar içerisinde yüksek tutarlar tespit ediliyor ise, bu hesapların ayrıntılarına inilmeli içerlerinde aktifleştirilen giderler olup olmadığı araştırılmalıdır. Aktifleştirilen giderlerin bulunması halinde aktifte ilgili bulunduğu hesaptan pasifte ise gelir tablosu ile ilişkilendirilerek dönem karı aracılığıyla özkaynaklardan düşülmelidir.

➤ Bu varlıkların firma yönünden gerçek değeri, firmanın gelirine yaptıkları olumlu katkıdır. Bu varlıklar maliyet bedeli ile değerlendirilirler ve özel maliyet bedelleri hariç yeniden değerlendirilme kapsamına dahil değildirler. Söz konusu değerler, faydalı ömürleri içerisinde amorti edilirler. Bu varlıkların analizinde birinci

paragrafta belirtilen hususların yanı sıra, firma kazancına bir katkıda bulunup, bulunmadıkları, değerlendirme yöntemleri, amortismanına tabi tutulup tutulmadıkları da incelenmelidir.

5.3.6. 27. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Belirli bir maddi varlıkla çok yakından ilgili bulunan veya tamamen tüketime tabi varlıklar için yapılan, üretim çalışmalarının zaman ve yoğunluğu ile sınırlı bir ömre sahip olan giderleri içerir. Bu varlıklar, üretim ile tamamen tüketilen ve yerine aynen konulması olanaklı olmayan varlıklardır. Örneğin, maden ve petrol yatakları, orman alanları, taş ocakları vb. gibi.

- 271. Arama Giderleri
- 272. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri
- 277. Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- 278. Birikmiş Tükenme Payları (-)
- 279. Verilen Avanslar

5.3.7. 28. Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları

Bu grup, içinde bulunan dönemde ortaya çıkan ancak gelecek yıllara ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da ileriki yıllarda tahsil edilebilecek gelirlerden oluşur.

- 280. Gelecek Yıllara Ait Giderler
- 281. Gelir Tahakkukları

5.3.8. 29. Diğer Duran Varlıklar

Bundan önceki bölümlerde sayılan duran varlık kalemlerine girmeyen özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer duran varlık kalemleri bu grupta yer alır.

- 291. Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV
- 292. Diğer KDV
- 293. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stokları
- 294. Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar
- 295. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar
- 297. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar
- 298. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 299. Birikmiş Amortismanlar (-)

5.4. 3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar, dönen varlıkların ayırımında kullanılan ölçüye uygun olarak, en çok 1 yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi sonunda ödenecek yabancı kaynakları kapsar. (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği)

5.4.1. 30. Mali Borçlar

İşletme yabancı kaynak ihtiyacının bir bölümünü, kredi kuruluşları ile para ve sermaye kuruluşlarından sağlar. Bu kaynaklardan başta geleni bankalardan alınan kredilerdir. İşletme, menkul kıymet çıkarıp satmak suretiyle de para ve sermaye piyasasından kaynak sağlayabilir. (Sevilengül, 2000: 431) Bilanço tarihi itibarıyla vadesine bir yıldan az süre kalmış bulunan, banka ve diğer finans kuruluşlarından alınan krediler ile işletmece borçlanma amacıyla ihraç edilmiş, menkul değerler bu

hesap grubunda yer alır. Kısa vadeli mali borçlar hesabına ilişkin hesaplar aşağıda verilmiştir.

- 300. Banka Kredileri Hesabı
- 301. Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar Hesabı
- 302. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı
- 303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabı
- 304. Tahvil Anapara Borç, Taksit ve Faizleri Hesabı
- 305. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler Hesabı
- 306. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı
- 308. Menkul Kıymetler İhraç Farkı Hesabı (-)
- 309. Diğer Mali Borçlar Hesabı

a) 300 Banka Kredileri Hesabı

Banka ve diğer finans kuruluşlarından, ticaret bankalarından sağlanan bir yıldan kısa vadeli nakit kredilere ilişkin tutarların gösterildiği hesap kalemidir. Gayri nakit krediler Nazım Hesaplarda izlenir Orta ve uzun vadeli banka kredileri bu kısımda yer almamalıdır.

Vergi Usul Kanunu Madde 285'e göre borçlar kayıtlı değerleri ile değerlendirilir. Yabancı Para cinsinden olan borçların değerlendirilmesi ise, Vergi Usul Kanunu Madde 280 hükümleri dairesinde, bilanço günündeki TCMB Döviz alış

kurları ile değerlendirilir. Maliye Bakanlığı hesap dönemi takvim yılı olan mükellefler için, varlık ve kaynaklarda bulunan döviz cinsindeki hak ve yükümlülükler için, yayımladığı Vergi Usul Kanunu tebliği ile uygulanacak kurları belirler. Geçici Vergi Hesap Dönemleri itibariyle uygulanacak kurlar ise, geçici vergiye esas bilanço tarihi itibariyle TCMB Döviz alış kurlarıdır.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Banka borçları arasında izlenen kabul kredileri ticari borçlar hesabına aktarılır. Kabul kredisi, akreditif gibi kesin ödenecek borçların ilgili döneme ait memzuçtaki tutarı bilançoda gösterilenden yüksek ise nedeni ve sonuçları belirtilir.

➤ Bu hesap kalemi TCMB Risk Santralizasyonu bildirimleriyle karşılaştırılarak farklılık varsa nedenleri araştırılır. Fark işletmenin bir takım banka borçlarını kayıtlarına almamasından kaynaklanıyorsa aradaki fark banka kredilerine alınır. Banka kredilerine ilave edilen rakam ile bozulan aktif pasif denkleğini sağlamak için aşağıda yer alan işlemleri yapılır:

1. Banka kredisinin ortaklara borçlar hesabı içinde izlendiği biliniyorsa, söz konusu fark kadar Ortaklara Borçlar hesabı azaltılır.
2. İnşaat taahhüt firmalarında banka kredilerinin işlerle ilgili harcamaların finansmanında kullanıldığı biliniyorsa, söz konusu tutar Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetlerine ilave edilir.
3. Banka kredilerindeki farkın ortaklar veya iştirak ve grup şirketler tarafından bünyeden çekildiği biliniyorsa aktif karşılık olarak ortaklardan-iştiraklerden alacaklar hesabı kullanılır.
4. Taşıt kredisi kullanan işletmenin kredi tutarının yanı sıra taşıt alımı kaydının da yapılmamış olması durumunda, kredi vadesi 1 yıldan kısa ise banka kredileri hesabına, vade 1 yıldan uzunsa Uzun Vadeli Kredilerin Anapara ve Taksitleri ve Faizleri hesabına taşıt kredisinin anapara ve faiz tutarı ilave edilir. Taşıt kredisinin anapara tutarı taşıtlar hesabına, faiz tutarının kısa vadede ödenecek kısmı Gelecek Aylara Ait Giderler, uzun vadede ödenecek kısmı ise Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına alınır.

5. Banka kredileri hesabına ilave edilen farkın nerede kullanıldığı öğrenilemiyorsa, tutar özkaynaklardan arındırılır.

➤ Döviz kredilerinin bilanço tarihi itibariyle TCMB döviz alış kuru karşılığı ile evalüe edilmesi gerekir. Eğer evalüe edilmemişse firmanın bilanço tarihi itibariyle dövizli banka borçlarının dökümü alınarak teyit edildikten sonra, banka borçları evalüasyon eksigi kadar artırılır veya fazlası kadar azaltılır. Gelir tablosu içerisinde yer alan Finansman Giderleri ise artırılan tutar kadar yükseltilir veya azaltılan tutar kadar düşülür. Gelir tablosunda oluşan yeni vergi sonrası kar veya zarar rakamındaki azalış/artış kadar bilançodaki dağıtılmayan karlar rakamı eksiltilir/azaltılır.

➤ Dönemsellik ilkesi gereği dönem karının sağlıklı belirlenebilmesi için muhasebeleştirilmesi gereken faiz ve komisyon reeskontlarının Memzuç karşılaştırmasının sağlıklı yapılabilmesi için Banka Kredileri kaleminde gösterilmesi gerekmektedir. Bu nedenle bilançonun diğer kalemlerinde (örneğin, Borç ve Gider Karşılıkları kaleminde) yer alabilecek banka kredileri ile ilgili gider reeskontlarının Banka Kredileri kalemine aktarılması gerekir.

b) 301. Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar

Bilindiği üzere, 1 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile bu Tebliğ ekinde yer alan Muhasebe Usul ve Esasları, 01.01.1994 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanmak üzere, 26.12.1992 tarih ve mükerrer 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 16.12.1993 tarih ve 21790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile de yukarıdaki Tebliğde bazı değişiklikler yapılmıştır. Vergi Usul Kanununun 175 ve 257 nci maddelerinin verdiği yetkilere dayanılarak "Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları" ile ilgili olarak aşağıdaki düzenlemenin yapılması uygun görülmüştür. (31 Temmuz 2003 Tarihli Resmi Gazete, Sayı: 25185)

30-MALİ BORÇLAR" hesap grubunda "301-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR" ile "302-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ (-) hesapları ve 40-MALİ BORÇLAR" hesap grubunda "401-FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR" ile "402-ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ (-)" hesapları açılmıştır.

c) 309. Diğer Mali Borçlar Hesabı

Yukarıdaki hesap kalemlerinin hiçbirinin kapsamına alınmayan mali borçların izlendiği hesaptır. Bankalar tarafından oluşturulan bilanço formatlarında bu hesap içerisinde izlenen mali nitelikteki borçlar aşağıda verilmiştir:

a) Faktoring Borçları: Genellikle kısa vadeli satışlardan doğan alacak haklarının kabilirücu veya gayrikabilirücu şeklinde faktoring kuruluşlarına satılması suretiyle, işletmelere fon sağlama olanağı veren kısa vadeli bir finansman yöntemidir. Faktoring işlemleri yurtiçi ve yurtdışı satışlara yönelik çek-senet veya ihracatın faktoring kuruluşlarına satılmasından kaynaklanmakta olup, ülkemizdeki genel uygulama kabilirücu faktor işlemi şeklindedir.

b) Yatırım Amaçlı Dış Kaynaklı Krediler: Yurtdışındaki hükümetlerin, ihracatçıları desteklemek amacıyla kredibilitesi bulunan bankaların garantisi altında Türkiye’de bulunan yatırımcılara kullandırmış olduğu kredilerdir. Hermes (Almanya), Coface (Fransa), Cesce (İspanya), Master Guarante Agreement (ABD), Credit Agreement (ABD), Serg (İsviçre) gibi kredi sigorta kurumları aracılığıyla orta ve uzun vadeli olarak kullanılan krediler yanı sıra ABD tarafından tarım amaçlı olarak, mal alımını teminen kullanılan GSM kredileri bu nitelikte kredilerdir.

Hesaba ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ TCMB tarafından yayınlanan memzuç kayıtlarında firmaların varsa

faktoring borçları da 700 kodu ile sisteme girilmektedir. Memzuçta yer alan ve bilançoda izlenen faktoring borçları karşılıklı olarak irdelenerek uyumlu hale getirilir.

➤ Firma bilançolarında genellikle ticari borçlar, diğer borçlar ve nazım hesaplarda takip edilen faktoring borçları, detay mizanlar yardımıyla tespit edilerek ilgili hesaba (Diğer Mali Borçlar) aktarılmalıdır. Eğer Faktoring Borçları Nazım Hesaplar içerisinde izlenmişse, aktifte ve pasifte ilgili hesaplara eklenerek bilanço içerisine alınır.

➤ Nazım Hesaplar içerisinde izlenen veya hiç izlenmeyen faktoring borçları;

1. Eğer müşteri çek ve senetleri karşılığında faktoring kuruluşlarından fon sağlanıyorsa; aktifte Alacak Senetleri hesabına, pasifte ise diğer mali borçlar hesabına eklenerek bilanço içerisine alınır.
2. Eğer belli bir sözleşmeye bağlanmış bir işten olan alacakların temlik yoluyla fon sağlanıyorsa; aktifte Alıcılar hesabına, pasifte ise diğer mali borçlar hesabına eklenerek bilanço içerisine alınır.

➤ Gayri nakdi bir kredi konumunda olan İthalat Kabul Kredisi Poliçe borçlarına, Mali Borçlar arasında yer verilmiş olduğu takdirde, bu borçlar Ticari Borçlar Borç Senetleri kalemine aktarılır.

5.4.2. 32. Ticari Borçlar

1 Sıra No' lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine gör, işletmelerin esas faaliyetini gerçekleştirmek üzere kredili hammadde veya malzeme alışları dolayısıyla gelecek hesap dönemi içerisinde satıcılara ödenmesi gereken senetli ve senetsiz borçları kapsar.

- 320. Satıcılar Hesabı

- 321. Borç Senetleri Hesabı
- 322. Borç Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
- 326. Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı
- 329. Diğer Ticari Borçlar Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Asıl ticari faaliyetine yönelik mal veya hizmet alımından kaynaklanmayan borçlara, ticari borçlar arasında yer verilmiş ise, bu tür borçlar diğer borçlar kalemine aktarılır.

➤ Bir yıldan uzun vadeli borçlar; senetli- senetsiz olma nitelikleri dikkate alınarak, uzun vadeli ticari borçlar içerisinde ilgili hesaba aktarılır.

➤ Mal bedelinin malın tesliminden sonraki tarihli bir poliçeye bağlanarak poliçe vadesinde, satıcıya ödenmesini garanti altına alan bir ödeme şekli olan, kabul kredili ithalat ödemelerinden doğan borçlar bilançolarda senetli borçlar kaleminde raporlanır.

➤ Kabul kredili ithalat ödemelerinde banka avali söz konusu ise, ilgili borcun memzuçta 250 no'lu risk kodundan takibi yapılarak TCMB ve bilanço kayıtlarının karşılaştırılmasına gidilmesi; uyumsuzluk gösteren durumların tespit edilebiliyor ise nedenleri ile, rapor içeriğinde aktarılması gerekmektedir.

➤ İthalattan doğan borçlar ile yurtiçinden YP üzerinden mal alımı nedeniyle oluşan borçlara; evalüasyon uygulanıp uygulanmadığı incelenerek; bilanço tarihindeki TCMB Döviz Alış Kuru esas alınarak, bilançoya evalüe edilerek yansıtılır. Kur değerlemesi nedeniyle oluşan Aktif- Pasif farklılığı ise, stoklar bölümündeki açıklamalara bağlı kalınarak, SMM ya da Stoklar üzerine eklenerek bilanço denkliliği sağlanır.

- Ticari veya finansal nitelikli ilişkilerden kaynaklanan, belgelenmemiş ve aynı kişi veya işletmeden borç- alacak bakiyesi vermek suretiyle çift taraflı oluşan kayıtlar, oluşumu irdelenmek sureti ile karşılıklı mahsuplaştırılır.
- Borç senetleri ve Alacak Senetleri için Reeskont işlemi yapılmış ise reeskont tutarları için karşılıklı olarak mahsup işlemi yapılır. Fark var ve borç senetleri reeskont bakiyesi, alacak senetleri reeskont bakiyesinden fazla ise fark aktifte duran varlıklar da yer alan Diğer Alacaklar Hesabına aktarılır. Alacak senetleri reeskontu fazla ise UVYK' da Diğer Borçlar Hesabına aktarılır.
- Grup şirketlerine olan finansman nitelikli borçlar, vade durumuna göre Kısa/ Uzun Vadeli Diğer borçlar, Grup Firmalarına Borçlar Hesabına aktarılır.
- Finanslama amacıyla kullanılan bağlantı çek/senet niteliğindeki tutarlar, aktifteki karşılığı tespit edilerek mahsup edilir.
- Belgeye bağlanmış (çek/senet/poliçe), ticari bir ilişkiden kaynaklanan ve vade taşıyan borç ve alacaklar aynı kişi/ işletmede karşılıklı olarak oluşsa dahi mahsuplaştırma yapılmamalıdır.
- İşin yapılmasının teminatı olarak alınan depozito ve teminatlarda iş uzun vadeli ise U.V. Alınan Depozito ve Teminatlar hesabına aktarılır.

5.4.3. 33. Diğer Borçlar Hesabı

Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde ödenmesi düşünülen borçların kaydedildiği hesapları kapsar. Bu hesap grubunda yer alan alt hesaplar aşağıdaki gibidir:

331. Ortaklara Borçlar Hesabı

332. İştiraklere Borçlar Hesabı

333. Bağlı Ortaklıklara Borçlar Hesabı

335. Personele Borçlar Hesabı

336. Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı

337. Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hesabı (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Ortaklara borçlar kalemi içerisinde yer alan; komandit şirketlerde komandite ortağa, kollektif şirkette ortaklara, şahıs firmalarında işletme sahibine, adi ortaklıklarda ortaklara, olan borçlar bir sermaye ögesi olarak nitelenir ve özkaynaklara aktarılır.

➤ Sermaye şirketlerinde ise ortaklara borçlar kalemi, hukuken istenmesi zorunlu olan borçlardır. Bu tür şirketlerde ortakların sorumlulukları koydukları sermaye ile sınırlıdır. Ancak aile sermaye şirketlerinde ortakların şirkete verdiği borçlar çoğu kez süreklilik göstermekte ve şirketin tasfiyesine kadar geri ödenmemesi söz konusu olabilmektedir. Bu husus doğrultusunda sermaye şirketlerinde süreklilik arz eden ve hareket görmeyen ortaklara borçlar U.V. Ortaklara Borçlar kalemine aktarılır.

➤ Muhasebe kavramı olarak, nakit bir fon niteliğinde olan Ortak Borçları; ülkemizde kayıt dışı ekonominin önemli boyutlara ulaşmasının etkisi ile bilançolarda her zaman nakit olma özelliği göstermemekte, kayıt dışı ekonominin etkilerinin azaltılması amacıyla muhasebe denge kalemi olarak kullanılabilir. İşletme ortakların işletmeden alacakları olması özelliği ile özkaynak ögesi olarak değerlendirilen bu fonların niteliği ülkemiz uygulamalarından ötürü büyük önem kazanmaktadır. Banka uygulamalarında temel esas, ortak fonlarının nakit- reel bir fon olduğunun tespit edilmesi ve rapor içeriğinde detayının aktarılmasıdır.

➤ Faturası kesilmemiş satışlardan yapılan tahsilatlar Ortaklara Borçlar hesabına kaydedilmişse, belirlenebilen faturası kesilmemiş satış tutarı bilanço tarihi itibarıyla firmanın stoklarındaki fiktifliğin giderilmesi için aktifte ilgili stok kaleminden pasifte ise ortaklara borçlar kaleminden karşılıklı indirilir.

➤ Aynı ortaklarda oluşan Ortak Borç ve Ortak Alacakları, doğuş nedeni irdelenmek sureti ile karşılıklı olarak mahsup edilerek bilanço dışına çıkarılır.

➤ Faaliyet konusu ile ilgili mal veya hizmet alımından kaynaklanmış borçlar vadelerine göre K.V.Ticari Borçlar veya U.V.Ticari Borçlar kalemine aktarılır.

5.4.4. 34. Alınan Avanslar Hesabı

İşletmenin satış ve/veya diğer nedenlerle; gelecekte yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarların izlendiği hesap kalemidir. Bu kalem içerisinde, işletmenin müşterilerinden peşin aldığı paralar, çek/ senet, ihracat işlemlerinde peşin gelen mal bedelleri vb tutarlar yer alır. Tek Düzen Hesap Planında Alınan Avanslar kalemi, Alınan Sipariş Avansları ve Diğer Avanslar Ticari borçların genel olarak nakit ödemeleri söz konusu olmasına karşın; müşterilerden alınan avanslar bir para ödeme yükümlülüğünden önce bir mal veya hizmet ödeme yükümlülüğünü temsil eder.

- 340. Alınan Avanslar
- 349. Alınan Diğer Avanslar

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Yüklenilen iş veya hizmetin yerine getirilme süresinin bir hesap dönemini aştığı durumlarda, işe karşılık müşterilerden Alınan Avansların; uzun süreli borçlarda yer alan Alınan Avanslar kalemine aktarılır.

➤ Bilançolarda yabancı para cinsinden yer alan avanslar, dönem sonunda

yabancı para cinsinden oluşan TL karşılığı ile bilançoda raporlanır; oluşan kur farkları ise gelir tablosunda finansman giderlerinde raporlanmak suretiyle özkaynakları azaltan bir unsur olarak dikkate alınır.

➤ İnşaat taahhüt firmalarında devam eden yıllara sari bir işle ilgili alınan avanslar Uzun Vadeli Alınan Avanslar hesabına alınır.

➤ Bağlantı çeklerinin karşılığı bu hesapta izleniyorsa bu tutar gerçek bir avans niteliğinde olmadığından aktifteki karşılığı ile birlikte bilanço dışına atılır. Aktifte karşılığı bulunamayan tutar ise bu hesap grubunda bırakılır.

5.4.5. 35. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Hakediş Bedelleri

Yıllara yaygın taahhüt işleri yapan işletmelerin üstlendikleri işlerden, gerçekleştirdikleri kısım karşılığında aldıkları hakedişlerin izlendiği hesapları kapsar.

350. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Hakediş Bedelleri Hesabı

358. Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı

5.4.6. 36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler

İşletmenin sorumlu veya mükellef sıfatıyla, ödeyeceği vergi, resim, harç, kesinti, sigorta primi, sendika aidatları, icra taksitleri ve benzeri borçlarının izlendiği hesaptır. Hesap kalemi, cari faaliyet dönem ile ilgili olarak, gelecek hesap döneminde kamu kurumlarına mükellef veya vergi sorumlusu sıfatıyla ödemekle yükümlü olunan ve bilanço günü itibarı ile henüz yatırılmamış tutarları içerir.

• 360. Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı

- 361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı
- 368. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Ver. ve Diğ. Yük. Hesabı
- 369. Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesabı

5.4.7. 37. Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinmekle beraber ne zaman tahakkuk edeceği bilinmeyen veya saptanamayan kısa vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesap grubudur. Bu grupta yer alan karşılık hesapları, aktifi düzenleyici nitelikte olmayıp bilanço tarihi itibarı ile nakden veya hesaben ödenecek aşamaya gelmemiş hesaplardan oluşmaktadır.

- 370. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları Hesabı
- 371. Dönem Karının Peşin Ödenen Ver. ve Diğ. Yasal Yük. Hesabı (-)
- 372. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı
- 373. Maliyet Gider Karşılığı Hesabı
- 379. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Maliyet Giderleri Karşılığı kaleminde; amortisman gider karşılıklarına rastlanıyor ise bu kalemden düşülerek Aktif'te Birikmiş Amortismanlar kalemine

eklenmesi gerekir.

➤ Maliyet Giderleri Karşılığı kaleminde; işçilik ve personel ücret tahakkukları yer alıyorsa, Kısa Vadeli Diğer Borçlar içerisinde yer alan Personel Borçları alt kalemine aktarılır.

➤ Diğer Borç ve Gider Karşılıkları kaleminde, döneme ilişkin banka kredilerinin tahakkuk etmiş faizleri yer alıyor ise, Banka kredileri kalemine aktarılır.

5.4.8. 38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bu grup içerisinde, “DÖNEMSELLİK” kavramı gereğince gelirlerin ve giderlerin ait oldukları dönemle ilişkilendirilmesini sağlayan kısa vadeli, dönem ayırıcı hesaplar yer alır. Bu hesaplar, içinde bulunulan dönemde tahsil edilen ancak gelecek aylara ait gelirler ile faaliyet dönemine ilişkin olmakla beraber, ödenmesi bilançonun düzenlendiği tarihi izleyen aylarda yapılacak giderlerden oluşur.

- 380. Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı
- 381. Gider Tahakkukları Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Gelecek yıllarda ödemesi yapılacak gider tahakkuklarının bu hesapta gösterilmesi durumunda Diğer U.V. Yabancı Kaynaklar kalemine aktarılır.

➤ Bu hesap grubunda kredilere ilişkin tahakkuk eden faiz giderlerine rastlanması durumunda söz konusu tutar aynı tarihli TCMB Birleştirilmiş Risk Bildiri kayıtlarında yer alan banka kredileri toplamı ile denkliği sağlamak amacıyla kısa vadeli banka kredileri kalemine aktarılır. Kur farkları da esas borcun mahiyetine göre banka kredileri, ticari borçlar veya diğer borçlar kalemlerine aktarılır.

5.4.9. 39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Yukarıda tanımlanan alt bölümlere girmeyen, kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer kısa süreli yabancı kaynakların izlendiği hesap kalemidir. Maliye Bakanlığı, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde; Hesaplanan KDV, ertelenen ve terkin edilecek (silinecek) KDV, henüz sonuç hesaplarına aktarılmamış sayım fazlaları bu hesap kalemine örnek olarak verilmiştir.

- 391. Hesaplanan KDV Hesabı
- 392. Diğer KDV Hesabı
- 393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı Hesabı
- 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabı
- 399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabı

5.5. 4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Kredi kurumlarından, sermaye piyasasından ve işletmenin ilişkide bulunduğu üçüncü kişilerden sağlanan ve bilançonun düzenlendiği tarihten itibaren bir yıldan daha uzun süreli (vadeli) olan işletme borçlarını kapsar. Diğer bir deyişle; kısa süreli yabancı kaynaklar bir yıl veya olağan faaliyet dönemi içerisinde ödenecek borçlar olduğundan, işletmenin kısa vadeli dışındaki kalan yabancı kaynakların tümü uzun süreli borçlar arasında gösterilir. Ancak bilanço gününden itibaren gelecek hesap döneminde ödenmesi gereken uzun süreli borç taksitleri, bilançoda kısa süreli borçlar arasında yer alır.

5.5.1. 40. Mali Borçlar

Bilanço tarihi itibarıyla vadesine bir yıldan fazla süre kalmış bulunan, banka ve diğer finans kuruluşlarından alınan krediler ile işletme borçlanma amacıyla ihraç edilmiş, menkul değerler bu hesap grubunda yer alır.

- 400. Banka Kredileri
- 401. Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar
- 402. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)
- 405. Çıkarılmış Tahviller
- 407. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler
- 408. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)
- 409. Diğer Mali Borçlar

5.5.2. 42. Ticari Borçlar

Bilanço tarihinden itibaren vadelerine bir yıldan fazla süre bulunan ticari borçlar için de kısa vadeli ticari borçlara paralel olarak hesaplar açılması gerekir. Uzun vadeli ticari borç ortaya çıktığında bu gruptaki hesaplara alacak yazılır. Bu borçların vadesi bir yılın altına indiğinde bu gruptaki hesaplara borç yazılarak kısa vadeli hesaplara aktarılır. (Sevilengül, 2000: 494)

- 420. Satıcılar
- 421. Borç Senetleri
- 422. Borç Senetleri Reeskontu (-)
- 426. Alınan Depozito ve Teminatlar
- 429. Diğer Ticari Borçlar

5.5.3. 43. Diğer Borçlar

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre, bu hesap grubu, herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş vadeleri bir yıldan fazla süreli bulunan borçların kaydedildiği hesapları kapsar.

- 431. Ortaklara Borçlar
- 432. İştiraklere Borçlar
- 433. Bağlı Ortaklıklara Borçlar
- 436. Diğer Çeşitli Borçlar
- 437. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)
- 438. Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar

5.5.4. 44. Alınan Avanslar

Satış sözleşmeleri ve diğer nedenlerle alınan ve vadeleri bir yılı aşan avanslar bu bölüm kapsamına girer.

- 440. Alınan Sipariş Avansları
- 449. Alınan Diğer Avanslar

5.5.5. 47. Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinmekle birlikte ne zaman tahakkuk edeceği bilinmeyen uzun vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesap grubudur. Bu grupta yer alan karşılık hesapları aktifi düzenleyici nitelikte değildir.

- 472. Kıdem Tazminatı Karşılığı
- 479. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

5.5.6. 48. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bilançonun çıkarıldığı dönemi izleyen yıldan daha sonraki bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirler ile faaliyet dönemine ait olup da gelecek bilanço dönemlerinde ödenecek giderlerden oluşur.

- 480. Gelecek Yıllara Ait Gelirler
- 481. Gider Tahakkukları

5.5.7. 49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmış olan diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar bu grupta yer alır.

- 492. Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV
- 493. Tesise Katılım Payları
- 499. Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar hesaplarına ilişkin dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Borç tutarının ve faiz tahakkuklarının doğruluğunun tespit edilmesi,
- Borç sözleşmelerinin tüm koşullarına uyulduğunun saptanması,
- Uzun vadeli borçların, Yabancı Kaynaklara ilişkin genel uygulamalarda belirlendiği üzere, tam ve kuralına uygun olarak raporlandığının belirlenmesi,
- Uzun vadeli borçları da dönem içerisinde meydana gelen değişimlerin incelenmesi,
- Aktifte hangi kalemin finansmanı ya da Pasifte hangi kalemin

dönüşümünden kaynaklandığının diğer bir ifade ile hangi amaçla kullanıldığının tespit edilmesi,

- Uzun vadeli borçların kısa vade niteliği kazanan kısımları araştırılarak bir yıl içinde ödenecek olanların kısa vadeye aktarılması sağlanmalıdır.

5.6. 5. ÖZKAYNAKLAR

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği' ne göre, işletmenin sahip veya ortak sıfatıyla, işletmenin varlıkları üzerindeki hakları, özkaynakları oluşturur. Özkaynak (öz sermaye), işletmenin sahip veya ortaklarının işletmenin kuruluşunda ve sonradan işletmeye koydukları sermayeyi, işletmenin faaliyeti sonucu elde ettiği karların dağıtılmayarak işletme bünyesinde bırakılan kısmını ve varlıkların değer artışının neden olduğu sermaye yedeklerini kapsar.

5.6.1. 50. Ödenmiş Sermaye

Ödenmiş sermaye, esas sermayenin işletmenin ortakları tarafından fiilen işletmeye aktarılmış olan bölümünü gösterir. İşletme sahip veya ortaklarının, işletmeye olan sermaye yükümlülüklerini yerine getirmek için, çeşitli iktisadi varlıkları işletmeye devrettikleri zaman işletmenin bütün varlıkları üzerinde ortaklık hakları doğar, bu hakların tutarını ifade etmek içinde "Ödenmiş Sermaye" terimi kullanılır. Bu ana hesap grubu, şirketlerde taahhüt edilen sermaye ile bu sermayeden henüz ödenmemiş kısmı gösteren iki hesabı kapsar. Sermaye hesabının alacak kalanı ile Ödenmemiş Sermaye hesabının borç kalanı arasındaki fark, bilançoda "Ödenmiş Sermaye" kavramını oluşturur.

- 500. Sermaye Hesabı

- 501. Ödenmemiş Sermaye Hesabı(-)
- 502. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları Hesabı
- 503. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Sermaye taahhütlerinin ödenmesi konusunda, henüz ortaklara apel çağrısı yapılmamış ve Aktif'te bir karşılık kalemi (Kasa, Diğer Alacaklar, Ortaklardan Alacaklar vb gibi) oluşturulmak suretiyle Ödenmemiş Sermayenin tamamı veya bir bölümü kapatılmış ise Aktifte ilgili karşılığında arındırılmak suretiyle Ödenmemiş Sermaye Hesabına ilave edilir.

➤ Sermaye taahhütlerinin kapatılmasında ortaklara apel çağrısının yapılmış olması durumunda, Pasif'te Ödenmemiş Sermaye kaleminde herhangi bir düzeltme yapılmaz. Zira sermaye taahhüdü, işletme için bir alacak niteliğine dönüşmüştür. Aktif'te bulunduğu yer tespit edilerek Ortaklardan Alacaklar kaleminde raporlanması gerekir.

5.6.2. 52. Sermaye Yedekleri Hesabı

Maliye Bakanlığı, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde, Hisse Senedi İhraç (emisyon) primi, iptal edilen ortaklık payları ve Yeniden Değerleme Değer Artış Fonu, İştirakler Yeniden Değerleme Artış Fonu gibi sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarların izlendiği hesap grubudur.

- 520. Hisse Senedi İhraç Primleri
- 521. Hisse Senetleri İptal Kararları
- 522. M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları
- 523. İştiraklerden Yeniden Değerleme Artışları

- 524. Maliyet Artışları Fonu
- 525. Kayda Alınan Emtia Karşılığı
- 529. Diğer Sermaye Yedekleri

5.6.3. 54. Kar Yedekleri

Kanun, ana sözleşme hükümleri yada ortaklıkların yetkili organları tarafından alınan kararlar uyarınca, dağıtılmamış yada işletmede alıkoyulmuş karlar bu hesap grubunda gösterilir. Bu grupta izlenen özkaynakların ortak özelliği, işletmenin önceki dönemlerde elde ettiği karlardan ayrılmış olmalarıdır. Karın bir bölümünün bu isim altında da olsa bünyede bırakılması, bir otofinansman şekli olup, yedek akçeler ve yedek akçe niteliğindeki karşılıklar gibi, işletmenin özkaynağını artırır.

- 540. Yasal Yedekler
- 541. Statü Yedekleri
- 542. Olağanüstü Yedekler
- 549. Özel Fonlar

5.6.4. 57. Geçmiş Yıl Karları

Geçmiş hesap dönemlerinde elde edilen dönem karlarının yedek akçe, yedek akçe niteliğindeki karşılık olarak ayrılmamış, işletme sahibine veya ortaklara kar payı olarak dağıtılmamış, işletme bünyesine bırakılmış kısmını gösterir. Karın bu isim altında da olsa bünyede bırakılması, bir otofinansman şekli olup, işletmenin özkaynağını artırır.

- 570. Geçmiş Yıl Karları

5.6.5. 58. Geçmiş Yıl Zararları

Geçmiş faaliyet döneminde ortaya çıkmış ve bilançonun düzenlendiği tarihe kadar kapatılmamış olan zararlar, dönem zararı gibi bir indirim kalemi olarak bilançonun özkaynaklar grubunda yer alır. Zarar esas itibarı ile işletmenin sahip veya ortaklarına ait özkaynakta bir azalmayı ifade eder. Başka bir deyişle özkaynağı düzenleyici bir hesaptır. Bu nedenle geçmiş yıl zararları ve dönem zararının, bilançonun özkaynak bölümünde, özkaynaktan bir indirim olarak gösterilmesi analiz açısından gereklidir.

- 580. Geçmiş Yıl Zararları

5.6.6. 59. Dönem Net Karı / Zararı

a) 590. Dönem Net Karı Hesabı

Dönem ticari kar veya zararından, saptanan vergi ve yasal yükümlülükler indirildikten sonra kalan karı ifade eder ve işletmenin faaliyet sonucu yarattığı bir kaynak olarak, bilançonun özkaynak grubunda, özkaynakları artıran bir unsur olarak yer alır.

b) 591. Dönem Net Zararı Hesabı (-)

İşletmenin hesap dönemi sonucu ulaştığı faaliyet zararını gösterir. Dönem Zararı özkaynakları azaltan bir unsur olması nedeniyle bilançonun Özkaynak grubunda (-) olarak yer alır.

5.7. GELİR TABLOSU HESAPLARI

Gelir tablosundan işletmenin faaliyet dönemine ilişkin brüt satışlarını, satış indirimlerini, satışlarının maliyetini, faaliyet giderlerini, diğer faaliyetlerden gelir ve karlarını, diğer faaliyetlerden gider ve zararlarını, finansman giderlerini, olağandışı gelir ve giderlerini ve faaliyet döneminde elde edilen kar ile bu kardan ödenmesi öngörülen vergi vs. yükümlülüklerini belirleyebiliriz.

Gelir tablosu, ülkemiz muhasebe geleneğinde genellikle “Hesap Tipi” (Kar Zarar Cetveli) biçiminde düzenlenmekte iken, 01.01.1994 tarihinden itibaren yayımlanan “Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” ile rapor tipi biçiminde düzenlenmesi zorunlu hale getirilmiştir. Tebliğe göre işletmeler Gelir Tablosunu “Özet veya Ayrıntılı” olarak düzenleyebilmektedirler. Ayrıntılı Gelir Tablosu bölümleri ve hesapları aşağıda açıklandığı gibidir.

5.7.1. 60. Brüt Satışlar

İşletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetlerle ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları, vergi iadeleri brüt satışlar içinde gösterilir. Brüt satışlara Katma Değer Vergisi dahil edilmez. Brüt satışlar; Yurtiçi satışlar, Yurtdışı Satışlar ve Diğer gelirler şeklinde bölümlenir.

- 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı
- 601. Yurtdışı Satışlar Hesabı
- 602. Diğer Gelirler Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Mal veya hizmet satışı ile ilgili olmayan gelirler (faiz gelirleri, iştirak gelirleri vb.), Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar hesabına aktarılır. Ancak Holding şirketlerinde iştirak geliri Yurtiçi Satışlar hesabı içerisinde gösterilir.

➤ Satış anında belirlenen ve satış belgesinde satış tutarına eklenen vade farkları bu hesap kalemi içerisinde gösterilir. Alıcılardan tahsilat yapılamaması sebebiyle, fatura tarihinden sonra ortaya çıkan vade farklarına ise, 64 No'lu Hesap Grubu Diğer Olağan Gelir ve Karlar, 642 - Faiz Gelirleri hesabında yer verilmelidir.

➤ İhracatın herhangi bir aracı üzerinden gerçekleştirilmesi durumunda ilgili tutarlar, Yurtiçi Satışlarda gösterilir.

➤ 600 Yurtiçi Satışlar hesabı içerisinde, ihraç kaydıyla yapılan satışlar sebebiyle (döviz bazındaki ihracat alacağının değerlendirilmesi nedeniyle) ortaya çıkan kur farklarının dönem sonuna kadar olan kısmı bu hesap kaleminde gösterilir, hesap döneminden sonra ihracatçı firmalardan alacağın tahsili sebebiyle ortaya çıkan kur farkları ise, 646 Kambiyo Karları hesabında yer almalıdır.

➤ 601 Yurtdışı Satışlar hesabında, ihracat sebebiyle ortaya çıkan kur farklarının dönem sonuna kadar olan kısmı bu hesap kaleminde gösterilmeli, hesap döneminden sonra ortaya çıkan kur farkları ise, 646 Kambiyo Karları hesabında yer almalıdır.

➤ Diğer gelirler hesabında izlenen bir kısım gelirlerin aslında bu hesap kalemi dışındaki hesap kalemlerini ilgilendirmesi durumunda bu tutarlar (başarı ve miktar primi, menkul kıymet satış hasılatı, gayrimenkul satış gelirleri vs.) ilgili hesap kalemlerine aktarılır.

5.7.2. 61. Satış İndirimleri Hesabı (-)

Net Satış hasılatına ulaşabilmek için brüt satışlardan indirilmesi gereken değerleri kapsar. Bazı işletmelerde, satışlarını yüksek, dolayısıyla karlarını da kaydi olarak artırabilmek amacıyla, grup içi firmalara hesap dönemlerinin son üç ayı itibariyle, büyük miktarlarda satış faturası kestikleri, takip eden hesap döneminin ilk ayında ise, iade faturası kestikleri görülebilmektedir. Bu nedenle Satıştan İadelerde görülebilecek, yüksek tutardaki değerlerin bu tür işlemlerden oluşup, oluşmadığı da incelenmelidir.

- 610. Satıştan İadeler Hesabı (-)
- 611. Satış İskontoları Hesabı (-)
- 612. Diğer İndirimler Hesabı (-)

5.7.3. 62. Satışların Maliyeti (-)

Gelir tablosunda, giderler kaleminin en önemli hesap kalemidir. İşletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, yarı mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal (emtia) gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini kapsar. Diğer bir deyişle, dönem içinde alıcılara satılan ya da devredilen mal ve hizmetlerin üretimi ya da satın alınması için yapılan tüm giderleri içerir.

5.7.3.1. 620. Satılan Mamuller Maliyeti Hesabı (-)

Üretim işletmelerinin esas işlevlerinden biri, hammaddeyi mamul madde haline getirmesidir. Bu nedenle üretim işletmelerinde satılan malın maliyeti, üç grup gideri bünyesinde toplamaktadır. Bunlar, direkt ilk madde ve malzeme giderleri,

direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderleridir. Genel Üretim Giderleri, direkt işçilik ve direkt malzeme dışında üretim dolayısıyla meydana gelen giderleri (örneğin; üretimde kullanılan makina ve teçhizatlara ilişkin amortisman gideri, elektrik gideri, su gideri, yakıt gideri, ambalaj malzemesi gideri vb.) içermektedir.

- 621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı (-)
- 622. Satılan Hizmet Maliyeti Hesabı (-)
- 623. Diğer Satışların Maliyeti Hesabı (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Satış maliyetleri içerisinde tespit edilecek olan finansman giderleri (sadece banka kredisi kullanımından kaynaklanan faizler ile kur farkları), inceleme dönemlerinin tümünde, satış maliyetleri içerisinde çıkarılarak, kredilerin kullanım durumlarına göre Kısa ve/veya Uzun Vadeli Finansman giderleri kalemlerine aktarılır. Ancak, satış maliyetleri içerisinde yer alabilecek olan, vadeli ithalatlar nedeniyle ortaya çıkan kur farkları ile inşaat onarım işi yapan firmaların Satılan Hizmet Maliyeti içerisinde yer alabilecek olan finansman giderleri (banka kredi kullanımlarından ortaya çıkanlar dahil), işlerin yıllara yaygın olması ve bu hesap kaleminde görülebilecek olan, finansman giderlerinin de inşaatın süresince aktifleştirilenler olduğu, yanı sıra da işletmenin devam eden işler maliyetinde de gösterilebileceği gerekçeleriyle, Satılan Hizmet Maliyetleri içerisinde bırakılır.

➤ Satış maliyetleri içerisinde izlenen amortisman giderleri, bu hesap kalemlerinden arındırılarak ayrıca gösterilir.

5.7.4. 63. Faaliyet Giderleri (-)

İşletmenin esas faaliyeti ile ilgili bulunan ve üretim maliyetlerine yüklenmeyen araştırma ve geliştirme giderleri; pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ve genel yönetim giderlerinden oluşan hesap grubudur.

- 630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı (-)
- 631. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı (-)
- 632. Genel Yönetim Giderleri Hesabı (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Faaliyet Giderleri içerisinde yer almaması gereken tutarlara rastlanması durumunda belirlenen tutarlar ilgili kaleme aktarılır. Örneğin İşletmenin Finansman Giderlerinden Faaliyet Giderlerine pay verildiğinin belirlenmesi durumunda söz konusu tutar Finansman Giderleri kalemine, üretimde kullanılan makinelerle ilgili dönem içerisinde ödenen leasing giderlerinin Faaliyet Giderlerinde gösterildiğinin belirlenmesi durumunda söz konusu tutar SMM kalemine aktarılır.

5.7.5. 64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar

İşletmenin esas faaliyeti dışında iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan elde edilen temettü geliri ile faiz ve diğer temettü gelirleri, temerrüt faizleri, kambiyo karları, kira gelirleri, menkul kıymet satış karları gibi diğer faaliyetlerden elde edilen olağan gelir ve karlardan oluşur.

- 640. İştiraklerden Temettü Gelirleri
- 641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri
- 642. Faiz Gelirleri

- 643. Komisyon Gelirleri
- 644. Konusu Kalmayan Karşılıklar
- 645. Menkul Kıymet Satış Karları
- 648. Reeskont Faiz Gelirleri
- 649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır:

➤ Temettü gelirlerinin devamlılığı kârlılık açısından önemlidir. Hisse senedi ve tahvil gibi menkul kıymet satışından doğan karlar ya da zararlar bu hesaba alınmaz. Holdinglerde temettü gelirleri satışlar kalemine aktarılır.

➤ Esas faaliyeti acentelik, temsilcilik vb. olan işletmelerde Komisyon Gelirleri Hesabı içerisinde izlenen tutarların devamlılık gösterip göstermediği araştırılarak satışlar kalemine aktarılır.

5.7.6. 65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)

İşletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetlerle ilgili gider ve zararları içerir. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar aşağıdaki gibidir:

- 653. Komisyon Giderleri (-)
- 654. Karşılık Giderleri (-)
- 655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
- 656. Kambiyo Zararları (-)
- 657. Reeskont Faiz Giderleri (-)
- 659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

5.7.7. 66. Finansman Giderleri (-)

İşletmenin borçlandığı tutarlarla ilgili olarak katlanılan ve varlıkların maliyetine eklenmemiş bulunan faiz, kur farkları, kredi komisyonları ve benzeri diğer giderleri kapsar.

- 660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)
- 661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri8-)

5.7.8. 67. Olağandışı Gelir ve Karlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle arızı nitelik taşıyan duran varlıkların satışlarından elde edilen karlar ile olağan dışı olay ve gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gelir ve karların yer aldığı hesap grubudur.

- 671. Önceki Dönem Gelir ve Karlar
- 679. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar

5.7.9. 68. Olağandışı Gider ve Zararlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle sık sık ve düzenli olarak ortaya çıkması beklenmeyen işlem ve olaylardan kaynaklanan gider ve zararların yer aldığı hesap grubudur.

- 680. Çalışılmayan Kısım Gider ve Zararları (-)
- 681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)
- 689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)

5.7.10. 69. Dönem Net Karı veya Zararı

Dönem sonunda 6. gruptaki hesapların tamamı “690 Dönem Net Kar veya Zararı hesabına aktarılarak kapatılır. Tüm gelir ve giderlerin toplandığı bu hesabın, alacak kalanı vergi öncesi dönem net karını, borç kalanı ise dönem zararını gösterir. (Sevilengül, 2000: 606)

5.8. KONSOLİDE ARINDIRMALARI

Konsolide finansal tabloların, grubun gerçek finansal performansını yansıtabilmesi için; çalışmaya konu olan firmaların karşılıklı kayıtlarının konsolide bilanço ve gelir tablolarından arındırılması (elemine edilmesi) gerekmektedir. Konsolide finansal tablolar, hukuki açıdan birbirinden bağımsız işletmelerin finansal tablolarının birleştirilmesi ile meydana geldiği için, grup içi satış ve satın almalar, bu ticari ilişkilerden doğan borç-alacak ilişkileri, grup içi finansman, hizmet transferleri, iştirakler irdelenmesi gereken konulardır. Ancak konsolidasyonda göz önünde bulundurulması gereken nokta, konsolidasyon kapsamına alınan firmaların sadece birbirlerine olan borç-alacaklarının karşılıklı olarak düşülmesidir. Her ne sebeple olursa olsun 3. kişilere karşı olan borç-alacaklar karşılıklı düşülmemelidir.

Konsolide Finansal Analiz Raporu düzenlendiği takdirde; konsolideye dahil edilen iştirak/bağlı ortaklık firmasına ait hisse senetlerinin değeri ne kadar görülürse görülsün tamamı karşılıklı iştirakler şeklinde Konsolide Mali Tablolarda arındırma konusu yapılmalıdır.

ALTINCI BÖLÜM

6. UYGULAMALI KONSOLİDE BİLANÇO ANALİZİ

6.1. GENEL AÇIKLAMA

Çalışmanın bu bölümünde, buraya kadar anlatılan kredi değerlendirme amaçlı işlemlerin bir uygulama yöntemiyle daha somut bir şekilde ortaya konması amaçlanmıştır. Bankaların ticari kredi değerlendirme sürecinde, birbirinden farklı yöntemler deneyebileceği gibi, çalışmada bu sürece daha geniş bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Konuyla ilgili uygulama süreci genel olarak Mali Tahlil ve İstihbarat, Kredi Değerleme, Ticari Krediler Tahsis, Ticari Pazarlama Birimlerinin yanı sıra şubelerce de yapılabilmektedir. Ancak kredi değerlendirme sürecinde mali analiz çalışmaları hangi birim tarafından yapılırsa yapılsın, analistin bilgi ve beceri bakımından donanımlı olması gerekmektedir. Bu bağlamda aynı sektörde faaliyet gösteren firmalarda dahi, mali analiz süreci farklı bir bakış açısını gerektirmektedir. Yapılan dinamik bir analizde, sunulan mali tablolarda yaklaşıma göre birçok husus farklı olmakla birlikte, çalışmanın verimini ve sonucunu ciddi bir şekilde etkileyeceği unutulmamalıdır.

6.2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, kredi değerlendirme sürecinin bir parçası olan mali analiz çalışmaları ve mali tablolar üzerinde yapılan aktarma arındırma işlemleri, gıda sektöründe faaliyet gösteren iki grup firması baz alınarak yapılmıştır. Her iki grup firmasının üç döneme (2007/12, 2008/12, 2009/12) ait mali tabloları çalışmanın amacını ortaya koymak için incelemeye tabi tutulmuştur. Grup firmalara ait

konsolide mali tablolar oluşturularak eleminasyon işlemleri de ayrıca anlatılmıştır. Uygulamada analistler tarafından çok sık kullanılan ve mali analizde vazgeçilmez bir unsur olan mizanların çok fazla yer kaplaması nedeniyle, çalışmada yapılan aktarma-arındırmalara ilişkin açıklama kısmında mizanda yer alan hesap grubunun detayına da yer verilmiştir. Ayrıca örnek bir mizan EK-1’de sunulmuştur.

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. ve ABC GIDA PAZARLAMA LTD. ŞTİ. olarak adlandırılan grup firmalarına ait gerçek hüviyet bilgileri gizli tutulmuştur.

Bankalar mali analiz sürecinde kredi müşterisinden, ya bağımsız denetimden geçmiş (Yeminli Mali Müşavir Onaylı), ya da Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekinde yer alan bilanço ve gelir tablosunu talep etmektedirler. Bu bağlamda Tablo 6.9 ve Tablo 6.10’de grup firmaları tarafından beyan edilen Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekinde yer alan, bilanço ve gelir tablosu değerleri aktarılmıştır. Tablo 6.11’da ise müşteri tarafından beyan edilen mali tabloların konsolide edilmiş hali yer almaktadır. Kredi müşterisi tarafından beyan edilen mali veriler uygulamada kullanılmak üzere oluşturulan ve aktarma-arındırma işlemlerinin yapılacağı tablolara aktarılmıştır (Tablo 6.18, 6.19 ve 6.20). Bu nedenle mali yorumlar yapılırken aktarma-arındırma işlemlerinin yapılarak analize hazır hale getirilen tablolar kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılmak üzere mali analiz tekniklerinde yer alan matematiksel sonuçların tespiti için bilanço ve gelir tablosu formatı MS Exell programı kullanılarak oluşturulmuştur. Bu formatta karşılaştırmalı tablolar, dikey yüzde yöntemi, trend ve oran analizi yöntemlerine ait veriler formülize edilerek oranların hesaplanması sağlanmıştır. Mali tabloların analizine yönelik kullanılan oranların rakamsal sonuçlarında ihtiyatlılık gereği virgülden sonra iki rakam kullanılmıştır. Bilançonun aktif ve pasifinde yer alan tutarlar için kullanılan dikey analiz yönteminde, her bir hesap kalemi toplam aktif tutarına oranlanarak, gelir tablosunda yer alan tutarlar ise, net satışlara oranlanarak hesaplanmıştır. Trend analizi yönteminde ise baz bir yıl belirlenerek oranlama yöntemi değil, incelenen her dönemin kendinden önceki döneme oranlanarak hesaplanması yapılmıştır.

Çalışmada araştırma amacı olarak belirlenen, aktarma-arındırma işlemleri neticesinde mali analiz yöntemlerinden elde edilen matematiksel değerlerde meydana gelen değişikliklerin tespit edilmesi ve mali yorumlara etkisi karşılaştırılmalı olarak incelenirken, bazı değerlere ilişkin grafikler de kullanılmıştır.

6.3. MALİ ANALİZE KONU OLAN FİRMALARA AİT GENEL BİLGİLER

Aşağıda çalışmada incelenecek firmaların; unvanı, kuruluş tarihi, sermaye yapısı, özgeçmiş bilgileri, faaliyet konusu ve alış-satış koşulları hakkında bilgiler verilmiştir.

6.3.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.

Firmanın Ticari Unvanı : XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş.

Kuruluş Tarihi / Süresi : 14.02.1985 / 99 Yıl

Tablo 6.1: XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. Ortak ve Sermaye Yapısı

Adı Soyadı	KURULUŞTAKİ DURUM		GÜNCEL DURUM		Görevi
	Hisse Oranı (%)	Hisse Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)	Hisse Tutarı (TL)	
AHMET ASLAN	20	2.000	20	1.000.000	Y.K.B.
MEHMET AKİF ASLAN	20	2.000	20	1.000.000	Y.K. BAŞ.VEK.
İLHAMİ ASLAN	20	2.000	20	1.000.000	Y.K.Ü.
ALİ ASLAN	20	2.000	20	1.000.000	Y.K.Ü.
EMRE ASLAN	20	2.000	20	1.000.000	Y.K.Ü.
TOPLAM	100	10.000	100	5.000.000	

Son sermaye artırımını, 20.03.2006 tarihinde yapılmıştır. 1.000.000 TL olan şirket sermayesi, 5.000.000 TL'ye yükseltilmiştir. (TTSG: 29.04.2006, Sayı: 7201)

FİRMA VE FAALİYETLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ:

Konumuz firma, 1985 yılında Aslan ailesi tarafından, 10.000 TL sermaye ile yukarıdaki ortaklarca tesis edilmiştir. Kurulduğu günden, günümüze kadarki olan süreçte birçok sermaye artırımını yapmıştır ve ortaklık yapısında herhangi bir değişiklik olmamıştır. Firma, çay üretimi ve satışı konusunda faaliyet göstermekte olup, çay üretim fabrikasında yapılan üretim şeması (süreci) aşağıda verilmiştir.

Soldurma - Kıvırma - Fermantasyon - Fırınlama (Kurutma) - Tasnif - Ambar ve Paketleme

Şirket tarafından paketleme işlemlerinin yapıldığı çay ASLANÇAY Orjinal Çay ® tescilli markası ile satışa sunulmaktadır.

19.06.2012 tarihine kadar geçerli kapasite raporuna göre, fabrikada günde 200 ton yaş çay ve yılda 2.500 ton kuru çay üretimi, ayrıca 8000 ton çay paketleme kapasitesi mevcuttur.

Şirket, satışlarını toplam 35 ana bayi (distribütör) üzerinden gerçekleştirmektedir ve perakende satış yapmamaktadır. Bayi kanalı ile yapılan satışlarda, teminat olarak müşteri çeki ve teminat mektubu alınmaktadır. Çek karşılığı yapılan satışlarda müşterilerden ortalama olarak 30-60 gün vadeli çek alınmaktadır ve teminat mektubu karşılığı yapılan satışlarda ise teminat mektubunda yer alan tutar ile 1/10 marjlı olmak üzere ortalama 30-45 gün vadeli olarak satış yapılmaktadır. Şirketin 35 ana bayisinden biri olan ve aynı zamanda şirketin %20 oranında iştiraki olduğu ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'ye ait detay bilgiler ayrıca verilmiştir. Ayrıca şirket, 5 adet ulusal zincir markete fason üretim yapmaktadır ve bu marketlerle genelde 30 gün vadeli açık hesap şeklinde çalışılmaktadır.

Faaliyetlerin devamı için, yapılan alımların %80'i (hammadde, yarı mamul, mamul) yaş veya kuru çaydan oluşmaktadır. Söz konusu ürünler bölgede aracılık hizmeti veren kooperatifler, müstahsiller ve üreticilerden temin edilmektedir. Şirket

tarafından yaş olarak alınan çay ağırlıklı olarak üreticilerden peşin ödemeler şeklinde temin edilirken, müstahsillere 60 gün vadeli çek verilmektedir. Kooperatiflerden temin edilen kuru çay alımlarında ise ağırlıklı olarak 30-60 gün vadelerde ve açık hesap şeklinde çalışılmaktadır.

Şirket üretim faaliyetlerini; Ortaköy Köyü Güneysu / Rize adresinde yer alan tesislerde gerçekleştirmektedir. Tesisler, firma aktifine kayıtlıdır. Şirket toplam 20.000 m² arazi üzerinde ve 11.000 m² kapalı alana kurulu tesislerde, 80 daimi + mevsime göre ilave 50 geçici personel ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

6.3.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.

Firmanın Ticari Unvanı : ABC GIDA PAZARLAMA LTD. ŞTİ.

Ticaret Unvanı (Kuruluş) : ABC İNŞAAT TAAHHÜT SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Kuruluş Tarihi / Süresi : 07.02.1995 / 99 Yıl

Tablo 6.2: ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. Ortak ve Sermaye Yapısı

Adı Soyadı	KURULUŞTAKİ DURUM		GÜNCEL DURUM		Görevi
	Hisse Oranı (%)	Hisse Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)	Hisse Tutarı (TL)	
AHMET ASLAN	20	20.000	20	2.000.000	Şir. Müd.
MEHMET AKİF ASLAN	20	20.000	20	2.000.000	
İLHAMİ ASLAN	20	20.000	20	2.000.000	
ALİ ASLAN	20	20.000	20	2.000.000	
EMRE ASLAN	20	20.000	20	2.000.000	
XYZ ÇAY ÜR. A.Ş.	20	20.000	20	2.000.000	
TOPLAM	100	100.000	100	12.000.000	

30.12.2009 tarihinde, 6.000.000 TL olan şirket sermayesi, 12.000.000 TL'ye yükseltilmiştir. Artırılan sermayenin ¼ 'ü tescil tarihinden en geç 3 ay içerisinde kalan ¾'ü ise 30.11.2012 tarihinde ödenecektir. (TTSG: 06.01.2010, Sayı: 7473)

19.12.1999 tarihinde, Strazburg Cad. No: 32/9 Sıhhiye / ANKARA olan şirket merkezi, Öz Ankara Gıda Toptancılar Sitesi No: 234 Yenimahalle/ ANKARA (TTSG: 26.12.1999, Sayı: 4210)

FİRMA VE FAALİYETLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ:

Konumuz firma, Aslan ailesi tarafından, 1995 yılında 100.000 TL sermaye ile tesis edilmiştir. Kurulduğu günden bu yana unvan değişikliği, adres değişikliği ve dört defa sermaye artırımını yapmıştır. Kuruluş amacı ve kuruluştaki faaliyet konusu inşaat taahhüt sektöründe yap-sat işleri ve özel konut inşaatı olan firmanın, 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeniyle faaliyet konusu değiştirilerek bugünkü yapısına kavuşmuştur.

Firma grubun diğer firması XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş. bünyesinde üretilen ASLANÇAY markasının İç Anadolu Bölge distribütörlüğünün yanı sıra, gıda sektöründe çeşitli markaların Ankara ana bayiliğini yapmaktadır. Firma tarafından dağıtımı yapılan toplam ürün sayısı 16 iken, marka sayısı ise 6 tanedir. İç Anadolu Bölgesi ve Ankara genelinde yapılan ürün tedariki şirket aktiflerinde kayıtlı olan 56 adet taşıt (kamyonet, pikap, hafif ticari araç vb.) ile yapılmaktadır.

Firma tarafından satışı yapılan ürünler toplam 5.350 noktaya ulaştırılmaktadır ve müşteri portföyü ulusal zincir marketler, il genelinde faaliyet gösteren toptancılar ve diğer marketlerden oluşmaktadır. Firmanın satışını yaptığı ürünlerin yaklaşık % 35'lik kısmı ulusal zincir marketlere yapılmaktadır ve söz konusu müşteriler ile ortalama 60-90 gün vadeli açık hesap şeklinde çalışılmaktadır. Diğer toptancı ve marketlere yapılan satışlarda ise 45-60 gün vadeli senet veya çek alınmaktadır.

Firma alımlarını, distribütörlüğünü yaptığı toplam altı firmadan yapmaktadır ve bu firmalardan beş tanesine teminat mektubu verilmiştir. Aynı zamanda bu firmalarla yapılan anlaşmalar nedeniyle belirlenen bankalarda doğrudan borçlanma (DBS) için limit tahsisi yaptırılmıştır. Bu sayede şirkete ürün satışı gerçekleştiren firmalar, günü geldiğinde hesapta biriken alacağı, şirketin hesabında yeterli bakiye olmasa da tahsil edebilmektedirler. Grup firması XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.'den alınan ürünler için ödemelerde genel bir kural bulunmamakla birlikte, sene sonunda mahsuplaşma yapılmaktadır.

6.4. GRUP FİRMALARINA AİT RİSK BİLDİRİM CETVELLERİ (MEMZUÇ)

TCMB tarafından yayınlanan, memzuç bilgileri bankaların kredi analizinde, müşterinin mali borçları hakkında bilgi sağladığı en önemli kaynaktır. Tabloda yer alan her bir sütunda risk grubuna göre ayırım yapılarak, şirketin bankalardan ve diğer finans kuruluşlarından kullanmış olduğu nakdi veya gayri nakdi riskleri yer almaktadır. Mali analiz çalışmalarında ilgili dönemdeki memzuç kayıtları ile aynı dönemdeki mali borçlar karşılaştırmalı olarak incelenerek irdelenmelidir. Analist için memzuç kayıtları esas teşkil eder ve firma tarafından beyan edilen mali verilerde, riskin tamamının izlenip izlenmediği ve vadeleri itibarıyla inceleme yapılır. İncelemenin ardından uygunluk sağlanmadığı kanısına varılırsa durum firma yetkilisine sorulur ve gerekli aktarma-arındırma işlemleri yapılır. Tablonun sol üst köşesinde yer alan (BS: Banka sayısı) hücrede, firmanın kaç bankayla kredili çalışmasının olduğu gösterilmektedir. Aşağıda grup firmalarına ait üç dönemin (2007/12, 2008/12, 2009/12) memzuç kayıtları verilmiştir.

Tablo 6.3: XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2007/12 Dönemi Memzucu

2007/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS3	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100 TL NAK	5.000.000	577.418	120.009	0	17.845	0	715.272
150 YP NAK	5.000.000	0	0	0	0	0	0
NToplam	10.000.000	577.418	120.009	0	17.845	0	715.272
200 TL GN	10.000.000	0	0	550.000	0	0	550.000
203 TL DIG	580.000	72.417	0	0	0	0	72.417
GN Toplam	10.580.000	72.417	0	550.000	0	0	622.417
700 FAKTRG	3.500.000	587.000	165.241	0	0	0	752.241
Fak Top.	3.500.000	587.000	165.241	0	0	0	752.241
TOPLAM	24.080.000	1.236.835	285.250	550.000	17.845	0	2.089.930

Tablo 6.4. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2008/12 Dönemi Memzucu

2008/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS:4	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100 TL NAK	6.500.000	565.247	240.743	0	21.450	0	827.440
150 YP NAK	5.000.000	0	0	0	0	0	0
NToplam	11.500.000	565.247	240.743	0	21.450	0	827.440
200 TL GN	12.000.000	0	0	550.000	0	0	550.000
203 TL DIG	1.000.000	55.000	0	0	0	0	55.000
GNToplam	13.000.000	55.000	0	550.000	0	0	605.000
700 FAKTRG	3.500.000	616.587	157.480	0	0	0	774.067
Fak Top	3.500.000	616.587	157.480	0	0	0	774.067
TOPLAM	28.000.000	1.236.834	398.223	550.000	21.450	0	2.206.507

Tablo 6.5. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. 2009/12 Dönemi Memzucu

2009/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS:6	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100 TL NAK	7.500.000	658.490	303.814	0	22.243	0	984.547
150 YP NAK	5.500.000	0	0	0	0	0	0
NToplam	13.000.000	658.490	303.814	0	22.243	0	984.547
200 TL GN	12.000.000	0	0	550.000	0	0	550.000
203 TL DIG	1.000.000	68.450	0	0	0	0	68.450
GNToplam	13.000.000	68.450	0	550.000	0	0	618.450
700 FAKTRG	4.250.000	365.444	154.632	0	0	0	520.076
Fak Top	4.250.000	365.444	154.632	0	0	0	520.076
TOPLAM	30.250.000	1.092.384	458.446	550.000	22.243	0	2.123.073

Tablo 6.6. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2007/12 Dönemi Memzucu

2007/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS:8	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100 TL NAK	7.500.000	419.315	273.698	647.500	11.393	0	1.351.906
130 TFINKR	5.500.000	285.417	96.855	0	12.536	0	394.808
150 YP NAK	6.500.000	116.230	213.602	147.530	8.545	0	485.907
NToplam	19.500.000	820.962	584.155	795.030	32.474	0	2.232.621
200 TL GN	12.550.000	254.690	0	876.000	0	0	1.130.690
203 TL DIG	4.500.000	105.414	0	0	0	0	105.414
GNToplam	17.050.000	360.104	0	876.000	0	0	1.236.104
700 FAKTRG	5.000.000	440.415	0	0	21.312	0	461.727
Fak Top	5.000.000	440.415	0	0	21.312	0	461.727
TOPLAM	41.550.000	1.621.481	584.155	1.671.030	53.786	0	3.930.452

Tablo 6.7. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2008/12 Dönemi Memzucu

2008/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS8	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100TLNAK	7.500.000	343.451	122.698	847.500	12.142	0	1.325.791
130TFNKR	5.500.000	390.417	96.855	0	9.356	0	496.628
150YPNAK	6.500.000	516.336	562.155	148.530	11.878	0	1.238.899
NToplam	19.500.000	1.250.204	781.708	996.030	33.376	0	3.061.318
200TLGN	12.550.000	285.700	0	876.000	0	0	1.161.700
203TLDIG	4.500.000	128.451	0	0	0	0	128.451
GNToplam	17.050.000	414.151	0	876.000	0	0	1.290.151
700FAKTRG	5.000.000	472.000	0	0	16.318	0	488.318
Fak Top	5.000.000	472.000	0	0	16.318	0	488.318
TOPLAM	41.550.000	2.136.355	781.708	1.872.030	49.694	0	4.899.787

Tablo 6.8. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. 2009/12 Dönemi Memzucu

2009/ 12. Ay itibarıyla T.CMB. Birleştirilmiş Kredi Limit ve Risk Cetveli (TL)

BS9	Limit	Risk			Rees+Köm	Tem+Tah	TOPLAM RİSK
		Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade			
100TLNAK	8.000.000	985.544	696.336	224.312	16.852	0	1.923.044
130TFNKR	6.250.000	415.221	58.792	0	9.488	0	483.501
150YPNAK	6.500.000	391.445	142.877	1.002.334	24.363	0	1.561.019
NToplam	20.750.000	1.792.210	898.005	1.226.646	50.703	0	3.967.564
200TLGN	12.550.000	487.410	0	1.258.000	0	0	1.745.410
203TLDIG	4.650.000	156.250	0	0	0	0	156.250
GNToplam	17.200.000	643.660	0	1.258.000	0	0	1.901.660
700FAKTRG	5.000.000	589.600	0	0	32.570	0	622.170
Fak Top	5.000.000	589.600	0	0	32.570	0	622.170
TOPLAM	42.950.000	3.025.470	898.005	2.484.646	83.273	0	6.491.394

6.5. FİRMALAR TARAFINDAN BEYAN EDİLEN MALİ TABLOLAR

Bankalar, uygulama da kredi analizi için firmalardan bilanço ve gelir tablosu ekli Kurumlar Vergisi Beyannamesi veya bağımsız denetimden geçmiş (Yeminli Mali Müşavir onaylı) bilanço ve gelir tablosunu talep etmektedirler. Çalışma da analiz etmek amacıyla incelemeye konu olan firmalara ait karşılaştırmalı ve üç döneme ait mali verileri aşağıda verilmiştir. Mali veriler tarafımızca hazırlanan bilanço ve gelir tablosu formatına aktarılmıştır ve dikey, trend ve oran analizi sonuçları da hesaplanmıştır.

6.5.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'ye ait Mali Tablolar

Tablo 6.9: XYZ A.Ş. Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolar	2007/12	DIKEY ANALİZ	2008/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ	2009/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ
I.DÖNEM VARLIKLAR	9.191.497	70,50%	10.141.865	71,39%	10,34%	11.052.000	68,37%	8,97%
A.HAZIR DEĞERLER	715.147	5,49%	622.903	4,38%	-12,90%	807.021	4,99%	29,56%
1.Kasa	256.596	1,97%	344.954	2,43%	34,43%	397.264	2,46%	15,16%
2.Alınan Çekler	445.000	3,41%	456.850	3,22%	2,66%	512.874	3,17%	12,26%
3.Bankalar	510.154	3,91%	423.600	2,98%	-16,97%	486.836	3,01%	14,93%
4.Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri(-)	496.603	3,81%	602.501	4,24%	21,32%	589.953	3,65%	-2,08%
B.MENKUL DEĞERLER	947.690	7,27%	924.875	6,51%	-2,41%	930.875	5,76%	0,65%
3.Kamu Kesim Tah.Sen. ve Bonolar	947.690	7,27%	924.875	6,51%	-2,41%	930.875	5,76%	0,65%
C.TİCARİ ALACAKLAR	2.853.080	21,88%	3.384.226	23,82%	18,62%	3.585.082	22,18%	5,94%
1.Alıcılar	1.556.519	11,94%	1.804.313	12,70%	15,92%	2.162.328	13,38%	19,84%
2.Alacak Senetleri	907.970	6,96%	1.070.722	7,54%	17,92%	1.002.362	6,20%	-6,38%
4.Verilen Depozito ve Teminatlar	163.591	1,25%	163.591	1,15%	0,00%	163.591	1,01%	0,00%
6.Diğer Ticari Alacaklar	225.000	1,73%	345.600	2,43%	53,60%	256.801	1,59%	-25,69%
D.DİĞER ALACAKLAR	626.000	4,80%	668.456	4,71%	6,78%	855.871	5,29%	28,04%
1.Ortaklardan Alacaklar	560.000	4,30%	560.000	3,94%	0,00%	760.000	4,70%	35,71%
5.Diğer Çeşitli Alacaklar	66.000	0,51%	108.456	0,76%	64,33%	95.871	0,59%	-11,60%
E.STOKLAR	4.049.580	31,06%	4.541.405	31,97%	12,15%	4.796.013	29,67%	5,61%
1.İlk Madde ve Malzeme	258.908	1,99%	406.488	2,86%	57,00%	537.134	3,32%	32,14%
3.Mamuller	2.757.198	21,15%	2.985.761	21,02%	8,29%	3.050.357	18,87%	2,16%
4.Ticari Mallar	662.000	5,08%	771.260	5,43%	16,50%	787.932	4,87%	2,16%
5.Diğer Stoklar	225.600	1,73%	225.600	1,59%	0,00%	225.600	1,40%	0,00%
7.Verilen Sipariş Avansları	145.874	1,12%	152.296	1,07%	4,40%	194.990	1,21%	28,03%
F.DİĞER DÖNEM VARLIKLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	77.138	0,48%	-
1.Devreden KDV	-	0,00%	-	0,00%	-	77.138	0,48%	-
II.DURAN VARLIKLAR	3.846.022	29,50%	4.063.851	28,61%	5,66%	5.112.669	31,63%	25,81%
A.MALİ DURAN VARLIKLAR	1.000.000	7,67%	1.000.000	7,04%	0,00%	1.000.000	6,19%	0,00%
3.İştirakler	1.000.000	7,67%	1.000.000	7,04%	0,00%	2.000.000	12,37%	100,00%
4.İştirakler Sermaye Taahhütleri(-)	-	0,00%	-	0,00%	-	1.000.000	6,19%	-
B.MADDİ DURAN VARLIKLAR	2.837.342	21,76%	3.057.141	21,52%	7,75%	4.104.640	25,39%	34,26%
1.Arazi ve Arsalar	450.000	3,45%	450.000	3,17%	0,00%	450.000	2,78%	0,00%
2.Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	240.509	1,84%	325.600	2,29%	35,38%	341.251	2,11%	4,81%
3.Binalar	1.340.040	10,28%	1.350.973	9,51%	0,82%	2.350.973	14,54%	74,02%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	1.297.044	9,95%	1.378.717	9,71%	6,30%	1.364.923	8,44%	-1,00%
5.Taşıtlar	248.110	1,90%	265.475	1,87%	7,00%	455.900	2,82%	71,73%
6.Demirbaşlar	166.911	1,28%	194.644	1,37%	16,62%	214.794	1,33%	10,35%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	1.308.888	10,04%	1.343.512	9,46%	2,65%	1.593.512	9,86%	18,61%
9.Yapılmakta Olan Yatırımlar	403.616	3,10%	435.244	3,06%	7,84%	520.311	3,22%	19,54%
C.GEL. YIL. AİT GİD. VE GEL. TAH.	8.680	0,07%	6.710	0,05%	-22,70%	8.029	0,05%	19,66%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler	8.680	0,07%	6.710	0,05%	-22,70%	8.029	0,05%	19,66%
AKTİF (VARLIKLAR)TOPLAMI	13.037.519	100,00%	14.205.716	100,00%	8,96%	16.164.669	100,00%	13,79%
I.KISA VADELİ YABANCI KAY.	4.353.949	33,40%	4.291.617	30,21%	-1,43%	5.211.417	32,24%	21,43%
A.MALİ BORÇLAR	432.909	3,32%	427.455	3,01%	-1,26%	533.784	3,30%	24,87%
1.Banka Kredileri	432.909	3,32%	427.455	3,01%	-1,26%	533.784	3,30%	24,87%
B.TİCARİ BORÇLAR	3.027.883	23,22%	2.792.080	19,65%	-7,79%	2.867.531	17,74%	2,70%
1.Satıcılar	1.851.273	14,20%	1.581.139	11,13%	-14,59%	1.775.937	10,99%	12,32%
2.Borç Senetleri	542.678	4,16%	595.199	4,19%	9,68%	706.673	4,37%	18,73%
5.Diğer Ticari Borçlar	633.932	4,86%	615.742	4,33%	-2,87%	384.921	2,38%	-37,49%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	592.787	3,67%	-
1.Ortaklara borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	566.851	3,51%	-
4.Personele Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	21.674	0,13%	-
5.Diğer Çeşitli Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	4.262	0,03%	-
D.ALINAN AVANSLAR	761.419	5,84%	916.137	6,45%	20,32%	1.043.479	6,46%	13,90%
E.ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ. YÜK.	120.785	0,93%	149.984	1,06%	24,17%	141.734	0,88%	-5,50%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	19.048	0,15%	45.635	0,32%	139,58%	805	0,00%	-98,24%
2.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesin.	101.737	0,78%	104.349	0,73%	2,57%	140.692	0,87%	34,83%
4.Diğer Yükümlülükler	-	0,00%	-	0,00%	-	237	0,00%	-
F.BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	10.953	0,08%	5.961	0,04%	-45,58%	32.102	0,20%	438,53%
1.Dönem Karı Ver. ve Diğ.Y.Kar.	13.199	0,10%	14.291	0,10%	8,27%	60.453	0,37%	323,01%
2.Dönem Karı Peş.Öd.Ver.ve.Diğ.(-)	2.246	0,02%	8.330	0,06%	270,88%	28.351	0,18%	240,35%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	1.315.588	10,09%	1.788.349	12,59%	35,94%	1.906.893	11,80%	6,63%
A.MALİ BORÇLAR	262.363	2,01%	382.535	2,69%	45,80%	428.510	2,65%	12,02%
1.Banka Kredileri	262.363	2,01%	382.535	2,69%	45,80%	428.510	2,65%	12,02%
B.TİCARİ BORÇLAR	603.225	4,63%	820.214	5,77%	35,97%	837.128	5,18%	2,06%
1.Satıcılar	448.225	3,44%	665.214	4,68%	48,41%	650.128	4,02%	-2,27%
4.Alınan Depozito ve Teminatlar	155.000	1,19%	155.000	1,09%	0,00%	187.000	1,16%	20,65%
C.DİĞER BORÇLAR	450.000	3,45%	585.600	4,12%	30,13%	641.255	3,97%	9,50%
1.Ortaklara Borçlar	450.000	3,45%	585.600	4,12%	30,13%	641.255	3,97%	9,50%

III.OZ KAYNAKLAR	7.367.982	56,51%	8.125.750	57,20%	10,28%	9.046.359	55,96%	11,33%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	7.423.821	56,94%	7.423.821	52,26%	0,00%	7.423.821	45,93%	0,00%
1.Sermaye	5.000.000	38,35%	5.000.000	35,20%	0,00%	5.000.000	30,93%	0,00%
3.Sermaye Düzelt. Olumlu Farkları	2.423.821	18,59%	2.423.821	17,06%	0,00%	2.423.821	14,99%	0,00%
B.KAR YEDEKLERİ	381.968	2,93%	381.968	2,69%	0,00%	381.968	2,36%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	29.527	0,23%	29.527	0,21%	0,00%	29.527	0,18%	0,00%
3.Olağanüstü Yedekler	352.441	2,70%	352.441	2,48%	0,00%	352.441	2,18%	0,00%
D.GEÇMİŞ YIL KARLARI	- 1.017.013	-7,80%	- 437.807	-3,08%	-56,95%	319.961	1,98%	-173,08%
1.Geçmiş Yıl Karları	133.064	1,02%	712.270	5,01%	435,28%	1.470.038	9,09%	106,39%
2.Geçmiş Yıl Zararları (-)	1.150.077	8,82%	1.150.077	8,10%	0,00%	1.150.077	7,11%	0,00%
E.DÖNEM NET KARI(ZARARI)	579.206	4,44%	757.767	5,33%	30,83%	920.610	5,70%	21,49%
1.Dönem Net Karı	579.206	4,44%	757.767	5,33%	30,83%	920.610	5,70%	21,49%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	13.037.519	100,00%	14.205.716	100,00%	8,96%	16.164.669	100,00%	13,79%
GELİR TABLOSU								
A- BRÜT SATIŞLAR	11.841.160	103,21%	15.486.507	109,02%	30,79%	19.476.709	120,49%	25,77%
1- Yurtiçi Satışlar	11.811.042	102,94%	15.468.064	108,89%	30,96%	19.432.975	120,22%	25,63%
3- Diğer Gelirler	30.118	0,26%	18.443	0,13%	-38,76%	43.734	0,27%	137,13%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	367.985	3,21%	146.400	1,03%	-60,22%	317.833	1,97%	117,10%
1- Satıştan İndeler (-)	367.985	3,21%	146.400	1,03%	-60,22%	317.833	1,97%	117,10%
C- NET SATIŞLAR	11.473.175	100,00%	15.340.107	107,99%	33,70%	19.158.876	118,52%	24,89%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	9.945.507	86,68%	13.359.609	94,04%	34,33%	17.014.765	105,26%	27,36%
1- Satılan Mamuller Maliyeti (-)	9.945.507	86,68%	13.359.609	94,04%	34,33%	17.014.765	105,26%	27,36%
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	1.527.668	13,32%	1.980.498	13,94%	29,64%	2.144.111	13,26%	8,26%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	811.664	7,07%	1.119.810	7,88%	37,96%	1.092.985	6,76%	-2,40%
2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	688.258	6,00%	858.060	6,04%	24,67%	864.125	5,35%	0,71%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	123.406	1,08%	261.750	1,84%	112,10%	228.860	1,42%	-12,57%
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	716.004	6,24%	860.688	6,06%	20,21%	1.051.126	6,50%	22,13%
F- DİĞER FAAL.OLAĞ.GEL VE KÂR.	126.733	1,10%	181.382	1,28%	43,12%	241.059	1,49%	32,90%
3- Faiz Gelirleri	95.846	0,84%	95.145	0,67%	-0,73%	114.752	0,71%	20,61%
4- Komisyon Gelirleri	13.256	0,12%	17.485	0,12%	31,90%	16.245	0,10%	-7,09%
7- Kambiyo Kârları	15.294	0,13%	65.325	0,46%	327,13%	104.210	0,64%	59,53%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	2.337	0,02%	3.427	0,02%	46,64%	5.852	0,04%	70,76%
G- DİĞER FAAL.OLAĞ GİD VE ZAR	31.368	0,27%	33.999	0,24%	8,39%	92.839	0,57%	173,06%
4- Kambiyo Zararları	13.211	0,12%	9.658	0,07%	-26,89%	16.258	0,10%	68,34%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	18.157	0,16%	24.341	0,17%	34,06%	76.581	0,47%	214,62%
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	155.200	1,35%	160.224	1,13%	3,24%	164.432	1,02%	2,63%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	155.200	1,35%	160.224	1,13%	3,24%	164.432	1,02%	2,63%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	656.169	5,72%	847.847	5,97%	29,21%	1.034.914	6,40%	22,06%
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂR.	95.164	0,83%	115.620	0,81%	21,50%	125.632	0,78%	8,66%
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	95.164	0,83%	115.620	0,81%	21,50%	125.632	0,78%	8,66%
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZAR (-)	27.325	0,24%	16.258	0,11%	-40,50%	9.784	0,06%	-39,82%
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zar (-)	27.325	0,24%	16.258	0,11%	-40,50%	9.784	0,06%	-39,82%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	724.008	6,31%	947.209	6,67%	30,83%	1.150.762	7,12%	21,49%
K- DÖN.KÂRI.VER.VE D.Y.Y.K.(-)	144.802	1,26%	189.442	1,33%	30,83%	230.152	1,42%	21,49%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	579.206	5,05%	757.767	5,33%	30,83%	920.610	5,70%	21,49%

6.5.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'ye ait Mali Tablolar

Tablo 6.10: ABC Ltd. Şti. Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolar	2007/12	DIKEY ANALİZ	2008/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ	2009/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ
I.DÖNEN VARLIKLAR	13.811.586	91,94%	15.662.509	91,56%	13,40%	18.760.766	91,20%	19,78%
A.HAZIR DEĞERLER	1.918.543	12,77%	1.957.827	11,45%	2,05%	2.166.201	10,53%	10,64%
1.Kasa	140.474	0,94%	138.961	0,81%	-1,08%	289.469	1,41%	108,31%
2.Alınan Çekler	1.373.241	9,14%	1.723.033	10,07%	25,47%	1.613.670	7,84%	-6,35%
3.Bankalar	1.060.847	7,06%	975.600	5,70%	-8,04%	1.101.908	5,36%	12,95%
4.Verilen Çekler ve Ödeme Em.(-)	670.255	4,46%	895.600	5,24%	33,62%	854.673	4,15%	-4,57%
5.Diğer Hazır Değerler	14.236	0,09%	15.833	0,09%	11,22%	15.827	0,08%	-0,04%
C.TİCARİ ALACAKLAR	9.336.947	62,15%	11.008.750	64,36%	17,91%	12.194.471	59,28%	10,77%
1.Alicılar	5.574.123	37,10%	8.099.380	47,35%	45,30%	9.112.327	44,30%	12,51%
2.Alacak Senetleri	1.857.824	12,37%	895.600	5,24%	-51,79%	897.637	4,36%	0,23%
4.Verilen Depozito ve Teminatlar	55.000	0,37%	55.000	0,32%	0,00%	65.000	0,32%	18,18%
6.Diğer Ticari Alacaklar	1.850.000	12,31%	1.958.770	11,45%	5,88%	2.119.507	10,30%	8,21%
7.Şüpheli Ticari Alacaklar	39.965	0,27%	39.965	0,23%	0,00%	355.324	1,73%	789,09%
8.Şüpheli Ticari Alacaklar Karş.(-)	39.965	0,27%	39.965	0,23%	0,00%	355.324	1,73%	789,09%
D.DİĞER ALACAKLAR	670.255	4,46%	670.255	3,92%	0,00%	670.255	3,26%	0,00%
1.Ortaklardan Alacaklar	670.255	4,46%	670.255	3,92%	0,00%	670.255	3,26%	0,00%
E.STOKLAR	1.722.417	11,47%	1.845.784	10,79%	7,16%	3.371.413	16,39%	82,65%
4.Ticari Mallar	945.473	6,29%	914.122	5,34%	-3,32%	2.312.409	11,24%	152,97%
5.Diğer Stoklar	115.525	0,77%	115.525	0,68%	0,00%	115.525	0,56%	0,00%
7.Verilen Sipariş Avansları	661.419	4,40%	816.137	4,77%	23,39%	943.479	4,59%	15,60%
G.GEL. AY. AİT GİD. VE GEL TAH.	163.177	1,09%	155.550	0,91%	-4,67%	164.325	0,80%	5,64%
1.Gelecek Aylara Ait Giderler	163.177	1,09%	155.550	0,91%	-4,67%	164.325	0,80%	5,64%
H.DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	247	0,00%	24.343	0,14%	9755,	194.101	0,94%	697,36%
1.Devreden KDV	247	0,00%	24.343	0,14%	9755%	194.101	0,94%	697,36%
II.DURAN VARLIKLAR	1.211.236	8,06%	1.443.581	8,44%	19,18%	1.809.377	8,80%	25,34%
D.MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.020.106	6,79%	1.193.653	6,98%	17,01%	1.644.905	8,00%	37,80%
1.Arazi ve Arsalar	40.000	0,27%	40.000	0,23%	0,00%	40.000	0,19%	0,00%
3.Binalar	321.232	2,14%	321.232	1,88%	0,00%	511.524	2,49%	59,24%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	2.189	0,01%	2.189	0,01%	0,00%	2.189	0,01%	0,00%
5.Taşıtlar	724.219	4,82%	941.335	5,50%	29,98%	1.206.094	5,86%	28,13%
6.Demirbaşlar	291.048	1,94%	367.154	2,15%	26,15%	448.223	2,18%	22,08%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	358.582	2,39%	478.257	2,80%	33,37%	563.125	2,74%	17,75%
E.MADDİ OLMAYAN DURAN VAR	191.130	1,27%	244.665	1,43%	28,01%	157.588	0,77%	-35,59%
1.Haklar	145.000	0,97%	164.731	0,96%	13,61%	164.731	0,80%	0,00%
4.Araştırma ve Geliştirme Giderleri	125.386	0,83%	249.501	1,46%	98,99%	248.499	1,21%	-0,40%
5.Özel Maliyetler	18.707	0,12%	13.473	0,08%	-27,98%	14.475	0,07%	7,44%
7.Birikmiş Amortismanlar(-)	97.963	0,65%	183.040	1,07%	86,85%	270.117	1,31%	47,57%
G.GEL.YIL.AİT GİD.VE GEL. TAH.	-	0,00%	5.263	0,03%	-	6.884	0,03%	30,80%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler		0,00%	5.263	0,03%	-	6.884	0,03%	30,80%
AKTİF (VARLIKLAR)TOPLAMI	15.022.822	100,00%	17.106.090	100,00%	13,87%	20.570.143	100,00%	20,25%
I.KISA VADELİ YABANCI KAY.	5.336.947	35,53%	7.199.806	42,09%	34,90%	8.534.287	41,49%	18,53%
A.MALİ BORÇLAR	560.978	3,73%	1.020.255	5,96%	81,87%	1.550.912	7,54%	52,01%
1.Banka Kredileri	560.978	3,73%	1.020.255	5,96%	81,87%	1.550.912	7,54%	52,01%
B.TİCARİ BORÇLAR	4.261.748	28,37%	5.512.208	32,22%	29,34%	6.038.473	29,36%	9,55%
1.Satıcılar	2.456.629	16,35%	3.457.958	20,21%	40,76%	3.842.394	18,68%	11,12%
2.Borç Senetleri	1.595.119	10,62%	1.792.853	10,48%	12,40%	1.945.392	9,46%	8,51%
5.Diğer Ticari Borçlar	210.000	1,40%	261.397	1,53%	24,47%	250.687	1,22%	-4,10%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	15.525	0,09%	-	337.298	1,64%	2072,%
1.Ortaklara borçlar		0,00%		0,00%	-	328.650	1,60%	-
4.Personele Borçlar		0,00%	15.525	0,09%	-	8.648	0,04%	-44,30%
D.ALINAN AVANSLAR	428.048	2,85%	425.121	2,49%	-0,68%	452.953	2,20%	6,55%
F.ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ YÜK.	70.937	0,47%	121.881	0,71%	71,82%	99.678	0,48%	-18,22%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	65.901	0,44%	117.429	0,69%	78,19%	97.388	0,47%	-17,07%

2.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kes.	5.036	0,03%	4.452	0,03%	-11,60%	2.290	0,01%	-48,56%
G.BORÇ VE GİD. KARŞILIKLARI	1.000	0,01%	48.826	0,29%	4781,64%	-	0,00%	-100,00%
1.Dönem Karı Ver. Ve Diğ.Yas.Y.K.	49.356	0,33%	60.134	0,35%	21,84%	-	0,00%	-100,00%
2.Dön. Karı Peş.Öd.V.ve D.Y.K.(-)	48.356	0,32%	11.308	0,07%	-76,62%	-	0,00%	-100,00%
H.GEL. AY. AİT GEL.VE GİD.TAH.	14.236	0,09%	55.990	0,33%	293,30%	54.973	0,27%	-1,82%
2.Gider Tahakkukları	14.236	0,09%	55.990	0,33%	293,30%	54.973	0,27%	-1,82%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	2.761.182	18,38%	2.065.576	12,08%	-25,19%	2.592.269	12,60%	25,50%
A.MALİ BORÇLAR	1.358.337	9,04%	1.625.054	9,50%	19,64%	1.890.950	9,19%	16,36%
1.Banka Kredileri	1.358.337	9,04%	1.625.054	9,50%	19,64%	1.890.950	9,19%	16,36%
B.TİCARİ BORÇLAR	900.000	5,99%	-	0,00%	-100,00%	-	0,00%	-
2.Borç Senetleri	900.000	5,99%	-	0,00%	-100,00%	-	0,00%	-
C.DİĞER BORÇLAR	502.845	3,35%	440.522	2,58%	-12,39%	701.319	3,41%	59,20%
1.Ortaklara Borçlar	502.845	3,35%	440.522	2,58%	-12,39%	701.319	3,41%	59,20%
III.OZ KAYNAKLAR	6.924.693	46,09%	7.840.708	45,84%	13,23%	9.443.587	45,91%	20,44%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	6.122.400	40,75%	6.122.400	35,79%	0,00%	6.122.400	29,76%	0,00%
1.Sermaye	6.000.000	39,94%	6.000.000	35,08%	0,00%	12.000.000	58,34%	100,00%
2.Ödenmemiş Sermaye (-)	-	0,00%	-	0,00%	-	6.000.000	29,17%	-
3.Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark.	122.400	0,81%	122.400	0,72%	0,00%	122.400	0,60%	0,00%
C.KAR YEDEKLERİ	6.798	0,05%	16.201	0,09%	138,32%	16.201	0,08%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	6.798	0,05%	16.201	0,09%	138,32%	16.201	0,08%	0,00%
D.GEÇMİŞ YIL KARLARI	90.606	0,60%	795.495	4,65%	777,97%	1.702.107	8,27%	113,97%
1.Geçmiş Yıl Karları	184.830	1,23%	889.719	5,20%	381,37%	1.796.331	8,73%	101,90%
2.Geçmiş Yıl Zararları (-)	94.224	0,63%	94.224	0,55%	0,00%	94.224	0,46%	0,00%
F.DÖNEM NET KARİ(ZARARI)	704.889	4,69%	906.612	5,30%	28,62%	1.602.879	7,79%	76,80%
1.Dönem Net Karı	704.889	4,69%	906.612	5,30%	28,62%	1.602.879	7,79%	76,80%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	15.022.822	100,00%	17.106.090	100,00%	13,87%	20.570.143	100,00%	20,25%
GELİR TABLOSU								
A- BRÜT SATIŞLAR	35.770.350	101,22%	50.851.193	100,85%	42,16%	55.686.243	100,60%	9,51%
1- Yurtiçi Satışlar	35.743.732	101,14%	50.845.352	100,84%	42,25%	55.664.760	100,56%	9,48%
3- Diğer Gelirler	26.618	0,08%	5.841	0,01%	-78,06%	21.483	0,04%	267,80%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	429.658	1,22%	427.217	0,85%	-0,57%	332.856	0,60%	-22,09%
1- Satıştan İndeler (-)	274.028	0,78%	330.959	0,66%	20,78%	227.435	0,41%	-31,28%
2- Satış İskontoları (-)	155.630	0,44%	96.258	0,19%	-38,15%	105.421	0,19%	9,52%
C- NET SATIŞLAR	35.340.692	100,00%	50.423.976	100,00%	42,68%	55.353.387	100,00%	9,78%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	32.051.908	90,69%	46.452.260	92,12%	44,93%	48.851.679	88,25%	5,17%
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	32.051.908	90,69%	46.452.260	92,12%	44,93%	48.851.679	88,25%	5,17%
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	3.288.784	9,31%	3.971.716	7,88%	20,77%	6.501.708	11,75%	63,70%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	2.545.926	7,20%	3.137.799	6,22%	23,25%	4.513.487	8,15%	43,84%
2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	2.273.118	6,43%	2.797.593	5,55%	23,07%	4.268.925	7,71%	52,59%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	272.808	0,77%	340.206	0,67%	24,71%	244.562	0,44%	-28,11%
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	742.858	2,10%	833.917	1,65%	12,26%	1.988.221	3,59%	138,42%
F- DİĞ. FAAL.OLAĞ.GEL. VE KÂR.	72.624	0,21%	417.703	0,83%	475,16%	410.528	0,74%	-1,72%
3- Faiz Gelirleri	51.312	0,15%	412.492	0,82%	703,89%	402.436	0,73%	-2,44%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	21.312	0,06%	5.211	0,01%	-75,55%	8.092	0,01%	55,29%
G- DİĞ. FAAL.OLAĞ.GİD VE ZAR.	10.089	0,03%	7.556	0,01%	-25,11%	12.259	0,02%	62,24%
2- Karşılık Giderleri	1.233	0,00%	1.042	0,00%	-15,49%	2.145	0,00%	105,85%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	8.856	0,03%	6.514	0,01%	-26,45%	10.114	0,02%	55,27%
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	55.478	0,16%	191.907	0,38%	245,92%	346.904	0,63%	80,77%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Gide. (-)	55.478	0,16%	191.907	0,38%	245,92%	346.904	0,63%	80,77%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	749.915	2,12%	1.052.157	2,09%	40,30%	2.039.586	3,68%	93,85%
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂR.	188.508	0,53%	177.977	0,35%	-5,59%	57.369	0,10%	-67,77%
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	188.508	0,53%	177.977	0,35%	-5,59%	57.369	0,10%	-67,77%
J- OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR. (-)	57.312	0,16%	96.869	0,19%	69,02%	93.356	0,17%	-3,63%
2- Önceki Dönem Gider ve Zar. (-)	-	0,00%	31.549	0,06%	-	56.325	0,10%	78,53%
3- Diğer Olağandışı Gid. ve Zar (-)	57.312	0,16%	65.320	0,13%	13,97%	37.031	0,07%	43,31%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	881.111	2,49%	1.133.265	2,25%	28,62%	2.003.599	3,62%	76,80%
K- DÖN.KÂRI.VER.D.Y.Y.Kar. (-)	176.222	0,50%	226.653	0,45%	28,62%	400.720	0,72%	76,80%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	704.889	1,99%	906.612	1,80%	28,62%	1.602.879	2,90%	76,80%

6.5.3. XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti.'ye ait Konsolide Mali Tablolar

Tablo 6.11: XYZ A.Ş. VE ABC LTD.ŞTİ. Konsolide Edilmiş Karşılaştırmalı Mali Tablolar	2007/12	DIKEY ANALIZ	2008/12	DIKEY ANALIZ	TREND ANALIZI	2009/12	DIKEY ANALIZ	TREND ANALIZI
I.DÖNEN VARLIKLAR	23.003.083	81,98%	25.804.374	82,41%	12,18%	29.812.766	81,16%	15,53%
A.HAZIR DEĞERLER	2.633.690	9,39%	2.580.730	8,24%	-2,01%	2.973.222	8,09%	15,21%
1.Kasa	397.070	1,42%	483.915	1,55%	21,87%	686.733	1,87%	41,91%
2.Alınan Çekler	1.818.241	6,48%	2.179.883	6,96%	19,89%	2.126.544	5,79%	-2,45%
3.Bankalar	1.571.001	5,60%	1.399.200	4,47%	-10,94%	1.588.744	4,32%	13,55%
4.Verilen Çek. ve Öd. Em.(-)	1.166.858	4,16%	1.498.101	4,78%	28,39%	1.444.626	3,93%	-3,57%
5.Diğer Hazır Değerler	14.236	0,05%	15.833	0,05%	11,22%	15.827	0,04%	-0,04%
B.MENKUL DEĞERLER	947.690	3,38%	924.875	2,95%	-2,41%	930.875	2,53%	0,65%
3.Kamu Kes Tah.Sen.ve Bon.	947.690	3,38%	924.875	2,95%	-2,41%	930.875	2,53%	0,65%
C.TİCARİ ALACAKLAR	12.190.027	43,44%	14.392.976	45,97%	18,07%	15.779.553	42,96%	9,63%
1.Alicılar	7.130.642	25,41%	9.903.693	31,63%	38,89%	11.274.655	30,69%	13,84%
2.Alacak Senetleri	2.765.794	9,86%	1.966.322	6,28%	-28,91%	1.899.999	5,17%	-3,37%
4.Verilen Depozito ve Tem.	218.591	0,78%	218.591	0,70%	0,00%	228.591	0,62%	4,57%
6.Diğer Ticari Alacaklar	2.075.000	7,39%	2.304.370	7,36%	11,05%	2.376.308	6,47%	3,12%
7.Şüpheli Ticari Alacaklar	39.965	0,14%	39.965	0,13%	0,00%	355.324	0,97%	789,09%
8.Şüpheli Ticari Alac. Karş(-)	39.965	0,14%	39.965	0,13%	0,00%	355.324	0,97%	789,09%
D.DİĞER ALACAKLAR	1.296.255	4,62%	1.338.711	4,28%	3,28%	1.526.126	4,15%	14,00%
1.Ortaklardan Alacaklar	1.230.255	4,38%	1.230.255	3,93%	0,00%	1.430.255	3,89%	16,26%
5.Diğer Çeşitli Alacaklar	66.000	0,24%	108.456	0,35%	64,33%	95.871	0,26%	-11,60%
E.STOKLAR	5.771.997	20,57%	6.387.189	20,40%	10,66%	8.167.426	22,23%	27,87%
1.İlk Madde ve Malzeme	258.908	0,92%	406.488	1,30%	57,00%	537.134	1,46%	32,14%
3.Mamuller	2.757.198	9,83%	2.985.761	9,54%	8,29%	3.050.357	8,30%	2,16%
4.Ticari Mallar	1.607.473	5,73%	1.685.382	5,38%	4,85%	3.100.341	8,44%	83,95%
5.Diğer Stoklar	341.125	1,22%	341.125	1,09%	0,00%	341.125	0,93%	0,00%
7.Verilen Sipariş Avansları	807.293	2,88%	968.433	3,09%	19,96%	1.138.469	3,10%	17,56%
G.GEL.AY.AİT GD.VE GEL.T	163.177	0,58%	155.550	0,50%	-4,67%	164.325	0,45%	5,64%
1.Gelecek Aylara Ait Giderler	163.177	0,58%	155.550	0,50%	-4,67%	164.325	0,45%	5,64%
H.DİĞER DÖNEN VAR.	247	0,00%	24.343	0,08%	9755,47%	271.239	0,74%	1014,24%
1.Devreden KDV	247	0,00%	24.343	0,08%	9755,47%	271.239	0,74%	1014,24%
II.DURAN VARLIKLAR	5.057.258	18,02%	5.507.432	17,59%	8,90%	6.922.046	18,84%	25,69%
C.MALİ DURAN VAR.	1.000.000	3,56%	1.000.000	3,19%	0,00%	1.000.000	2,72%	0,00%
3.İştirakler	1.000.000	3,56%	1.000.000	3,19%	0,00%	2.000.000	5,44%	100,00%
4.İştirakler Sermaye Taah.(-)	-	0,00%	-	0,00%	-	1.000.000	2,72%	-
D.MADDİ DURAN VAR.	3.857.448	13,75%	4.250.794	13,58%	10,20%	5.749.545	15,65%	35,26%
1.Arazi ve Arsalar	490.000	1,75%	490.000	1,56%	0,00%	490.000	1,33%	0,00%
2.Yer Altı ve Yer Üstü Düz.	240.509	0,86%	325.600	1,04%	35,38%	341.251	0,93%	4,81%
3.Binalar	1.661.272	5,92%	1.672.205	5,34%	0,66%	2.862.497	7,79%	71,18%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	1.299.233	4,63%	1.380.906	4,41%	6,29%	1.367.112	3,72%	-1,00%
5.Taşıtlar	972.329	3,47%	1.206.810	3,85%	24,12%	1.661.994	4,52%	37,72%
6.Demirbaşlar	457.959	1,63%	561.798	1,79%	22,67%	663.017	1,80%	18,02%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	1.667.470	5,94%	1.821.769	5,82%	9,25%	2.156.637	5,87%	18,38%
9.Yapılmakta Olan Yatırımlar	403.616	1,44%	435.244	1,39%	7,84%	520.311	1,42%	19,54%
E.MADDİ OLYUN DUR. VAR.	191.130	0,68%	244.665	0,78%	28,01%	157.588	0,43%	-35,59%
1.Haklar	145.000	0,52%	164.731	0,53%	13,61%	164.731	0,45%	0,00%
4.Araştırma ve Geliştirme Gid	125.386	0,45%	249.501	0,80%	98,99%	248.499	0,68%	-0,40%
5.Özel Maliyetler	18.707	0,07%	13.473	0,04%	-27,98%	14.475	0,04%	7,44%
7.Birikmiş Amortismanlar(-)	97.963	0,35%	183.040	0,58%	86,85%	270.117	0,74%	47,57%
G.GEL YIL. AİT GD. VE G.T.	8.680	0,03%	11.973	0,04%	37,94%	14.913	0,04%	24,56%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler	8.680	0,03%	11.973	0,04%	37,94%	14.913	0,04%	24,56%
AKTİF TOPLAMI	28.060.341	100,00%	31.311.806	100,00%	11,59%	36.734.812	100,00%	17,32%
I.KISA VAD. YAB. KAY.	9.690.896	34,54%	11.491.423	36,70%	18,58%	13.745.704	37,42%	19,62%
A.MALİ BORÇLAR	993.887	3,54%	1.447.710	4,62%	45,66%	2.084.696	5,67%	44,00%
1.Banka Kredileri	993.887	3,54%	1.447.710	4,62%	45,66%	2.084.696	5,67%	44,00%
B.TİCARİ BORÇLAR	7.289.631	25,98%	8.304.288	26,52%	13,92%	8.906.004	24,24%	7,25%
1.Satıcılar	4.307.902	15,35%	5.039.097	16,09%	16,97%	5.618.331	15,29%	11,49%
2.Borç Senetleri	2.137.797	7,62%	2.388.052	7,63%	11,71%	2.652.065	7,22%	11,06%
5.Diğer Ticari Borçlar	843.932	3,01%	877.139	2,80%	3,93%	635.608	1,73%	-27,54%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	15.525	0,05%	-	930.085	2,53%	5890,89%
1.Ortaklara borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	895.501	2,44%	-
4.Personelere Borçlar	-	0,00%	15.525	0,05%	-	30.322	0,08%	95,31%
5.Diğer Çeşitli Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	4.262	0,01%	-
D.ALINAN AVANSLAR	1.189.467	4,24%	1.341.258	4,28%	12,76%	1.496.432	4,07%	11,57%
F.ÖD. VER. VE DİĞER YÜK.	191.722	0,68%	271.865	0,87%	41,80%	241.412	0,66%	-11,20%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	84.949	0,30%	163.064	0,52%	91,96%	98.193	0,27%	-39,78%
2.Ödenecek Sosyal Güv. Kes	106.773	0,38%	108.801	0,35%	1,90%	142.982	0,39%	31,42%
4.Diğer Yükümlülükler	-	0,00%	-	0,00%	-	237	0,00%	-
G.BORÇ VE GİDER KARŞ.	11.953	0,04%	54.787	0,17%	358,35%	32.102	0,09%	-41,41%

1.Dönem Karı Ver. D.Y.Y.K	62.555	0,22%	74.425	0,24%	18,98%	60.453	0,16%	-18,77%
2.Dönem Karı Peş.Öd.V.D.Y.	50.602	0,18%	19.638	0,06%	-61,19%	28.351	0,08%	44,37%
H.GEL. AY. AİT GEL. VE GİD. TAH.	14.236	0,05%	55.990	0,18%	293,30%	54.973	0,15%	-1,82%
2.Gider Tahakkukları	14.236	0,05%	55.990	0,18%	293,30%	54.973	0,15%	-1,82%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	4.076.770	14,53%	3.853.925	12,31%	-5,47%	4.499.162	12,25%	16,74%
A.MALİ BORÇLAR	1.620.700	5,78%	2.007.589	6,41%	23,87%	2.319.460	6,31%	15,53%
1.Banka Kredileri	1.620.700	5,78%	2.007.589	6,41%	23,87%	2.319.460	6,31%	15,53%
B.TİCARİ BORÇLAR	1.503.225	5,36%	820.214	2,62%	-45,44%	837.128	2,28%	2,06%
1.Satıcılar	448.225	1,60%	665.214	2,12%	48,41%	650.128	1,77%	-2,27%
2.Borç Senetleri	900.000	3,21%	-	0,00%	-100,00%	-	0,00%	-
4.Alınan Depozito ve Teminatlar	155.000	0,55%	155.000	0,50%	0,00%	187.000	0,51%	20,65%
C.DİĞER BORÇLAR	952.845	3,40%	1.026.122	3,28%	7,69%	1.342.574	3,65%	30,84%
1.Ortaklara Borçlar	952.845	3,40%	1.026.122	3,28%	7,69%	1.342.574	3,65%	30,84%
III.OZ KAYNAKLAR	14.292.675	50,94%	15.966.457	50,99%	11,71%	18.489.946	50,33%	15,80%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	13.546.221	48,28%	13.546.221	43,26%	0,00%	13.546.221	36,88%	0,00%
1.Sermaye	11.000.000	39,20%	11.000.000	35,13%	0,00%	17.000.000	46,28%	54,55%
2.Ödenmemiş Sermaye (-)	-	0,00%	-	0,00%	-	6.000.000	16,33%	-
3.Sermaye Düzeltmesi Olumlu Far.	2.546.221	9,07%	2.546.221	8,13%	0,00%	2.546.221	6,93%	0,00%
C.KAR YEDEKLERİ	388.766	1,39%	398.169	1,27%	2,42%	398.169	1,08%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	36.325	0,13%	45.728	0,15%	25,89%	45.728	0,12%	0,00%
3.Olağanüstü Yedekler	352.441	1,26%	352.441	1,13%	0,00%	352.441	0,96%	0,00%
D.GEÇMİŞ YIL KARLARI	-926.407	-3,30%	357.688	1,14%	-138,61%	2.022.067	5,50%	465,32%
1.Geçmiş Yıl Karları	317.894	1,13%	1.601.989	5,12%	403,94%	3.266.368	8,89%	103,89%
2.Geçmiş Yıl Zararları (-)	1.244.301	4,43%	1.244.301	3,97%	0,00%	1.244.301	3,39%	0,00%
F.DÖNEM NET KARI(ZARARI)	1.284.095	4,58%	1.664.379	5,32%	29,61%	2.523.489	6,87%	51,62%
1.Dönem Net Karı	1.284.095	4,58%	1.664.379	5,32%	29,61%	2.523.489	6,87%	51,62%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	28.060.341	100,00%	31.311.806	100,00%	11,59%	36.734.812	100,00%	17,32%
GELİR TABLOSU	#BAŞVI!	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-
A- BRÜT SATIŞLAR	47.611.510	101,70%	66.337.700	100,87%	39,33%	75.162.952	100,87%	13,30%
1- Yurtiçi Satışlar	47.554.774	101,58%	66.313.416	100,84%	39,45%	75.097.735	100,79%	13,25%
3- Diğer Gelirler	56.736	0,12%	24.284	0,04%	-57,20%	65.217	0,09%	168,56%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	797.643	1,70%	573.617	0,87%	-28,09%	650.689	0,87%	13,44%
1- Satıştan İadeler (-)	642.013	1,37%	477.359	0,73%	-25,65%	545.268	0,73%	14,23%
2- Satış İskontoları (-)	155.630	0,33%	96.258	0,15%	-38,15%	105.421	0,14%	9,52%
C- NET SATIŞLAR	46.813.867	100,00%	65.764.083	100,00%	40,48%	74.512.263	100,00%	13,30%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	41.997.415	89,71%	59.811.869	90,95%	42,42%	65.866.444	88,40%	10,12%
1- Satılan Mamuller Maliyeti (-)	9.945.507	21,24%	13.359.609	20,31%	34,33%	17.014.765	22,83%	27,36%
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	32.051.908	68,47%	46.452.260	70,63%	44,93%	48.851.679	65,56%	5,17%
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	4.816.452	10,29%	5.952.214	9,05%	23,58%	8.645.819	11,60%	45,25%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	3.357.590	7,17%	4.257.609	6,47%	26,81%	5.606.472	7,52%	31,68%
2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	2.961.376	6,33%	3.655.653	5,56%	23,44%	5.133.050	6,89%	40,41%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	396.214	0,85%	601.956	0,92%	51,93%	473.422	0,64%	-21,35%
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	1.458.862	3,12%	1.694.605	2,58%	16,16%	3.039.347	4,08%	79,35%
F- DİĞ.FAAL.OLAĞ.GEL. VE KÂR	199.357	0,43%	599.085	0,91%	200,51%	651.587	0,87%	8,76%
3- Faiz Gelirleri	147.158	0,31%	507.637	0,77%	244,96%	517.188	0,69%	1,88%
4- Komisyon Gelirleri	13.256	0,03%	17.485	0,03%	31,90%	16.245	0,02%	-7,09%
7- Kambiyo Kârları	15.294	0,03%	65.325	0,10%	327,13%	104.210	0,14%	59,53%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	23.649	0,05%	8.638	0,01%	-63,47%	13.944	0,02%	61,43%
G- DİĞ.FAAL.OLAĞ.GİD. VE ZAR.	41.457	0,09%	41.555	0,06%	0,24%	105.098	0,14%	152,91%
2- Karşılık Giderleri	1.233	0,00%	1.042	0,00%	-15,49%	2.145	0,00%	105,85%
4- Kambiyo Zararları	13.211	0,03%	9.658	0,01%	-26,89%	16.258	0,02%	68,34%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	27.013	0,06%	30.855	0,05%	14,22%	86.695	0,12%	180,98%
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	210.678	0,45%	352.131	0,54%	67,14%	511.336	0,69%	45,21%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Gid. (-)	210.678	0,45%	352.131	0,54%	67,14%	511.336	0,69%	45,21%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	1.406.084	3,00%	1.900.004	2,89%	35,13%	3.074.500	4,13%	61,82%
I-OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂR	283.672	0,61%	293.597	0,45%	3,50%	183.001	0,25%	-37,67%
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	283.672	0,61%	293.597	0,45%	3,50%	183.001	0,25%	-37,67%
J-OLAĞANDIŞI GİD. VE ZAR. (-)	84.637	0,18%	113.127	0,17%	33,66%	103.140	0,14%	-8,83%
2- Önceki Dönem Gid ve Zar. (-)	-	0,00%	31.549	0,05%	-	56.325	0,08%	78,53%
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zar.(-)	84.637	0,18%	81.578	0,12%	-3,61%	46.815	0,06%	-42,61%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	1.605.119	3,43%	2.080.474	3,16%	29,61%	3.154.361	4,23%	51,62%
K- DÖN.KÂRI.VER.VE D.Y.Y.K (-)	321.024	0,69%	416.095	0,63%	29,61%	630.872	0,85%	51,62%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	1.284.095	2,74%	1.664.379	2,53%	29,61%	2.523.489	3,39%	51,62%

6.6. BİLANÇO VE GELİR TABLOSU HESAPLARINDA YAPILAN AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ

Her iki firma için yapılan aktarma-arındırma işlemleri, temel bir nedene dayandırılarak yapılmıştır. Çalışmada analistin şirket yetkilisinden almış olduğu bilgiler ve detay mizanda tespit edilen hususlar doğrultusunda, bilanço makyajlama işlemleri ve kredibilitiyi artırmaya yönelik kayıtlar tespit edilerek beşinci bölümde anlatılan aktarma-arındırma yöntemlerine göre yapılmıştır. Firmalara ait mali tablolara ilişkin aktarma-arındırma ve eleminasyon işlemleri her bir hesap kalemi bazında ayrı ayrı anlatılmıştır.

6.6.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş. Mali Tablolarında Arındırma-Arındırma İşlemleri

6.6.1.1. 100. Kasa hesabı

İncelenen dönemlerde (2007/12, 2008/12 ve 2009/12), 100 Kasa Hesabında izlenen yüksek tutarların mahiyeti, şirket yetkilisine (finans yöneticisi, muhasebe yetkilisi, şirket müdürü vs.) sorulmuştur ve söz konusu tutarların faturalandırılmayan (belgelendirilemeyen) giderler ile şirket ortakların şahsi ihtiyaçları nedeniyle kullandığı tutarlara ait olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca şirketin günlük harcamalarına ilişkin ortalama 15-20 bin TL civarında, kasada nakit tutulduğu öğrenilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ilgili hesapta izlenen şişkin tutarlar, özkaynaklardan düşülerek makul seviyelere getirilmiştir. 100 Kasa Hesabından ve Özkaynaklardan indirilen tutarlar dönemler itibariyle aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 240.000 TL
2008/12 Dönemi	: 330.000 TL
2009/12 Dönemi	: 380.000 TL

6.6.1.2. 101. Alınan çekler hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen ve firmanın ticari mal satışlarına ait müşteri çeklerinin ortalama 45-60 gün vadeli çeklerden oluştuğu öğrenilmiştir. Bu husus doğrultusunda Hazır Değerler Hesap grubu içerisinde izlenen müşteri çeklerine ait tutarlar vadeleri göz önünde tutularak, tarafımızca Ticari Alacaklar Hesap Grubu içerisinde yer alan 121. Alacak Senetleri hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 445.000 TL
2008/12 Dönemi	: 456.850 TL
2009/12 Dönemi	: 512.874 TL

6.6.1.3. 102. Bankalar hesabı

Bankalar hesabı içerisinde izlenen tutarlardan bir kısmının, X bankasında kredi kullanımı için teminat olarak gösterildiği ve blokeli olduğu tespit edilmiştir. İncelenen her üç dönemde de Bankalar Hesabındaki blokeli tutarlar aynı olup, söz konusu bloke tutarları 1 yıldan uzun vadelidir. Bu husus doğrultusunda her üç dönemde de 120.000 TL'lik mevduatın blokeli olduğu öğrenilmiştir ve söz konusu tutar, incelenen her dönemde de Bankalar Hesabından, 236. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabına aktarılmıştır.

6.6.1.4. 103. Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı

Hesap içerisinde izlenen tutarlar, şirket tarafından ilk madde ve malzeme alımı için satıcılara verilen çekleri ihtiva etmektedir. Söz konusu çeklerin, ortalama 60 gün vadeli olduğu öğrenilmiştir ve Hazır Değerler Grubu içerisinde arındırılarak, Ticari Borçlar Hesap Grubu içerisinde yer alan 321 Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 496.603 TL
2008/12 Dönemi	: 602.501 TL
2009/12 Dönemi	: 589.953 TL

6.6.1.5. 120. Alıcılar hesabı

Şirketin açık hesap şeklinde çalıştığı çeşitli müşterilerinden olan alacaklar içerisinde, grup firması ve şirketin iştiraki olan, ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'den olan alacaklar detay içerikli mizanlar yardımıyla tespit edilmiştir. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti., konumuz firma XYZ Çay Üretim Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.'nin İç Anadolu bölge distribütörlüğünü yapmaktadır ve söz konusu alacaklar da firmaya yapılan açık hesap satışlardan ortaya çıkmaktadır. Her iki şirket arasında olan alacak ve borçların bazı dönemlerde karşılıklı mahsup edildiği, bazı dönemlerde ise ödenmeyerek diğer dönemlere sarkıtıldığı veya ihtiyaç doğrultusunda borçlu şirketin diğerine kısmen ödemeler yaptığı öğrenilmiştir. Detay mizanda tespit edilen bu alacaklar, Uzun Vadeli Diğer Alacaklar Hesap grubu içerisinde yer alan 232. İştiraklerden Alacaklar Hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 545.320 TL
2008/12 Dönemi	: 525.996 TL
2009/12 Dönemi	: 652.265 TL

Tablo 6.12. XYZ A.Ş. 2007/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
<i>Dönem:</i>	<i>01.01.2007 - 31.12.2007</i>				
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
120.	ALICILAR	6.348.452	4.791.533	1.556.919	
120.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	4.995.600	4.450.280	545.320	

Tablo 6.13. XYZ A.Ş. 2008/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
<i>Dönem:</i>	<i>01.01.2008 - 31.12.2008</i>				
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
120.	ALICILAR	9.318.625	7.514.312	1.804.313	
120.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	6.487.225	5.961.229	525.996	

Tablo 6.14. XYZ A.Ş. 2009/12 Dönemi 120 Alıcılar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
<i>Dönem:</i>		<i>01.01.2009 - 31.12.2009</i>			
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
120.	ALICILAR	11.432.975	9.270.647	2.162.328	
120.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	7.973.190	7.320.925	652.265	

Yapılan bu işlemin ardından Alıcılar Hesabı içerisinde yer alan 195.420 TL'lik bir alacağın incelenen her üç dönemde de hareket görmediği (tahsilatsız) ve borçlu olan şirket hakkında yapılan istihbarat neticesinde, bu firmaya ait bir çok karşılıksız çek ve protestolu senet kaydına rastlanmıştır. Yapılan istihbarat çalışmaları ve diğer irdelemelerin ardından söz konusu alacağın mahiyeti ve tahsil edilme olasılığı şirket yetkilisine sorulmuştur ve söz konusu alacağın tahsil imkansız hale geldiği, ancak karşılık ayrılmadığı öğrenilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda söz konusu alacak her üç dönemde de özkaynaklardan ve alıcılar hesabından arındırılarak bilanço dışı edilmiştir.

6.6.1.6. 126. Verilen depozito ve teminatlar hesabı

İncelenen dönemlerde aynı bakiyeleri vermiş olan 126. Alınan Depozito ve Teminatlar hesabında izlenen tutarların yaş çay alımlarında, kooperatiflere verildiği ve vadelerinin 1 yıldan uzun olduğu öğrenilmiştir. Bu nedenle her dönemde de 163.591 TL'lik tutar tarafımızca uzun vadeli 226. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabına aktarılmıştır.

6.6.1.7. 131. Ortaklardan alacaklar hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen tutarların, bir kısmı ortaklardan biri için alınan apartman dairesinin ödemesine ait olduğu öğrenilmiştir. Ortak adına kayıtlı olan

daire şirket aktiflerinde gösterilememektedir ve bu nedenle bu tutarlar tarafımızca özkaynaklardan indirilmiştir. Geriye kalan tutarların ise, 258. Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenen, şirket tarafından ek fabrika binası yapımında faturalandırılmayan giderlere ait olduğu öğrenilmiştir. Hesaba ilişkin aktarmaların arındırma işlemleri aşağıdaki gibidir:

2007/12 Dönemi : 320.000 TL (Özkaynaklardan) + 240.000 TL

2008/12 Dönemi : 320.000 TL (Özkaynaklardan) + 240.000 TL

2009/12 önemi : 320.000 TL (Özkaynaklardan) + 440.000 TL

6.6.1.8. 152. Mamuller hesabı

Şirketin paketlenmemiş halde stoklarında bulundurduğu kuru çay stoklarına ait tutarlar bu hesapta izlenmektedir. İncelenen dönemlerde 431. Ortaklara Borçlar Hesabında izlenen tutarların mahiyeti irdelenerek, bu hesapta izlenen tutarların faturasız olarak paketlenmemiş kuru çay satışları nedeniyle kayıt altına alındığı öğrenilmiştir. Bu husus doğrultusunda, şirketin stoklarını artırıcı etkide bulunan ve 431. Ortaklara Borçlar Hesabında yer alan tutarlar karşılıklı mahsuplaştırılarak bilanço dışına çıkarılmıştır.

2007/12 Dönemi : 450.000 TL (152 Mamuller ve 431 Ortaklara Borçlar)

2008/12 Dönemi : 585.600 TL (152 Mamuller ve 431 Ortaklara Borçlar)

2009/12 Dönemi : 641.255 TL (152 Mamuller ve 431 Ortaklara Borçlar)

6.6.1.9. 157. Diğer stoklar hesabı

Diğer stoklar hesabında izlenen tutarların; çürüme, hasar görme vb. nedenlerle kullanılamaz hale gelen kuru çay stoklarına ait olduğu öğrenilmiştir ve bu stoklar için değer düşüklüğü karşılığı ayrılmamıştır. Bu nedenle satışı mümkün olmayan bu stoklara ait 225.600 TL'lik tutarlar, incelenen bütün dönemlerde özkaynaklardan arındırılmıştır.

6.6.1.10. 159. Verilen sipariş avansları hesabı

Stoklar Hesap grubu içerisinde izlenen, 159 Verilen Sipariş Avansları, bu hesap grubundan çıkarılarak bilançoda ayrı bir hesap grubu olarak gösterilmiştir.

6.6.1.11. 236. Diğer çeşitli alacaklar hesabı

İncelenen dönemler itibariyle ilgili hesap içerisinde izlenen 120.000 TL'lik tutarın, 258. Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenen ek fabrika binasının yapımı için, yapımı sürdüren inşaat firmasına verilen avanslar olduğu öğrenilmiş olup, söz konusu tutarlar tarafımızca 259. Verilen Avanslar Hesabına aktarılmıştır.

6.6.1.12. 329. Diğer ticari borçlar hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen tutarlar, faktoring kuruluşlarına olan borçları ihtiva etmektedir. Şirket kısa süreli nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla, müşterilerden alınan çekleri ortalama %8 komisyon ile nakde çevirmektedir. Bu bağlamda Diğer Ticari Borçlar hesap grubu içerisinde izlenen faktoring kuruluşlarına olan borçlar, mali borç niteliğinde olup, tarafımızca Mali Borçlar Hesap grubu içerisinde yer alan, Faktoring Borçları hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi : 633. 942 TL

2008/12 Dönemi : 615.742 TL

2009/12 Dönemi : 384.921 TL

İncelenen dönemlerde şirket tarafından kayıt altına alınmış faktoring borçları ile memzuç kayıtları karşılaştırılarak, mali veriler ile memzuç kayıtları arasında uyum sağlanmıştır. Bu bağlamda mali verilerde eksik izlenen faktoring borçlarına ait tutarlar, pasifte Faktoring Borçları hesabına, aktifte ise müşteri çeki karşılığı

çalışıldığı için, 121 Alacaklar Alacak Senetleri hesabına eklenerek uyumlaştırma işlemi yapılmıştır. Aşağıda her döneme ait eklenen tutarlar verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 125.050 TL
2008/12 Dönemi	: 167.709 TL
2009/12 Dönemi	: 139.548 TL

6.6.1.13. 400. Banka kredileri hesabı

Uzun vadeli banka kredileri hesabı içerisinde izlenen, tutarlar ile memzuç kayıtları karşılaştırmalı olarak incelenmiş olup, memzuç kayıtlarında uzun vadede nakit riski bulunmayan şirketin, bu hesap içerisinde izlediği tutarlar tarafımızca 300 Banka Kredileri Hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 262.363 TL
2008/12 Dönemi	: 382.535 TL
2009/12 Dönemi	: 428.510 TL

6.6.1.14. 621. Satılan ticari mallar maliyeti hesabı

Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabı içerisinde izlenen, finansman giderleri tarafımızca 660. Kısa Vadeli Finansman Giderleri hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 35.256 TL
2008/12 Dönemi	: 73.425 TL
2009/12 Dönemi	: 89.632 TL

6.6.1.15. 631. Pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabı

Hesap içerisinde izlenen amortisman giderleri ilgili hesaba aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 258.352 TL
----------------	--------------

2008/12 Dönemi : 366.418 TL

2009/12 Dönemi : 442.156 TL

6.6.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. Mali Tablolarında Yapılan Aktarma Arındırma İşlemleri

6.6.2.1. 100. Kasa hesabı

İncelenen dönemlerde Kasa Hesabı bakiyelerindeki şişkinlik irdelenmiştir ve firmanın günlük harcamalar için ortalama 10.000 TL gibi bir nakdin kasada tutulduğu bilgisi alınmıştır. Hesap içerisinde izlenen yüksek tutarların ise faturalandırılmamış giderlere ait olduğu öğrenilmiştir ve tarafımızca söz konusu tutarlar özkaynaklardan arındırılarak kasa hesabı bakiyesi makul seviyelere çekilmiştir. Kasa hesabından arındırılan tutarlar aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi : 130.000 TL

2008/12 Dönemi : 128.000 TL

2009/12 Dönemi : 280.000 TL

6.6.2.2. 101. Alınan çekler hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen ve firmanın ticari mal satışlarına ait müşteri çeklerinin ortalama 60-90 gün vadeli çeklerden oluştuğu öğrenilmiştir. Bu husus doğrultusunda Hazır Değerler Hesap grubu içerisinde izlenen müşteri çeklerine ait tutarlar vadeleri göz önünde tutularak, tarafımızca Ticari Alacaklar Hesap Grubu içerisinde yer alan 121. Alacak Senetleri hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi : 1.373.241 TL

2008/12 Dönemi : 1.723.033 TL

2009/12 Dönemi : 1.613.670 TL

6.6.2.3. 102. Bankalar hesabı

Firmanın incelenen dönemlerde kısa vadeli nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla, kullanılan kredilerin bir kısmı için bazı bankalara mevduat rehni yoluyla teminat verdiği tespit edilmiştir. Bilanço tarihi itibarıyla kurumumuzda yer alan blokeli mevduat tutarları kısa vadeli olup, söz konusu tutarlar 136. Diğer Çeşitli Alacaklar hesabına çekilmiştir. Ancak kurumumuz dışında diğer bankalardaki blokeli mevduat tutarları şirket yetkilisinden öğrenilemediği için, herhangi bir işlem yapılmamıştır. Hesaba ilişkin yapılan aktarma işlemleri aşağıdaki gibidir:

2007/12 Dönemi	: 300.000 TL
2008/12 Dönemi	: 275.000 TL
2009/12 Dönemi	: 350.000 TL

6.6.2.4. 103. Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı

Hesap içerisinde izlenen tutarlar, şirket tarafından ilk madde ve malzeme alımı için satıcılara verilen çekleri ihtiva etmektedir. Söz konusu çeklerin, ortalama 45-50 gün vadeli olduğu öğrenilmiştir ve Hazır Değerler Grubu içerisinde arındırılarak Ticari Borçlar Hesap Grubu içerisinde yer alan 321 Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 670.255 TL
2008/12 Dönemi	: 700.600 TL
2009/12 Dönemi	: 751.908 TL

6.6.2.5. 108. Diğer hazır değerler hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen tutarlar, kredi kartıyla yapılan bazı satışlara aittir. Şirket yetkilisi komisyon ödenmemesi amacıyla kredi kartı post gelirlerinin

gününden önce tahsilat için başvuru yapılmadığını ve yaklaşık 35 gün sonra tahsil edildiğini belirtmiştir. Bu husus doğrultusunda söz konusu tutarlar tarafımızca 121 Alacak Senetleri Hesabına çekilmiştir.

2007/12 Dönemi	: 14.236 TL
2008/12 Dönemi	: 15.833 TL
2009/12 Dönemi	: 15.827 TL

6.6.2.6. 120. Alıcılar hesabı

İncelenen dönemler itibariyle detay içerikli mizanda yer alan alt hesaplarda, A firmasına ürün satışı yapıldığı ve aynı zamanda bu firmadan bazı ürünlerin satın alındığı tespit edilmiştir. Açık hesap şeklinde çalışılan A firmasına olan alacak ve borç bakiyelerinin şirket muhasebesinde mahsup edilmediği öğrenilmiştir. Söz konusu tutarlar tarafımızca mahsup edilerek bilanço dışı bırakılmıştır. Yapılan mahsuplaşma işleminde küçük olan tutar baz alınmıştır ve 2008/12-2009/12 dönemlerine yönelik yapılan bu işlemdeki tutarlar aşağıdaki gibidir.

2008/12 Dönemi	: 525.830 TL
2009/12 Dönemi	: 632.574 TL

Yapılan istihbarat çalışmaları neticesinde firma müşterilerinden, B firmasının 2007 yılında mahkemeye başvuruda bulunarak iflası erteleme kararı aldırıldığı ve 3 yıldır bu kararı uzattırıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Süpermarket işletmeciliği konusunda faaliyet gösteren şirketle 2007 yılına kadar yoğun çalışan konumuz firma, 2008'de ticaret hacmini daraltarak, 2009 yılında ürün satışı yapmamıştır. Şirketle açık hesap çalışılmıştır ve incelenen dönemlerde Alıcılar Hesabında yer alan alacaklar, tarafımızca 220. Alıcılar hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 676.899 TL
2008/12 Dönemi	: 765.236TL
2009/12 Dönemi	: 765.236 TL

6.6.2.7. 126. Verilen depozito ve teminatlar hesabı

İncelenen dönemlerde satıcılara verilen depozito ve teminatlar, 226. Verilen Depozito ve Teminatlar hesabına aktarılmıştır.

6.6.2.8. 127. Diğer ticari alacaklar hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen tutarlardan bir kısmı, şirketin yeni ticari merkez ve depo binasına yapımına yönelik, inşaatı yapan KLM İnşaat Taahhüt Ltd. Şti.'ye verilen avanslardan oluşmaktadır. Söz konusu bina yatırımı için inşaat, KLM İnşaat Taahhüt Ltd. Şti.'ye yaptırılmaktadır ve iş bitiminde gerçekleşen maliyet maddi duran varlıklar hesap grubunda aktifleştirilecektir. Bu husus doğrultusunda aşağıda yer alan tutarlar, tarafımızca 259. Verilen Avanslar Hesabı'na aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 918.528 TL
2008/12 Dönemi	: 1.275.600 TL
2009/12 Dönemi	: 1.644.951 TL

Hesap içerisinde kalan tutarlar ise, ticari ilişkilerden kaynaklanan alacaklar olup, söz konusu tutarlar 120. Alıcılar Hesabına aktarılmıştır.

6.6.2.9. 131. Ortaklardan Alacaklar Hesabı

İncelenen her üç dönemde de aynı bakiyelerde gerçekleşen ilgili hesaptaki tutarlar ile aynı ortaklara ait 431. Ortaklara Borçlar Hesabında yer alan tutarlar ile mahsup edilerek bilanço dışına çıkarılmıştır. Mahsuplaştırılan tutarlar aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi	:502.845 TL mahsup edilmiştir ve hesapta 167.410 TL kalmıştır.
2008/12 Dönemi	:440.522 TL mahsup edilmiştir ve hesapta 229.733 TL kalmıştır.

2009/12 Dönemi :670.255 TL mahsup edilmiştir ve hesapta bakiye kalmamıştır.
2007/12 ve 2008/12 dönemlerinde hesap içerisinde kalan diğer tutarlar ise özkaynaklardan arındırılmıştır.

6.6.2.10. 157. Diğer stoklar hesabı

Hesabı içerisinde izlenen stoklara ait tutarların, son üç dönemdir satılmadığı ve aynı bakiyelerde gerçekleştiği gözükmemektedir. Söz konusu stokların değerini yitirdiği ve satışa sunulamaz durumda olduğu öğrenilmiş olup, tarafımızca söz konusu tutarlar, özkaynaklardan ve stoklar hesap grubundan arındırılarak bilanço dışı edilmiştir. (115.525 TL)

6.6.2.11. 159. Verilen sipariş avansları hesabı

Stoklar Hesap grubu içerisinde izlenen, 159 Verilen Sipariş Avansları, bu hesap grubundan çıkarılarak bilançoda ayrı bir hesap grubu olarak gösterilmiştir.

6.6.2.12. 180. Gelecek yıllara ait giderler hesabı

İlgili hesap içerisinde izlenen tutarlar reklam ve tanıtım maliyetlerini içermektedir ve söz konusu hesabın bakiyesi incelenen dönemlerde hemen hemen aynı tutarlarda gerçekleşmiştir. Bu husus doğrultusunda ihtiyatlılık gereği söz konusu tutarlar 280. Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 163.177 TL
2008/12 Dönemi	: 155.550 TL
2009/12 Dönemi	: 164.325 TL

6.6.2.13. 263. Araştırma ve geliştirme giderleri hesabı

Hesap içerisinde izlenen tutarlar bayilik anlaşması için yapılan harcamalar ve tanıtıcı bazı reklam harcamalarını ihtiva etmektedir. Güncel durumda söz konusu tutarların firmaya her hangi bir getirisinin olmadığı kanaatine varılmıştır ve tarafımızca özkaynaklardan arındırılarak bilanço dışı edilmiştir.

2007/12 Dönemi	: 125.386 TL
2008/12 Dönemi	: 249.501 TL
2009/12 Dönemi	: 248.499 TL

6.6.2.14. 264. Özel maliyetleri hesabı

Özel maliyetler hesabı içerisinde izlenen tutarlar, firma tarafından 5 yıllığına kiralanen depo için yapılan onarım maliyetlerini ihtiva etmektedir. Gerek kiralama süresinin kısa oluşu, gerekse söz konusu harcamanın firma faaliyetlerine olumlu bir katkıda bulunmaması açısından, söz konusu tutarlar incelenen dönemlerin tamamında özkaynaklardan arındırılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 18.707 TL
2008/12 Dönemi	: 13.473 TL
2009/12 Dönemi	: 14.475 TL

6.6.2.15. 320. Satıcılar

İlgili hesap içerisinde grup firması, XYZ Çay Üretim Pazarlama A.Ş.2 ye olan ticari borçlar, Diğer Borçlar Hesap grubu içerisinde yer alan, Grup Firmalarına Borçlar Hesabına aktarılmıştır. XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti. arasındaki ticari işlemler ve ödeme usulleri, XYZ A.Ş. 120. Alıcılar hesabına ilişkin açıklamalarında verilmiştir ve grup firmalara ait mali verilerde ticari alacak ve borç ilişkisi aynı

tutarlıdır. Ayrıca bilgi girişi kısmında grup firmalarının birbirlerinden olan alacak-borç tutarları elemine edilerek, konsolide mali tabloda bilanço dışı bırakılmıştır. İncelenen dönemler itibariyle aşağıda yer alan tutarlar aktarılmıştır:

2007/12 Dönemi	: 545.320 TL
2008/12 Dönemi	: 525.996 TL
2009/12 Dönemi	: 652.265 TL

6.6.2.16. 329. Diğer ticari borçlar hesabı

Diğer Ticari Borçları hesabı içerisinde yer alan tutarlardan bir kısmının, Faktoring Borçları olduğu tespit edilmiştir ve incelenen bütün dönemlerde söz konusu tutarlar, Mali Borçlar hesap grubu içerisinde yer alan, “Faktoring Borçları” hesabına aktarılmıştır. Yapılan aktarmalara ilişkin tutarlar aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 156.500 TL
2008/12 Dönemi	: 196.350 TL
2009/12 Dönemi	: 211.000 TL

Faktoring borçlarına ilişkin yapılan aktarma işleminin ardından, Faktoring Borçları hesabı ile memzuç esas kayıtları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan inceleme işleminde, bütün dönemlerde mali verilerde izlenen faktoring borçlarının eksik izlendiği tespit edilmiştir. Eksik izlenen tutarlar, memzuca bağlı kalınarak, Faktoring Borçları ve 121. Alacak Senetleri hesabına karşılıklı olarak eklenmiştir. Mali verilerde Faktoring Borçları ve Alacak Senetleri hesaplarına eklenen tutarlar aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 305.227 TL
2008/12 Dönemi	: 291.968 TL
2009/12 Dönemi	: 411.170 TL

Diğer Ticari Borçlar hesabında kalan tutarlar ise ticari borç niteliğinde olduğu için, 320 Satıcılar Hesabına aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 53.500 TL
2008/12 Dönemi	: 65.047 TL
2009/12 Dönemi	: 39.687 TL

6.6.2.17. 400. Banka kredileri hesabı

İncelenen dönemler itibariyle memzuç esas kayıtları ve mali verilerde yer alan mali borçlar hesapları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan incelemede memzuç yer alan risklerin vadeleri ile mali verilerde yer alan nakit banka kredileri vadeleri uyumlu hale getirilmiştir. Bu husus doğrultusunda 400. Banka Kredileri hesabından, 300. Banka Kredileri hesabına aşağıda yer alan tutarlar aktarılmıştır:

2007/12 Dönemi	: 363.307 TL
2008/12 Dönemi	: 629.024 TL
2009/12 Dönemi	: 664.304 TL

Firmanın nakit banka kredilerine ilişkin memzuç ile mali veriler arasındaki vade uyumu sağlanmıştır. Ancak firmanın toplam nakit riskleri ile memzuçta yer alan toplam nakit riskler arasında tutarsızlık bulunmaktadır. Firmanın bazı muhasebe hatalarından kaynaklı olarak, bazı kredilerini mali verilerde izlemediği öğrenilmiştir ve eksik izlenen tutarlar 300.Banka Kredileri hesabına eklenerek, karşılığı özkaynaklardan arındırılmıştır. Aşağıda dönemler itibariyle eksik izlenen tutarlar verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 313.306 TL
2008/12 Dönemi	: 416.009 TL
2009/12 Dönemi	: 525.702 TL

6.6.2.18. 421. Borç senetleri hesabı

2007/12 döneminde, ilgili hesap içerisinde izlenen 900.000 TL'lik tutar hakkında mizanda detay bulunmamaktadır ve şirket yetkilisinde tutara ilişkin tatmin edici bilgi alınmamıştır. Bu husus doğrultusunda ihtiyatlılık gereği söz konusu tutar 321. Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır.

6.6.2.19. 621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı

İncelenen dönemler itibariyle, maliyet hesapları içerisinde izlenen finansman giderlerine rastlanmıştır ve söz konusu tutarlar tarafımızca, 660. Kısa Vadeli Finansman Giderleri hesabına aktarılmıştır. Aktarma işlemine konu olan tutarlar aşağıda verilmiştir:

2007/12 Dönemi	: 565.632 TL
2008/12 Dönemi	: 192.544 TL
2009/12 Dönemi	: 605.366 TL

6.6.2.20. 631. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı

Hesap içerisinde izlenen amortisman giderleri ilgili hesaba aktarılmıştır.

2007/12 Dönemi	: 316.785 TL
2008/12 Dönemi	: 466.623 TL
2009/12 Dönemi	: 841.547 TL

6.6.3. Konsolide Mali Tablolarda Yapılan Eleminasyon İşlemleri

Aşağıda her iki grup firmasına ait konsolide mali tabloda, grup içi ticari işlemler ve ortaklık yapısından dolayı yapılan aktarma-arındırma işlemleri verilmiştir.

6.6.3.1. Yurtiçi Satışlar ve Satılan Ticari Mallar Maliyeti

İncelenen dönemler itibariyle, grup içi alış satış tutarları detay mizanlar yardımıyla tespit edilerek, 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı ve 621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesaplarından karşılıklı olarak elemine edilmiştir. Bilindiği üzere ABC Ltd. Şti., XYZ A.Ş.'nin İç Anadolu Bölge distribütörlüğünü yapmaktadır. Bu husus doğrultusunda XYZ A.Ş. tarafından ABC Ltd. Şti.'ye satışı yapılan tutarlar, yukarıda yer alan hesaplarda karşılıklı elemine edilerek konsolide gelir tablosundan çıkarılmıştır. Grup içi satışlara yönelik tutarların tespit edilmesinde detay mizanda, 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı detayı ve firmaların 120. Alıcılar ve 320. Satıcılar hesap detaylarında alacak-borç işlem tutarları toplamı yardımıyla tespit edilmiştir.

2007/12 Dönemi : 4.995.600 TL

2008/12 Dönemi : 6.487.225 TL

2009/12 Dönemi : 7.973.190 TL

Grup firması, ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'ye yapılan satışların, mizandaki durumu aşağıda verilmiştir:

Tablo 6.15. XYZ A.Ş. 2007/12 Dönemi 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
Dönem 01.01.2007 – 31.12.2007					
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
6.	GELİR TABLOSU HESAPLARI	-	-		
60.	BRÜT SATIŞLAR	19.476.709	19.476.709		
600.	YURTIÇİ SATIŞLAR	19.432.975	19.432.975		
600.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	4.995.600	4.995.600		

Tablo 6.16. XYZ A.Ş. 2008/12 Dönemi 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
Dönem	01.01.2008 – 31.12.2008				
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAK.	AL. BAK.
6.	GELİR TABLOSU HESAPLARI	-	-		
60.	BRÜT SATIŞLAR	15.486.507	15.486.507		
600.	YURTIÇİ SATIŞLAR	15.468.064	15.468.064		
600.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	6.487.225	6.487.225		

Tablo 6.17: XYZ A.Ş. 2009/12 Dönemi 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı Detayı:

XYZ ÇAY ÜRETİM PAZARLAMA SAN. VE TİC. A.Ş. DETAY MİZANI					
Dönem	01.01.2009 – 31.12.2009				
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAK.	AL. BAK.
6.	GELİR TABLOSU HESAPLARI	-	-		
60.	BRÜT SATIŞLAR	11.841.160	11.841.160		
600.	YURTIÇİ SATIŞLAR	11.811.042	11.811.042		
600.01	ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.	7.973.190	7.973.190		

6.6.3.2. İştirakler ve sermaye hesabı

242. İştirakler Hesabı ve 500. Ödenmiş Sermaye hesabında bulunan tutarlar eliminasyona tabi tutularak, pekiştirilmiş de bilanço dışı bırakılmıştır. Eliminasyon işlemine yönelik tutarlar aşağıda verilmiştir.

2007/12 Dönemi	: 1.000.000 TL
2008/12 Dönemi	: 1.000.000 TL
2009/12 Dönemi	: 2.000.000 TL

6.6.3.3. İştirakler Sermaye Taahhütleri ve Ödenmemiş Sermaye

ABC Ltd. Şti., 2009 yılı içerisinde sermayesini 6.000.000 TL'den 12.000.000 TL'ye yükseltmiştir. Ancak yapılan bu sermaye artırımının tamamı ortaklar tarafından taahhüt edilmiştir. Taahhüt edilen 6.000.000 TL'lik sermaye tutarının, 1.000.000 TL'si grup firması XYZ A.Ş.'ye aittir ve söz konusu tutar, 243. İştirakler Sermaye Taahhütleri ve 501. Ödenmemiş Sermaye Hesabından elemine edilerek bilanço dışı bırakılmıştır.

6.6.3.4. İştiraklerden alacaklar ve grup firmalarına borçlar hesabı

Grup firmaları arasındaki ticari işlemlerden dolayı ortaya çıkan alacak ve borç tutarları elemine edilmiştir. Daha önce tarafımızca 120. Alıcılar ve 320. Satıcılar hesabında tespit edilen tutarlar, ilgili hesaba (232. İştiraklerden Alacaklar, Grup Firmalarına Borçlar) aktarılmıştır. Bu husus doğrultusunda elemine edilen tutarlar aşağıdaki gibidir.

2007/12 Dönemi	: 545.320 TL
2008/12 Dönemi	: 525.996 TL
2009/12 Dönemi	: 652.265 TL

6.7. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ SONRASI MALİ TABLOLAR ve ANALİZ SONUÇLARI

Yukarda her iki grup firması için beyan edilen mali tablolarda, yapılan aktarma-arındırma işlemleri sonucu firmaların mali tabloları aşağıdaki gibidir:

6.7.1. XYZ Çay Üretim Pazarlama ve San. ve Tic. A.Ş.

Tablo 6.18: XYZ A.Ş. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Karşılaştırmalı Mali Tabloları	2007/12	DİKEY ANALİZ	2008/12	DİKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ	2009/12	DİKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ
I.DÖNEN VARLIKLAR	7.313.219	59,81%	8.205.867	61,61%	12,21%	8.643.370	57,12%	5,33%
A.HAZIR DEĞERLER	406.750	3,33%	318.554	2,39%	-21,68%	384.100	2,54%	20,58%
1.Kasa	16.596	0,14%	14.954	0,11%	-9,89%	17.264	0,11%	15,45%
3.Bankalar	390.154	3,19%	303.600	2,28%	-22,18%	366.836	2,42%	20,83%
B.MENKUL DEĞERLER	947.690	7,75%	924.875	6,94%	-2,41%	930.875	6,15%	0,65%
3.Kamu Kesim Tah.Sen. ve Bonolar	947.690	7,75%	924.875	6,94%	-2,41%	930.875	6,15%	0,65%
C.TİCARİ ALACAKLAR	2.518.799	20,60%	3.123.778	23,45%	24,02%	3.226.228	21,32%	3,28%
1.Ahçılar	1.040.779	8,51%	1.428.497	10,73%	37,25%	1.571.444	10,38%	10,01%
2.Alacak Senetleri	1.478.020	12,09%	1.695.281	12,73%	14,70%	1.654.784	10,94%	-2,39%
D.DİĞER ALACAKLAR	66.000	0,54%	108.455	0,81%	64,33%	95.871	0,63%	-11,60%
1.Ortaklardan Alacaklar	-	0,00%	-	0,00%	-	-	0,00%	-
5.Diğer Çeşitli Alacaklar	66.000	0,54%	108.455	0,81%	64,33%	95.871	0,63%	-11,60%
E.STOKLAR	3.228.106	26,40%	3.577.909	26,86%	10,84%	3.734.168	24,68%	4,37%
1.İlk Madde ve Malzeme	258.908	2,12%	406.488	3,05%	57,00%	537.134	3,55%	32,14%
3.Mamuller	2.307.198	18,87%	2.400.161	18,02%	4,03%	2.409.102	15,92%	0,37%
4.Ticari Mallar	662.000	5,41%	771.260	5,79%	16,50%	787.932	5,21%	2,16%
F.VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	145.874	1,19%	152.296	1,14%	4,40%	194.990	1,29%	28,03%
G.DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	77.138	0,51%	-
1.Devreden KDV	-	0,00%	-	0,00%	-	77.138	0,51%	-
II.DURAN VARLIKLAR	4.914.933	40,19%	5.113.438	38,39%	4,04%	6.488.525	42,88%	26,89%
A.TİCARİ ALACAKLAR	163.591	1,34%	163.591	1,23%	0,00%	163.591	1,08%	0,00%
4.Verilen Depozito ve Teminatlar	163.591	1,34%	163.591	1,23%	0,00%	163.591	1,08%	0,00%
B.DİĞER ALACAKLAR	545.320	4,46%	525.996	3,95%	-3,54%	652.265	4,31%	24,01%
3.İştiraklerden Alacaklar	545.320	4,46%	525.996	3,95%	-3,54%	652.265	4,31%	24,01%
C.MALİ DURAN VARLIKLAR	1.000.000	8,18%	1.000.000	7,51%	0,00%	1.000.000	6,61%	0,00%
3.İştirakler	1.000.000	8,18%	1.000.000	7,51%	0,00%	2.000.000	13,22%	100,00%
4.İştirakler Sermaye Taahhütleri(-)	-	0,00%	-	0,00%	-	1.000.000	6,61%	-
D.MADDİ DURAN VARLIKLAR	3.197.342	26,15%	3.417.141	25,66%	6,87%	4.664.640	30,83%	36,51%
1.Arazi ve Arsalar	450.000	3,68%	450.000	3,38%	0,00%	450.000	2,97%	0,00%
2.Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	240.509	1,97%	325.600	2,44%	35,38%	341.251	2,26%	4,81%
3.Binalar	1.340.040	10,96%	1.350.973	10,14%	0,82%	2.350.973	15,54%	74,02%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	1.297.044	10,61%	1.378.717	10,35%	6,30%	1.364.923	9,02%	-1,00%
5.Taşıtlar	248.110	2,03%	265.475	1,99%	7,00%	455.900	3,01%	71,73%
6.Demirbaşlar	166.911	1,36%	194.644	1,46%	16,62%	214.794	1,42%	10,35%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	1.308.888	10,70%	1.343.512	10,09%	2,65%	1.593.512	10,53%	18,61%
9.Yapılmakta Olan Yatırımlar	643.616	5,26%	675.244	5,07%	4,91%	960.311	6,35%	42,22%
10.Verilen Avanslar	120.000	0,98%	120.000	0,90%	0,00%	120.000	0,79%	0,00%

E.GEL.YIL. AİT GİD. VE GEL. TAH.	8.680	0,07%	6.710	0,05%	-22,70%	8.029	0,05%	19,66%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler	8.680	0,07%	6.710	0,05%	-22,70%	8.029	0,05%	19,66%
AKTİF (VARLIKLAR)TOPLAMI	12.228.152	100,00%	13.319.305	100,00%	8,92%	15.131.895	100,00%	13,61%
I.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	5.237.965	42,84%	5.444.362	40,88%	3,94%	6.369.428	42,09%	16,99%
A.MALİ BORÇLAR	1.454.254	11,89%	1.593.441	11,96%	9,57%	1.486.763	9,83%	-6,69%
1.Banka Kredileri	695.272	5,69%	809.990	6,08%	16,50%	962.294	6,36%	18,80%
4.Faktoring Borçları	758.982	6,21%	783.451	5,88%	3,22%	524.469	3,47%	-33,06%
B.TİCARİ BORÇLAR	2.890.554	23,64%	2.778.839	20,86%	-3,86%	3.072.563	20,31%	10,57%
1.Satıcılar	1.851.273	15,14%	1.581.139	11,87%	-14,59%	1.775.937	11,74%	12,32%
2.Borç Senetleri	1.039.281	8,50%	1.197.700	8,99%	15,24%	1.296.626	8,57%	8,26%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	592.787	3,92%	-
1.Ortaklara borçlar		0,00%		0,00%	-	566.851	3,75%	-
5.Personele Borçlar		0,00%		0,00%	-	21.674	0,14%	-
6.Diğer Çeşitli Borçlar		0,00%		0,00%	-	4.262	0,03%	-
D.ALINAN AVANSLAR	761.419	6,23%	916.137	6,88%	20,32%	1.043.479	6,90%	13,90%
E.ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜK.	120.785	0,99%	149.984	1,13%	24,17%	141.734	0,94%	-5,50%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	19.048	0,16%	45.635	0,34%	139,58%	805	0,01%	-98,24%
2.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	101.737	0,83%	104.349	0,78%	2,57%	140.692	0,93%	34,83%
4.Diğer Yükümlülükler		0,00%		0,00%	-	237	0,00%	-
F.BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	10.953	0,09%	5.961	0,04%	-45,58%	32.102	0,21%	438,53%
1.Dönem Karı Ver. Ve Diğ.Yas.Yük.Karş.	13.199	0,11%	14.291	0,11%	8,27%	60.453	0,40%	323,01%
2.Dönem Karı Peş.Öd.Ver.ve.Diğ.Yük.(-)	2.246	0,02%	8.330	0,06%	270,88%	28.351	0,19%	240,35%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	603.225	4,93%	820.214	6,16%	35,97%	837.128	5,53%	2,06%
A.MALİ BORÇLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	-	0,00%	-
B.TİCARİ BORÇLAR	603.225	4,93%	820.214	6,16%	35,97%	837.128	5,53%	2,06%
1.Satıcılar	448.225	3,67%	665.214	4,99%	48,41%	650.128	4,30%	-2,27%
4.Alınan Depozito ve Teminatlar	155.000	1,27%	155.000	1,16%	0,00%	187.000	1,24%	20,65%
III.OZ KAYNAKLAR	6.386.962	52,23%	7.054.729	52,97%	10,46%	7.925.339	52,38%	12,34%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	7.423.821	60,71%	7.423.821	55,74%	0,00%	7.423.821	49,06%	0,00%
1.Sermaye	5.000.000	40,89%	5.000.000	37,54%	0,00%	5.000.000	33,04%	0,00%
3.Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	2.423.821	19,82%	2.423.821	18,20%	0,00%	2.423.821	16,02%	0,00%
B.KAR YEDEKLERİ	381.968	3,12%	381.968	2,87%	0,00%	381.968	2,52%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	29.527	0,24%	29.527	0,22%	0,00%	29.527	0,20%	0,00%
3.Olağanüstü Yedekler	352.441	2,88%	352.441	2,65%	0,00%	352.441	2,33%	0,00%
C.GEÇMİŞ YIL KARLARI	133.064	1,09%	712.270	5,35%	435,28%	1.470.037	9,71%	106,39%
D.GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	1.150.077	9,41%	1.150.077	8,63%	0,00%	1.150.077	7,60%	0,00%
E.DÖNEM NET KARI(ZARARI)	579.206	4,74%	757.767	5,69%	30,83%	920.610	6,08%	21,49%
1.Dönem Net Karı	579.206	4,74%	757.767	5,69%	30,83%	920.610	6,08%	21,49%
I.ÖZKAYNAKLARDAN İNDİRİMLER	981.020	8,02%	1.071.020	8,04%	9,17%	1.121.020	7,41%	4,67%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	12.228.152	100,00%	13.319.305	100,00%	8,92%	15.131.895	100,00%	13,61%
GELİR TABLOSU								
A- BRÜT SATIŞLAR	11.841.160	103,21%	15.486.507	100,95%	30,79%	19.476.709	101,66%	25,77%
1- Yurtiçi Satışlar	11.811.042	102,94%	15.468.064	100,83%	30,96%	19.432.975	101,43%	25,63%
3- Diğer Gelirler	30.118	0,26%	18.443	0,12%	-38,76%	43.734	0,23%	137,13%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	367.985	3,21%	146.400	0,95%	-60,22%	317.833	1,66%	117,10%
1- Satıştan İndeler (-)	367.985	3,21%	146.400	0,95%	-60,22%	317.833	1,66%	117,10%
C- NET SATIŞLAR	11.473.175	100,00%	15.340.107	100,00%	33,70%	19.158.876	100,00%	24,89%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	9.910.251	86,38%	13.286.184	86,61%	34,07%	16.925.133	88,34%	27,39%
1- Satılan Mamuller Maliyeti (-)	9.910.251	86,38%	13.286.184	86,61%	34,07%	16.925.133	88,34%	27,39%
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	1.562.924	13,62%	2.053.923	13,39%	31,42%	2.233.743	11,66%	8,75%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	553.312	4,82%	753.392	4,91%	36,16%	650.829	3,40%	-13,61%
2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	429.906	3,75%	491.642	3,20%	14,36%	421.969	2,20%	-14,17%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	123.406	1,08%	261.750	1,71%	112,10%	228.860	1,19%	-12,57%
F-AMORTİSMAN GİDERLERİ(-)	258.352	2,25%	366.418	2,39%	41,83%	442.156	2,31%	20,67%
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	751.260	6,55%	934.113	6,09%	24,34%	1.140.758	5,95%	22,12%
G- DİĞER FAAL.OLAĞ.GELİR VE KÂR.	126.733	1,10%	181.382	1,18%	43,12%	241.059	1,26%	32,90%
3- Faiz Gelirleri	95.846	0,84%	95.145	0,62%	-0,73%	114.752	0,60%	20,61%
4- Komisyon Gelirleri	13.256	0,12%	17.485	0,11%	31,90%	16.245	0,08%	-7,09%

7- Kambiyo Kârları	15.294	0,13%	65.325	0,43%	327,13%	104.210	0,54%	59,53%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	2.337	0,02%	3.427	0,02%	46,64%	5.852	0,03%	70,76%
H- DİĞER FAAL.OLAĞ.GİDER VE ZAR.	31.368	0,27%	33.999	0,22%	8,39%	92.839	0,48%	173,06%
4- Kambiyo Zararları	13.211	0,12%	9.658	0,06%	-26,89%	16.258	0,08%	68,34%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	18.157	0,16%	24.341	0,16%	34,06%	76.581	0,40%	214,62%
I- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	190.456	1,66%	233.649	1,52%	22,68%	254.064	1,33%	8,74%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	190.456	1,66%	233.649	1,52%	22,68%	254.064	1,33%	8,74%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	656.169	5,72%	847.847	5,53%	29,21%	1.034.914	5,40%	22,06%
J- OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	95.164	0,83%	115.620	0,75%	21,50%	125.632	0,66%	8,66%
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	95.164	0,83%	115.620	0,75%	21,50%	125.632	0,66%	8,66%
K- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZAR. (-)	27.325	0,24%	16.258	0,11%	-40,50%	9.784	0,05%	-39,82%
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	27.325	0,24%	16.258	0,11%	-40,50%	9.784	0,05%	-39,82%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	724.008	6,31%	947.209	6,17%	30,83%	1.150.762	6,01%	21,49%
L- DÖN.KÂRI,VER.VE DİĞ.YASY.K.(-)	144.802	1,26%	189.442	1,23%	30,83%	230.152	1,20%	21,49%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	579.206	5,05%	757.767	4,94%	30,83%	920.610	4,81%	21,49%

6.7.2. ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.

Tablo, 6.19: ABC Ltd. Şti. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Karşılaştırmalı Mali Tabloları	2007/12	DIKEY ANALİZ	2008/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ	2009/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ
I.DÖNEN VARLIKLAR	12.057.684	80,72%	13.162.081	79,32%	9,16%	15.688.743	78,94%	19,20%
A.HAZIR DEĞERLER	771.321	-	711.561	4,29%	-7,75%	761.377	3,83%	7,00%
1.Kasa	10.474	0,07%	10.961	0,07%	4,65%	9.469	0,05%	-13,61%
3.Bankalar	760.847	5,09%	700.600	4,22%	-7,92%	751.908	3,78%	7,32%
B.TİCARİ ALACAKLAR	9.379.224	62,79%	10.420.918	62,80%	11,11%	11.127.377	55,99%	6,78%
1.Alıcılar	5.828.696	39,02%	7.491.484	45,15%	28,53%	8.189.073	41,20%	9,31%
2.Alacak Senetleri	3.550.528	23,77%	2.929.434	17,65%	-17,49%	2.938.304	14,78%	0,30%
5.Şüpheli Ticari Alacaklar	39.965	0,27%	39.965	0,24%	0,00%	355.324	1,79%	789,09%
6.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	39.965	0,27%	39.965	0,24%	0,00%	355.324	1,79%	789,09%
C.DİĞER ALACAKLAR	300.000	2,01%	275.000	1,66%	-8,33%	350.000	1,76%	27,27%
5.Diğer Çeşitli Alacaklar	300.000	2,01%	275.000	1,66%	-8,33%	350.000	1,76%	27,27%
D.STOKLAR	945.473	6,33%	914.122	5,51%	-3,32%	2.312.409	11,63%	152,97%
4.Ticari Mallar	945.473	6,33%	914.122	5,51%	-3,32%	2.312.409	11,63%	152,97%
E.VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	661.419	4,43%	816.137	4,92%	23,39%	943.479	4,75%	15,60%
F.DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	247	0,00%	24.343	0,15%	9755,47%	194.101	0,98%	697,36%
1.Devreden KDV	247	0,00%	24.343	0,15%	9755,47%	194.101	0,98%	697,36%
II.DURAN VARLIKLAR	2.880.747	19,28%	3.431.993	20,68%	19,14%	4.185.915	21,06%	21,97%
A.TİCARİ ALACAKLAR	731.899	4,90%	820.236	4,94%	12,07%	830.236	4,18%	1,22%
1.Alıcılar	676.899	4,53%	765.236	4,61%	13,05%	765.236	3,85%	0,00%
4.Verilen Depozito ve Teminatlar	55.000	0,37%	55.000	0,33%	0,00%	65.000	0,33%	18,18%
D.MADDİ DURAN VARLIKLAR	1.938.634	12,98%	2.469.253	14,88%	27,37%	3.289.856	16,55%	33,23%
1.Arazi ve Arsalar	40.000	0,27%	40.000	0,24%	0,00%	40.000	0,20%	0,00%
3.Binalar	321.232	2,15%	321.232	1,94%	0,00%	511.524	2,57%	59,24%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	2.189	0,01%	2.189	0,01%	0,00%	2.189	0,01%	0,00%
5.Taşıtlar	724.219	4,85%	941.335	5,67%	29,98%	1.206.094	6,07%	28,13%
6.Demirbaşlar	291.048	1,95%	367.154	2,21%	26,15%	448.223	2,26%	22,08%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	358.582	2,40%	478.257	2,88%	33,37%	563.125	2,83%	17,75%
10.Verilen Avanslar	918.528	6,15%	1.275.600	7,69%	38,87%	1.644.951	8,28%	28,96%
E.MADDİ OLMAYAN DURAN VAR.	47.037	0,31%	- 18.309	-0,11%	-138,92%	- 105.386	-0,53%	475,60%
1.Haklar	145.000	0,97%	164.731	0,99%	13,61%	164.731	0,83%	0,00%
7.Birikmiş Amortismanlar(-)	97.963	0,66%	183.040	1,10%	86,85%	270.117	1,36%	47,57%
G.GELECEK YILLARA AİT GİD. VE GEL. TAH.	163.177	1,09%	160.813	0,97%	-1,45%	171.209	0,86%	6,46%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler	163.177	1,09%	160.813	0,97%	-1,45%	171.209	0,86%	6,46%
AKTİF TOPLAMI	14.938.431	100,00%	16.594.074	100,00%	11,08%	19.874.658	100,00%	19,77%
İ.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	7.889.042	52,81%	9.109.577	54,90%	15,47%	10.357.562	52,11%	13,70%
A.MALİ BORÇLAR	1.699.318	11,38%	2.756.606	16,61%	62,22%	3.363.088	16,92%	22,00%
1.Banka Kredileri	1.237.591	8,28%	2.265.288	13,65%	83,04%	2.740.918	13,79%	21,00%
4.Faktoring Borçları	461.727	3,09%	491.318	2,96%	6,41%	622.170	3,13%	26,63%
B.TİCARİ BORÇLAR	5.130.183	34,34%	5.159.632	31,09%	0,57%	5.397.307	27,16%	4,61%
1.Satıcılar	1.964.809	13,15%	2.471.179	14,89%	25,77%	2.597.242	13,07%	5,10%
2.Borç Senetleri	3.165.374	21,19%	2.688.453	16,20%	-15,07%	2.800.065	14,09%	4,15%
C.DİĞER BORÇLAR	545.320	3,65%	541.521	3,26%	-0,70%	989.563	4,98%	82,74%
1.Ortaklara borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	328.650	1,65%	-
4.Grup Firmalarına Borçlar	545.320	3,65%	525.996	3,17%	-3,54%	652.265	3,28%	24,01%
5.Personele Borçlar	-	0,00%	15.525	0,09%	-	8.648	0,04%	-44,30%
D.ALINAN AVANSLAR	428.048	2,87%	425.121	2,56%	-0,68%	452.953	2,28%	6,55%
E.ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜK.	70.937	0,47%	121.881	0,73%	71,82%	99.678	0,50%	-18,22%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	65.901	0,44%	117.429	0,71%	78,19%	97.388	0,49%	-17,07%
2.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	5.036	0,03%	4.452	0,03%	-11,60%	2.290	0,01%	-48,56%
F.BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	1.000	0,01%	48.826	0,29%	4782,60%	-	0,00%	-100,00%
1.Dönem Karı Ver. Ve Diğ.Yas.Yük.Karş.	49.356	0,33%	60.134	0,36%	21,84%	-	0,00%	-100,00%

2.Dönem Karı Peş.Öd.Ver.ve.Diğ.Yük.(-)	48.356	0,32%	11.308	0,07%	-76,62%	-	0,00%	-100,00%
G.GELECEK AY. AİT GEL.VE GİD.TAH.	14.236	0,10%	55.990	0,34%	293,30%	54.973	0,28%	-1,82%
2.Gider Tahakkukları	14.236	0,10%	55.990	0,34%	293,30%	54.973	0,28%	-1,82%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	995.030	6,66%	796.030	4,80%	-20,00%	1.257.710	6,33%	58,00%
A.MALİ BORÇLAR	995.030	6,66%	796.030	4,80%	-20,00%	1.226.646	6,17%	54,10%
1.Banka Kredileri	995.030	6,66%	796.030	4,80%	-20,00%	1.226.646	6,17%	54,10%
B.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	31.064	0,16%	-
1.Ortaklara Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	31.064	0,16%	-
III.OZ KAYNAKLAR	6.054.359	40,53%	6.688.467	40,31%	10,47%	8.259.386	41,56%	23,49%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	6.122.400	40,98%	6.122.400	36,90%	0,00%	6.122.400	30,81%	0,00%
1.Sermaye	6.000.000	40,16%	6.000.000	36,16%	0,00%	12.000.000	60,38%	100,00%
2.Ödenmemiş Sermaye (-)	-	0,00%	-	0,00%	-	6.000.000	30,19%	-
3.Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	122.400	0,82%	122.400	0,74%	0,00%	122.400	0,62%	0,00%
B.KAR YEDEKLERİ	6.798	0,05%	16.201	0,10%	138,32%	16.201	0,08%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	6.798	0,05%	16.201	0,10%	138,32%	16.201	0,08%	0,00%
C.GEÇMİŞ YIL KARLARI	184.830	1,24%	889.719	5,36%	381,37%	1.796.331	9,04%	101,90%
D.GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	94.224	0,63%	94.224	0,57%	0,00%	94.224	0,47%	0,00%
E.DÖNEM NET KARİ(ZARARI)	704.889	4,72%	906.612	5,46%	28,62%	1.602.879	8,06%	76,80%
1.Dönem Net Karı	704.889	4,72%	906.612	5,46%	28,62%	1.602.879	8,06%	76,80%
I.ÖZKAYNAKLARDAN İNDİRİMLER	870.334	5,83%	1.152.241	6,94%	32,39%	1.184.201	5,96%	2,77%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	14.938.431	100,00%	16.594.074	100,00%	11,08%	19.874.658	100,00%	19,77%
GELİR TABLOSU	-							
A- BRÜT SATIŞLAR	35.770.350	101,22%	50.851.193	100,85%	42,16%	55.686.243	100,60%	9,51%
1- Yurtiçi Satışlar	35.743.732	101,14%	50.845.352	100,84%	42,25%	55.664.760	100,56%	9,48%
3- Diğer Gelirler	26.618	0,08%	5.841	0,01%	-78,06%	21.483	0,04%	267,80%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	429.658	1,22%	427.217	0,85%	-0,57%	332.856	0,60%	-22,09%
1- Satıştan İndeler (-)	274.028	0,78%	330.959	0,66%	20,78%	227.435	0,41%	-31,28%
2- Satış İskontoları (-)	155.630	0,44%	96.258	0,19%	-38,15%	105.421	0,19%	9,52%
C- NET SATIŞLAR	35.340.692	100,00%	50.423.976	100,00%	42,68%	55.353.387	100,00%	9,78%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	31.486.276	89,09%	46.259.716	91,74%	46,92%	48.246.313	87,16%	4,29%
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	31.486.276	89,09%	46.259.716	91,74%	46,92%	48.246.313	87,16%	4,29%
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	3.854.416	10,91%	4.164.260	8,26%	8,04%	7.107.074	12,84%	70,67%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	2.229.141	6,31%	2.671.176	5,30%	19,83%	3.671.940	6,63%	37,47%
2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	1.956.333	5,54%	2.330.970	4,62%	19,15%	3.427.378	6,19%	47,04%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	272.808	0,77%	340.206	0,67%	24,71%	244.562	0,44%	-28,11%
F-AMORTİSMAN GİDERLERİ(-)	316.785	0,90%	466.623	0,93%	47,30%	841.547	1,52%	80,35%
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	1.308.490	3,70%	1.026.461	2,04%	-21,55%	2.593.587	4,69%	152,67%
G- DİĞER FAAL.OLAĞ.GELİR VE KÂR.	72.624	0,21%	417.703	0,83%	475,16%	410.528	0,74%	-1,72%
3- Faiz Gelirleri	51.312	0,15%	412.492	0,82%	703,89%	402.436	0,73%	-2,44%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	21.312	0,06%	5.211	0,01%	-75,55%	8.092	0,01%	55,29%
H- DİĞER FAAL.OLAĞ.GİDER VE ZAR.	10.089	0,03%	7.556	0,01%	-25,11%	12.259	0,02%	62,24%
2- Karşılık Giderleri	1.233	0,00%	1.042	0,00%	-15,49%	2.145	0,00%	105,85%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	8.856	0,03%	6.514	0,01%	-26,45%	10.114	0,02%	55,27%
I- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	621.110	1,76%	384.451	0,76%	-38,10%	952.270	1,72%	147,70%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	621.110	1,76%	384.451	0,76%	-38,10%	952.270	1,72%	147,70%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	749.915	2,12%	1.052.157	2,09%	40,30%	2.039.586	3,68%	93,85%
J- OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	188.508	0,53%	177.977	0,35%	-5,59%	57.369	0,10%	-67,77%
2- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	188.508	0,53%	177.977	0,35%	-5,59%	57.369	0,10%	-67,77%
K- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZAR. (-)	57.312	0,16%	96.869	0,19%	69,02%	93.356	0,17%	-3,63%
2- Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-	0,00%	31.549	0,06%	-	56.325	0,10%	78,53%
3- Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)	57.312	0,16%	65.320	0,13%	13,97%	37.031	0,07%	-43,31%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	881.111	2,49%	1.133.265	2,25%	28,62%	2.003.599	3,62%	76,80%
L- DÖN.KÂRI.VER.VE DİĞ.Y.Y.K.(-)	176.222	0,50%	226.653	0,45%	28,62%	400.720	0,72%	76,80%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	704.889	1,99%	906.612	1,80%	28,62%	1.602.879	2,90%	76,80%

6.7.3. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Konsolide Mali Tablolar

Tablo. 6.20: XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti. Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonrası Konsolide Edilmiş Karşılaştırmalı Mali Tabloları	2007/12	DIKEY ANALİZ	2008/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ	2009/12	DIKEY ANALİZ	TREND ANALİZİ
I.DÖNEN VARLIKLAR	19.370.903	71,30%	21.367.948	71,43%	10,31%	24.332.113	69,51%	13,87%
A.HAZIR DEĞERLER	1.178.071	4,34%	1.030.115	3,44%	-12,56%	1.145.477	3,27%	11,20%
1.Kasa	27.070	0,10%	25.915	0,09%	-4,27%	26.733	0,08%	3,16%
3.Bankalar	1.151.001	4,24%	1.004.200	3,36%	-12,75%	1.118.744	3,20%	11,41%
B.MENKUL DEĞERLER	947.690	3,49%	924.875	3,09%	-2,41%	930.875	2,66%	0,65%
3.Kamu Kesim Tah.Sen. ve Bonolar	947.690	3,49%	924.875	3,09%	-2,41%	930.875	2,66%	0,65%
C.TİCARİ ALACAKLAR	11.898.023	43,80%	13.544.696	45,28%	13,84%	14.353.605	41,00%	5,97%
1.Alıcılar	6.869.475	25,29%	8.919.981	29,82%	29,85%	9.760.517	27,88%	9,42%
2.Alacak Senetleri	5.028.548	18,51%	4.624.715	15,46%	-8,03%	4.593.088	13,12%	-0,68%
5.Şüpheli Ticari Alacaklar	39.965	0,15%	39.965	0,13%	0,00%	355.324	1,02%	789,09%
6.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	39.965	0,15%	39.965	0,13%	0,00%	355.324	1,02%	789,09%
D.DİĞER ALACAKLAR	366.000	1,35%	383.455	1,28%	4,77%	445.871	1,27%	16,28%
5.Diğer Çeşitli Alacaklar	366.000	1,35%	383.455	1,28%	4,77%	445.871	1,27%	16,28%
E.STOKLAR	4.173.579	15,36%	4.492.031	15,02%	7,63%	6.046.577	17,27%	34,61%
1.İlk Madde ve Malzeme	258.908	0,95%	406.488	1,36%	57,00%	537.134	1,53%	32,14%
3.Mamuller	2.307.198	8,49%	2.400.161	8,02%	4,03%	2.409.102	6,88%	0,37%
4.Ticari Mallar	1.607.473	5,92%	1.685.382	5,63%	4,85%	3.100.341	8,86%	83,95%
F.VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	807.293	2,97%	968.433	3,24%	19,96%	1.138.469	3,25%	17,56%
F.DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	247	0,00%	24.343	0,08%	9755%	271.239	0,77%	1014,%
1.Devreden KDV	247	0,00%	24.343	0,08%	9755%	271.239	0,77%	1014,%
II.DURAN VARLIKLAR	6.250.360	23,01%	7.019.435	23,47%	12,30%	9.022.175	25,77%	28,53%
A.TİCARİ ALACAKLAR	895.490	3,30%	983.827	3,29%	9,86%	993.827	2,84%	1,02%
1.Alıcılar	676.899	2,49%	765.236	2,56%	13,05%	765.236	2,19%	0,00%
4.Verilen Depozito ve Teminatlar	218.591	0,80%	218.591	0,73%	0,00%	228.591	0,65%	4,57%
B.MADDİ DURAN VARLIKLAR	5.135.976	18,91%	5.886.394	19,68%	14,61%	7.954.496	22,72%	35,13%
1.Arazi ve Arsalar	490.000	1,80%	490.000	1,64%	0,00%	490.000	1,40%	0,00%
2.Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	240.509	0,89%	325.600	1,09%	35,38%	341.251	0,97%	4,81%
3.Binalar	1.661.272	6,12%	1.672.205	5,59%	0,66%	2.862.497	8,18%	71,18%
4.Tesis, Makine ve Cihazlar	1.299.233	4,78%	1.380.906	4,62%	6,29%	1.367.112	3,91%	-1,00%
5.Taşıtlar	972.329	3,58%	1.206.810	4,03%	24,12%	1.661.994	4,75%	37,72%
6.Demirbaşlar	457.959	1,69%	561.798	1,88%	22,67%	663.017	1,89%	18,02%
8.Birikmiş Amortismanlar(-)	1.667.470	6,14%	1.821.769	6,09%	9,25%	2.156.637	6,16%	18,38%
9.Yapılmakta Olan Yatırımlar	643.616	2,37%	675.244	2,26%	4,91%	960.311	2,74%	42,22%
10.Verilen Avanslar	1.038.528	3,82%	1.395.600	4,67%	34,38%	1.764.951	5,04%	26,47%
C.MADDİ OLMAYAN DUR. VAR.	47.037	0,17%	- 18.309	-0,06%	-138,%	- 105.386	-0,30%	475,60%
1.Haklar	145.000	0,53%	164.731	0,55%	13,61%	164.731	0,47%	0,00%
7.Birikmiş Amortismanlar(-)	97.963	0,36%	183.040	0,61%	86,85%	270.117	0,77%	47,57%
D.GEL. YIL. AİT GİD.VE GEL. TAH	171.857	0,63%	167.523	0,56%	-2,52%	179.238	0,51%	6,99%
1.Gelecek Yıllara Ait Giderler	171.857	0,63%	167.523	0,56%	-2,52%	179.238	0,51%	6,99%
AKTİF TOPLAMI	25.621.263	94,31%	28.387.383	94,90%	10,80%	33.354.288	95,28%	17,50%
İKİSA VADELİ YABANCI KAY.	12.581.687	46,31%	14.027.943	46,90%	11,49%	16.074.725	45,92%	14,59%
A.MALİ BORÇLAR	3.153.572	11,61%	4.350.047	14,54%	37,94%	4.849.851	13,85%	11,49%
1.Banka Kredileri	1.932.863	7,11%	3.075.278	10,28%	59,10%	3.703.212	10,58%	20,42%
4.Faktoring Borçları	1.220.709	4,49%	1.274.769	4,26%	4,43%	1.146.639	3,28%	-10,05%
B.TİCARİ BORÇLAR	8.020.737	29,52%	7.938.471	26,54%	-1,03%	8.469.870	24,20%	6,69%

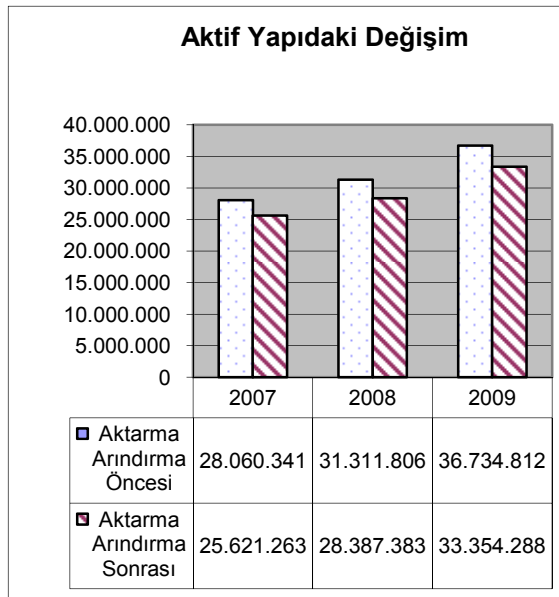
1.Satıcılar	3.816.082	14,05%	4.052.318	13,55%	6,19%	4.373.179	12,49%	7,92%
2.Borç Senetleri	4.204.655	15,48%	3.886.153	12,99%	-7,57%	4.096.691	11,70%	5,42%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	15.525	0,05%	-	930.085	2,66%	5890,89%
1.Ortaklara borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	895.501	2,56%	-
5.Personele Borçlar	-	0,00%	15.525	0,05%	-	30.322	0,09%	95,31%
6.Diğer Çeşitli Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	4.262	0,01%	-
D.ALINAN AVANSLAR	1.189.467	4,38%	1.341.258	4,48%	12,76%	1.496.432	4,27%	11,57%
E.ÖDENECEK VER. VE DİĞ. YÜK.	191.722	0,71%	271.865	0,91%	41,80%	241.412	0,69%	-11,20%
1.Ödenecek Vergi ve Fonlar	84.949	0,31%	163.064	0,55%	91,96%	98.193	0,28%	-39,78%
2.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	106.773	0,39%	108.801	0,36%	1,90%	142.982	0,41%	31,42%
4.Diğer Yükümlülükler	-	0,00%	-	0,00%	-	237	0,00%	-
F.BORÇ VE GİDER KARŞ.	11.953	0,04%	54.787	0,18%	358,35%	32.102	0,09%	-41,41%
1.Dönem Karı Ver. Ve D.Y.Y.K.	62.555	0,23%	74.425	0,25%	18,98%	60.453	0,17%	-18,77%
2.Dönem Karı Peş.Öd.Ver.ve.Diğ.Y..(-)	50.602	0,19%	19.638	0,07%	-61,19%	28.351	0,08%	44,37%
G.GEL. AY. AİT GEL.VE GİD.TAHL.	14.236	0,05%	55.990	0,19%	293,30%	54.973	0,16%	-1,82%
2.Gider Tahakkukları	14.236	0,05%	55.990	0,19%	293,30%	54.973	0,16%	-1,82%
II.UZUN VADELİ YABANCI KAY.	1.598.255	5,88%	1.616.244	5,40%	1,13%	2.094.838	5,98%	29,61%
A.MALİ BORÇLAR	995.030	3,66%	796.030	2,66%	-20,00%	1.226.646	3,50%	54,10%
1.Banka Kredileri	995.030	3,66%	796.030	2,66%	-20,00%	1.226.646	3,50%	54,10%
B.TİCARİ BORÇLAR	603.225	2,22%	820.214	2,74%	35,97%	837.128	2,39%	2,06%
1.Satıcılar	448.225	1,65%	665.214	2,22%	48,41%	650.128	1,86%	-2,27%
4.Alınan Depozito ve Teminatlar	155.000	0,57%	155.000	0,52%	0,00%	187.000	0,53%	20,65%
C.DİĞER BORÇLAR	-	0,00%	-	0,00%	-	31.064	0,09%	-
1.Ortaklara Borçlar	-	0,00%	-	0,00%	-	31.064	0,09%	-
III.OZ KAYNAKLAR	11.441.321	42,12%	12.743.196	42,60%	11,38%	15.184.725	43,38%	19,16%
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	12.546.221	46,18%	12.546.221	41,94%	0,00%	12.546.221	35,84%	0,00%
1.Sermaye	10.000.000	36,81%	10.000.000	33,43%	0,00%	15.000.000	42,85%	50,00%
2.Ödenmemiş Sermaye (-)	-	0,00%	-	0,00%	-	5.000.000	14,28%	-
3.Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	2.546.221	9,37%	2.546.221	8,51%	0,00%	2.546.221	7,27%	0,00%
B.KAR YEDEKLERİ	388.766	1,43%	398.169	1,33%	2,42%	398.169	1,14%	0,00%
1.Yasal Yedekleri	36.325	0,13%	45.728	0,15%	25,89%	45.728	0,13%	0,00%
3.Olağanüstü Yedekler	352.441	1,30%	352.441	1,18%	0,00%	352.441	1,01%	0,00%
C.GEÇMİŞ YIL KARLARI	317.894	1,17%	1.601.989	5,36%	403,94%	3.266.368	9,33%	103,89%
D.GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	1.244.301	4,58%	1.244.301	4,16%	0,00%	1.244.301	3,55%	0,00%
E.DÖNEM NET KARI(ZARARI)	1.284.095	4,73%	1.664.379	5,56%	29,61%	2.523.489	7,21%	51,62%
1.Dönem Net Karı	1.284.095	4,73%	1.664.379	5,56%	29,61%	2.523.489	7,21%	51,62%
İ.ÖZKAYNAKLARDAN İNDİRİMLER	1.851.354	6,81%	2.223.261	7,43%	20,09%	2.305.221	6,59%	3,69%
PASİF(KAYNAKLAR)TOPLAMI	25.621.263	94,31%	28.387.383	94,90%	10,80%	33.354.288	95,28%	17,50%
GELİR TABLOSU								
A- BRÜT SATIŞLAR	42.615.910	101,91%	59.850.475	100,97%	40,44%	67.189.762	100,98%	12,26%
1- Yurtiçi Satışlar	42.559.174	101,77%	59.826.191	100,93%	40,57%	67.124.545	100,88%	12,20%
3- Diğer Gelirler	56.736	0,14%	24.284	0,04%	-57,20%	65.217	0,10%	168,56%
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	797.643	1,91%	573.617	0,97%	-28,09%	650.689	0,98%	13,44%
1- Satıştan İndeler (-)	642.013	1,54%	477.359	0,81%	-25,65%	545.268	0,82%	14,23%
2- Satış İskontoları (-)	155.630	0,37%	96.258	0,16%	-38,15%	105.421	0,16%	9,52%
C- NET SATIŞLAR	41.818.267	100,00%	59.276.858	100,00%	41,75%	66.539.073	100,00%	12,25%
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	36.400.927	87,05%	53.058.675	89,51%	45,76%	57.198.256	85,96%	7,80%
1- Satılan Mamuller Maliyeti (-)	9.910.251	23,70%	13.286.184	22,41%	34,07%	16.925.133	25,44%	27,39%
2- Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	26.490.676	63,35%	39.772.491	67,10%	50,14%	40.273.123	60,53%	1,26%
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	5.417.340	12,95%	6.218.183	10,49%	14,78%	9.340.817	14,04%	50,22%
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	2.782.453	6,65%	3.424.568	5,78%	23,08%	4.322.769	6,50%	26,23%

2- Pazarlama Satış ve Dağ. Gid. (-)	2.386.239	5,71%	2.822.612	4,76%	18,29%	3.849.347	5,79%	36,38%
3- Genel Yönetim Giderleri (-)	396.214	0,95%	601.956	1,02%	51,93%	473.422	0,71%	-21,35%
F-AMORTİSMAN GİDERLERİ(-)	575.137	1,38%	833.041	1,41%	44,84%	1.283.703	1,93%	54,10%
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	2.059.750	4,93%	1.960.574	3,31%	-4,81%	3.734.345	5,61%	90,47%
G- DİĞ FAAL.OLAĞ.GEL VE KÂR	199.357	0,48%	599.085	1,01%	200,51%	651.587	0,98%	8,76%
3- Faiz Gelirleri	147.158	0,35%	507.637	0,86%	244,96%	517.188	0,78%	1,88%
4- Komisyon Gelirleri	13.256	0,03%	17.485	0,03%	31,90%	16.245	0,02%	-7,09%
7- Kambiyo Kârları	15.294	0,04%	65.325	0,11%	327,13%	104.210	0,16%	59,53%
9- Diğer Olağan Gelir ve Kârlar	23.649	0,06%	8.638	0,01%	-63,47%	13.944	0,02%	61,43%
H- DİĞ. FAAL.OLAĞ.GİD VE ZAR	41.457	0,10%	41.555	0,07%	0,24%	105.098	0,16%	152,91%
2- Karşılık Giderleri	1.233	0,00%	1.042	0,00%	-15,49%	2.145	0,00%	105,85%
4- Kambiyo Zararları	13.211	0,03%	9.658	0,02%	-26,89%	16.258	0,02%	68,34%
6- Diğer Olağan Gider ve Zararlar	27.013	0,06%	30.855	0,05%	14,22%	86.695	0,13%	180,98%
I- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	811.566	1,94%	618.100	1,04%	-23,84%	1.206.334	1,81%	95,17%
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	811.566	1,94%	618.100	1,04%	-23,84%	1.206.334	1,81%	95,17%
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	1.406.084	3,36%	1.900.004	3,21%	35,13%	3.074.500	4,62%	61,82%
J- OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂR.	283.672	0,68%	293.597	0,50%	3,50%	183.001	0,28%	-37,67%
2- Diğer Olağandıışı Gelir ve Kârlar	283.672	0,68%	293.597	0,50%	3,50%	183.001	0,28%	-37,67%
K- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZAR (-)	84.637	0,20%	113.127	0,19%	33,66%	103.140	0,16%	-8,83%
2- Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-	0,00%	31.549	0,05%	-	56.325	0,08%	78,53%
3- Diğer Olağandıışı Gider ve Zararlar (-)	84.637	0,20%	81.578	0,14%	-3,61%	46.815	0,07%	-42,61%
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	1.605.119	3,84%	2.080.474	3,51%	29,61%	3.154.361	4,74%	51,62%
L- DÖN.KÂRI.VER.VE DİĞ.Y.Y.K.	321.024	0,77%	416.095	0,70%	29,61%	630.872	0,95%	51,62%
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	1.284.095	3,07%	1.664.379	2,81%	29,61%	2.523.489	3,79%	51,62%

6.8. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİNİN MALİ TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Muhasebe dalında en önemli ilke olan çift taraflı kayıt sistemi gereği, herhangi bir hesapta yapılan aktarma-arındırma işlemi birçok hesabı ve oranı etkilemektedir. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde, etkilenen bütün hesaplar değil, kredi analizi için en önemli hesap grubu ve oranlarda meydana gelen değişimlere yer verilmiştir. Aktarma-arındırma işlemlerinin Aktifler, Dönen Varlıklar, Hazır Değerler, Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar, Mali Borçlar, Özkaynaklar ve Net Satışlar hesap grubunda meydana getirdiği değişim, dönemler itibariyle kıyaslanarak, aşağıda yer alan şekiller yardımıyla anlatılmıştır. Kıyaslama işlemi konsolide mali tablolar esas alınarak ve mali analiz sonuçları için daha fazla önem arzeden hesap gruplarında yapılmıştır. Aktarma arındırma işlemlerinin mali tablolar üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla; oran, tren ve dikey analiz yöntemlerinde hesaplanan oranlar ve değerlerde kullanılmıştır.

6.8.1. Aktif Toplamında Meydana Gelen Değişim

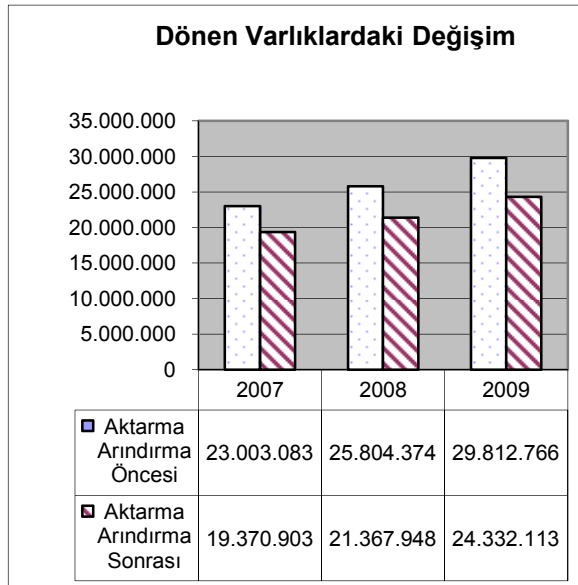

Grafik 6.1. Aktiflerde Meydana Gelen Değişim

Grafik 6.1’de görüldüğü gibi incelenen her dönemde, yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde aktif yapı küçülmüştür. Aktif yapıda meydana gelen bu küçülme, 2007/12 döneminde 2.439.078 TL, 2008/12’de 2.924.423 TL ve 2009/12’de ise 3.380.524 TL’dir. Aktif yapının küçülmesinde özkaynaklardan indirimler kalemine aktarılan tutarlar, karşılıklı bilanço dışı edilen tutarlar, grup içi ticari

işlemlerden ve ortaklık yapısından kaynaklı arındırma işlemleri etkili olmuştur. Bu bağlamda Tablo 6.20’de yer alan trend analizi baz alındığında, aktif yapı aktarma arındırmalardan sonra 2008/12 döneminde yaklaşık olarak %10 ve 2009/12 döneminde de %17 büyüme göstermiştir. Diğer yandan aktarma-arındırma işlemlerinden önceki konsolide mali tablo da (Tablo 6.11) hemen hemen aynı büyümeyi göstermiştir. Sonuç olarak trend analizi baz alındığında yıllar itibariyle, grubun aktif büyüme oranı değişmemiştir. Ancak aktif toplamına bölünmesi yoluyla hesaplanan oranlarda, değişiklik ortaya çıkmıştır ve bu durumda bu oranlardan elde edilen sonuçlar daha güvenilir hale gelmiştir.

6.8.2. Dönen Varlıklarda Meydana Gelen Değişim

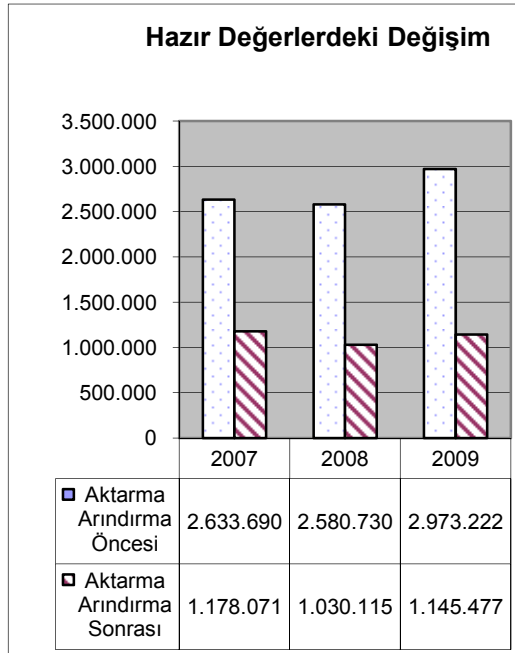
Grafik 6.2: Dönen Varlıklarda Meydana Gelen Değişim

Dönen Varlıklar hesap grubu, firmanın borç ödeme gücünü tespit etmek açısından çok önemli bir hesap grubudur ve Cari Oran ile Net İşletme Sermayesi bu hesap grubunda yer alan tutarlar ile hesaplanmaktadır. İncelenen dönemler itibariyle, dönen varlıklarda meydana gelen değişim Grafik 6.2’de verilmiştir. 2007/12 döneminde 3.632.180 TL, 2008/12 döneminde 4.436.426 TL ve 2009/12’de 5.480.653 TL küçülen

dönen varlıkların aktarma-arındırma işlemlerinden önceki ve sonraki hesaplanan dikey analiz oranlarına bakmakta fayda vardır. Firmalar tarafından beyan edilen bilançolar (Tablo 6.11) referans alındığında 2009/12 döneminde dönen varlıkların toplam aktif yapı içerisindeki payı %81 iken, aktarma-arındırma işlemlerinden sonra

düzenlenen konsolide mali tabloya (Tablo 6.20) göre bu oran %69'a gerilemiştir. Böylelikle dönen varlıklar hesap grubunda yer alan tutarlarla hesaplanan, cari oran ve net işletme sermayesinin hesaplanmasında daha güvenilir ve ihtiyatlı sonuçlar elde edilmiştir.

6.8.3. Hazır Değerlerde Meydana Gelen Değişim

Grafik 6.3: Hazır Değerlerde Meydana Gelen Değişim

Mali analiz çalışmalarında en önemli oranların elde edildiği, Hazır Değerler grubu aktarma-arındırma işlemlerinden en çok etkilenen hesap gruplarından biridir. Grafik 6.3'te görüldüğü gibi, 2007/12 döneminde 1.455.619 TL, 2008/12'de 1.550.615 TL ve 2009/12'de ise 1.827.745 TL tutarında küçülen Hazır Değerler grubunun, bu denli küçülmesinde Kasa, Alınan Çekler, Bankalar ve Diğer Hazır Değerler hesaplarında yapılan aktarma-arındırma işlemleri etkili olmuştur. Diğer yandan, firmalar tarafından beyan edilen

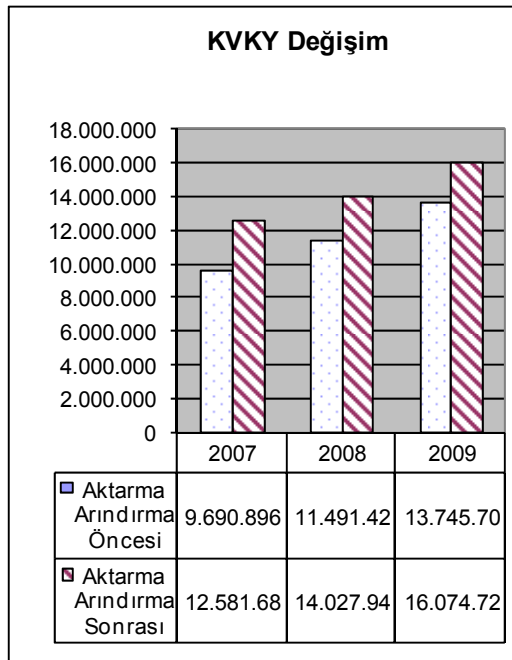
bilançolar (Tablo 6.11) referans alındığında 2009/12 döneminde Hazır Değerler grubunun, toplam aktif yapı içerisindeki payı yaklaşık %8 iken, aktarma-arındırma işlemlerinden sonra düzenlenen konsolide mali tabloya (Tablo 6.20) göre bu oran %3'e gerilemiştir.

Hazır Değerler hesap grubuna ilişkin, aktarma-arındırma işlemlerinden önceki konsolide mali tabloya (Tablo 6.11) göre trend analizi sonuçları incelenecek

olursa; 2008/12 döneminde 2007/12'ye göre %2 oranında küçülen hesap grubu, 2009/12 döneminde %15 büyüme sağlamıştır. Diğer yandan aktarma-arındırma işlemlerinden sonra hazırlanan mali tabloya (Tablo 6.20) göre 2008/12 döneminde %12 küçülürken, 2009/12 döneminde %11 büyüme göstermiştir.

Sonuç olarak likidite oranlarının hesaplanmasında önemli rolü olan hazır değerler grubu altındaki, hesaplarda yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, grubun borç ödeme gücünü tespit etmek daha gerçekçi ve güvenilir hale gelmiştir. Bu durum Tablo 6.23'de görüldüğü gibi, Cari Oran, Asit Test ve Nakit Oranı ile Net İşletme Sermaye Sermayesi üzerinde etkisini göstermiştir.

6.8.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarda Meydana Gelen Değişim

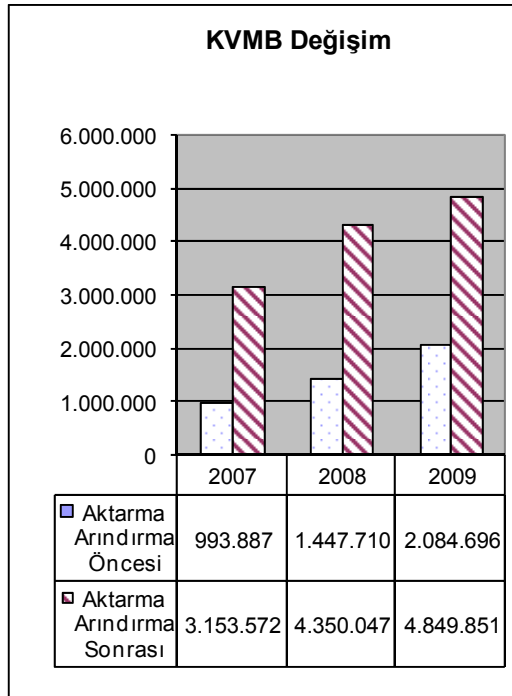
Firmalar tarafından bazı borç ve yükümlülüklerin uzun vadede izlenerek veya hiç izlemeyerek, kredibilitiyi artırmaya yönelik muhasebe kayıtlarına sık rastlanmaktadır. Nitekim, yapılan uygulama çalışmasında özellikle Ticari ve Mali Borçlar hesap grubunda bu tip kayıtlara rastlanmıştır ve gerekli aktarma-arındırma işlemleri yapılmıştır. Aktarma-arındırma işlemleri neticesinde Grafik 6.4'e göre KVKY hesap grubunda; 2007/12 döneminde 2.890.791 TL, 2008/12 döneminde 2.536.520 TL ve 2009/12 döneminde ise 2.329.021 TL'lik bir artış olduğu gözükmektedir.

Grafik 6.4: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarda Meydana Gelen Değişim

Firmalar tarafından beyan edilen bilançolar (Tablo 6.11) referans alındığında 2009/12 döneminde KVKY hesap grubunun, toplam pasif yapı içerisindeki payı yaklaşık %37 iken, aktarma-arındırma işlemlerinden sonra düzenlenen konsolide

mali tabloya (Tablo 6.20) göre bu oran %45'ye yükselmiştir. Bu husus doğrultusunda grubun kısa vadeli borçlanma oranları da yüksek değerlerde gerçekleşmiştir. Diğer yandan, Tablo 6.23'de hesaplanan, KVKYK/Özkaynak oranı 2009/12 döneminde 0,74 iken, 1.06'ya yükselmiştir. Sonuç olarak KVKYK hesap grubunda yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, grubun kısa vadeli borç yükünü tespit etmeye yarayan oranlar ve değerler daha güvenilir hale gelmiştir.

6.8.5. Kısa Vadeli Mali Borçlarda Meydana Gelen Değişim

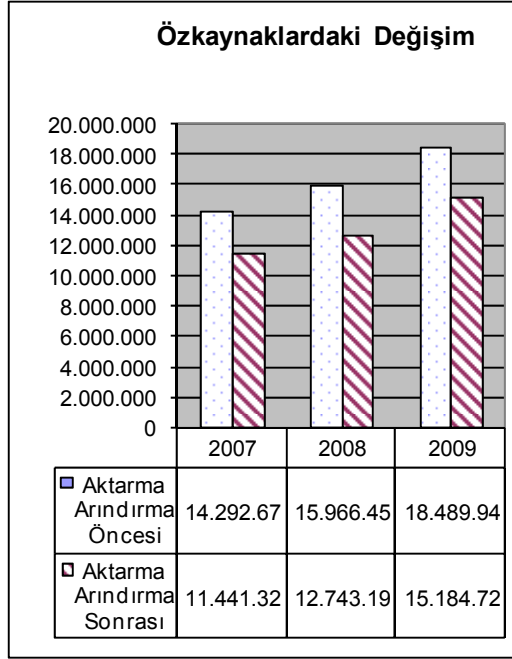

Grafik 6.5: Kısa Vadeli Mali Borçlarda Meydana Gelen Değişim

Grafik 6.5'de görüldüğü gibi uygulama örneğinde yapılan aktarma-arındırma işlemlerinden en çok etkilenen hesap grubu KVMB'dir. Eksik ve uzun vadede izlenen banka kredileri ve ticari borçlar hesap grubunda izlenen faktoring borçlarının bu hesaba aktarılması sonucu, söz konusu hesap grubu; 2007/12 döneminde 2.159.685 TL, 2008/12'de 2.902.337 TL ve 2009/12'de 2.765.155 TL yükselmiştir. Bu husus doğrultusunda KVMB hesap grubundaki bu artışın etkisiyle, en çok ve direkt olarak etkilenen oran KVMB/Toplam Aktifler oranıdır.

Tablo 6.23'deki hesaplanan verilere göre söz konusu oran; 2009/12 döneminde %6 iken, aktarma-arındırma işlemleri etkisiyle %15'e yükselmiştir.

6.8.6. Özkaynaklarda Meydana Gelen Değişim

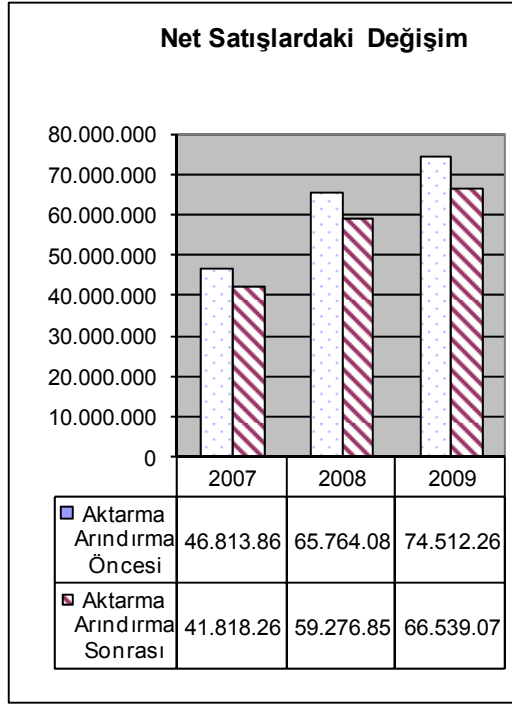
Grafik 6.6. Özkaynaklarda Meydana Gelen Değişim

Özkaynaklardan İndirimler kalemine aktarılarak bilanço dışı edilen ve grup içi ortaklık yapısı nedeniyle yapılan arındırmaların etkisiyle, 2007/12 döneminde 2.851.354 TL, 2008/12’de 3.223.261 TL ve 2009/12 ‘de ise 3.305.221 TL, özkaynaklarda azalma meydana gelmiştir. Firmalar tarafından beyan edilen bilançolara göre oluşturulan konsolide bilanço (Tablo 6.11) referans alındığında aktiflerin, 2007/12 ile 2008/12 döneminde %51’i ve 2009/12 döneminde %50’si özkaynaklarla finanse edildiği gözükmemektedir. Aktarma-arındırma işlemlerinden sonra düzenlenen

konsolide mali tabloya (Tablo 6.20) göre bu oran incelenen bütün dönemlerde yaklaşık olarak %42-43 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.6’da görüldüğü gibi, aktarma-arındırma öncesi ve sonrasında özkaynaklar büyüme göstermiştir. Ancak, uygulama örneğinde her iki firma içinde yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, oran, trend ve yüzde yöntemi analizi sonuçları değişmiştir. Sonuç olarak, grubun gerçek özkaynak tutarı hesaplanmıştır ve özkaynaklar hesap grubunda yer alan değerlerle hesaplanan oranlar daha güvenilir ve ihtiyatlı hale gelmiştir.

6.8.7. Net Satışlarda Meydana Gelen Değişim

Grafik 6.7. Net Satışlarda Meydana Gelen Değişim

Firma performansının ölçüsü olan Net Satışlar hesap grubunda yer alan tutarlar, grup içi ticari işlemlerden doğan satışlar nedeniyle, Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabıyla karşılıklı eliminasyona tabi tutulmuştur. Bu işlem sonucunda net satışlarda, 2007/12 döneminde 4.995.600 TL, 2008/12'de 6.487.225 TL ve 2009/12 döneminde ise 7.973.190 TL azalış meydana gelmiştir.

Net Satışlar hesabından arındırılan tutarlar, yine gelir tablosunda azaltıcı bir hesap olan Satılan Ticari Mallar Maliyeti ile karşılıklı olarak arındırıldığı için

Dönem Net Karı bu işlemden dolayı tutar bazında etkilenmemiştir. Ancak yapılan bu işlemde Net Kar / Net Satışlar oranı sonuçları değişmiştir ve böylelikle grubun gerçek kârlılığı ortaya konmuştur.

6.9. AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİNİN RASYO SONUÇLARINA ETKİSİ

İncelemeye tabi iki grup firması ve bu firmalara ait konsolide mali tablolardan elde edilen rasyo (oran) analizi sonuçları aşağıda verilmiştir. Rasyo analiz sonuçları 2007/12, 2008/12 ve 2009/12 dönemleri için hesaplanmıştır ve firmalar için mali yorumlar, aktarma-arındırma işlemlerinden sonra elde edilen konsolide mali veriler baz alınarak yapılmıştır. Ancak, 2006/12 dönemine ait mali tabloların incelemeye tabi tutulmadığı için, 2007/12 dönemine ait faaliyet oranları hesaplanamamıştır. Tablolarda hesaplanan her bir rasyoya ait formül ve yıllar

itibariyle hesaplanan sonuçlar verilmiştir. “Firma Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolara ve Aktarma-Arındırma İşlemleri Sonucunda Elde Edilen Rasyo Sonuçları” her bir sütuna yerleştirilmiştir.

Tablo 6.21: XYZ A.Ş. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları

XYZ Çay Üretim San. ve Tic. A.Ş. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	Firma Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolara Göre Rasyo Sonuçları			Aktarma-Arındırma İşlemlerinden Sonra Ortaya Çıkan Rasyo Sonuçları		
	2007/12	2008/12	2009/12	2007/12	2008/12	2009/12
ORAN ANALİZİ (RASYO ANALİZİ)						
LİKİDİTE ORANLARI						
CARİ ORAN: DV / KVYK	2,11	2,36	2,12	1,40	1,51	1,36
ASİT TEST ORANI: : (DV - STOKLAR)/KVYK	1,18	1,30	1,20	0,78	0,85	0,77
NAKİT ORANI: (HD + PMK) / KVYK	0,38	0,36	0,33	0,26	0,23	0,21
MALİ YAPI ORANLARI						
(TOPLAM BORÇLAR / TOPLAM AKTİFLER]	0,43	0,43	0,44	0,48	0,47	0,48
(YABANCI KAYNAKLAR / ÖZKAYNAKLAR)	0,77	0,75	0,79	0,91	0,89	0,91
(KVMB / TOPLAM AKTİFLER)	0,03	0,03	0,03	0,12	0,12	0,10
(KVYK / ÖZKAYNAKLAR)	0,59	0,53	0,58	0,82	0,77	0,80
FAALİYET ORANLARI						
ALACAK TAHSİL SÜRESİ: [360 / (NET SATIŞLAR / ORTALAMA TİCARİ ALACAKLAR)]	-	73,19	65,48	0,00	280,20	250,93
STOK TAŞIMA SÜRESİ: [360 / (SATIN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA STOKLAR)]	-	115,75	98,78	0,00	368,83	311,06
TİCARİ BORÇ ÖDEME SÜRESİ: [360 / (SATILAN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA TİCARİ BORÇLAR)]	-	97,59	77,41	0,00	384,37	319,42
NAKDE DÖNÜŞÜM SÜRESİ: (ATS + STS - TBÖS) (GÜN)	-	91,34	86,85	0,00	264,65	242,57
NİS DEVİR HIZI: NET SATIŞLAR / NİS	2,37	2,62	3,28	5,53	5,55	8,43
KARLILIK ORANLARI						
FAALİYET KARI / NET SATIŞLAR	0,06	0,06	0,05	0,07	0,06	0,06
FİNANSMAN GİDERLERİ / NET SATIŞLAR	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01
NET KAR / NET SATIŞLAR	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
NİS						
NET İŞLETME SERMAYESİ: [DV - KVYK]	4.837.548	5.850.248	5.840.583	2.075.254	2.761.505	2.273.942

Tablo 6.22. ABC Ltd. Şti. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları

ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti. Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	Firma Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolara Göre Rasyo Sonuçları			Aktarma-Arındırma İşlemlerinden Sonra Ortaya Çıkan Rasyo Sonuçları		
	2007/12	2008/12	2009/12	2007/12	2008/12	2009/12
ORAN ANALİZİ (RASYO ANALİZİ)						
LİKİDİTE ORANLARI						
CARİ ORAN: DV / KVYK	2,59	2,18	2,20	1,53	1,44	1,51
ASİT TEST ORANI: : (DV - STOKLAR)/KVYK	2,27	1,92	1,80	1,41	1,34	1,29
NAKİT ORANI: (HD + PMK) / KVYK	0,36	0,27	0,25	0,10	0,08	0,07
MALİ YAPI ORANLARI						
(TOPLAM BORÇLAR / TOPLAM AKTİFLER]	0,54	0,54	0,54	0,59	0,60	0,58
(YABANCI KAYNAKLAR / ÖZKAYNAKLAR)	1,17	1,18	1,18	1,47	1,48	1,41
(KVMB / TOPLAM AKTİFLER)	0,04	0,06	0,08	0,11	0,17	0,17
(KVYK / ÖZKAYNAKLAR)	0,77	0,92	0,90	1,30	1,36	1,25
FAALİYET ORANLARI						
ALACAK TAHSİL SÜRESİ: [360 / (NET SATIŞLAR / ORTALAMA TİCARİ ALACAKLAR)]	-	72,63	75,45	0,00	304,89	301,75
STOK TAŞIMA SÜRESİ: [360 / (SATIN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA STOKLAR)]	-	13,83	19,22	0,00	28,94	48,15
TİCARİ BORÇ ÖDEME SÜRESİ: [360 / (SATILAN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA TİCARİ BORÇLAR)]	-	41,36	42,56	0,00	160,15	157,55
NAKDE DÖNÜŞÜM SÜRESİ: (ATS + STS - TBÖS) (GÜN)	-	45,09	52,12	0,00	173,68	192,36
NİS DEVİR HIZI: NET SATIŞLAR / NİS	4,17	5,96	5,41	8,48	12,44	10,38
KARLILIK ORANLARI						
FAALİYET KARI / NET SATIŞLAR	0,02	0,02	0,04	0,04	0,02	0,05
FİNANSMAN GİDERLERİ / NET SATIŞLAR	0,00	0,00	0,01	0,02	0,01	0,02
NET KAR / NET SATIŞLAR	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03
NİS						
NET İŞLETME SERMAYESİ: [DV - KVYK]	8.474.638	8.462.702	10.226.479	4.168.642	4.052.504	5.331.181

Tablo 6.23. XYZ A.Ş. ve ABC Ltd. Şti. Konsolide Mali Tablolarına Ait Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları

Konsolide Mali Tablolardan Elde Edilen Karşılaştırmalı Rasyo Sonuçları	Firma Tarafından Beyan Edilen Mali Tablolara Göre Rasyo Sonuçları			Aktarma-Arındırma İşlemlerinden Sonra Ortaya Çıkan Rasyo Sonuçları		
	2007/12	2008/12	2009/12	2007/12	2008/12	2009/12
ORAN ANALİZİ (RASYO ANALİZİ)						
LİKİDİTE ORANLARI						
CARİ ORAN: DV / KVYK	2,37	2,25	2,17	1,54	1,52	1,51
ASİT TEST ORANI: (DV - STOKLAR)/KVYK	1,78	1,69	1,57	1,21	1,20	1,14
NAKİT ORANI: (HD + PMK) / KVYK	0,37	0,31	0,28	0,17	0,14	0,13
MALİ YAPI ORANLARI						
(TOPLAM BORÇLAR / TOPLAM AKTİFLER]	0,49	0,49	0,50	0,55	0,55	0,54
(YABANCI KAYNAKLAR / ÖZKAYNAKLAR)	0,96	0,96	0,99	1,24	1,23	1,20
(KVMB / TOPLAM AKTİFLER)	0,04	0,05	0,06	0,12	0,15	0,15
(KVYK / ÖZKAYNAKLAR)	0,68	0,72	0,74	1,10	1,10	1,06
FAALİYET ORANLARI						
ALACAK TAHSİL SÜRESİ: [360 / (NET SATIŞLAR / ORTALAMA TİCARİ ALACAKLAR)]	-	72,76	72,89	-	331,86	323,28
STOK TAŞIMA SÜRESİ: [360 / (SATIN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA STOKLAR)]	-	36,59	39,77	-	117,59	132,66
TİCARİ BORÇ ÖDEME SÜRESİ: [360 / (SATILAN MALIN MALİYETİ / ORTALAMA TİCARİ BORÇLAR)]	-	53,92	51,56	-	235,88	227,41
NAKDE DÖNÜŞÜM SÜRESİ: (ATS + STS - TBÖS) (GÜN)	-	55,43	61,10	-	213,58	228,53
NİS DEVİR HIZI: NET SATIŞLAR / NİS	3,52	4,59	4,64	9,80	8,08	8,06
KARLILIK ORANLARI						
FAALİYET KARI / NET SATIŞLAR	0,03	0,03	0,04	0,05	0,03	0,06
FİNANSMAN GİDERLERİ / NET SATIŞLAR	0,00	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02
NET KAR / NET SATIŞLAR	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04
NİS						
NET İŞLETME SERMAYESİ: [DV - KVYK]	13.312.186	14.312.950	16.067.062	6.789.216	7.340.005	8.257.388

Sonuçların kıyaslanarak açıklanması işlemi her bir tablo için ayrı ayrı yapılması yerine, Tablo 6.23 baz alınarak yapılmıştır. Yapılan yorumlar firma değerlemesi amacıyla yapılmamış olup, sadece rasyo sonuçlarında meydana gelen değişimler ortaya konmak istenmiştir.

Yukarda yer alan Tablo 6.23’de görüldüğü gibi, mali tabloların, mali analize hazır hale getirilmesi için, yapılan aktarma-arındırma işlemleri sonucu, firmaların ve grubun Rasyo sonuçlarında ciddi değişiklikler meydana gelmiştir. Hazır Değerler Hesap Grubu içerisinde yer alan Kasa, Alınan Çekler, Bankalar, Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri ve Diğer Hazır Değerler hesaplarında yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, konsolide bilançodan elde edilen verilere göre; cari oran 2007/12 döneminde 2,37 iken, 1,54 seviyelerine gerileyerek kabul edilebilir seviyenin altında gerçekleşmiştir. Yine aynı oran; 2008/12’de 2,25 iken 1,52’ye, 2009/12’de ise 2,17 iken 1,51 seviyelerine gerilemiştir. Firmanın dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü ölçen bu oranın, yaklaşık 2 seviyelerinde olması arzulanır. Nitekim firma tarafından beyan edilen mali verilere göre bu oran incelenen her dönemde 2’nin üzerinde gerçekleşmiştir, yani arzu edilen seviyenin üzerindedir. Tarafımızca yapılan aktarma-arındırmalar sayesinde, grubun gerçek cari oranı tespit edilmiştir ve kredi analizinde ortaya çıkan yeni değerler esas alınmıştır.

Cari oran gibi firmanın kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçen bir diğer oran ise, KVKYK/Özkaynaklar oranıdır. Söz konusu oranda meydana gelen değişiklikler incelenecek olursa, firma tarafından beyan edilen bilançoya göre, söz konusu oran incelenen her dönemde de “1”in altında, yani kabul edilebilir seviyelerde gerçekleşmiştir. Ancak, bilançoda Banka Kredileri, Satıcılar, Borç Senetleri, Diğer Ticari Borçlar ve Ortaklara Borçlar hesabı ile Özkaynaklardan İndirimler kaleminde yapılan aktarma-arındırmalar sonucu, KVKYK / Özkaynaklar oranında ciddi değişimler meydana gelmiştir. Söz konusu oran 2007/12 ve 2008/12 dönemlerinde 1,10 ve 2009/12 döneminde ise 1,06 olarak gerçekleşmiştir. Yapılacak kredi analizinde grubun kısa vadeli borçlanma oranlarının, kritik seviyelerde olduğu göz önünde bulundurulacaktır.

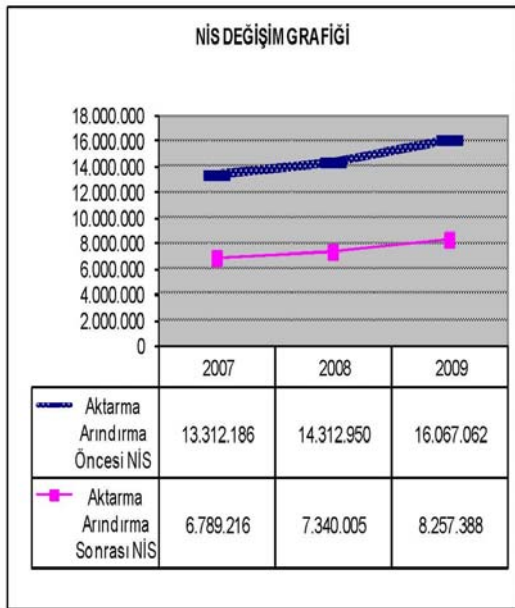
Değerlendirme de önemli değişikliğin ortaya çıktığı bir başka oran ise, nakit oranıdır. Kredi analizlerinde üretim ve pazarlama konularında faaliyet gösteren firmalardan beklenen nakit oranı, ortalama %20'dir. Firmalar tarafından beyan edilen bilançolara göre, söz konusu oranın % 20'nin üzerinde gerçekleştiği gözükmemektedir. Ancak yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde ise grubun nakit oranı, 2007/12 döneminde %17, 2008/12'de %14 ve 2009/12'de ise %13 olarak gerçekleşmiştir. Bu bağlamda grubun yeni nakit oranı da istenen seviyeyi altına düşmüştür.

Faaliyet oranları grubu içerisinde hesaplanan nakde dönüşüm süresi, yukarıda görüldüğü gibi alacak tahsil süresi ve stok taşıma süresinin toplamından, ticari borç ödeme süresinin çıkarılması ile bulunmaktadır. Söz konusu değer, firmanın mevcut faaliyet döngüsü içerisinde, finansman ihtiyacının olup olmadığını göstermektedir. Ticari borçlar ne kadar geç ödenirse, firma da stoklarını tüketip alacaklarını bu sürede tahsil ederek ek finansman ihtiyacı duymadan faaliyetlerini sürdürür. Ticari borç ödeme süresinin, alacak tahsil ve stok taşıma süresi toplamından daha küçük değerlerde gerçekleşmesi istenir. Özetleyecek olursak bu oranın negatif değerler alması, firmanın likidite fazlası olduğunun anlamına gelir ki, böyle firma da ek bir maliyete katlanmadan faaliyetlerini sürdürür demektir. Hazır değerler içerisinde izlenen Alınan Çekler ile Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri hesabında izlenen tutarların ilgili hesaba aktarılması, eksik izlenen faktoring borçlarının Senetli Borçlar hesabına eklenmesi vb. aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, grubun nakde dönüşüm süresi beyan edilen mali verilere göre oldukça aleyhte gerçekleşmiştir. 2008/12 döneminde yaklaşık olarak 58 günlük bir açıkla faaliyetlerini sürdüren grup, yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde 213 günlük bir açığa ulaşmıştır. Yine 2009/12'de aktarma-arındırma işlemlerinden önce 61 gün olan bu açık, 228 güne çıkmıştır.

Göze çarpan bir diğer önemli değişiklik ise, KVMB / Toplam Aktifler oranında meydana gelen değişikliktir. Şüphesiz ki kredi analizinde, bilançoda yer alan mali borçların toplam aktifler içerisindeki payı çok önemlidir. Diğer Ticari Borçlar Hesabı içerisinde izlenen faktoring borçlarının bu hesaba aktarılması, Uzun Vadeli Banka Kredilerinden bir kısmının yine bu hesaba aktarılması ve eksik izlenen

banka kredilerinin de hesaba eklenmesi sonucu bu değişiklik meydana gelmiştir. Tablo 6.23'de görüldüğü gibi, 2009/12 döneminde %6 olan bu oran aktarma işlemleri neticesinde %15'e kadar yükselmiştir. Grubun beyan ettiği mali verilere göre %9 oranında bir sapma meydana gelmiştir ki, aradaki bu fark yanlış karar almaya, yetecek kadar bir farktır.

Kârlılık Oranları içerisinde değerlendirilen, Faaliyet Karı / Net Satışlar oranı bir firmanın esas faaliyetlerinden olan kârlılığını ortaya koyar. Uygulama örneği kapsamında, Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabında izlenen finansman giderlerinin ilgili hesaba aktarılması sonucu grubun Faaliyet Karı / Net Satışlar oranında bir yükselme meydana gelmiştir. Söz konusu oran, 2007/12 döneminde %3'ten %5'e yükselirken, 2008/12'de değişmemiştir ve 2009/12 döneminde ise %4'ten %6'ya yükselmiştir. Diğer yandan yapılan aktarma-arındırma işleminin etkisiyle, Finansman Giderleri / Net Satışlar oranının aldığı değerlerde değişmiştir. 2007/12 döneminde hiçbir değer almayan oran, %2 seviyesine yükselirken, yine 2008/12 döneminde değişmemiştir ve 2009/12 döneminde %1'den, %2 seviyesine yükselmiştir. Bu bağlamda grubun esas faaliyetlerinden, reelde ne derece kar ettiği ve mali borçlanmanın etkisiyle ne kadarlık bir finansman giderine katlandığı tespit edilmiştir.

Grafik 6.8. Konsolide Mali Tablolara Göre NİS Değişim Grafiği

Grafik 6.8'de, Tablo 6.23'deki değerler referans alınarak, net işletme sermayesinde aktarma-arındırma işlemlerinin etkisi yıllara göre verilmiştir. Dönen Varlıklar hesap grubunda yapılan aktarma-arındırmaların etkisiyle NİS daha düşük değerlerde gerçekleşmiştir. Öyle ki NİS'te, incelenen her dönemde yaklaşık %50 oranında bir değişim meydana gelmiştir ve söz konusu değişim analistin yanlış yorum yapmasına neden olacak kadar büyüktür. Aktarma-arındırma işlemleri neticesinde NİS'in aldığı değerler, grafikte de görüldüğü gibi 10.000.000 TL'nin altında gerçekleşmiştir.

6.10. MALİ YORUM

Bu bölümde uygulama için seçilen, XYZ Çay Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. ve ABC Gıda Pazarlama Ltd. Şti.'ye ait, aktarma-arındırma işlemleri sonrası elde edilen konsolide mali tablolara göre mali yorum yapılmıştır. Yapılan yorumlar, Tablo 6.20 ve 6.23'den elde edilen verilere göre ve bazı hesapların karşılaştırmalı olarak yorumlanması şekiller yardımıyla yapılmıştır. Mali analiz tekniklerinde kullanılan, karşılaştırmalı mali tablolar, trend, yüzde ve oran analizi yöntemleri ayrı ayrı olarak değil, birbirleriyle bağlantılı olarak yapılmıştır ve gereksiz bilgi verilmesinden kaçınılmıştır.

6.10.1. Grubun Mali Yapısına Yönelik Değerlendirmeler

İncelenen dönemler itibariyle, grubun aktif yapısı; 2008/12 döneminde %10,80 ve 2009/12 döneminde ise %17,50 büyümüştür. Diğer yandan, net satışlar ise; 2008/12 döneminde %41,75 ve 2009/12 döneminde ise %12,25'lik bir artış göstermiştir. 2008 ve 2009 yıllarında gerçekleşen enflasyon verileri (2008: %10,1 ve 2009: %6,5) dikkate alındığında, grubun enflasyonun üzerinde büyüme gerçekleştirdiği, yani reel olarak büyüdüğü gözükmemektedir. Grup hem aktif yapıda hem de net satışlarda enflasyon verilerinin üzerinde reel bir büyüme sağlamıştır. Bu husus doğrultusunda, her iki dönemde de hem iş yapma kapasitesini artıran grup, hem de bu durumu performansına yansıtarak olumlu bir büyüme gerçekleştirmiştir.

Gıda sektöründe faaliyet gösteren grubun, likidite oranı; 2007/12 döneminde 1,21, 2008/12'de 1,20 ve 2009/12'de 1,14 olarak gerçekleşmiştir ve söz konusu değerler istenen seviyelerin üzerindedir. Grup mevcut faaliyet hacmi karşısında yeterli bir likiditeyle faaliyetlerini sürdürmektedir.

İncelemeye tabi yıllar itibariyle grubun cari oranı; 2007/12 döneminde 1,54, 2008/12'de 1,52 ve 2009/12'de ise 1,54 olarak gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösteren işletmeler için 1.60–2.40 aralığında bir cari oran

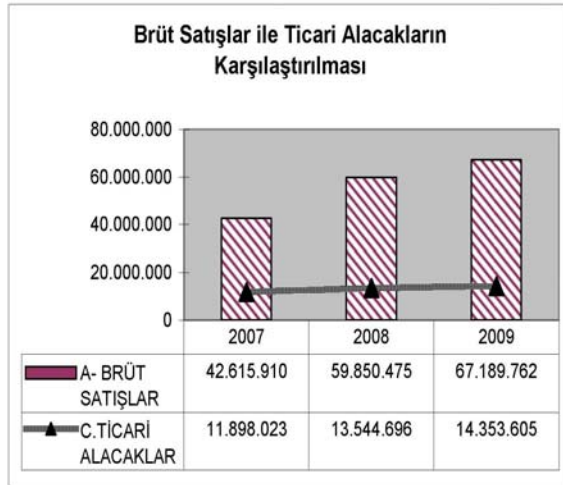
beklenmektedir ve grubun cari oranı dönemler itibariyle bu değerlere yakın gerçekleşmiştir. Diğer yandan, toplam borç oranı ise, 2007/12 ve 2008/12’de 0,55 ve 2009/12 döneminde ise 0,54 olarak gerçekleşmiştir. Gelişmiş ülkelerde toplam borç oranı için istenen düzeyin %50 seviyelerinde olduğu göz önünde bulundurulursa, grubun toplam borçlanma oranları da makul seviyelerde denebilir. Sonuç olarak, grubun cari oranı ve toplam borç oranı mevcut faaliyet döngüsü içerisinde makul seviyelerde gerçekleşmiştir.

Yukarda grubun toplam borç oranı makul seviyelerde olarak yorumlanmıştır, ancak “Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar” ve “KVYK/Özkaynaklar” oranlarına bakıldığında, özkaynakların üzerinde bir borçlanmanın yapıldığı ve bu borçlanmanın ağırlıklı kısmının da kısa vadeli yabancı kaynak kullanımından olduğu gözükmektedir. Nitekim, 2007/12 döneminde aktiflerin %46,31’i, 2008/12’de 46,90’ı ve 2009/12 döneminde ise %45,92’si kısa vadeli yabancı kaynak kullanımı ile finanse edilmiştir. Grubun KVYK/Özkaynak oranı ise; 2007/12 ve 2008/12 dönemlerinde 1,10 ve 2009/12 döneminde 1,06 olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak grubun finansman oranı istenen değerlerin üzerinde gerçekleşmiştir ve özkaynakların üzerinde bir kısa vadeli borç yükünün altına girilerek kritik bir noktaya gelinmiştir.

İncelenen dönemler itibariyle mali borçlar ve ticari borçlar irdelendiğinde; kısa vadeli mali borçlar 2008/12 döneminde %37,94 ve 2009/12 döneminde ise %11,49 artış göstermiştir. Ticari Borçlar ise 2008/12’de %1,03 azalırken, 2009/12’de %6,69 artmıştır. Grubun 2008/12 döneminde satıcılar finansmanı azalırken, mali borçlanma araçlarını diğer dönemlere göre daha fazla kullandığı gözükmektedir. Genişleyen faaliyet hacmi karşısında ticari borçları ile mali borçları arasında, düzensiz bir borçlanma olduğu gözükmektedir ve gelecek dönemlerde grubun mali borçlanma oranlarında artış olacağı da kuvvetle muhtemeldir.

İncelenen dönemler itibariyle, grubun finansman süresi (nakde dönüşüm süresi) dikkate alındığında, 2008/12 döneminde 235,88 gün ve 2009/12’de 228,53 günlük bir finansman açığının ortaya çıktığı gözükmektedir. Grubun stoklarını tüketip, alacaklarını tahsil edene kadar ki geçen sürede, ticari borçlarının vadesi gelmektedir ve söz konusu açığın bir kısmı mali borçlanma (banka kredileri ve faktoring borçları) ile finanse edilmektedir. Mevcut faaliyet döngüsü içerisinde,

nakde dönüşüm süresi grubun aleyhinde gerçekleşmektedir ve ortaya çıkan finansman ihtiyacı için mali borçlanma araçlarını kullanan grup, faaliyetlerin devamı ve büyüme için yüksek finansman giderlerine katlanmaktadır. Diğer yandan grubun yıllara göre NİS Devir Hızı; 2007/12 döneminde 9,80, 2008/12’de 8,08 ve 2009/12’de ise 8,06 olarak gerçekleşmiştir. NİS Devir Hızı için arzu edilen değerinde “10” olması gerektiği göz önünde bulundurulursa, grubun bu değerlere ulaşamadığı görülmektedir. Sonuç olarak grubun gelecek dönemlerde de faaliyetlerin finansmanı için mali borçlanma ihtiyacının artacağı bir kez daha kaşımıza çıkmaktadır.

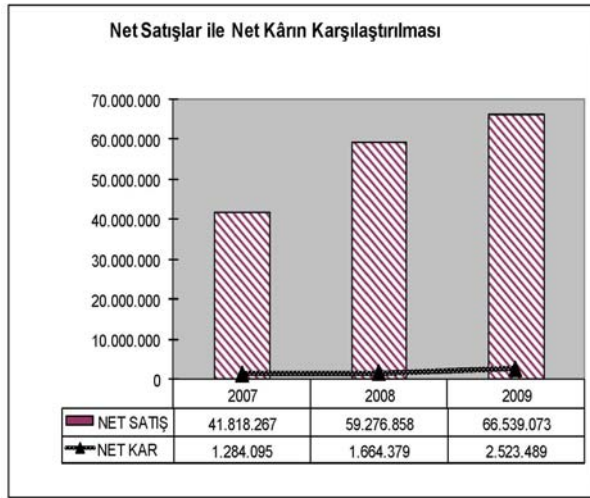
Grafik 6.9’da görüldüğü gibi grubun brüt satışları artarken, ticari alacakları da artmaktadır. Grubun brüt satış tutarları, 2008/12 döneminde %40,44 ve 2009/12’de %12,26 artış göstermiştir. Buna karşı ticari alacaklar ise, 2008/12 döneminde %13,84 ve 2009/12 döneminde ise %5,97 artış göstermiştir. Bu husus doğrultusunda

Grafik 6.9. Brüt Satışlar ile Ticari Alacakların Karşılaştırılması

grubun brüt satışlarında meydana

gelen yüksek artış oranlarına rağmen, ticari alacaklar daha az artış göstermiştir. Bu husus doğrultusunda, grubun ticari alacaklarını tahsil ederken büyük problemlerle karşılaşmadığı veya alacak tahsil servisinin etkin çalıştığı söylenebilir.

Grubun brüt satışları ile stoklar hesap grubu karşılaştırıldığında; grubun stokları 2008/12 döneminde, %7,63 ve 2009/12’de ise %34,61 oranında artış göstermiştir. 2008/12 döneminde herhangi bir olumsuzluk bulunmazken, 2009/12’de %12,26 oranında artış gösteren brüt satışlara karşı, stoklar % 34,61 oranında artış göstermiştir. Bu husus doğrultusunda, 2009/12 döneminde grubun satışlarda beklediği büyüme sağlanamamıştır ve bu beklenti sonucunda fazla bir stok bulduran grup, faaliyet hacmine göre fazla bir stokla dönemi kapatmıştır.

Şekil 6.10. Net Satışlar ile Net Karın Karşılaştırılması

net satışlar ve kârlılıkta meydana gelen artışlar düzensizlik göstermektedir. Bu hususun ortaya çıkmasına neden olan temel neden ise, maliyet hesaplarının kararsızlığıdır.

İncelenen bütün dönemleri kârlılıkla kapatan grubun Net Kar / Net Satışlar oranına bakılacak olursa, 2007/12 ve 2008/12 'de %3 ve 2009/12 döneminde %4 net kârlılık sağlanmıştır. Elde edilen net satış hasılatı tutarları ve gıda sektörünün ortalama %7-8 net kârlılığa sahip olduğu göz önünde bulundurulursa, grubun net kârlılığı oldukça düşüktür. Brüt Satış Karı Oranı, 2007/12 döneminde %12,95, 2008/12'de 10,49 ve 2009/12'de ise %14,04 olan grubun, yüksek faaliyet giderleri nedeniyle kârlılığı erozyona uğramaktadır. Nitekim faaliyet giderlerinin düşülmesiyle, elde edilen Faaliyet Karı / Net Satışlar ise 2007/12 döneminde %5, 2008/12'de %3 ve 2009/12 döneminde %6 olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle grup, yüksek bir pazarlama satış ve dağıtım giderlerine katlanmaktadır ve bu durum kârlılığı olumsuz etkilemektedir.

Kârlılığı olumsuz etkileyen bir başka husus ise mali borçlanmadan dolayı ortaya çıkan finansman giderleridir. Net Satışlar / Finansman Giderleri oranına bakıldığında; 2007/12 döneminde %2, 2008/12'de %1 ve 2009/12 döneminde ise %2 oranında finansman giderine katlanılmıştır.

Grafik 6.10'da görüldüğü gibi, incelenen dönemler itibariyle, net satışlardaki artış net kara da yansımıştır. 2008/12 döneminde net satışlarda meydana gelen %41,75'lik artışa göre, net kârlılık %29,61 ve 2009/12 döneminde net satışlarda meydana gelen %12,25'lik artışa göre ise net kârlılıkta %51,62 oranında artış sağlanmıştır. Her iki dönemde de

SONUÇ

Bankaların finansal aracılık hizmetlerini, ülke ekonomisinin sağlıklı işlemlerini tehlikeye düşürmeden, yürütebilmeleri için risk yönetim ilkeleri doğrultusunda faaliyet göstermeleri gerekmektedir. Zamanında tahsil edilemeyen krediler nedeniyle bankaların bilançolarında görülen bozulmalar, daha sonra ülke genelinde reel sektör bilançolarına yansımaktadır. Bu yansımalar sonucu finansal krizler yaşanmaktadır.

Tez çalışmasında uygulamada bankalar tarafından ticari kredi limit tahsisi ve kullandırım işlemleri için yapılan, kredi analizi, yapılan istihbarat çalışmaları, mali analiz çalışmaları ve mali analizin güvenilir olması için en önemli etmen olan mali tablolarda yapılan aktarma-arındırma işlemleri incelenmiştir. Ancak araştırmanın esas amacını teşkil eden mali analiz çalışmaları ve bilanço aktarma-arındırma politikaları daha detaylı incelenerek okuyuculara sunulmuştur.

Günümüzde bankalar, işletmelerin mali tablolarına ilişkin olarak, doğru ve güvenilir bilgi edinmek istemektedir. Bankalar işletmelerin kredi riskini ölçmek, firma ile ilgili doğru bilgi ve veriler elde etmek vb. amaçlar doğrultusunda işletmelerin mali tabloları ve analiz sonuçları ile yakından ilgilenmektedirler. Şüphesiz ki geri ödemesinde sorunlar olan veya hiç hareket görmeyen krediler ile gayri nakdi bir kredinin nakde dönmesi bankaların mali yapısını olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda işletmelerin kredibilitesini ölçmeye yönelik kredi değerlendirme sürecinin bir parçası olan mali analiz ve istihbarat çalışmaları sırasında mali tabloların titizlikle incelenerek analize uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Mali tabloların analize uygun hale getirilmesi konusunda ise, uygulamada bankaların belirlediği politikalarda farklılıklar bulunmaktadır ve bunun nedeni ise bankaların risk almada farklı yaklaşımlar sergilemesidir.

Muhasebe sistemindeki genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin ve muhasebe standartlarının muhasebe uygulayıcıları tarafından amaca uygun olarak

kullanılmasından kaynaklanan, hileli finansal raporlama davranışları ve muhasebe işlemlerinin firma tarafından önemsenmemesi gibi nedenlerden dolayı, bankaların kredi değerlendirme politikalarında mali tablolara olan güvensizlikleri nedeniyle, bankaların ilgili birimleri mali veriler üzerinde birçok değişiklik yapmaktadırlar. Ancak mali verilerde yapılan bu değişiklikler firma muhasebe servisine, işletme ortaklarına veya yönetime bildirilmeyerek gizli tutulmaktadır. Bu bilgilerin gizli tutulması ve yapılan analizler sonucunda kredibilite de meydana gelen olumsuzlukların gizli tutulması sonucunda ise firmalar bu duruma kayıtsız kalmaktadır. Örneğin TCMB tarafından aylık olarak yayınlanan risk bildirim cetvellerinde yer alan bilgiler, bağımsız denetçiler, mali müşavirler, serbest muhasebeciler veya firma muhasebe servisi tarafından bilinmemektedir. Denetleme veya kayıt sırasında firmanın bankalar nezdinde ki mali borçlarının vadesi ve tutarı yanlış olarak değerlendirilmektedir. Böylelikle firmalar bu tip işlemlerin doğruluğu veya tartışılabilirliği yönünden kayıtsız kalmaktadırlar. Anlatılan bu sorunların ortadan kaldırılması için, ülkemizde bağımsız denetleme işlemlerinin, daha geniş bir işletme tabanına yayılması ve TCMB tarafından bazı bilgilerin bağımsız denetim kuruluşlarıyla da paylaşması etkili olacaktır.

Kredi taleplerini değerlendirmek için yapılan mali analiz çalışmalarında en önemli kaynak mali tablolarıdır. Birkaç döneme ait mali tabloların incelenmesiyle, firmanın geçmişteki, bugünkü ve gelecekteki mali durumuna yönelik bilgiler elde etmek mali analizin temel amacıdır. Ancak kredi ihtiyacı olan firmalar, bankalar nezdinde kredibilitelerini artırmak amacıyla mali tablolarında bazı düzenlemeler yapabilmektedir. Söz konusu düzenlemeler, çalışmadaki V. Bölümde yaratıcı muhasebe kavramı, hileli muhasebe kavramı, makyajlama işlemleri, hileli finansal raporlama veya muhasebe kayıt esnasında yapılan hatalar başlığı adı altında incelenmiştir. İşte bu tip kayıtları tespit eden analist gerekli aktarma-arındırma işlemini tespit ederek, ortaya çıkabilecek yanlış bir sonucu önlemekle yükümlüdür. Her ne kadar mali analistler tarafından çeşitli yöntemlerle tespit edilerek, mali tablolar üzerinde düzeltmeler yapılabilir olsa da, bu durum kredi birimlerinin daha ağır çalışmasına neden olmaktadır ve bu yüzden ciddi bir iş ve zaman kaybı ortaya çıkmaktadır. Firmalar tarafından bu tip muhasebesel işlemlerinin yapılmayarak,

firma mali yapısını tüm gerçekleriyle ortaya koyan ve düzenli kayıtların beyan edilmesi, bankaların kredi isteklisine daha çabuk cevap verebilmesini sağlayacaktır.

Kaliteli bir kredi analizi için, mali analiz çalışmalarının yürütüldüğü birim veya servisin, yapmış olduğu çalışmalarda teknolojik olarak alt yapısının yeterliliği ve yapılan işlemler yönünden standardizasyonun yakalanıp yakalanmadığı da önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca mali analistin ve onu denetleyen amirin bilgi ve becerisi kapsamında yapılan çalışmalar da, karar vericileri yanıltabilir. Bu nedenle mali analiz çalışmalarında, firmaya ait mali tabloların basit ve hataya açık programlar yerine, teknolojik alt yapısı daha iyi olan ve hata payını en aza indirgeyen programların kullanılması uygun olacaktır. Bankaların bir çoğunun yazılı aktarma arındırma politikası olmadığı gibi aktarma arındırma işlemlerini de çoğu zaman manuel yapmakta ve yazılım desteği almamaktadırlar. Bankaların aktarma arındırma politikalarını yazılı hale getirmesi ve bu işlemleri politikaları çerçevesinde oluşturdukları yazılımlar marifeti ile gerçekleştirmeleri mali analiz çalışmalarının verimine olumlu katkıda bulunacaktır.

Muhasebe genellikle vergi yasalarının veya diğer yasaların öngördüğü zorunlulukları yerine getirmek için formalite olarak tutulduğundan, işlemler ya eksik şekilde kaydedilmekte ya da kayıt dışı bırakılmaktadır ve eksik kayıtlara dayanılarak hazırlanan mali tablolar da analiz açısından yeterli olmamaktadır. Yöneticilerin muhasebe konusundaki ilgi veya bu alandaki eğitimlerinin yetersiz oluşu, muhasebe verilerinin, mali tabloların önem ve değerini yeterince kavramalarına engel olmakta ve bu durum, ileri muhasebe sistemlerinin işletmelerde uygulanmasını ve sağlıklı mali tablolar hazırlanmasını sınırlamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde çoğu kez iki, bazen üç rakamlı olan enflasyon hızı, mali tabloların güvenilir olma eksikliğini daha da artırmakta; firmaların mali durumlarının, faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesine ilave güçlükler katmaktadır.

Mali analiz sürecinde yaşanan bir diğer sorun ise, firmaların bilgi ve belge vermektan kaçınarak, kredibilitenin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırma çabasıdır. Firmalar bazen detay mizan veya faaliyetlere ilişkin bilgi vermektan kaçınmaktadır,

bu durumda mali analiz yapmak daha güç hale gelmektedir. Bu nedenle analistler bilgi ve belge temin edemediği için daha ihtiyatlı davranmaktadır. Bu bağlamda kredi isteklisi firmalar hem muhasebe kayıtlarında reel durumu yansıtmalı hem de istenilen bilgi ve belgeleri bankalara vermekten kaçınmamalıdır.

Mali analiz için gerekli kriterler, yöntemler ve bunların yorumlanarak karar vericilere sunulması işlemi yukarıdaki bölümlerde anlatıldığı gibi basittir. Ancak verimli bir mali analiz çalışması için mali analistin de sahip olması gereken bir takım becerilerin olması gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, kredinin tahsisi veya reddi için karar vericiler için en önemli bilgi mali analist tarafından hazırlanan raporlar ile sağlanır. Kısaca açıklayacak olursak, bir mali analistin taşıması gereken özellikler şu şekildedir:

- ✓ Dürüst ve güvenilir,
- ✓ Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerini iyi kavramış,
- ✓ Muhasebe kuram ve uygulaması konularına hakim,
- ✓ Olaylar hakkında neden-sonuç ilişkisi kurabilen,
- ✓ Şablon analizden kaçınan ve derinlemesine inceleme yapabilen,
- ✓ İhtiyatlı
- ✓ Mali analiz yöntem ve kriterleri hakkında bilgi ve beceri sahibi,
- ✓ Yeteri kadar deneyim sahibi ve konusunda eğitim almış,
- ✓ Riski minimize edebilen,
- ✓ Analiz ettiği firmanın faaliyet gösterdiği sektör hakkında bilgi sahibi,
- ✓ TTK, SPK ve VUK' ta yer alan kredilere ilişkin hükümlere hakim olması gereklidir.

Yukarda yer alan özellikleri bünyesinde barındıran, mali analistin hazırladığı mali analiz raporu kuşkusuz amaca yönelik olarak verimli olacaktır. Ancak sağlıklı bir mali analiz raporu sadece analistin yapmış olduğu incelemelerle bırakılmayarak, onun gözden kaçırdığı veya yanlış değerlendirdiği hususlar da iyi bir kontrol sisteminden geçirilmelidir. Kontrol işlemi, daha fazla deneyimli ve mali analiz konularında daha yetkin bir amir tarafından yapılmalıdır. Bazen gereğinden fazla ihtiyatlı davranan bir mali analist, kredi konularında karar vericileri de yanıltabilir ve

bankanın iyi bir firma ile kredili çalışması için fırsatların kaçırılmasına neden olabilir. Diğer yandan bankalarda mali analist olarak görev yapan bir personelin, üzerinde işine yönelik olumsuz baskıları da hissetmesi analiz sonuçlarını olumsuz etkileyecektir. Bu durumun önüne geçilmesin de ise iyi bir performans yönetim sisteminin yanı sıra, mantıklı bir ödül ve ceza sisteminin uygulanması uygun olacaktır.

Kredi isteklisi bir firmaya bankaca bir limitin tahsis edilmesi ve firmanın kredili çalışmaya başlaması bankalar tarafından yeterli görülmemelidir. Ödemeler düzenli olsa dahi firma mali yapısının izlenmeye devam edilmesi ve kredinin amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Şüphesiz ki bankalar müşterilerine sadece kredi kullandıran veya diğer işlemler konusunda hizmet veren bir kuruluş değil, aynı zamanda onların finansal danışmanlığını üstlenen kuruluşlardır.

Bankaların kullandırdıkları kredileri makro ekonomik anlamda oldukça önem arz etmektedir. Son yıllarda ekonomik krizlerin ardı ardına gelmesi ile de bankaların batık alacağı niteliğindeki kredilerde oldukça büyük artışlar olmuştur. Her ne kadar BDDK bu batık alacakların takibi ve engellenmesi konusunda bazı düzenlemeler yapmış olsa bile bankaların kredi verme sürecinde ve verilen kredilerin takibi sırasında oluşturdukları politikalar batık kredilerin azaltılması açısından oldukça önem arz etmektedir.

Sonuç olarak tezimizde ulaştığımız sonuç bankaların genelde aktarma arındırma politikalarını oluşturmadıkları, oluşturan bankaların ise bu politikaları bir sır gibi sakladıkları yönündedir. Tezimizle amaçladığımız hususlardan bir tanesi zaten bu politikaların genel bir çerçevede bankaların kredi birimleri çalışanlarına bu konuda teoriye ve pratiğe yönelik genel bir fikir vermek ve gizli olan bu hususları bir ölçüde açığa çıkarmak idi. Önerimiz ise bankaların kredi değerlendirme ve izleme sürecinde mali tablo kullanırken gerçeğe uygun verilere ulaşmaları ve doğru kredilendirme kararları almaları açısından politikalarını gizli de olsa oluşturmaları, varolan politikaları gözden geçirmeleri ve mali tablo aktarma arındırma sürecinin

yazılıma dökülmesi bankacılık sektörünün kredilendirme verimini ve makro ekonomik anlamda kredilerin verimini artıracaktır.

KAYNAKÇA

Altuğ, O. (1988). *Finansal Yönetim*. Marmara Üniversitesi Yayınları 466, İstanbul

Akdoğan, N. ve Tenker N. (1998). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*, Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara.

Akdoğan, N. ve Tenker, N. (1997). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Yöntemleri*. Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul.

Akdoğan, N. ve Tenker, N. (1997). (1998.). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.

Akgüç, Ö. (2000). *Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi*. Arayış Yayınları, İstanbul.

Akgüç, Ö. (2006). *Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi*. İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık 7. Baskı.

Akgüç, Ö. (2008). *Mali Tablolar Analizi*. İstanbul, Avcıol Basım Yayın.

Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*. Avcıol Basım-Yayın, İstanbul.

Akgül, B.A. ve Akay H. (2004). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Akıncı, N. ve Erdoğan, N. (1995). *Finansal Tablolar Analizi*. 4.Baskı, Barış Yayınları, Fakülteler Kitabevi, İzmir.

Arat, M. E. (2005). *Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar*. Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları No: 531/764, İstanbul.

Arı, M. (2008). *Finansal Raporlamada Güvenilirlik*. Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

Association of Certified Fraud Examiners ACFE (2003). *Fraud Examiners Manuel*.

Ataman Ü. (1997). *Tekdüzen Hesap Planı ve Mali Tablolar*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, (2001). *Bankaların Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik*, Türkiye Bankalar Birliği, Ankara.

Battal A. (2006). *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Bektöre S. (1977). Çömlekçi Ferruh, *Mali Tablolar Analizi*. İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları No: 176, Eskişehir.

Berk, N. (2001). *Kredi Yönetimi*. Beta Yayınları, İstanbul.

Berk, N. (1998). *Finansal Yönetim*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Bodur, Ç. ve Teker S. (2005). *Ticari Firmaların Kredi Derecelendirmesi*. İTÜ Dergisi Cilt: 2, Sayı: 1, İstanbul.

Bozkurt, N. (2000). *Mali Tablolarda İşletme Yönetimleri Tarafından Yapılan Muhasebe Hileleri*. Muhasebe Finansman Dergisi, Sayı: 12.

Çabuk, A, ve Lazol, İ. (2009). *Mali Tablolar Analizi*. Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

Çakıl, A. U. (2006). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Genel Değerlendirilmesi ve Uygulamada Karşılaşılan Sıkıntılar*. Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Sayı: 214.

Çetiner, E. (2006). *Genel Muhasebe Teori ve Uygulama*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Çetiner, E. (2008). *İşletmelerde Mali Analiz*. Ankara, Gazi Yayınevi.

Çıtak, N. (2009). *Hileli Finansal Raporlamada Yaratıcı Muhasebe*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Çiloğlu, E. (1988). *Bankacılıkta İstihbarat*. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No: 151.

Durmuş, A.H. ve Arat, M.E. (1997). *İşletmelerde Mali Tablolar Tahlili*. Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı, Yayın No: 521/755, İstanbul.

Emlak Bankası, (1997). *Banka İstihbaratı ve Mali Analiz*. Eğitim Müdürlüğü Yayınları No: 9, İstanbul.

Ercan. M. K. ve Ban, Ü. (1997). *Finansal Yönetim*, 2008, Gazi Kitabevi, Ankara.

Eyüpgiller, S. (1997). *Banka İşletmeciliği Bilgisi*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları Yayın No: 317, Ankara.

George, A.R. (1987). *Commercial Lending American Bankers Association*.

Gökmen, B. (2007). *Bankalarda Finansal Tablolar Analizi*. İstanbul.

Gücenme, Ü. (2000). *Mali Tablolar Analizi*, Bursa.

Gürbüz, H. (1995). *Muhasebe Denetimi*. Bilim Teknik Yayınevi, 4. Baskı.

Güredin, E. (1987). *Denetim*. 4. Baskı, İ.Ü.İ.F. Muhasebe Enstitüsü. Yayın No: 50, İstanbul.

Güruş, A. (1972). *Ticaret Bakanlarımızda Finansal Analiz ve Rasyo Metodunun Uygulanması*, Ankara: Başnur Matbaası.

Harrison, W. T. Ve Charles, T.H. (1992). *Finansal Accouting*. Annotated İnstructor's Edition, new Jersey: Prentice Hall, İnc.

Karabınar S. (2006). *Kredi Analizinde Bankaların Şirket Mali Tablolarına Güveni Üzerine Bir Anket Uygulaması*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Lassegue, P. ve Baetche, A. (2002). *Lexique De Comptabilite*. 5 Edition, Dalloz, Paris.

Lazol, İ. ve Çabuk, A. (2009). *Mali Tablolar Analizi*. Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

Arda, M. ve Göğebakan, C. (2003). *Yeniden Değerlendirme Oranının Finansal Analiz Üzerindeki Etkisi*. Pamukbank T.A.Ş. Kredi Riski Yönetimi Bölümü, Bankacılar Dergisi, Sayı: 45.

Matar, S. ve Baktır, Ö.B. (2001). *Firmaların Kayıtdışı Faaliyetlerinin Çerçevesinde Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Kredi Tahsis Esasları*. Active Bankacılık ve Finans Makaleleri Dergisi.

Meigs, R. F. ve Walter, B.M. (1999). *Financial Accounting*. Seventh Edition, New York: MCGraw-Hill Companies.

Maliye Bakanlığı, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Seri : I, II, III

Olalı, H. (1977). *Teşebbüs Finansmanı ve Teşebbüslerin Finansal Yönetim.*, İzmir: Ege Üniversitesi İTBF Teksir Yayınları.

Örten,R. Hasan, K. ve Aydın K. (2007). *Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları*. TMS-TFRS, Gazi Kitabevi, Ankara.

Özer, M. (1997). *Mali Tablolar ve Finansal Analiz*, c.II, Ankara.

Öztürk, İ. (2005). *Bankalardaki Ticari Kredi uygulamalarında Mali Analiz ve İstihbaratın Etkinliği*. Gaziantep.

Parlakkaya R. (2004). *Özel Amaçlı Girişimlere İlişkin Muhasebe Sorunları*, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Paul, A.T, (1996). *Consolidated Financial Reporting*. Paul Chapman Publishing Ltd., London.

Peyrard, J. (1990). *Gestion Financiere*. Presses Universitaires De France, Paris.

Pınar, C. (1972). *Finansal Analiz ve Finansman Politikası*. İzmir: Ege Üniversitesi İTBF Yayınları.

Sarıkamış, C. (2005). *Bankacılar Dergisi*, 56.

Seval, B. (1990). *Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi*. Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayınları, Yayın No: 11, İstanbul.

Sevilengül, O. (2001). *Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlu Genel Muhasebe*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Stowoly, H. ve Gaetan B. (2000). *A Framework For The Classification Of Accounts Manipulations*. <http://ideas.repec.org/p/ebg/heccah/0708.html>.

Şakar, H. (2001). *Bankalarda Kredilendirme Teknikleri*. Strata Yayıncılık, Yayın No: 5, İstanbul.

T.C. Ziraat Bankası A.Ş. (2008). *Mali Tahlil ve İstihbarat Uygulama Esas ve Usulleri*. Ankara.

T.C. Ziraat Bankası A.Ş., (2003). *Ticari Krediler Mali Analiz ve İstihbarat*. Ankara.

T.T.K. Md. 407.

Tekdüzen Hesap Planı, Maliye Bakanlığı, Muhasebe Sistemi Genel Tebliği, Sıra No:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Vernimmen, P. (1994). *Finance D'Entreprise*. Dalloz, Paris.

Walsh, C. (1998). *Les Ratios Cles Du Manegement*. Village Mondiale, Paris.

Yalkın, M. B. (2007). *Basel II Kapsamında Şirket Derecelendirme ve Bankaların Mali Tahlil Birimleri Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara.

Yüksel, A.S. (1992). *Bankacılık Hukuku İşletmesi*. Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı Yayınları No: 448-681, İstanbul.

Zabihollah, R. (2004). *Restoring Public Trust In The Accounting Profession by Devolving Anti-Fraud Education*. Programs, and Auditing, Manegerial Auditing Journal, Vol.19, No: 1.

Zarakolu, A. (1999). *Bankacılar İçin Para ve Kredi Bilgisi*, Banka ve Ticaret Araştırma Enstitüsü, Yayın No: 354, Ankara.

Ziraat Bankası A.Ş. (2008). *Mali Tahlil ve İstihbarat Uygulama Esas ve Usulleri*, Ankara.

31 Temmuz 2003 Tarihli Resmi Gazete, Sayı: 25185.

EKLER

EK-1 Detay İçerikli Mizan Örneği

MİZAN					
<i>Dönem:</i>	01.01.2009 – 31.12.2009				
HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
1	DÖNEN VARLIKLAR	304.634,24	281.852,31	22.781,93	
10	HAZIR DEĞERLER	283.785,84	281.113,47	2.672,37	
100	KASA	11.895,48	9.223,11	2.672,37	
100.01	KASA	11.895,48	9.223,11	2.672,37	
102	BANKALAR	271.890,36	271.890,36		
102.01	İŞBANKASI ÇANAKYA ŞB-	271.890,36	271.890,36		
15	STOKLAR	17.429,00		17.429,00	
153	TİCARİ MALLAR	17.429,00		17.429,00	
153.10	ASFALT MALZEMESİ	17.429,00		17.429,00	
19	DiĞER DÖNEN VARLIKLAR	3.419,40	738,84	2.680,56	
190	DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	738,84	738,84		
190.01	DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	738,84	738,84		
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	2.680,56		2.680,56	
191.01	01/08 İNDİRİLECEK KDV.	2.680,56		2.680,56	
2	DURAN VARLIKLAR	283.266,63	56.653,60	226.613,03	
25	MADDİ DURAN VARLIKLAR	283.266,63	56.653,60	226.613,03	
254	TAŞITLAR	283.266,63		283.266,63	
254.01	TAŞITLAR	283.266,63		283.266,63	
254.01.01	TAŞITLAR	283.266,63		283.266,63	
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)		56.653,60		56.653,60
257.01	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)		56.653,60		56.653,60
3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	21.663,37	204.808,20		183.144,83
33	DiĞER BORÇLAR	17.572,56	196.400,09		178.827,53

331	ORTAKLARA BORÇLAR	17.572,56	196.400,09		178.827,53
331.01	ALİ ACER	17.572,56	196.400,09		178.827,53
36	ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜK.	3.609,00	5.245,74		1.636,74
360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	585,00	1.404,92		819,92
360.02	ÖDENECEK MUHTASAR	585,00	1.404,92		819,92
361	ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	3.024,00	3.840,82		816,82
361.01	ÖDENECEK SSK PRİMİ	2.757,90	3.525,14		767,24
361.02	ÖDENECEK İŞSİZLİK PRİMİ	266,10	315,68		49,58
37	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	481,81	481,81		
370	DÖNEM KARI VER. VE DİĞ. YAS. YÜKÜM KARŞ.	481,81	481,81		
370.01	DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞ. YAS. YÜK. KAR.	481,81	481,81		
39	DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		2.680,56		2.680,56
391	HESAPLANAN KDV		2.680,56		2.680,56
391.01	01/08 HESAPLANAN KDV		2.680,56		2.680,56
4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	271.890,36	291.460,00		19.569,64
43	DİĞER BORÇLAR	271.890,36	291.460,00		19.569,64
431	ORTAKLARA BORÇLAR	271.890,36	291.460,00		19.569,64
431.01	ORTAKLARA BORÇLAR	271.890,36	291.460,00		19.569,64
5	ÖZ KAYNAKLAR	190.000,00	234.473,79		44.473,79
50	ÖDENMİŞ SERMAYE	190.000,00	205.213,27		15.213,27
500	SERMAYE		200.000,00		200.000,00
500.01	ALİ ACER		197.900,00		197.900,00
500.02	MEHMET AKİF ACER		2.100,00		2.100,00
501	ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)	190.000,00		190.000,00	
501.01	ALİ ACER	188.000,00		188.000,00	
501.02	MEHMET AKİF ACER	2.000,00		2.000,00	
502	SERMAYE DÜZELTMESİ OLUMLU FARKLARI		5.213,27		5.213,27

502.01	SERMA Y DÜZ.OLUMLU FARKLAR		5.213,27		5.213,27
57	GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		27.333,26		27.333,26
570	GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		27.333,26		27.333,26
570.00	GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		27.333,26		27.333,26
59	DÖNEM NET KARI (ZARARI)		1.927,26		1.927,26
590	DÖNEM NET KARI		1.927,26		1.927,26
590.01	DÖNEM NET KARI		1.927,26		1.927,26
6	GELİR TABLOSU HESAPLARI		14.991,90		14.991,90
60	BRÜT SATIŞLAR		14.892,00		14.892,00
600	YURTIÇİ SATIŞLAR		14.892,00		14.892,00
600.01	NAKLİYE GELİRİ		14.892,00		14.892,00
64	DİĞER FAALİYET. OLAĞAN GELİR VE KAR.		99,90		99,90
649	DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR		99,90		99,90
649.01	SSK 5510 SY.TEŞVİK		99,90		99,90
7	MALİYET HESAPLARI (7/A SEÇENEĞİ)	12.785,20		12.785,20	
77	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	12.785,20		12.785,20	
770	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	12.785,20		12.785,20	
770.00	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (MERKEZ)	12.785,20		12.785,20	
770.00.02	İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ	12.785,20		12.785,20	
770.00.02.01	BRÜT ÜCRETLER	10.522,80		10.522,80	
770.00.02.02	SSK PRİMLERİ İŞVEREN HİSSESİ	2.051,94		2.051,94	
770.00.02.03	İŞSİZLİK PRİMLERİ İŞVEREN HİSSESİ	210,46		210,46	
	TOPLAM	1.084.239,80	1.084.239,80	508.833,76	508.833,76

ÖZET**ACER, Ali****TİCARİ KREDİ TALEBİ DEĞERLENDİRME SIRASINDA
BANKALAR TARAFINDAN YAPILAN
MALİ ANALİZ ÇALIŞMALARI VE BİLANÇO AKTARMA-ARINDIRMA
POLİTİKALARI****Yüksek Lisans Tezi, İşletme Ana Bilim Dalı****Ankara, 2010**

Çeşitli nedenlerle kredi ihtiyacı olan işletmeler, bankalar tarafından belirli bir kredi analizi sürecinin ardından kredi kullanmaktadır. Bankalarda ticari kredi değerlendirme uygulamalarının en önemli süreçlerinden biri, kredi talep eden firmalar için yapılan mali analiz ve istihbarat çalışmalarıdır. Mali analiz ve istihbarat; kredi talebinde bulunan firmanın karakteri, kapasitesi, likiditesi, mali durumu, kârlılığı, borç ödeme gücü ve sektörel faaliyetleri hakkında edinilen bilgiler aracılığı ile firmanın kredibil olup olmadığını tespit etmek için yapılan çalışmaların tamamıdır. Bankalar firmaları kredilendirirken; güvence, likidite ve kârlılık temel prensiplerine göre hareket etmekte ve bu prensipler doğrultusunda kredinin geri ödeme koşulları, miktarı, vadesi, teminat yapısı ve fiyatlama konularında müşteri ihtiyaçlarının doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Bankalar bu tür uygulamalarla olası risklerin hafifletilmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle kredilendirme sürecinde önemli bir yer tutan mali analiz çalışmaları için mali tabloların gerçeği yansıtması son derece önemlidir. Çalışmada bankalar tarafından yapılan mali analiz çalışmaları ve mali tablolarda yapılan aktarma-arındırma işlemleri grup firması olarak tasarlanan 2 işletme esas alınarak yapılmıştır. Mali Tablolar üzerinde yapılan aktarma-arındırma işlemlerinin oran (rasyo) analizi ve mali yorumlar üzerindeki etkisi anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 1. Ticari Krediler,
2. Mali Analiz,
3. Bilanço Aktarma-Arındırma İşlemleri

ABSTRACT

ACER, Ali
FINANCIAL ANALYSIS AND FINANCIAL STATEMENT
CORRECTIONAL ADJUSTMENT PROCEDURES (A.K.A. RELOCATION –
ELIMINATION) APPLIED BY FINANCIAL INSTITUTIONS WHEN
EVALUATING COMMERCIAL CREDIT APPLICATIONS

Postgraduate Thesis, Division of Business Administration
Ankara, 2010

Companies that are in need of external funding for varying reasons can receive commercial credit from financial institutions, only after they go through a credibility assessment process. The Financial Analysis and Intelligence Gathering work done on the credit applicant is one of the most imperative steps of this process employed by the financial institutions. Financial Analysis and Intelligence Gathering work is the sum of all the steps taken when defining the credibility of the applicant by researching the morality, the capacity, the liquidity of the applicant along with its' current financial state, profitability, debt-repayment potential, and the current overall state of the industry, the applicant operates in. When financial institutions dispense credit to applicants, they do so with certain principles such as security, liquidity, and profitability in mind, and while upholding these principles, the repayment schedule for the credit to be dispensed, the amount of credit to be allocated, the length of time the credit-line will be made available to the applicant, the collateral to be secured from the applicant against the risks involved, and finally the cost of this credit line to the applicant must be defined to fit the needs of the applicant as well. The financial institutions aim to eliminate the risks they will have to realize in the future as much as possible by employing the procedures mentioned above. Which is why the reliability of the information presented on the financial statements is a "must" for one of the key steps of credit allocation - the financial analysis. In this thesis, the process employed by the financial institutions "the financial analysis work and the correctional adjustments done on the financial statements" are prepared with 2 supposed companies that have "related parties" status to each other. The ratio analysis of the correctional adjustment process on the financial statements, and its' effects on the "Financial Commentary" is presented in a comparative manner.

Keywords: 1. Commercial Credit
2. Financial Analysis
3. Financial Statement Correctional Adjustments